

לקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת שלח

לקראת שבועת מלכתא

פנינים לפרשת שלח | גליון מס' 227 | תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה' | לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

"מכל הכבוד שקבלתי שם, לא יישאר לי מאומה", אמר הרב שטיינמן למלוויו, "אך מההשפלה הזאת, אני רק מרוויח. אם היה אדם יודע כמה שווה בעולם הבא כל טיפת ביזיון שנחל בעולם הזה, היה קונה את ההשפלה בכסף מלא. הקב"ה שלח לי מתנה נפלאה עד פתח הבית..."

הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א על הכבוד ונזקיו

"שלח לך אנשים" (במדבר י"ג, ב')

מדוע הלכו המרגלים בעצה רעה? הלא הכתוב מעיד בהם שכשרים היו. מה גרם להם לקיים את דבר ה' אשר אמר אל משה, מתוך מחשבה רעה?

המפרשים עוסקים בשאלה זו, ומשיבים עליה בכמה וכמה דרכים. דבריו של הזוהר הקדוש (ח"ג דף קנח) בעניין, מבהילים ממש, וזו לשונו:

"אמרו [המרגלים]: אי יעלון ישראל לארעא, נתעבר אנן מלמהוי רישין, וימני משה רישין אחרנין" - אם יכנסו ישראל לארץ, יעבירו אותנו מלהיות ראשים [נשיאים] וימנה משה ראשים אחרים", דהא אנן זכינן במדברא למהוי רישין, אבל בארעא לא נזכי" - במדבר זכינן להיות ראשי ישראל, אבל בארץ ישראל לא נזכה לכך.

הסיבה שגרמה לנשיאים להוציא את דיבת הארץ, הייתה, אם כן, תאוות הכבוד שהתעוררה בהם כשהתקרבו לארץ ישראל. הם ידעו כי בבואם אליה יסתיים תפקידם כנשיאים, ויתמנו אחרים תחתיהם. כיון שהייתה להם נגיעה אישית, לא יכלו לראות את הארץ במבט נקי. נגיעתם עוותה את מראה עיניהם, וגרמה לכל ישראל בכיה לדורות.

כבר בתחילת פרשתנו אומר רש"י: "למה נסמכה פרשת מרגלים לפרשת מרים? לפי שלקתה על עסקי דיבה, שדברה באחיה, ורשעים הללו ראו ולא לקחו מוסר".

כיצד זה לא לקחו מוסר? לאחר שהבנו את שורש חטאם של

המרגלים, נבין גם את התשובה לשאלה זו: כאשר אדם נגוע, הוא אינו יכול לקבל מוסר. הנגיעה מרחיקה ממנו כל מה שרואה, שומע ולומד, ומונעת ממנו להפיק לקח, ולראות את הקשר להנהגתו האישית.

תאוות הכבוד היא חוט השערה המבדיל בין מצב של "באותה שעה כשרים היו", למצב של "מה ביאה בעצה רעה, אף הליכה בעצה רעה".

הקושי לוותר על הכסא

אחד הדברים הקשים ביותר לאדם הוא לוותר על כסאו. רק הכיסא

ויהי היום, הגיע לירושלים מכתב מראשי קהילה זו בתלונה חריפה: למה רימיתם אותנו? המינוי של רב זה הוא מקח טעות! ולמה? כי אנו ביקשנו רב כזה שכבר יודע הכל, והנה שמנו לב שבביתו של רב זה האורות דולקים גם לאחר חצות לילה. עשינו מעקב לראות במה הוא עוסק בשעה מאוחרת כ"כ, ולכן אנחנו מחליטים לפטר את הרב!...

משיחותיו של הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל

"וַיִּלְנוּ עַל מֹשֶׁה וְעַל אֶהָרֹן" (במדבר י"ד, ב')

מדוע חכמי התורה נקראים בדברי חז"ל בכינוי "תלמיד חכם" או: "תלמידי חכמים"? הרי מדובר באנשים מבוגרים או קשישים, שעברו כבר את גיל ההתלמדות. אלא - כל ימי חייו ירגיש את עצמו בבחינת תלמיד. בשאיפה ללמוד עוד ועוד. וזהו מאמר בן זמנא בפרקי אבות ד', איזהו חכם? - הלומד מכל אדם. רק מי שעדיין ממשיך ללמוד, כי יודע הוא חסרונו, כמה שכבר למד - הרי יש עוד הרבה והרבה להוסיף לימודים ודרגות בתורה, במוסר, וביר"ש.

השקפה זו, אינה קיימת אצל העוסקים בלימוד חכמות חיצוניות, אצלם העמל הוא רק מתי שהתלמיד מתכוונן לקראת הבחינות. ואם נבחן והצליח, והוא כבר באמת יודע את כל מה שדרשו ממנו, כגון בהנדסה, או במתמטיקה וכדומה, הרי כבר סיים חוק לימודיו, ואינו ממשיך להיקרא בשם תלמיד, כי הוא כבר גמור הכל.

מעשה בר' שלמה נתן קוטלר שהתמנה לרב בחו"ל

ומספרים, שפעם אחת שלחו מקהילה אחת באמריקה בקשה לירושלים, שישלחו אליהם רב גדול בתורה, שיודע הרבה ויוכל לענות על כל שאלה שישאלוהו. ואז שלחו להם אחד מבחירי האברכים בשיבת "עץ חיים" גאון גדול ובקי נפלא, ה"ה הרב שלמה נתן קוטלר. הוא אמנם הגיע לאמריקה, והתחיל בתפקידו.

אולם, ראשי קהילה זו היו עמי הארץ כאלו, שלא היה להם מושג באיכות לימוד תורה. ויהי היום, הגיע לירושלים מכתב מראשי קהילה זו, בתלונה חריפה, למה רימיתם אותנו, המינוי של רב זה הוא מקח טעות. ולמה? כי אנו ביקשנו רב כזה שכבר יודע הכל, והנה שמנו לב שבביתו של רב זה (ר' שלמה נתן) האורות דולקים גם לאחר חצות לילה. עשינו מעקב לראות במה הוא עוסק בשעה מאוחרת כ"כ (כי לא רצינו לחשוף שיש שם משחקי קלפים ח"ו), ובסוף התברר לנו שהוא יושב ע"י השולחן מול ערימה של ספרים רבים, וגם כותב שם בתוך מחברות. מכל זה הוברר לנו שעדיין לא סיים את חוק לימודיו,

שהרי הוא עוסק בלימוד וכתבת מבחנים, כי אם זה נכון שכבר למד כל מה שצריך, למה הוא מחפש בספרי הלימוד?...

ולכן הם מחליטים לפטר את הרב!... אך - כמובן, מסכנים אלו ראשי הקהל, דלים ומדולדלים מכל מושג מה זה שקידה בתורה, הם מדמים הגברת לשפחותיה, ומוודדים במהלך מחשבה של חולין. כי לא כשאר חכמות היא חכמת התורה, וחכמת המוסר ויר"ש.

סיפור זה הוא בניגוד למעשה הפוך, שאירע בעיירה אחת קטנה בפולין או בליטא, שג"כ החליטו לפטר את הרב. אך הסיבה שם היתה בגלל שעברו כמה פעמים ע"י חלון ביתו בחצות לילה, ואפי' קצת לפני חצות, והי' שם חושך, והרי זה סימן שאינו מתמיד כראוי בלימוד התורה. אך הם לא ידעו את הסיבה האמיתית, שהרב כ"כ עני, שאין בביתו כסף עבור נרות להאיר, והוא לומד בע"פ בחושך.

וכל זה אמר שלמה המלך בחכמתו (משלי כ"ב): "חנוך לנער ע"פ דרכו, גם כי יזקין לא יסור ממנה", ופירשו חכמי המוסר, שסוף הפסוק הוא הדרכה אל מה שיש לחנך נער, את הצעיר, בשנות ילדותו ונעורו.

ואמר שיש לחנכו כך, כדי שגם כי יזקין לא יפסיק מלעסוק בחינוך עצמו, ובעבודה על עצמו, להשתלם עוד ועוד מדרגא לדרגא. ופירוש הביטוי "לא יסור ממנה" - הוא הכוונה לא יסור מלעסוק גם בזקנותו בעבודת החינוך.

ונסביר הדבר בתוספת העמקה. הרי כתוב (תהלים קיא, י) "ראשית

חכמה יראת ד', כלומר, שהחכמה הזאת, דהיינו יראת שמים, היא הראשית והמובחרת מכל החכמות שבעולם, וכן כתוב בס' איוב (כח כח): "הן יראת ד' היא חכמה". ואם כך הדבר, בודאי יש להתמקד ביותר, בקנין ערך יקר זה, דהיינו יר"ש.

הכל בידי שמיים חוץ מיראת שמיים

ואיך קונים יראת שמים? כבר אמרו חז"ל (ברכות לג ע"ב): "הכל בידי שמים, חוץ מיראת שמים". כל דבר ה' מביא על האדם, עניות או עשירות, בריאות או להיפך, אך יראת שמים הוא הדבר שתלוי רק בנו, וה' רוצה שזה יעשה רק בכוחנו.

ולכן על כל צרה שלא תבוא אפשר לומר: "ה' יעזור", או "זה לא נורא", בטחו בה', וכו', אבל לגבי יראת שמים, ח"ו מלומר "ד' יעזור, ואני לא צריך כ"כ להתאמץ". כי זה ענין אבסולוטי שלי בעצמי, ואם זה שייך לי, אז אין להתרשל רק להרעיש את עצמו, למלא כל חדרי לבי בריכוז המאמץ לרכוש יראת שמים.

מעשה בר' שלום והנכד של השכנה

והביא הרה"ג ר' שלום שבדרון שליט"א (זצ"ל) סיפור נפלא, שנותן לנו משל ומוסר השכל להתעורר. בהיותו אברך, ומתגורר בשכונת "שערי חסד" בעה"ק ירושלים, שיחקו שם ילדים בשכונה בסוס ורוכב, כגון ילד אחד הי' הסוס, ואחר הפרש וכו', ורץ ילד אחד מאירק'ה שמו, במהירות לכיוון מדרגות הבית, ונתקל ונפל, ונחבט מצחו בחוד המדרגה, ונפתח סדק במצח, ודם נוזל ממנו. מיד רץ ר' שלום ותפס את הילד על זרועותיו, ושם מטלית רטובה על הפצע, שעדיין שותת וצובע בדמו את המטלית, וכך רץ עם הילד על זרועו, אל בית הרופא.

והנה בצאתו מן החצר, ראתהו מרחוק אשה שהיתה סבתו של התינוק, והיא חשבה שזה תינוק של ר' שלום שרץ הוא ואשתו אחריה. ותאמר הסבתא מרחוק: "אל תבהלו, זה לא נורא! זה לא נורא! ה' יעזור, וזה יעבור לו לתינוק שלכם!".

בינתיים, הסבתא התקרבה יותר, והכירה שזה מאירק'ה שלה, נכדה.

**"מ'אירק'ה! שלי, מ- איר-קה!!!
אוי לי מה קרה!". השכנות ששמעו
צעקותיה, מיד ענו לה באותן
המלים שהיא עצמה הרגיעה
רגע לפני כן, וקראו לה: "סבתא
יקרה! זה לא נורא, זה לא נורא,
ה' יעזור, זה בקרוב יעבור!",
וכך נהיתה הסבתא ללעג...**

אז פתחה בצעקה היסטורית: "מ'אירק'ה! שלי, מ- איר-קה!!! אוי לי מה קרה!". השכנות ששמעו צעקותיה, מיד ענו לה באותן המלים שהיא עצמה הרגיעה רגע לפני כן, וקראו לה: "סבתא יקרה! זה לא נורא, זה לא נורא, ה' יעזור, זה בקרוב יעבור!", וכך נהיתה הסבתא ללעג...

ושאל ר' שלום מה קרה כאן? קודם דיברה בנחת וברגיעה "ד' יעזור", ועכשיו פתאום, כל כך רועשת ודואגת? והתשובה פשוטה: קודם - זה היה סתם ילד, ועתה זה "מאירק'ה שלי"...

כך עלינו לדעת שהחינוך ליראת שמים זה "מאירק'ה שלי"! זה דבר שאין לומר: "ד' יעזור", אלא זה בנפשנו, וכל המאמצים נשקיע בזה. הכל בידי שמים, חוץ מיראת שמים. על יר"ש ועל דקדוק בקיום מצוה, אין לסמוך על בטחון.

(מתוך העלון והספר 'גאון יעקב' סיון ע"ט)

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד...
אקטואלי ומרתק.

הצטרפו בחינם לאלפי המנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורחת בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'

הראה מיודעינו ל'דרייוער' שבידו צ'ק על סך אלף ושמונה מאות דולר. הדרייוער שהכיר את בעל הצ'ק תמה על סכום נכבד כזה כי לא הכירו כאחד מעשירי העיר, בירר אצלו והעלה בידו כי הלה 'סגר' עסק נכבד וקיבל על עצמו לתת את 'מעשרותיו' לנצרך הראשון שייקלע לידי וזה האיש פגע בו ראשונה, שאלו הדרייוער והרי היה לפניו עוד 'גברא'...

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א על האמונה שתחיש ישועתו

ימצא כי הישועה כבר מצאה את דרכה אליו. ואל 'אמר אבדתי כי אבדתי, נתרחקתי כל כך מבוראי עד שאינו מרחם עלי, דאיתא בספר 'שפתי צדיקים' להרה"ק רבי פנחס מדינאוויץ זי"ע, שבוודאי לא הסתפקו המרגלים בכוחו ויכולתו של השי"ת, אלא (ז"ל), 'כי באמת יודעים היו שהיכולת ביד הקב"ה להנהיגם למעלה מהטבע, כי כבר הורגלו בכמה ניסים פלאים, אמנם היו סבורים, אחר שכבר נתלכלכו בכמה חטאים ב'עגל' וגם ב'מתלוננים', אולי גרם החטא שאין אנו כדאין עוד שיעשה הקב"ה עמנו ניסים, ולהנהיגנו למעלה מהטבע, ובאמת זו הייתה כוונת השי"ת בשליחת המרגלים כדי שיראו שם את הנפילים בני ענק ויבינו שבדרך הטבע אי אפשר להם לכבוש את ארץ ישראל, ואעפ"כ ינסו לארץ ויקבלוה בתורת מתנה, או אז יזכחו לראות כי לעולם רחמי הקב"ה אב הרחמן על בניו רחומיו, ולעולם יעשה להם ניסים מחמת אהבתו עליהם.

מכאן תשובה כנגד אותם הרהורי ייאוש המנקרים בלב האדם, לאמור, ידעתי גם ידעתי, שהקב"ה הוא אב המרחם על בניו, אך אני כבר הדחיתי לגמרי, ואף שאמר הפייט 'הטוב ומיטיב לרעים ולטובים' אינני בכלל זה (כמאמר העולם שלכל 'כללי' יש יוצא מהכלל), כי אין זה אלא לסתם 'רעים' אבל לא לרע כמוני.. ובאמת טענה זו אין לה שחר, ומעיקרא פירכא היא, ואדרבה תגל נפשו בה

בפרשתן (יג כח-ל) הובא באריכות כיצד התלוננו בני ישראל ובכו מרוב פחדם על שאין בכוחם לערוך מלחמה כנגד הגיבורים 'לידי הענק' מז' העמים היושבים בארץ כנען, לעומתם טען כלב בן יפונה ויאמר "עלה נעלה", וברש"י עלה נעלה - אפילו בשמים, והוא אומר עשו סולמות ועלו שם, נצליח בכל דבריו. ולכאורה תמיהה מילתא, וכי זו תשובה היא על טענתם, והרי הם טענו 'דברים של טעם' - כי גיבורים הם הענקים אשר שם, מדוע לא התווכח כלב לסתור טענותיהם, אלא סתם ולא פירש עלה נעלה? והרי הוא נחשב כ'מודה שלא ממין הטענה'.

ביאור אור יקרות ביאר הרה"ק מפ"אסצנא זי"ע הי"ד, וז"ל: "אבל כך צריכה להיות אמונת איש הישראלי, לא בלבד בשעה שרואה מבוא ודרך לישועתו גם ע"פ שכלו ודרך הטבע - יאמין בה' שיושיעהו ויתחזק, רק גם בשעה שאינו רואה ח"ו שום מבוא ע"פ שכל ודרך הטבע לישועתו, יאמין בה' שיושיעהו, ויתחזק באמונתו ובטחונו. אדרבה, בשעה זו טוב שלא יתעקש למצוא איזה שכל ומבוא בדרך הטבע, כי מכיוון שע"פ פשוט לא ימצא, אז ח"ו תוכל אמנותו ע"י להפגם, ופגם באמונתו בה' יכול לעצור את ישועתו ח"ו, רק צריך לומר - הכל אמת שעז העם היושב בה, כנים הדברים שהערים בצורות וכו' מ"מ הנני מאמין בה' שהוא למעלה מהגבול והטבע שיושיענו, 'עלה נעלה וירשנו אותה' - בלא שכל ובלא סברה, אמונה ובטחון בה' באופן כזה תקרב את ישועתו. וזוהי מבאר את דברי כלב. אמנם, אף אם עפ"י דרך הטבע אין בידנו לכבוש את הארץ, כי עז העם... והערים בצורות גדולות מאד.. מכל מקום מבלי כל שכל נחזק את האמונה, אפילו בשמים והוא אומר עשו סולמות ועלו שם, נצליח בכל דבריו".

כי הקב"ה הוא 'יוצר המאורות' להאיר לכל איש מישראל, לכל חד וחד בדיליה, ואף אם 'נראה' לו גדול החושך החופף עליו יומם ולילה, ידע כי באמת אין כאן כל חושך אלא אור ה'מוסתר' בהסתרה גדולה, אלא שעליו לפקוח עיניו אז יתגלה לנגד עיניו אור גדול, שהרי 'הטוב כי לא כלו רחמיו והמרחם כי לא תמו חסדיו' א"כ בוודאי שהכל לטובה ולברכה (אף אם אינה נראית מיד ישמח לבו כי קרובה ישועתו לבוא בעזה השי"ת). ואף כשאינו רואה ישועה בדרכי הטבע יעצום עיניו מלחפש אחר ה'דרך' שמשם תבוא ישועתו, ובקרוב

ובישועתו ויראה פלאות בזכות אמונתו.

וידע שבעבור הביטחון עצמו יושע מכל מיני מצירים ומציקים, ומפורש איתא במדרש (שוח"ט תהלים כה על הפסוק 'אלוקי בך בטחתי אל אבושה') וז"ל. היו שומרי המדינה עוברין ומצאו אכסנאי אחד ותפסוהו, ואמר אל תכוני כי בן ביתו של מלך אני, כיון ששמעו כן, הניחוהו ושמרוהו עד הבוקר, בבוקר הביאוהו אצל המלך ואמרו לו 'בן ביתך' מצאנו אמש, אמר לו המלך, בני, מכיר אתה אותי, אמר לו לאו. (אמר לו המלך) אם כן היאך אתה בן ביתי, אמר לו בבקשה ממך, אני איני בן ביתך, אבל 'בך בטחתי', שאלמלא אמרתי להם כן היו מכים אותי.. אמר להם (המלך) הואיל ובטח בי הניחו לו. וכך אמר דוד 'אלוקי בך בטחתי' ובשביל כך 'אל יעלצו אויבי ל' ולא אני בלבד, אלא גם כל קוויך לא יבושו.

מעניין לעניין שמעתי מגאון אחד, שהגאון גאב"ד פוניבז' נכנס פעם אל הגה"ק החפץ חיים' זי"ע כשבדעתו היה לקבל ממנו ברכת הדרך ולמהר לדרכו כי הרכבת שעמדה לקחתו למחוז חפצו עמדה כבר לצאת בקרוב, אבל, החפץ חיים דיבר עמו בארוכה, ולא פסק מלדבר עד שהפוניבז' ער הפסיד את הרכבת, לאחר זמן נשמע הקול שהרכבת התהפכה ונהרגו רבים מנוסעיה, ובזכות האריכות של החפ"ח ניצול הפוניבז' ער ממוות לחיים. אחר הדברים האלה נענה הפוניבז' ער: "מובטחני שלא מוכוח רוח הקודש ידע החפץ חיים מכך, אלא, שמן השמים מכניסים לערליכער יוד (יהודי ירא שמים) את הדיבורים הנכונים בזמנם".

שוב מעשה, כשהפוניבז' ער חכך בדעתו לסגור את ישיבתו שבחול"ל (בעיר פוניבז') מחמת חסרון ממון, ועלה למעונו של החפץ חיים להתיעץ בדעתו, ובטרם פתח פיו שאלו החפץ חיים, כמה שעות למדתם היום, והפטיר מיד שעתיים או שלוש, "אני למדתי היום מאה שעות, כי תחת רשותי יושבים בחורי הישיבה ועוסקים בתורה ושם ה' חלקי בתורתם", משם פנה הפוניבז' ער לביתו כשכבר לא היה לו מה לשאול, כי הבין שאין גדול מזיכוי הרבים.

ההולך בתום ילך בטח, בפרט כשיזכור כל הנעשה בזה העולם בידי שמים הוא, אין ביד אדם לקרב או לרחק ישועתו או צרכיו, הן בדברים הנוגעים אל הנפש הן בדברים הנוגעים אל הנשמה, בגוף או בממון. שמעו נא רבותי למעשה שסיפור לי אחד מבני חבורתנו בעי"ת 'בית שמש' יצ"ו. הלה עמד להשיא את בתו בשעתו מצ"צ ומכיוון שזכה לתואר 'ביתו ריקם' בהידור רב, נדד לאחינו שבגולה ליזכות אותם ליטול חלק ונחלה במצוות 'הכנסת כלה' אף לא פסח מיודעינו על המנהג לקחת את עזרתו של ה'דרייווער' (נהג) המוליך ומביא את המשלוחים מהכא להתם ומהתם להכא, והנה אל מיודעינו נצטרף אחד שהיה גבר אלים מאותם המצפצפים ואומרים בכל עת ועונה 'כולה שלי' באופן של 'כל דאלים'.. הלה הכריז ופקד על מיודעינו כי הוא נכנס ראשונה לכל ביהמ"ד וביהכנ"ס שיגיעו אליו, ורק לאחר שיעשה 'סיום' מתיר לו לערוך ג"כ 'סיבוב' באותו ביהכנ"ס - אף שלא היו בדבריו אלו אלא 'חוצפה ועזות פנים' קיבל מיודעינו את הדין באהבה ולא השיב כסיל כאיוולתו. ויהי ממחרת בעודם מהלכים ועוסקים בעבודתם וכבר נכנס 'האלים' אליו, הראה

אחד מהבחורים שניחן במידה יתירה של תמימות הוצרך באותם הימים לעבור את גבולות ארצו, נטל עמו את ה'מסילת ישרים' והראהו לשומר הגבולות כ'פספורט' השומר הביט בו בתימהון, "וכי זו היא תמונתך?"

מיודעינו ל'דרייווער' שבידו ציק על סך אלף ושמונה מאות דולר, הדריווער שהכיר את בעל הצ'ק תמה על סכום נכבד כזה כי לא הכירו כאחד מעשירי העיר, בירר אצלו והעלה בידו כי הלה 'סגר' עסק נכבד וקיבל על עצמו לתת את 'מעשרותיו' לנצרך הראשון שייקלע לידי וזה האיש פגע בו ראשונה, שאלו הדריווער והרי היה לפניו עוד 'גברא' ולא ידע בן שיחו מה הוא רוצה מעמו, עד שנתברר שבאותה שעה שעבר הראשון היה זה האיש בבית הכסא ולא ראהו.. נמצא זה האיש האלים חשב שבידו לסדר לעצמו - אני ראשון ואיש לא ייקח מאומה ממני, ולא הבין שהכל מן השמים, לכל אחד יגיע את שלו ברגע הנכון, מבלי יכולת לבריה בעולם לקחת ממנו, כי 'זריזותו' של הראשון סייעה לידי כך שהסכום הנכבד יגיע לידי השני בעתו ובזמנו.

כתב הגה"ק החפץ חיים' זי"ע (שם עולם, שער שמירת השבת פ"ג בהגה"ה) וז"ל: וכיון שדעת האדם מעוטה כל כך, אין לנו לחקור אחר הנהגתו של מלך מלכי המלכים הקב"ה, וצריך האדם להתהלך עמו בתמימות ולהאמין שכל מה שהוא עושה, הוא הכל לטובה, כי מפי עליון לא תצא הרעות, ואז בוודאי יזכה לראות בסוף באלו הדברים גופא שהיא הכל רב טוב וחסד, כמו שמובא בגמרא, (ברכות ס:)

במעשה דרבי עקיבא עכ"ל.

עוד חיזוק גדול למדנו מפרשתו, שגם אם יש לו לאדם 'נפילה' ואינו מרגיש את אור האמונה או אפילו אם ח"ו יש בו הרהורי כפירה רח"ל - אל ירך לבבו ואל יתייאש מתוך מחשבה פסולה על מצבו הכושל וכי 'כופר' הוא רח"ל, אלא ידע כי עדיין מאמין הוא בהקב"ה, כי בפנימיות נפשו של כל אחד מישראל חקוקה האמונה בהקב"ה, ואין זה אלא התגברות היצה"ר להפילו, וממילא לא יפול ברוחו, ויבין שכל פתוי היצר אינו אלא דמיונות שווא, כי היאך תבין שביום האתמול רעדו עד כדי מוות מאותם ה'נפילים' ומיד למחרת הם אומרים 'הננו ועלינו'... ובע"כ תאמר, שהכל רק דמיונות, וברגע

לנו. באותו היום פנה אל ההנהלה אחד האברכים החשובים שבעיר, אשר לא הייתה הפרוטה מצויה בכיסו, וחישב אולי מכאן תצמח ישועתו. המנהל קבע לו ימי עבודה וכו' ואף את משכורתו כתבו וחתמו. והי היום מיהר האברך להשכים בבוקר, התפלל שחריית שדמתה ליוה"כ - מרוב אימה ופחד כי בזה היום עתיד הוא לדור בכפיפה אחת עם עוד אריות ודובים. בהגיע העת התייצב הלה בלשכת המנהל, לבש על עצמו את עור ה'אריה המת', והחל להלך על ארבע והיה נוהם כארי בשאגות אדירות... והחל להתקרב לאיטו אל האריות והדובים, ככל שהתקרב התרבו פעמי הדפיקות לבו מרוב אימה ופחד... אך 'מה לא עושים בשביל הפרנסה'... בהגיעו לפתח מדור האריות והדובים, נכנס פנימה, אי אפשר לשער ותאר עלי גיליון את אימתו ופחדו של האברך, אך הוא בשלו - ממשיך לנהום בקולי קולות, לפתע... מתקרב אליו הדוב בעיניים בורקות... לבו של הלה כמעט והתפלץ מרב בהלה, אך זהו תפקידו... ובינתיים מתקרב אליו הדוב בעיניים בורקות... ליבו של הלה כמעט והתפלץ מרוב בהלה, אך זהו תפקידו... ובינתיים מתקרב אליו הדוב וכבר נעמד על שתי רגליו האחוריות... ועוד רגע קט והדוב טורפו וקורעו לגזרי גזרים, מיד זעק האברך "שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד". והנה שומע כי לעומתו זועק הדוב "ברוך שם מלכותו לעולם ועד"...

ללמדך כי כל פיתויי היצר המראה לו כי אם לא יעשה כזאת יארע לו כך וכך - הכל דימיון ושטויות, כי רק מרחוק נראה כמפחיד וזורע בהלה, אך באמת אם רק יתחיל להתקרב - להתגבר עליו, יראה כי תחת ה'דוב' מסתתר אברך נוסף המפוחד בדיוק כמוהו.

(קטעים מלוקטים מתוך באר הפרשה - תשע"ט)

שהיצר הניחם לנפשם נתפקחו והבינו שאין כאן כלל ממה לחשוש ולפחד.

פעם פגשתי את אחד מאנשי ירושלים כשכולו אומר שמחה וצהלה, שאלתי אותו לשמחה מה זו מה עושה, פתח פיו בחכמה ואמר, כי הנה כתיב 'שמחו השמים ותגל הארץ', הרי שלמעלה ממני שרויים בשמחה וכיוצא בדבר גם למטה ממני, ומה לי להלך באמצע כ'אבל בין חתנים'...

מעשה במשגיח שדרש בישיבתו אודות חשיבות לימוד המוסר, וכה אמר בדבריו: ספר 'מסילת ישרים' הוא 'תעודת הזיהוי' של בחור בישיבה". אחד מהבחורים שניחן במידה יתירה של תמימות הוצרך באותם הימים לעבור את גבולות ארצו, נטל עמו את ה'מסילת ישרים' והראהו לשומר הגבולות כ'פספורט' השומר הביט בו בתמיהון, "וכי זו היא תמונתך?" ענה הבחור: "אכן כן, זוהי תמונת דיוקני, כי כך נולדתי - נשמה שנתת בי טהורה היא, אמנם יתכן ששינית צורת פני, אבל מתחילת דבר זו הייתה תמונתי" - באותה שעה כשר היה. באמת אמרו כשיכיר האדם מהי תמונת דיוקנו באמת וכל שינוי בתמונתו אינו אלא שינוי חיצוני, ולא במהותו הפנימית בתור יהודי שהרי יהיה מה שיהיה - הרי הוא בן לאביו שבשמים, אז יבין שבכל עת אפשרי לו לרחוץ עצמו ולשוב לתבניתו שמתחילה...

וכך היה אומר הרה"ק מקאצק ז"ל, כי אכן אמת הוא שהיצר 'אריה' הוא, אלא שהוא אריה 'מנייר' - גיש ויתחיל לקרעו ויראה כי בידו וביד כל אחד לקרעו.

עוד אמרו להמשיל, פעם מת האריה הגדול ש'בגן החיות', ולא מצא מנהל ה'גן' אריה חדש, עמדו ופירסמו בחוצות ירושלים כי מחפשים 'אריה' חדש, ואף המתחזה לאריה - תמורת תשלום הגון, טוב ויאה

* חדש - שיעורים וטיפים ב'גישמאק בלימוד' (שלוחה 33)

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

אחד מחבריו הצייע לו לרדת אל העיר בני ברק, ולסור למעונו של מרן הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א, שמפורסם בבקיאותו הנדירה בכל התורה כולה. ערב אחד נסע לבני ברק. כשנכנס קיבלו הרב במאור פניו הידוע, ותיכף שאל למבוקשו. התלמיד חכם הציג את שאלתו, שזה עידן ועידנים שמחפש הוא אחר מדרש חז"ל מסויים, שראה שמצטטים אותו בספרי הקדמונים, אך אינו מוצא את מקורו...

הגה"צ רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א על "ולא תתורו"

"ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם" (במדבר ט"ו, ל"ט)

איתא בשם הבעל שם טוב זצללה"ה, זכותו יגן עלינו: במקום שאדם חושב - שם הוא כולו. ובה נוכל לפרש: 'אשר אתם זונים אחריהם' - שאתם בעצמכם שם. וזה מוסר השכל, להתרחק מהסתכלות אסורה והרהורים רעים עד קצה האחרון! כי איש ישראל הוא בחינת מקדש בעצמו, המח הוא היכל המקדש, והרי הוא כמי שמעמיד ח"ו עבודה זרה בהיכל (עיין נפש החיים ש"א פ"ד), השם יתברך ישמרנו.

הגאון הצדיק מרן הראב"ד רבי דוד יונגרייז זצוק"ל היה מפורסם בגאונותו העצומה - עיניו היו כיונים על אפיקי התורה, והוא שלט בעוז בבקיאות מופלאה בכל חדרי מקצועות תורתנו הקדושה עד כדי כך שהגאון הקדוש בעל "ויואל משה" מסאטמאר זצוק"ל התבטא עליו פעם, שבמקום שרבי דוד שוכן בו, אין שום צורך בארון הספרים, משום שהכל ידוע לפניו בעל פה!

פעמים רבות נשאל כיצד זוכר הוא כל זאת, וכיצד זכה שתהא סדורה משנתו לפניו בכל מקום כמי שזה עתה שנאה, אל הוא התחמק מתשובה עניינית, ובכל פעם המציא בענוותנותו תואנה אחרת, לבטל את גאונותו...

פעם אחת ביום חג הפורים הקדוש בעת משתה היין, היה שרוי בשמחה עילאה, ובמוחין דגדלות של שמחה היום. לפני שולחנו הסבו גדולי ירושלים של מעלה - גאונים מופלגים ותלמידי חכמים עצומים. פיו הקדוש לא פסק מלגלות חידושים מופלאים, כשהוא מטייל בשמחתו הלוהטת בכל התורה כולה, וכמעין הנובע שזור ידיעות עצומות מהכא ומהתם, מכל מיני ספרים. כך נמשך הדבר שעה ארוכה, והכל שמחים ומתענגים עימו בדובשנה של תורה. לאחר מכן, כטוב ליבן ביין, נסבו דברי קודשו אודות איסור שכחת התורה, שהחויב מוטל על איש ישראל לזכור את כל מה שהוא לומד, כדי שבעת הצורך יוכל להשתמש בכל ידיעה הנצרכת בתורה.

אחד מן המסובים ניצל את שעת הכושר, וכראותו בפתחות

הרב שהיתה בדיחא דעתיה בשמחת היום, שאל מלפניו: "וי אזוי מאכט מען דאס? אלעס צו געדיינקען!?" (כיצד עושים זאת, לזכור הכל?), והרי כח השכחה מעצמו פועל, וכיצד ניתן לזכור הכל?

כשמוע הרב את שאלתו, אדמו פניו, לרגע קט הוא שקע בשרעפי קודשו. ולפתע נעמד ממקומו בסערת רוח ובהתלהבות אש קודש, ניכר בו שקשה עליו לפתוח ולגלות את סודו, אבל כבר העידו חכמינו ז"ל (ערובין סה) "נכנס יין יצא סוד!" וכה אמר:

"דאס איז סרך א בפרוש'ע פסוק! (הלא פסוק מפורש הוא!) בשלהי פרשת שלח - 'ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם - למען תזכרו' וגו', מפרש כאן הכתוב להדיא, דהא בהא תליא, כאשר שומרים על העיניים ועל מחשבות הלב בקדושה, אז ממילא זוכרים היטב את כל מה שלומדים!"

ומכלל הן אתה שומע לאו - אם אין נשמרים כראוי, ומכניסים בלב ובמוח הרבה שטויות והבלים מכל המינים, רחמנא ליצלן, הרי ממילא אין התורה יכולה להתיישב מושב טוב והגון בלב מלא שחץ, ולא קמא דמטי ללביה, שלומד בתורה ומכניס אל תוכו, אינו מחזיק שם, ופורח ונשכח ממנו! שכן אין הוא

בטיסתי מניו יורק לפלורידה ישבתי ליד הרב פסח קראהן. עצמתי את עיניי, מהרהר על הימים הבאים ואיך ייראה המצב בפלורידה, גם עכשיו די קשה ולא קל להתרוצץ מחוץ לבית. כך ישבתי כמה דקות, עורך חשבון נפש עם עצמי, עבר שם דייל וראה אותי כך. הוא פנה אל הרב קראהן ושואל: "מה עושה הרב שלצדך? האם הכול בסדר?"

הרה"ג רבי יצחק דוד גרוסמן שליט"א על ההפתעה בטיסה

"וְכַפֵּר הַכֹּהֵן עַל הַנֶּפֶשׁ הַשְּׂגֵגָה" (במדבר ט"ו, כ"ח)

זיכני ה' יתברך בשליחות מיוחדת: להחזיק מוסדות ללימוד תורה של ילדי ישראל. מתוקף תפקידי אני מוכרח לצאת למדינות הים מפעם לפעם, להביא את בשורת המוסדות לפני אחינו שבגולה ולהחיש צורי ומזור משם לכאן.

בטיסתי מניו יורק לפלורידה ישבתי ליד הרב פסח קראהן, מחבר ספרים ומרצה יהדות מוערך. עייף הייתי מכל התלאה שידעתי בימים האחרונים. לא תמיד מתבצעים הדברים כפי הציפיות - חרף העובדה כי מדובר בהצלחת נפשות.

עצמתי את עיניי, מהרהר על הימים הבאים ואיך ייראה המצב בפלורידה, גם עכשיו די קשה ולא קל להתרוצץ מחוץ לבית. זמזמתי לעצמי בעצימת עיניים את שירו של הרבי מסקולען על הפסוק בתהילים (קיט, נא): "זדים הליצוני עד מאוד, מתורתך לא נטיתי".

כך ישבתי כמה דקות, עורך חשבון נפש עם עצמי, עבר שם דייל וראה אותי כך. הוא פנה אל הרב קראהן ושואל: "מה עושה הרב שלצדך? האם הכול בסדר?" והרב קראהן סיפר לו כי אני הרב של הצעירים בישראל, מקרב צעירים לקדוש-ברוך-הוא ואומר להם מה זה יהודי.

הדייל נאחז התרגשות: "גם אני יהודי!", ואז השפיל מבטו והוסיף: "הוריי אמרו לי שאני יהודי, אבל אין לי כל מושג מה זה אומר לגביי". פתחתי את עיניי, והוא פנה אלי ואמר: "אולי יכול הרב להגיד לי מה אני יכול לעשות כדי שארגיש שאני יהודי?".

חשבתי לעצמי: איך מלמדים עכשיו אדם צעיר את כל התורה על רגל אחת? פניתי אליו ואמרתי: "אתה רואה שהזמנו מנות אוכל ספיישל כשר? אם תזמין את זה, תוכל להרגיש שאתה יהודי".

"מה? התפלא הדייל, 'חשבתי שזה אוכל צמחוני, ולא העליתי בדעתי כי יש לזה כל קשר ליהדות'. ואז שאל את השאלה המתבקשת: "מה זה ספיישל כשר?"

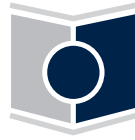
"חברת 'פורד' מייצרת משאיות ומכוניות", פניתי אליו, "משאיות ה'טרוק' נוסעות על דלק דיזל, לעומת המכוניות הנוסעות על בנזין. מה יקרה אם תיכנס עם המכונית המפוארת שלך לתחנת דלק, ותראה שמשאית פורד עומדת בתור לקבלת דיזל, הזול פי כמה

מבנזין, ותרצה גם אתה למלא דיזל במכונית שלך? הרי זו אותה חברה! למה שלא תשים דיזל?"
"מה הרב מדבר? אם אשים דיזל, הכול ייסתם. המכונית לא תעבוד", הזדעק הדייל.

"למה?", המשכתי להקשות, "והרי זו אותה חברה! אין זאת אלא שהחלק המכני של המשאית כבד יותר ויכול לסבול דיזל, אף שאינו מזוקק ונקי, לעומת המכונית הרגילה שמנועה עדין. אם נכניס לתוכה דיזל, ייסתמו פתחיה. חייבים דלק נקי שיוכל לעבור אל המנוע ולהפעילו".

הוא עדיין לא הבין את הקשר ולמה ירמזו מילותי. אמרתי לו: "ריבנו של עולם ברא הכול, יהודים וגויים. לגויים יש תפקיד ועבודה כדי שהעולם יתקיים - לבנות ולהתגדל, הכול לפי החשבון של הקב"ה. המכשור הפנימי שלהם חומרני וגס. הם יכולים להשתמש בדיזל, בבשר טריפה, לא מזוקק. העיקר שהמשאית נוסעת.

"לעומתם, ליהודי יש נשמה, חלק אלוה-ממעל, עדינה ואצילית. הנשמה בקרבי, כמו שאומרים בכל בוקר. תפקידו הוא להתחבר עם הבורא, ללמוד את חוכמת התורה ולקיים את מצוותיו, ולשם כך הוא חייב אוכל מזוקק, כשר. אם יכניס אוכל טרף, זה ייסתם".

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

עכשיו הזמן

'דרש דוד' על מסכת אבות

ספר נפלא לימים אלו
ביאורים בליווי מעשי רב
וביניהם שאלות ומעשי רב שנשאלו גדולי הדור

להשיג בחנויות הספרים

סיפור מופלא על ציצית שמעתי ממו"ח כ"ק מרן אדמו"ר מנדבורנה זצ"ל. היה זה בעת מלחמת עולם השנייה, הייתי אז כבן אחת עשרה שנה, צעדתי בדרכים, זעקתם ונאקתם של האומללים שנפלו שדודים בחרב לא נתנו לי מנוח. והנה במרוצת הדרך, רואה אני לפני יהודים מושלכים עלי דרך ללא כוח להתרומם ולנוע וצועקים 'וואסער וואסער - מים מים'...

גאב"ד חרדים הרה"צ ר' אשר אנשיל כ"ץ שליט"א בסגולת הציצית

"וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִית וְגו'" (במדבר ט"ו, ל"ח)

נכספה וגם כלתה נפשו של הרה"ק ר' מרדכי מנעשכיו זי"ע לקיים בהידור רב את מצוות הציצית, עם בגד צמר רחלים מארץ ישראל, ברצותו לקיים 'מכנף הארץ ציצית שמענו'. דא עקא, המרחק בין ארץ ישראל לנעשכיו וקושי הדרכים באותם הימים, וגם מה שלא היו השיירות מצויות, מנעו מהצדיק את קיום משאלות לבבו לטובה, ונדחה הדבר מעת לעת. באחד הימים התבשר הצדיק על אחד מתלמידיו שבכוונתו להפליג לארץ הקודש לחונן את עפרה ולשפוך שיח, שמח בו הצדיק וציווהו להיות עבדו שליח-מצווה, להביא לו מארץ הקודש בד צמר רחלים לקיים בו את מצוות 'ועשו להם ציצית' כדבעי. הרה"ק הדריכו בכל פרטי המצווה וכוונותיה למען יהא הבגד בתכלית הקדושה וההידור, צייד אותו במיטב שלמונים ובברכה שבזכות מצוות ציצית יצליח ה' דרכו ייסע ויחזור לשלום.

חזקה על שליח שעושה שליחותו. מיד בהגיעו לארץ הקודש מצא וקנה צמר רחלים משובח קיים בו 'חכמת לב בידיה טו' לפי הכוונות הטמירות שמסר לו רבו, ומה גדלה שמחת הרה"ק אחרי כחודש ימים עת החזיק בידו בגיל וברעדה כתונת בד קודש והיה לכם לציצית. גוויל אלו רקיעי ודיו אלו ימי, לא נוכל לתאר שמחת הצדיק עם אותה חפצא של מצוה - כל חפצך לא ישוו בה.

הצדיק לקח עמו את חלקת הבד וסר בעצמו לקצה העיר לבקתת חייט ירא שמים שיכין לו ממנו טלית קטן לשמה - לשם מצוות ציצית, תוך הוספת עוד אי אלו כוונות נשגבות ונעלמות. בידיים רועדות ובחרדת קודש נטל החייט את הבד היקר, קפל אותו לשניים בכדי לחתוך בו בית צוואר כראוי, אחז מדד וחתך, וכאשר פתח, נחשכו עיניו בראותו שבטעות קיפל פעם נוספת ובעת שפתח בו את בית הצוואר נחתכו בו שני פתחים, ותחת הידור בא קלקול, בצער גדול ובבכי רב רץ לצדיק לקודש פנימה אחוז פחד ואימה, בחיורון ברעד ובאין מילה הניחו לפני הצדיק פרש אותה לעיניו כששתי חורי בתי הצוואר נפרסים למלוא עיניהם, ממתין בחרדה לתגובת הצדיק.

הרה"ק ראה את אשר לפניו, חיוך גדול נמתח על פניו, ובשמחה גדולה פנה לחייט ואמר לו: "מה טוב שעשית כך וחתכת עבורי שני

בתי צוואר, אכן הייתי צריך את שניהם גם יחד, מי גילה לך רז זה?!". לתדהמת החייט ממשיך הרה"ק ומבאר: "וודאי צריך אני לשניים, פתח אחד הייתי צריך בכדי לקיים בו בהידור את מצוות לבישת הטלית קטן, ואילו במשנהו יש לי צורך בכדי לזרוק בעדו את הכעס שלא אכשל בו חלילה, אחרי העמל הרב שהושקע בטלית זו", ואז תוך כדי דיבור מוציא הרה"ק מאמתחתו כסף עובר לסוחר, ומסר לו כתשלום על טרחת עבודתו (בספר 'שרפי קודש' ע' רמד, מביא הסיפור על הרה"ק רבי רפאל מבערשיד זי"ע).

הציצית סגולה להינצל מן הכעס

אכן, נאה מצוות ציצית לזרוק על ידה את מידת הכעס, וכמובא בשם האר"י הקדוש (פרי עץ חיים פרק כו) שמצוות ציצית יש בה כוח וסגולה להציל את האדם ממידת הכעס, וכן איתא בשל"ה (מסכת יומא דחת"מ קצ"ב) שמוסיף שמילת 'כנף' בגימטריא 'כעס' ועל ידי הסתכלות בכנף הציצית יסור ממנו הכעס. ומובא בקב הישר (פרק פה) שבעת שהאדם לובש בגד הציצית הוא עת רצון לבקש ולהתפלל שינצל מכעס. הרי לך שמצוות ציצית מכוונת על ענין הכעס, ולכן לא רצה הרה"ק להפסיד אותה המצווה וכוונותיה

ציצית כנגד כל תרי"ג מצוות ובה ייחשב לכם כאילו קיימתם את כל מצוותי, ובשמירת המצוות תזכו 'והייתם קדושים לאלקיכם', ותנצלו מן העבירות שנגרם כתוצאה מכעס כמובא ברא"ש (ברכות כ"ב), ואז תזכו 'להיות לכם לאלקים' שהרי הכועס כאילו עובד עבודה זרה וככופר בעיקר (עיין בר"ן שם) לא כן ע"י מצוות ציצית שאז לא תכשלו באלה וממילא 'אני ה' אלוקיכם'.

הציצית שהצילה

סיפור מופלא ומאלף על ציצית שמעתי ממו"ח כ"ק מרן אדמו"ר מנדבורנה זצ"ל, ונדפס בספר הנפלא 'אביהם של ישראל'. היה זה בעת מלחמת עולם השנייה, הנאצים ימ"ש טלטלו את אסירי המחנות ממקום למקום מעיר לעיר וממדינה למדינה, בצעדות המוות הידועות לשמצה תחת פיקוחם של אותם חיות טרף ימ"ש. היה זה בתקופת חורף, עלי דרכים עקלקלות של אדמת בוץ, שלג וקרח שהקפיא את העצמות, וברכי הרגליים שכשלו בלאו הכי, ככה צעדו מזי רעב חלופים ותשושים בחוסר כל. לא שייך לתאר את גודל הזוועה הנוראה, שמחמת צוק הדרכים נפלו המונים בזה אחר זה באפיסת כוחות. וכה סיפר חמי זצוק"ל:

הייתי אז כבן אחת עשרה שנה, צעדי בדרכים, זעקתם נאקתם של האומללים שנפלו שדודים בחרב המצב לא נתנו לי מנוח, מה מאוד דאב לבי בקרבי אך לא היה לאל ידי להושיע. והנה במרוצת הדרך, רואה אני לפני יהודים מושלכים עלי דרך ללא כוח להתרומם ולנוע וצועקים 'וואסער וואסער - מים מים' ואין שומע ומושיע לנפשם, לא יכולתי לשאת צערם האדיר. היה חפצי להצילם להשקותם מים ולהצילם נפש, אבל דא עקא שגם אני הייתי בעירום ובחוסר כל ללא מים וללא כלי להשקותם, בהבזק של רגע פשטתי את הטלית קטן שעל גופי, רצתי לעבר שלולית של מי גשמים שנקווה לרוב בצדי הדרכים, טבלתי את כתונת הפסים של הד' כנפות בתוכה בכדי שיספגו ויתמלאו במים, רצתי בחזרה אל אותם יהודים המושלכים על הארץ סחטתי את הטלית קטן לתוך פיהם מהאחד לשני ומהשני לשלישי וכן הלאה, ובמעט מים הללו ששפכתי לפיהם נטעתי בתוכם תקווה וכוח להתאמץ להתרומם ולהציל נפשם.

יש לציין, כי בעת שסיפר מורי חמי זצ"ל את הדברים הייתי עומד נפעם ומשתומם על נוראות כאלו המגלות את גודל מסירות נפשו להציל נפש. אבל מאידך מו"ח זצ"ל לא שם לב להשתוממותי הרבה מגודל המעשה, אלא ציין כל זאת ברצונו לתת המחשה לגודל הזוועה שהיה שם ולתת שבח דא שירתא לבורא כל עולמים שהצילו ולא נתן נפשו למשיסה.

אוסף ואציין שאין לי צל של ספק כי לבטח לאלתר לבש חמי ז"ל שוב את הטלית הרטובה בתוך הכפור והגשם, דבר שהוסיף קור לגופו הצנומה [ילד קטן בן אחת עשרה בברחו בחוסר כל] אבל מאידך חיים את נשמתו בהארת חום של מצוות ציצית. **דרור אתן למחשבת לב.** לקחת מוסר השכל במצוות ציצית המצילה נפש ולב.

(קטעים מובחרים משיחה של גאב"ד חרדים)

הגנוזות בה ע"י הכעס, אלא קיבל את הפגם של הלבד בשמחה ושילם בעבורה תקלין חדתי, ושמח בשלימות המצווה שבאה לידו.

והנה מלבד הכח הסגולי שבציצית לבטל כעס שהוא גבוה מעל גבוה ואין לנו עסק בו, אפשר לבאר וליתן טעם בדרך הפשט מה בין עניין הציצית לכעס, שהרי במצוות ציצית נצטוונו בתורה שהוא 'וראיתם אותו' ודרשו חז"ל (מנחות מג): שתכלת דומה לים וים לרקיע וכו' עד כסא הכבוד, והיינו שע"י הסתכלות בציצית נזכור ליראה את ה', וכאשר השי"ת למול עיני האדם אינו בא לכלל כעס, כי הרי מאמין ויודע שהכל מאתו יתברך ואיך יכעס ועל מי יכעס, ולהיפך - הכועס סימן שיש בו חיסרון והעדר אמונה ולכן אמרו (שבת קה): זוהר ח"א כז, ח"ב קפב) כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה, וכמטמא נפשו באל זר, (וראה עוד באריכות בתניא אגרת הקודש כג), ועל כן המתעטף בציצית רואה את הדומה לכסא הכבוד ומקיים בו 'וראיתם אותו', לא יבא לידי כעס וכל קטגור יהס.

שהוא כנגד הלב

זקני הרה"ק משומר אמונים ז"ע אמר, שבעת שחזרו השבטים ממצרים ליעקב אביהם, מסר להם יוסף הצדיק את סוד מצוות הציצית האמורה שמסוגלת נגד רוגז וכעס, ועל כן אמר להם 'אל תרגזו בדרך' שהוא בגימטריא 'ארבע ציצית' היינו שבכוח זה המצווה ינצלו מהכעס על שמכרוהו לעבד במצרים. עכ"ל.

ובזה ניתן לתת טעם לשבח על הא דשנינו (מנחות מא). 'בזמן דאיכא ריתחא עונשין', פירוש, בזמן שהכעס שורר בעולם מענישים את מי שלא מקיים מצוות ציצית, ולכאורה צריך ביאור מה נשתנתה מצוות ציצית שעליה מענישים בעת הכעס, ולאמור יש לבאר שהוא כעין מדה כנגד מדה, שמכיוון שלא היה לו ציצית להשתיק את מידת כעסו, לכן שולט בו הכעס ממרומים רח"ל.

ואולי ניתן לתת טעמא למילתא על הא שנפסק להלכה (מדרש שוחר טוב ל"ה ומובא בהג"מ הל' ציצית פ"ג הי"א) שיאחו הציצית נגד הלב, ואולי שהוא בכדי לבטל הכעס השורר בלב, שהרי הכעס בשרירי דליבא תליא כמו שנאמר (קהלת יא י) 'והסר כעס מלבך'. וכן בציצית יש שלושים ושתיים חוטין כמנין ל"ב, ועל דא מובא מהאר"י ז"ל שבעת עטיפת הטלית כשמברך להתעטף ב'ציצית יכוון שהם ראשי תיבות ל"ב, היינו שהציצית תיקוני דלבאי לבל יכשל בחטא הכעס.

וזכרתם את כל המצוות

ובהא ניתן לפרש כמין חומר את המשך פרשת התכלת שבפרשתן, והוא זה שאומר הכתיב 'וראיתם אותו וזכרתם' את כל מצוות ה' ובהקדם דברי ספר 'חסידי' (סימן תתשכ"ו) שאומר שהכועס משתכח מניה תלמודו מפני שהכעס מביא לשכחה, ע"כ. הרי לן שהכועס לא יכול לזכור מצוות ה', על כן עצה טובה קמ"ל 'וראיתם אותו' ועל ידי נתינת עינו ולבו בציצית תנצלו מן הכעס וממילא 'וזכרתם את כל מצוות ה'' ולא תשתכח תורה מישראל. ועל ידי זה תזכו 'ועשייתם את כל מצוותי' ועפ"י מה שאמרו חז"ל שקולה

"את מי תזמין? והיכן תערוך את הסעודה?" שאלה, "וכיצד תסביר לאורחים את סיבת הסעודה? הודאה על כך שהרגל הפסיקה לגרד לך? האמנם לא תרגיש אי נעימות מכך?". אלי נאלץ להודות בצדקת דבריה. ואז צץ במוחו רעיון: הוא יכין סעודה שלישית עבור מתפללי בית הכנסת. כך יזכה במצוות סעודת הודאה, ללא הבושה הכרוכה בסיבתה...

סיפור השגחה פרטית מדהים

הרב יהושע לייבזון

כשקוראים בפרשתנו את פרשת המרגלים, מבינים היטב איך כל דבר מורכב מהשגחה פרטית נפלאה. מצאתי ספר שיצא לאור לפני הרבה שנים בשם 'זורע צדקות' - ששם מובאים סיפורי השגחה פרטית. הרב מאיר ויקלר עורך הספר, אסף סיפורים רבים ומרגשים. מתוך הספר בחרתי להביא לכם סיפור שסיפר אלי.

אלי מאיר ידוע כמנהל רישומים קפדן ביותר. עובדה זו לפעמים מרגיזה את בני משפחתו ומשעשעת את ידידיו. כמעט תמיד, הוא יכול לבדוק בפנקסיו ורישומיו הרבים מספור, כדי לאמת תאריך של... כמעט הכל. כך, אילו היו שואלים את אלי בן הארבעים ותשע, קרוב לוודאי שהיה מסוגל לציין את היום המדויק בחודש אלול, שנת תשנ"ו, בו גילה לראשונה את הפצעון הקטנטן שעל רגלו.

הפצע היה כה זעיר, עד שכמעט ולא נראה לעין. אך אלי ידע בבירור על קיומו, בשל הגירוי החזק שנגרם לו. ככל שחלפו הימים, הלך הפצע וגדל, ועמו התגברה עוצמת הגירוי. כאשר הגיע הדבר לנקודה בה לא היה מסוגל להירדם, מיהר אלי לקבוע פגישה אצל רופא העור שלו, ד"ר אברמס.

ד"ר אברמס בדק את הפצעון, ולא התרשם ממנו במיוחד. "חלקיק שערה מזוהם", הכריז בנימה יבשה ועניינית, ושלח את אלי הביתה עם מרשם למשחה אנטיביוטית.

שבוע לאחר מכן, שב אלי לפקוד את מרפאתו את ד"ר אברמס. המשחה לא עזרה, ואלי עדיין לא הצליח להירדם. "אם אינך יכול לתת לי משהו לטפל בפצעון, לכל הפחות תן לי כדור שינה", התחנן אלי, חצי בצחוק, חצי ברצינות.

ד"ר אברמס רשם לו משחה אחרת, והבטיח לאלי כי הפצע יתרפא תוך שלושה עד ארבעה ימים. לאחר שבוע, התייאש אלי מרופאו ופנה למומחה אחר בבעיות עור, ד"ר ברג.

ד"ר ברג בדק את הפצע, שהיה כעת גדול בהרבה, ורשם תרופה "חזקה יותר". כפי שהבטיח לו, הפצע התרפא והגירוי שכך. סוף סוף, הצליח אלי להירדם ולישון לילה שלם.

אלי התקשר לד"ר ברג גדי להודות לו על עזרתו. הוא הוסיף וציין

כי עדיין נותרה תחושת גירוי מסוימת, אמנם פחותה בהרבה מזו שהיתה קודם לכן.

"המשך להשתמש במשחה", יעץ לו הרופא, "נראה שאנחנו בכיוון הנכון. פשוט יתכן שעליך להשתמש בה עוד תקופה קצרה".

חלף שבוע ומחצה, והגירוי התחזק ושב להטריד את אלי, כמעט כפי שסבל בתחילה כאשר פנה להתיעץ עם ד"ר ברג. ביקור נוסף אצל הרופא הניב עצה מוכרת: "המשך להשתמש במשחה שנתית לך. היא תרפא את הפצע, ובסופו של דבר הגירוי אף הוא ייעלם".

הסברו של הרופא התקבל על דעתו של אלי, אך הוא לא יכול היה להתעלם מהמציאות הכואבת: הגירוי הלך והחמיר, תוך כדי השימוש במשחה. בשלב זה, לא ראה כל אפשרות אחרת פרט לפנייה לדרמטולוג שלישי.

ד"ר ווייט זכה להמלצות רבות. למען האמת, אלי ייסר את עצמו מדוע לא פנה אליו מלכתחילה. המומחה בדק בזהירות את המקום הגירוי. הוא שלף את פנקס המרשמים מכיס חלוקו, ופנה לאלי, תוך כדי כתיבת המרשם. "אינני רואה כל פצעון, כל שאינני יכול לקבוע כיצד התחילה הבעיה. אבל ברור לי שיש לך תגובה קשה למשחה שאתה משתמש בה. כל האזור דלקתי ונפוח. אני רושם לך משחה חזקה, שאמורה להרגיע את הדלקת."

"שמע, אלי, אתה פשוט לא יכול להמשיך כך", פתח אהרון ואמר בקולו העמוק, "הרופאים האלה משגעים אותך. עוד מעט וכבר תהיה זקוק לפסיכיאטר, לא לדרמטולוג".

אלי התחמם לאורה של דאגת חברו לשלומו, והמתין לשמוע את המשך דבריו.

"אני אומר לך מה לדעתי דרוש לך. אמנם, אינני רופא, אבל אני חבר שלך. ואני פשוט לא יכול לראות אותך סובל כל כך. אתה חייב לגשת למומחה מהשורה הראשונה. הרופאים שביקרת אצלם - כולם טובים בשביל בעיות עור רגילות. אבל אתה צריך מישהו שהוא כל כך גדול, עד שהוא ידע מהי הבעיה מבלי להסתכל עליה. מיד אחרי שבת אברר בשבילך. יש לי קשרים עם אנשים שיכולים להשיג לי המלצה מתאימה".

"אומר ועושה". כבר במוצאי שבת התקשר אהרון לאלי ומסר לו את מספר הטלפון של ד"ר לייב, מנהל מחלקת עור באחד מבתי החולים האוניברסיטאיים הטובים במנהטן. ביום שני בבוקר, הזדרז אלי והתקשר למשרדו של הרופא, והזמין תור בתאריך המוקדם ביותר הפנוי, שהיה כחודש לאחר מכן.

היום המיועד הגיע. למרות שנאלץ להפסיד חצי יום עבודה, היה אלי מרוגש ומלא ציפיות לקראת הפגישה.

למראה חדר ההמתנה, תהליך הקבלה וההכנות לקראת הבדיקה, הבין אלי כי ד"ר לייב איננו סתם רופא עור ככל הרופאים. כאשר סוף סוף נכנס הרופא לחדר הבדיקות, הופתע אלי לגלות כי מדובר באדם נעים ונינוח, שנראה כבן גילו.

ד"ר לייב ביקש ממנו לספר לו את הרקע לבעייתו, דבר שבשלב זה אלי היה מסוגל לעשות אפילו מתוך שינה. לאחר שסיים, אמר לו ד"ר לייב שהבעיה ידועה לו - עוד לפני הבדיקה. לכאורה, אלי פיתח התמכרות למשחות - תופעה נדירה, אך לא בלתי ידועה. כתוצאה מכך, בכל פעם בה הפסיק למרוח את המשחה, הגיב עורו בחריפות, כפי שמגיב הגוף כאשר מונעים ממנו חומר שהוא רגיל לו.

המשחה המדוברת חזקה ועלולה להזיק לבריאות, ולכן לא מומלץ להמשיך ולהשתמש בה ללא גבול. הבררה היחידה שעמדה בפניו היתה: להיגמל ממנה בבת אחת. כדי לעזור לאלי להתגבר על תופעות הלוואי לגמילה, המליץ לו ד"ר לייב על משחה הנמכרת ללא מרשם רופא, ואשר להפתעתו הוכיחה את יעילותה.

חודשיים לאחר הפגישה עם ד"ר לייב, הרגיש אלי שהוא כבר מתחיל לצאת מן הסבך. לאחר חודש נוסף, נעלם הגירוי לחלוטין. אלי התרפא. הסיוט הממושך הסתיים.

אלי השתוקק לחדש את שגרת חייו, אך מצפונו לא היה שקט. כיצד יוכל פשוט לחזור לסדר יומו הרגיל, מבלי לבטא את הכרת הטוב שלו על שנרפא?

הדסה רעייתו הציעה לו לתת תרומה הגונה לצדקה, וכך אמנם עשה. אך הוא עדיין לא היה מרוצה. באותה תקופה, קרא את הסיפור "שער לחיים", ובעקבות זאת החליט לערוך סעודת הודאה. אולם הדסה לא התלהבה במיוחד מהרעיון.

המשחה של ד"ר ווייט ביצעה את המלאכה שהיתה אמורה לעשות. עד סוף השבוע, נעלמו הגירוי ועמו הדלקת, ואלי חשב כי המרדף שלו אחר הרוח הסתיים. אך הוא טעה.

שלושה ימים אחרי שהפסיק להשתמש במשחה, שב והופיע הגירוי. אלי התקשר בפאניקה לד"ר ווייט.

"כנראה שהדלקת עדיין לא עברה לגמרי, פסק הרופא, "עליך להשתמש במשחה שוב".

אלי נהג לפי הנחיות הרופא, ואמנם הגירוי שכך לאחר יומיים. אך ברגע שהפסיק להשתמש בתרופה, חזר להציק לו, במשנה כוח. כעת, הרגיש אלי שהוא מוכן לנסות רופא עור נוסף. הוא נזכר בד"ר ג'יי, בו נעזר לפני שנים רבות, לשביעות רצונו.

שוב פעם חוזרים על הסיפור, חשב אלי בליבו. שוב שיחת ולפון נסערת למזכירה. שוב סיפור סוחט דמעות על הדחפיות שבדבר. שוב המתנה עד לתור שנקבע. ושוב אותה המלצה החוזרת על עצמה.

"אני חייב להודות בכך, אתה משתמש בתרופה הנכונה", ציין ד"ר ג'יי בעל כרחו, "זה מה שדרוש לך. רק הייתי ממליץ לך למרוח את המשחה שלוש פעמים ביום, במקום פעמיים. כך תוכל להתפטור מהבעיה אחת ולתמיד".

אלי נהג לפי עצת הרופא. ובדיוק כפי שאירע בפעמים הקודמות, הגירוי נפסק לאחר יומיים או שלושה, וחזר ברגע שאלי הפסיק להשתמש במשחה.

לדעתו של אלי, הוא היה זקוק לדעה "נוספת". הוא חזר לד"ר אברמס בהיסוס, מתוך חשש שמא יקבל נזיפה על מסע הדילוגים שניהל בין מרפאות רופאי עור. להפתעתו, התייחס ד"ר אברמס באהדה למצבו.

"יתכן שעליך להיגמל מהמשחה", הציע, "נסה להפחית את השימוש לפעם ביום, ואחר כך לרדת לפעם ביומיים. אולי זה יעזור".

העצה לא הועילה. ברגע שאלי השתמש במשחה פחות מפעם ביום, היה הגירוי מתגבר במשנה עז.

שבת אחת, השכם בבוקר לפני התפילה מצא אלי עצמו יושב עם החברותא שלו, אך במקום להתרכז בגמרא שלפניהם, החלו מחשבותיו נודדות למחזות אחרים.

"סליחה, אהרון", התנצל, "אני יודע שאינני ממש תורם את חלקי ללימוד שלנו הבוקר, אבל לאחרונה קשה לי להתרכז".

אהרון הביא בחברו בתמיהה. "מה קרה, אלי? ספר לי מה קורה איתך".

אלי פרק מעל ליבו את משא השבועות האחרונים, שהחלו עם פצעון קטנטן. הוא התבייש מכך שהגירוי השתלט על חייו, אבל כל התסכול שהצטבר בקרבו מצא כעת ביטוי, בעוד הוא מגולל את מסכת ייסוריו באוזני חברו.

אהרון ישב בשקט, מקשיב בהבנה לדבריו של אלי. ואז נידב המלצה משלו.

"חשבתי לתומי", אמר רבי אלתר בכאב, "כי לאחר החתונה יניחני היצר לנפשי ואצליח להיפטר מתחלואיו. אך עתה אני נוכח, כי לא רק שלא נפטרת ממנו, אלא הוא עומד בתוקפו במלוא העוצמה ומתגבר עלי בכל יום מחדש...". בקשב רב האזין ה'עצי חיים' לדבריו, וחיוך רחב התפשט על שפתיו. הוא אחז בשתי ידיו בשער זקנו הלבן, והשיב לו מילים מדודות:

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

במכתב שכתב אודות פרשת המרגלים שנדפס בסוף ספר 'זכרון שמואל' מתבטא כך: "ככל שאנו מתבוננים יותר בפרשת המרגלים, כן אנו מוסיפים להתפלא על כל הענין הזה עם כל הכרוך בו". אם רבי שמואל ברוחב בינתו ועומק שכלו מתבטא כן, מה נענה אנו. הן פרשה זו היא אחת הפרשיות העגומות ביותר שאירעו לנו, ובהחלט מהקשות להבנה, וככל שנעמיק בה ובמדרשי חז"ל והמפרשים החונים סביבה התעלומות רק ילכו ויתעצמו. אמנם זה ודאי שהתורה לא כתבה לנו זאת כסיפור דברים גרידא, או כתיאור עלילת מתח שהיה אי פעם בהיסטוריה. אלא כדי שנלמד מכך מוסר השכל לדורות מה שנחוץ לעבודת השם.

מורי ורבי מרן הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל, ראש ישיבת פוניבז', מסביר לאור זאת, במכתבו שנדפס בסוף ספר 'זכרון שמואל', גם את כשולן המרגלים עצמם, כיצד המיטו חורבן על כל ישראל, למרות שהיו אנשים חכמים וידועים, גדולי דעת ותבונה. כי כוחו ועוצמתו של היצר הם כה נוראים, שאם לא יעמוד האדם כל העת דרוך על משמרתו לשמור על גובהו ומעמדו הרוחני, אזי אף שהוא אדם חשוב וידוע, מראשי בני ישראל, מן הברורים והמסולתים בעם, יכול הוא ברגע של רפיון רוח ליפול עד מדרגת 'כסיל', לנהוג בכסילות ולהביא רעה לעצמו ולכל בני דורו.

האירועים הנוראים שמופיעים בפרשיות האחרונות, ממש מופלאים מבינתנו. החל מפרשת בהעלותך, בואכה פרשות שלח, קרח, חוקת ועד בלק, מאורע רודף מאורע, טרגדיה רודפת טרגדיה, כשכל אחת מהן מעוררת השתוממות עצומה ופליאה גדולה.

הרי כלל ישראל זכו אז לראות בחוש בחסדי השם העצומים והגלויים, למעלה מן הטבע. הם חיו כל העת בצל השכינה, גן עדן בהתגלמותו בעולם הזה. למרות כן, הם לא גמרו להתלונן ולהתאונן כל העת. זה פלא פלאות ממש!

אך גם בזה יש נקודת זכות עצומה על כלל ישראל, כך היה רגיל לומר הגאון הצדיק רבי אריה לוי זצ"ל, בשם ידיו ורעו הטוב, הגאון רבי יעקב קלמס זצ"ל, אב"ד העיר מוסקבה ברוסיה, ולימים חבר בית דינו של מרן הגאון רבי צבי פסח פראנק זצ"ל בירושלים.

היה זה פעם כאשר התייצב אחד ממשכילי הזמן במוסקבה לפניו, ופיו מלא תרעומת על אנשי דור המדבר-דור דעה, מדוע כל העת הם התאוננו והתלוננו? הרי הם ראו כל כך הרבה ניסים וחסדים, ובאיזו זכות חשו בנח להתלונן ולרטון. "היתכן כדבר הזה?" - שאל המשכיל בנימה מתריסה.

השיב לו רבי יעקב מיניה וביה: "מעודי לא ראיתי אדם שפוי שהולך ברחוב ומספר בקול על בעיותיו או מתלונן על צרותיו באוזני כל אדם הנקרה בדרכו. אולם כן ראיתי אנשים שבאו למכיריהם וקרוביהם ובפניהם שפכו את ליבם. כי איתם הם חשו בנוח לדבר על מועקותיהם, ולבכות על בעיותיהם ומכאוביהם".

"אנשי דור המדבר", אמר רבי יעקב, "אחזו בכזו מדרגה גבוהה של קרבת אלוקים, הם האמינו אמונה כה שלימה וחושית כי השם יתברך הוא אביהם הרחמן, החפץ בטובתם, עד שחשו בנוח להתלונן ולהתאונן בפניו כל העת על הקשיים שעברו עליהם, ממש כבנים אצל האב. זה לא נבע אצלם מפחיתות מדרגה, אלא דוקא מרוממות המדרגה, בגלל שחשו כי השם יתברך הינו אביהם וקרוב אליהם".

"אדרבה, אוי לאלו שמכחשים באביהם" - סנט רבי יעקב במשכיל. על כל פנים, הפרשה שלנו עוסקת בטרגדיה הגדולה ביותר שידע עם ישראל מאז היוותו לעם. לְפָנָיו לֹא הָיָה כֵן וְאַחֲרָיו לֹא יִהְיֶה כֵן. כל בני הדור ההוא, הדור המובחר ביותר שהעמיד עם ישראל מהיווסדו - נכחד ומת במדבר, מבן עשרים שנה ומעלה ועד בן שישים שנה, ללא יוצא מן הכלל. מורי ורבי מרן הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל, ראש ישיבת פוניבז',

רבי שמואל מביא בהקשר לכך את דברי רבינו הרמח"ל זיע"א בספרו 'מסילת ישרים' (פרק יא) בערך הנקיות, כי המרגלים חששו שכאשר ינסו לארץ ישראל יעבירו אותם מנשיאותם, ופגם דק שבדק במידת הכבוד הוא זה שגרם להם להתנהג כפי שנהגו.

אין הפשט, אומר רבי שמואל, כי במכוון ידעו כי הכבוד מניע אותם, ובגלל זה הניאו את לב העם. אלא אדרבה למרות שלא חשו כי זה הוא שמניע אותם, באמת היו משוחדים במידת הכבוד, והיא זו שגרמה להם לפרש כל דבר שראו בצורה שלילית, כי סוף סוף בליבם ניקר חשש כלשהו על כבודם.

רבי שמואל מסיק מזה, עד כמה מוכרח האדם להיות זהיר ממניעים רעים, כי אפילו לב של אדם גדול, אדם אשר נבחר על פי השם, אינו משוחרר מלהיות נגוע בנגעי המידות והרצונות. חובת האדם היא לעמוד תמיד תחת ביקורת עצמית, להכיר היטב את עצמו, רצונותיו ונטיות ליבו, ולראות מאין הם נובעים. כי רק כך יוכל לשמור תמיד על גובהו הרוחני, ולא ליפול במכמורי יצרו.

כאשר עוסקים אנו בענייניו של היצר, ברצוני להוסיף כמה מילים:
לפני עשרות שנים שמעתי ביטוי מופלא מהגאון הצדיק רבי ישראל אליהו ויינטרויב זצ"ל, מגדולי התורה ובעלי המחשבה בדורנו, כי שוחח פעם עם מרן ה'סטייפלער' זצ"ל על ענין כלשהו, וה'סטייפלער' הגיב לו בזה הלשון: "די צער פון די עולם הזה איז גאר נישט, און די שמחה פון די עולם הזה איז גאר נישט, אַלץ איז תעתועים ודמיונות שוא..."
היצר הרע מצליח לתעתע באדם ולהכניסו לאוירה ולמצב כזה כאילו כל מעמדו וכבודו תלוי בפרט מסויים. כך הוא מסמא את עיניו לאבד את צלילות מחשבתו ויכולת בחינתו האובייקטיבית, אם הוא אכן נוהג נכון או לא, ומבזבז את זמנו על דברים חולפים, וגורם לו להיות רדוף אחר ענייני העולם.

אך למעשה כל השקעה בדבר שאינו נצחי חולפת ועוברת כלא היתה. גם השקעות שהיצר הרע עוטף אותם בצלופן זוהר ונוצץ, אינם אלא "תעתועים ודמיונות שוא" - כלשון ה'סטייפלער'. כשאדם מסתכל על העולם הזה בצורה נכונה ובעינים פקוחות, כשהוא מכיר את יעודו ותפקידו, הוא נשמר מלכתחילה לא להיגרר אחר היצר.

ברגע של גילוי לב, אומר פעם האדמו"ר בעל ה'אמרי חיים' מוויז'ניץ זצ"ל לחסידיו, כי שבת אחת בעת שאמר בהתלהבות דקדושה 'נשמתי כל חיי, בא אליו היצר הרע והתריס בו: "וכי אינך מתבייש לומר 'נשמתי' בכל ה'ברען' וההתלהבות? הרי שנינו יודעים כי נכשלת אמש בכישלון פלוני? וכיצד יש לך תעוזה לעמוד כעת לפני מלך מלכי המלכים לומר 'נשמתי' כצדיק גמור?"

והמשיך ה'אמרי חיים' לתאר: "ואכן טענותיו של היצר החלו להתיישב בדעתך, כמעט ושכנעו אותי להוריד מההתלהבות הגדולה שבערה בי לומר 'נשמתי'. אך לפתע אזרתי אומץ והשבתי לו בנחרצות: 'אני מוכן לשמוע כל מה שיש לך לומר, אך לא כעת! אנא הנח לי קודם לסיים נשמתי, ואחר כך נשמע את כל דבריך'."

"כמוכן, הוא לא שב אלי שנית", הפטיר ה'אמרי חיים'. "היצר הרע

יודע מתי לבוא ומתי לא. באמצע ההתלהבות של 'נשמתי' הוא בא להזכיר לי עד כמה אני לא שווה ולא ראוי לומר 'נשמתי', כדי לשבור אותי ולהעכיר את רוחי, וכך לא אעבוד את קוני כאשר עם לבי. אולם לאחר התפילה כבר אין לו ענין להזכיר לי את עוונותי, ואדרבה משתדל להשכיח ממני את חטאי כדי שלא אעשה עליהם תשובה".

זוהי דוגמא קלה לאותם צדיקים אשר נלחמו עם יצרם בעקשנות, ובכל פעם התאמצו להבין את מניעיו בכדי להשיב לו בהתאם מנה אחת אפיים, בתקיפות ראויה.

הרב החסיד הישיש רבי מרדכי פרוכטר שליט"א, מזקני חסידי ויז'ניץ, סיפר לי פעם על אביו רבי אלתר זצ"ל, אשר למד לאחר נישואיו בבית מדרשו של הגאון הקדוש רבי חיים צבי טיטלבוים זצ"ל, בעל ה'עצי חיים' מסיגעט.

יום אחד פנה רבי אלתר לרבו והתאונן לפניו על מצבו הרוחני: "חשבתי לתומי", אמר רבי אלתר בכאב, "כי לאחר החתונה יניחני היצר לנפשי ואצליח להיפטר מתחלואי. אך עתה אני נוכח, כי לא רק שלא נפטרת ממנו, אלא הוא עומד בתוקפו במלוא העוצמה ומתגבר עלי בכל יום מחדש...".

בקשב רב האזין ה'עצי חיים' לדבריו, וחיוך רחב התפשט על שפתיו. הוא אחז בשתי ידיו בשער זקנו הלבן, והשיב לו מילים מדודות:

"הנה כפי שאתה רואה הזקן שלי כבר התחיל להלבין, ולמרות כן גם מזה היצר הרע לא פוחד! גם אותי הוא בא לבקר דבר יום ביומו!".

"העצה היחידה שאוכל להמליץ לך כדי להתמודד איתו", המשיך ה'עצי חיים' לומר, "היא ללמוד דף גמרא מידי יום עם תוספות בעיון.

הן כך אומרים חז"ל 'בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין' (קידושין ל. ב). תורה מגנא ומצלא, היא הדרך היחידה שתוכל להינצל מהיצר".

ואכן, סיפר רבי מרדכי, כי עצת רבו שמרה את רוחו של אביו רבי אלתר, ולמרות שלא היה בן ישיבה מעודו, לצד עסקי המסחר היה שקוע כל ימיו בלימוד התורה.

דוגמא קלה לשקיעותו הגדולה בתורה, ציין רבי מרדכי, כי סיפר לו יהודי מבתי הונגריין, כי פגש פעם בשעה מאוחרת בלילה את אביו רבי אלתר, בהיותו למעלה מגיל שמונים, כשהוא יוצא עם נעלי בית לרחוב. היה זה בלילה חורפי וסוער, כשבחוץ ניתך גשם זלעפות.

כשהלה התפלא לפרש מעשיו, השיב לו רבי אלתר: "אני מתקשה בהבנת התוספות, ומחפש מישהו שיוכל לעזור לי..."

עלינו ללמוד מן הדברים יסוד אחד; היצר הרע מצוי באדם משעת יצירתו ועד נשימת רוחו האחרונה. הוא זקן מופלג ובעל נסיון רב שאין דומה לו. עבודתו היא איפוא לארוב לאדם להכשילו ולהתקילו. פעם הוא בא בצורה כזו, ופעם בא בצורה אחרת, אך לעולם אינו מת'אש או מרים ידיים. אם האדם לא פוקח עינים לזהות אותו, הוא עוד עלול להשתכנע כי פעולתו היא לשם שמים, והרי הוא בכלל עושה מצוה ולא עבירה, ועד שיבחין בטעותו הוא כבר יהיה שבוי בידי יצרו, ויהיה קשה לו להשתחרר מבין ציפורניו.

זה מה שאירע למרגלים. היצר טמן פח לרגלם, והלכו שולל אחר מראה עיניהם, חזיון תעתועים שתעתע בהם.

זה מה שאירע למרגלים. היצר טמן פח לרגלם, והלכו שולל אחר מראה עיניהם, חזיון תעתועים שתעתע בהם.

זה מה שאירע למרגלים. היצר טמן פח לרגלם, והלכו שולל אחר מראה עיניהם, חזיון תעתועים שתעתע בהם.

(מתוך הכרך החדש של הספר 'אוצרותיהם אמלא')

"לא נראה לי שבשעה כה מאוחרת יאותו האנשים להמתין זמן כה ארוך עד שתאמרו את כל המזמורים והתפילות שבהוספת שם, הבה ניסע לכותל המערבי" - הציע רבי שלמה זלמן בטובו הגדול - "בנוכחותי ייקל לכם לצרף אנשים למנין..."

רבי אליהו לופיאן קרא לבנו 'שמואל' בפעם השלישית!

הרב ישראל ליוש

"ויקרא משה להושע בן נון יהושע" (במדבר י"ג, ט"ז)

לפנימי, אך מלבוש חיצוני לבד לא יוכל מעצמו ליצוק בו תוכן פנימי, ולכן צורת היו"ד פרוחה והתחננה לפני הקב"ה ע"כ שהשאיר אותה בלא תוכן, ומאותה סיבה גם טרחו להסביר מהו תוכנה של האות יו"ד שניתן ליהושע, כי מלבוש חיצוני לבדו לא יוכל מאליו ליצוק בעצמו תוכן פנימי.

נספר שני סיפורים נאים בענין הוספת שם וקריאת שם: השעה כבר מאוחרת בלילה, ולביתו של הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל נכנסים בני משפחתו של חולה מסוכן להיוועץ עמו בענין הוספת שם לחולה. לאחר עיונו בצדדי השאלה הכריע כי אכן ראוי להוסיף לו שם, אך הגרש"ז לא הסתפק בעצה גרידא ומיד פנה אל השואלים: "מהיכן תשיגו עתה מנין אנשים להוספת השם?", "נלך לזכרון משה ונקבץ שם מנין..." - ענו בני משפחה. "לא נראה לי שבשעה כה מאוחרת יאותו האנשים להמתין זמן כה ארוך עד שתאמרו את כל המזמורים והתפילות שבהוספת שם, הבה ניסע לכותל המערבי" - הציע רבי שלמה זלמן בטובו הגדול - "בנוכחותי ייקל לכם לצרף אנשים למנין..."

בני המשפחה נותרו פעורי פה לנוכח הצעתו הנדיבה של רבי שלמה זלמן, וכך עשו, ואכן ציבור גדול של אנשים הצטרף למנין וכולם כאחד שפכו את צקון לחשם לפני רופא כל בשר, וכעבור כמה ימים חלה הטבה ניכרת במצבו של החולה.

אי' בילקוט שמעוני (יהושע ב') 'א"ר יהושע בן קרחה: יו"ד שנטל הקב"ה משרי, נחלק חציו לשרה וחציו לאברהם, אמר רשב"י יו"ד שנטל הקב"ה משרה היה טס ופורח לפני כסאו של הקב"ה, אמר לפניו: 'רבש"ע מפני שהייתי קטנה של אותיות הוצאתני משמה של צדקת?!', אמר לה: 'מתחילה היית בשמה של נקבה ובסוף האותיות, עכשיו אני נותנך בשמו של זכר ובראש האותיות! שנאמר: ויקרא משה להושע בן נון יהושע', דבר אחר: מה ראה משה להוסיף על הושע יו"ד? אלא כלב נטל שכרו מן הארץ, שנאמר: 'אם לא הארץ אשר דרכה רגליך בה לך תהיה', ויהושע נטל שכר עשרה מרגלים'. באופן פשוט נראה כי נחלקו התנאים בצורת סדר אותיות של אברהם, שרה ויהושע, אך הגאון רבי שמעון משה דיסקין זצ"ל מבאר פלאות שניתן לומר שאלו ואלו דברי אלוקים חיים ולא נחלקו, שהרי האותיות הקדושות מורכבות משני חלקים, צורת האות והגימטריה של האות, היינו שוויה במנין, ואם כן, רבי יהושע בן קרחה ביאר את ענין הגימטריה של האות יו"ד שנלקחה משרה, ואומר שחצי משווי נתנו לאברהם וחצי השאירו אצל שרה.

ועדיין נותר לבאר להיכן הלכה צורת האות יו"ד של שרי, ואכן זו היתה טענתה של האות יו"ד 'מפני שהייתי קטנה שבאותיות', והיינו קטנה בצורתה, כי הרי בגימטריה איננה קטנה שבאותיות, יש קטנות הימנה. על כך מנחם אותה הקב"ה שאת צורתה נתנו בשמו של יהושע.

עתה, נותר למי"ד השלישי לבאר מהיכן קיבל יהושע את שווי במנין של האות יו"ד, שהרי האות יו"ד של שרי, תרמה לו רק את צורתה, שהרי שוויה ניתן חציה לאברהם וחציה לשרה, וע"כ הוא מבאר שאת תוכנה של האות יו"ד נטל מצד עצמו, שהרי הוא נטל שכר עשרה מרגלים.

יש להוסיף על דברי המתיקה של הגרש"מ, שהרי לפי דברי המדרש נתבאר רק מהיכן קיבל אברהם את שווי במנין של האות ה"א, ולא נתבאר מהיכן קיבל את צורתה של האות, ואילו אצל יהושע טרחו להסביר גם על צורת האות וגם על שוויה?

ונראה לומר שאחר שקיבל אברהם את תוכנה של האות ה"א מיו"ד של שרי, אזי יכול הוא מאליו להלביש לה מלבוש חיצוני, שהוא טפל

ולפתע אומר רבי אלחנן לרבי יחזקאל, נכון שיצאתם מהכלא בסיביר בערב יום כיפור? השיב לו רבי יחזקאל אמת ונכון הדבר! אבל מנין לכם זאת? והלא אפילו בביתי לא ידעו מכל זה? השיב רבי אלחנן, מה פירוש מנין אני יודע?! בערב יום כיפור בבוקר, הלכתי עם החפץ חיים...

המרגלים שהיו אנשים רמי מעלה מנכדי בני ישראל, כיצד לא האמינו בדברי הקב"ה, על טובת הארץ?

הרב בנימין גולד

"שִׁלַּח לְךָ אֲנָשִׁים וַיִּתְּרוּ אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן" (במדבר י"ג, ב')

המרגלים שהיו אנשים רמי מעלה מנכדי בני ישראל, כיצד לא האמינו בדברי הקב"ה, על טובת הארץ, ורצו לראותה בעיניהם כדי לדעת האם טובה היא או לא, ועד כדי כך שנכשלו בעון החמור של הוצאת דיבת הארץ רעה?

מרון הגר"מ פיינשטיין זצ"ל בספרו דרש משה, מבאר, שבני ישראל בלכתם בצאתם ממצרים ובלכתם במדבר, זכו לגלויי שכינה נוראים, ניסים ונפלאות לעיני כל העמים, הם בהחלט היו בדרגה גבוהה עד מאד, בהכרתם בעוצם הנהגתו של הקב"ה בעולם ואת בני ישראל בפרט,

אלא! שמעלה גדולה זו, גם חסרון היה בה, כי כדי להגיע לאמונה תמימה ושלימה בהקב"ה, זה א"א באמונה הנרכשת על ידי ניסים ונפלאות גדולים ככל שיהיו, אדם שהתרגל לראות את הנהגתו של הקב"ה באופן מופלא בניסים ונפלאות לעיני כל, חסר לו בדרגת האמונה השלימה, אמונה כזאת בזמנים שא"א לראותה בחוש.

כשהמרגלים שמעו דבר ה' על טוב הארץ, כיון שלא ראו זאת בעיניהם, לא האמינו! כי אמונה שתלויה רק בדברים מוחשיים, הרי כשהם מתפוגגים או במקרים שאינם נראים, הרי האמונה נחלשת. המרגלים אכן זכו לדרגה גבוהה והיו רמי מעלה, אבל מידת האמונה שלהם היתה בה חסרון בגלל שהתרגלו לאמונה חושית, ובמקום שזה היה חסר, נחסרה מידת אמונתם בהקב"ה.

יסוד מוסד זה, הוא מצוי בכל עת וזמן, ישנם אנשים שחזרו בתשובה בזכות הארה שמימית שהיתה להם בדמות נס גדול והצלה מאסון וכדו', ובזה ראו יד ה', ולבם נשאם להתקרב אליו, אבל אם הם לא ימשיכו בכל עוז לחזק אמונתם, אזי כשיתפוגג רושם המקרה שהביאם לאמונה בה', הרי שגם חיזוקם התרופף.

אמונה בה' היא מידה שיש לעמול עליה, לחזקה ולבצרה בכל עת! בהתבוננות תמידית בגודל הנהגתו יתברך בעולם, בעוצם מערכות השמים האין סופיות, בתוקף מערכות הטבע האדירות והאמתניות, שכל אלו מחשלים וחזקים את אמונתנו בברוא העולם אחד יחיד ומיוחד!!!

מי שמאמין בדרך זו, זוכה אך לראות בחוש דרכו והנהגתו יתברך בכל עת, בבחינת 'סוד ה' ליראיו'.

מרנא החפץ חיים זיע"א, שהיה אבי האומה בדור שלפני השואה, זכה בתוקף אמונתו התמימה והשלימה בבורא העולם, לחזות ולראות בהנהגתו, גם בדברים שבני אדם אינם רואים בהם כלל, ורבו בזה המעשים, ונביא מעשה מרטיט המלמד על כי 'סוד ה' ליראיו' לאלו המאמינים בו בכל נפשם ובכל ליבם:

מספרים על מרון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל, שכאשר היה כלוא בסיביר, היה מרון החפץ חיים זיע"א אומר כל יום ארבעה פרקי תהלים לשלומו, כחלק מהמאמץ הגדול שהתקיים בעולם היהודי בניסיון לשחררו.

והנה למרובה ההפתעה, בהגיע ערב יום כפור, נכנס לתאו של הגר"י אברמסקי, אחד הסוהרים ובפיו בשורה, אתה חופשי לדרכך! הסוהר אף צייד את רבנו בכרטיס נסיעה לרכבת, לקח הגר"י אברמסקי את מעט המטלטלים שהיו עימו ויצא לעבר תחנת הרכבת.

בעודו עומד בתחנה שהייתה ריקה מאדם באותה שעה, הגיע אליו לפתע המפקד הראשי של מחנה המעצר שהיה יהודי ששמו יצא לשמצה, אחרי שהתבונן מסביב וראה שאיש אינו מבחין בו, שאל המפקד את הגר"י אברמסקי זצ"ל, אתה עומד לנסוע ברכבת? רבי יחזקאל השיב בחיוב, המפקד שב ושאל, אתה רב? וגם על זה

"עליונים עלו ותחתונים ששו בשמחת קהלנו בידיעת התורה"... רשימה מובחרת של כשלוש מאות גיבורים חסידי בעלזא בארץ ישראל וברחבי תבל שזכו ונבחנו ב'דרשו' במסגרת המבחן המסכם הראשון על מאה ועשרים דף בפעם אחת!

כל אחד יכול!

למעשה, ברוך השם הנ"ל כעדותו, לא נשאר בדיבורים אלא הוא אכן זכה והתחדש בהשקעה רצינית בכל יום בשינון וחזרה במטרה לזכות לדעת את הלימוד. בכל יום הוא לומד את הדף לפחות שלוש פעמים לצד סיכום יומי קצר, בהמשך בששי ושבתי הוא מוסיף בקודש ב'חזרה שבועית מסכמת' בו הוא מרגיש כלשונו, שהלימוד נעשה כבר שלי כשהוא עובר על כל השבע דף ברוב הנאה וסיפוק.

להשלמת התמונה לתועלת כל מי שליבו חם לפעול להגדיל תורה בקהילתו וכדומה פנינו להרב משה גולדקלג מראשי עסקני "תלמודו בידו" לשמוע ממנו את הסיפורים מאחורי ההצלחה. זה ממש סייעתא דשמיא מה שקורה כאן. מקדים הוא ואומר. פשוט, לא ייאמן, מכל הסוגים ומכל הגילאים פשוט רצים ומבקשים להבחן ולזכות לאשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו. כשהוא משתף בשטף; אנחנו רואים את זה כל העת במערכת הסיכומים הטלפונית ובמייל שמספר מסכמי הלימוד בכל יום הולך ומתחזק בכל סוגי הסיכומים הקיימים אצלנו במערכת לצד ה'מבחנים שבועיים' דבר המזרז את הלומדים להוסיף ולהשקיע ב'חזרה שבועית', אך אכן בעיקר, מציין הוא בסיפוק, בולט הדבר לטובה במספר הנבחרים החודשים העומדים בכור המבחן על כל הלימוד החודשי. כשכעת הודו להשם זכינו להצלחה הגדולה והמרגשת שאף לאחר תקופה כזו לא פשוטה, כשלוש מאות מאנ"ש קובעי העתים לתורה זכו ונבחנו בפעם אחת על מאה ועשרים דף בפעם אחת.

הרה"ח אהרן כהן

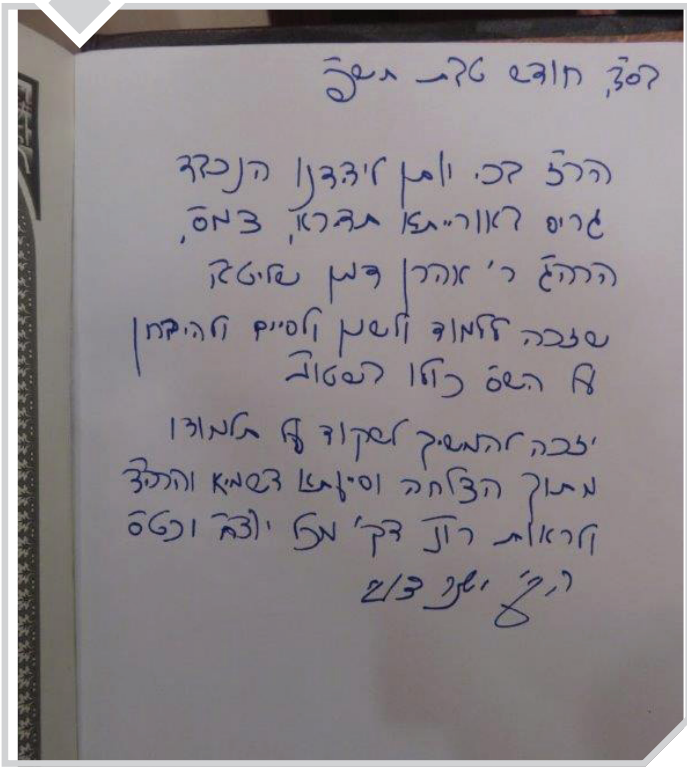
המודעה שנתלתה בשבוע האחרון בתי המדרשות והשטיבלך דחסידי בעלזא בארץ ישראל ובכל ברחבי תבל הביאו להרבה הרמות גבות של ההערכה והתפעלות אך בעיקר העיקרים גרמו להרבה וטובים להתמלא ברוח חיים מחודשים ולהסתער שוב על הגמרא האהובה לעמול בה להבינה על ברייה ולהשקיע כראוי למען יוכלו לחזור ולהתחדש לעמוד בכור המבחן בכל חודש על כל הלימוד החודשי.

במודעה מכובדת ומכבדת מטעם 'תלמודו בידו' תחת הכותרת "עליונים עלו ותחתונים ששו בשמחת קהלנו בידיעת התורה" הובאו דברי הערכה לציבור המשקיע בידיעת התורה באמצעות הצטרפות למסגרות מבחנים חודשיים כשלימים במסגרת מוזהבת הובאו בסך רשימה מובחרת של כשלוש מאות גיבורים חסידי בעלזא בארץ ישראל וברחבי תבל שזכו ונבחנו ב'דרשו' במסגרת המבחן המסכם הראשון על מאה ועשרים דף בפעם אחת!

"כהרף עין שכחתי מכל התקופה המבולבל והמבלבל לשם נפלנו בחודשים האחרונים." הגיב לומד וותיק כשהוא משתף "כמו הרבה וטובים הצטרפתי בתחילת המחזור הנוכחי להיבחן בכל חודש על לימוד ה'דף היומי' במסגרת מבחני 'דרשו' הנוודעים. ברוך השם זכיתי אף להיבחן חודשיים ברוב סיפוק והצלחה, אך לצערי בימים שלאחר הפורים עם פרוץ הווירוס, אף שבסייעתא דשמיא זכיתי לשמור על הקביעות בתורה בלימוד הדף בכל יום, אך בהחלט מה לעשות, הלימוד לא הייתה ברמת ההבנה לה הורגלתי בלימוד בחברותא בבית המדרש, כשהאמת, משתפך הוא בגילוי לב בלתי אופייני במחוזותינו, כבר התחלתי לחשוב, שלהבחן כל חודש לא מתאים עבורי. זה מדי גדול עלי. עד שראיתי את המודעה;

עברתי על השמות, מספר הוא בחן, לא את כולם אני מכיר באופן אישי, אך היה לי מספיק לראות כמה שמות המוכרים לי אישית שבהחלט הקפיצו את נשמתי וליבי. אם הם יכלו והצליחו. למה שאני לא יוכל?

העברה נוספת על רשימת השמות הובילי אותי למסקנה הפשוטה שאין משהו המגדיר מי יכול להצליח להיבחן, היו שם מכל הסוגים והגוונים; רבנים ודיינים, מגידי שיעורים, אברכי כוללים, עסקנים, מנהלים, מלמדים, שוחטים, סופרי סת"ם, אדריכלים ועוד וכדומה, כך שאפילו תירוץ להרגיע את המצפון לא פרגנו לי...

המלמדים בירושלים החזיר את המבחן, הפטיר הוא ברגש; האמת, בהתחלה בכלל לא חשבתי להצטרף ללימוד הדף היומי, ללמוד דף בכל יום? ועוד להצליח להיבחן 30 דף לחודש? כה שבהחלט שזה לא היה בתכנית. אך עם התקרבות סיום והתחלת הש"ס, עם כל התעמולה והסיפורי-חיים, פשוט, גרמתם לי לא לרצות להישאר מאחור, ופשוט הצטרפתי, וברוך השם, אני לא מתחרט... סיפור השני שמרגש אותי עד עכשיו, היה לפני כשבוע במוצאי שבת. פתאום הבחנתי בגיסי ר' מ. ג. האושר הייחודי שניכרו בעיני הנוצצות עצרו אותי על עמדי. מנסה לרגע לקלוט, מה הסיבה לכך. אני די קרוב אליו לדעת שמשוהו משמח במיוחד עובר עליו, אך בפירוש לא הצלחתי להיזכר או לשער במה. לשמחה מה זו עושה, הפלטתי לו בלחש בלתי מתאפקת. חזרתי השבת בצהריים עם החברותא ר' א. א. כ. על חמש עשרה דף של השבועיים האחרונים, ענה לי בענוות חן, כשהוא מצטדק, השבוע ביום ששי יש המבחן על החומר החודשי... כל אחד יכול. מנצל הוא את ההזדמנות לסיום; פשוט, צריך ללמוד איך עושים את זה נכון. כדאי מאוד לגשת לבעלי הניסיון שמצליחים באושר וסיפוק וללמוד מהם. אישית כנבחן (ש. ה. כבר מחזור שלם כשכעת זכה ונבחן גם במבחן המסכם על 120 דף) ראיתי שהשקעה קטנה בכל יום בסיכום הלימוד עוד לפני החזרה למחרת, לצד החזרה היומית והסיכום השבועי, פותחים את הדרך להצליח בקלות להבחן על כל הלימוד החודשי ברוב הצלחה ותענוג. כל מילה מזותרת.

לשליחת תגובות לכותב המאמר,
כתבו לי: a0533185209@gmail.com

איך זה קרה? בקשנו לשמוע.

ברור שכלום לא קורה ביום אחד. ברוך השם כבר שלושים שנה שכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א מעורר על החשיבות והנחיצות של 'קביעות עתים לתורה' בכל יום כחוק ולא יעבור, כשאכן ברוך השם בקהילתנו פועלים כמאה ועשרים גיבורים המשמשים בקודש כגבאי "יגדיל תורה" העומדים לימין כלל הציבור בכל בית מדרש ושטיבל להתאמת חברותא או שיעור כרצונו הטוב.

לצד זה בשנים האחרונות התחזק מאוד עניין ההשקעה בידיעת הלימוד כדוגמת מסגרת 'אהבת תורה' שהצליחה להחדיר במאוד את עניין המבחנים החודשים שרבים נהנים מזה כסדר. כשלפני כשנה זכינו וכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א הורה על הקמת "תלמודו בידו" שכמו כן הוא, מיועד לעמוד לסיוע ועזר לכל אחד לזכות להתקדם בלימוד ובידיעת התורה שיהיה אכן; תלמודו בידו.

וכאן בולט ונראה כוחה של תעמולה, ובעיקר השפעתה של חברה מדרבנת ופועלת לטובה, ממשיך הוא בהתלהבות. לפני כחצי שנה עם התחלת הש"ס הנלהבת הושקע הרבה-מאוד בפרסום והחדרת הרעיון של ללמוד הדף בכל יום ולהוסיף להשקיע לזכות לדעת את הלימוד מלווה בסיפורי-חיים מאנ"ש שברוב סיפוק ואושר זוכים לסיים את כל הש"ס פעמיים-שלוש, לצד כאלו שנבחנו משך כל המחזור מדי חודש על הלימוד החודשי ברוב הצלחה.

בהמשך, התפרסם החוברת המיוחדת 'מוסיף והולך' עם שלל הראיונות שהתפרסמו כסדר בגיליון הפופולארי 'לקראת שבת מלכתא' עם נבחני 'קניין ש"ס' שזכו להגיע לרום הפסגה ולהיבחן בפעם אחת על כל הש"ס, כשאחר כך היה ההיסטוריה בקהילתנו הק' כשכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א העניק מתנה ייחודית לחתני 'קניין ש"ס' סידור מהודר עם הקדשה מיוחדת החתומה בחתימת קדשו דבר שעורר הדים רבים והביא להתעוררות רבתית בכל העניין לזכות בידיעת התורה.

כה, בהחלט, עונה הוא על שאלתנו, כעת לאחר התקופה הקשה בה השתנו סדרי העולם, הורגש הצורך לעשות משהו ייחודי להרים קרנה של תורה, כשלצורך כך יצאנו בהודעה מיוחדת לכלל אנ"ש שכל מי שמשקיע בלימוד וידיעת הלימוד שישתתף במבחן המסכם הראשון ב'דרשו' על מאה ועשרים דף יקבל 'מתנת הוקרה' מיוחדת כהערכה לו ולבני ביתו העומדים לצידו ולהצלחתו. כן, פרסמנו ראיונות טלפוניים עם נבחני 'קניין ש"ס' שזכו להבחן על כל הש"ס ששיתפו את הציבור בעברם שהם לא האמינו שהדברים בר-השגה, כשרק צריך לקפוץ למים...

ברוך השם, מסיים הוא בסיפוק; הדרבון הוכיח את עצמו, כשעד היום לא מפסיקים להגיע ההודאות הנרגשות מלומדים שהתמסרו כמה ימים לשינון וחזרות הדפים עד למבחן הגדול ברוב סיפוק והנאה. כעת, אנו עובדים בעיקר להמשיך ולחדש את הצלחה לצד הרחבת השורות בכמות הנבחנים והרמת המושגים...

לחיתום הדברים, מגולל הוא שני עובדות המעידים על הכל; היום שיתף אותנו הרב יצחק הירש אחראי המוקד בקריית בעלזא בירושלים; היה זה בשבוע האחרון, אחרי שהרב ש. ר. מחשובי

ערב אחד צלצל שוב הסלולרי של הרב א. ושוב המלמד על הקו: 'תגיד', 'מה היה הדבר האחרון שעשיתם? הרי אמרת לי שכבר הרמתם ידיים. והנה - בתקופה האחרונה אני מזוהה בילד שינוי דרסטי, פשוט מהפך! מה עשיתם? שאל המלמד בסקרנות

האם יש כלי שבעזרתו נוכל לוודא שנגיע אל היעד הנכסף - להצלחה בכל תחומי החיים,
לגדל את ילדינו בקלות ובנוחות, להתמודד בגבורה עם אתגרי החיים, לזכות לרוב נחת?

הרה"ג ר' אשר קובלסקי שליט"א

"ולא תתרו" (במדבר ט"ו, ל"ט)

השאיפה של כל יהודי, החלום של כל אב וסב, הוא לזכות לגדל ולחנך את ילדיו בצורה הטובה ביותר, לרוות מהם רוב נחת. אמנם, כולנו יודעים שיש 'צער גידול בנים' המניב נחת, ובאותה מידה - כולנו מצפים ומייחלים למנת מינימום מצער הגידול, ומאידך - מנת מקסימום מהנחת. כל הורה בישראל שואף, מצפה ומייחל לראות את ילדיו גדלים ומתפתחים לתפארה, לרוות מהם רוב נחת דקדושה, לחוות את שנות גידולם וטיפוחם ללא צער ועגמת נפש, רק מתוך אושר וסיפוק אינסופי.

וזה לא קל. דורנו דור אפוף נסיונות רוחניים, היצר אורב לנו ולילדינו בכל פינה. יש גם בעיות בריאות שעלולות לצוץ בכל גיל, יש מצוקות פרנסה שמתגברות מעת לעת, החיים הם מירוץ מכשולים - וגידול ילדים הוא אתגר לא קל. כל מה שיש לנו אנו מוכנים לתת להבטיח את עתיד ילדינו. כמה אנו מוכנים להשקיע כדי לבטח את הנחת מהם, כמה תפילות, דמעות, כספים ומשאבים אנו שופכים ומשקיעים למענם!

האם יש כלי שבעזרתו נוכל לוודא שנגיע אל היעד הנכסף - להצלחה בכל תחומי החיים, לגדל את ילדינו בקלות ובנוחות, להתמודד בגבורה עם אתגרי החיים, לזכות לרוב נחת? האם ישנו מפתח שפותח את שערי שמים לקרבת ה' אמיתית, להתרפקות מלאה וחביבה על אבא?!

מתברר, שיש משהו כזה, זוג פריטים כאלה. והוא אינו נסתר ולא חשאי, הוא נמצא בדיוק במרכז הפנים, בחזית האישית האנושית. אלו שתי העיניים שלנו!

העיניים. העין היא אחד האיברים החיוניים ביותר, הכלי המרכזי בעזרתו אנו 'תופסים' את העולם. כל פעולה שאנו עושים מתחילה בעיניים - בעזרתן אנו קוראים, לומדים, מכירים, מבחינים, צועדים ופועלים. חוש הראיה הוא אחד החושים המרכזיים בחיינו, ולו רק ננסה לעשות משהו בעיניים עצומות - נבין עד כמה העיניים הן איבר קריטי ביותר לחיינו!

ודווקא לכן, הן ניתנו לנו במתנה מה', בתוספת אזהרה אוהבת

בפרשת השבוע: להשתמש בהן בצורה הנכונה, לשמור על העיניים לכל יתלכלכו, לוודא שחוש הראיה אינו נפגם, אינו מחליד. הלא העיניים הן הצינור להעברת מידע אל המוח שלנו - ולכן עלינו לשמור על הצינור הזה בשיא הניקיון והטהרה, לוודא שהוא נותר צח וזך, להבטיח שהוא חף מכל כתם, נקי, נוצץ!

זו חובה שהיא מצוות עשה מן התורה, ולצד זאת, הביטו וראו גילוי מדהים, מפי השרף הרה"ק רבי אורי מסטרעליסק זי"ע, כמופיע בספר 'אמרי קדוש'. וכך הוא מגלה: 'השומר את עיניו, יחיו בניו ויגדלם ללא צער!'

8 מילים, הבטחה אחת, כבירה, עוצמתית, מרגשת: שמירת עיניים היא ביטוח לילדים, ביטוח לחייהם, ביטוח לגידולם, ביטוח לבריאותם, ביטוח לנחת מהם. כל החבילה בשיק פתוח אחד - שמירת העיניים מבטיחה את חיי ילדינו, ואת גידולם - לאורך כל השנים - ללא כל צער! מה יותר טוב מזה? היש הבטחה גדולה מזו?!

לפיכך, כמה כדאי להבטיח את שמירת העיניים שלנו, במקסימום ביטחון, מקסימום ניקיון. ובפרט עתה, בימי הקיץ, כשהנסיונות גדלים וכל יציאה לרחוב עלולה להיות מסוכנת. אחים יקרים, ברגע של נסיון, בשעת התמודדות, כשיש פרסומת קורצת או משהו מסקרן, הבה נזכור שהמבט הזה לכיוון הלא נכון הוא מסוכן, הוא רעיל, הוא ארסי, והוא עלול לגרום לנו להפסיד את ההבטחה העצומה הזו, את הביטוח לחיים נטולי צער, לבריאות ונחת מילדינו!

המערכה על שמירת העיניים - ניצבת ומתעצמת כל העת. היא נמצאת בחוצות קריה, בין דפנות האוטובוסים, מול מכשירים טכנולוגיים מתקדמים כאלה ואחרים, בחופשת הקיץ, באתרי הנופש, בכל מקום. כשאנו מתכננים יציאה מהבית, חופשה משפחתית, אתרים בהם נבקר, הדרך בה נלך - אנו עושים הכל כדי להבטיח הנאה וחוויה מושלמת לנו ולילדינו, הבה נקפיד שהחוויה תהיה מושלמת גם מבחינה רוחנית, בראש ובראשונה נוודא שעינינו יישארו נקיות וזכות, טהורות וצחות!

וככל שנשמור את עינינו בשיא הקדושה, ככל שנוודא שעינינו בורחות מכל מראה אסור, ככל שנבטיח שעפעפינו ייעצמו מאליהם לנוכח ראייה שאינה ראויה - כך נבטיח חיים טובים ומאושרים, קירבת ה' בכל עת, נחת ובריאות לילדינו, ושפע רוחני מורעף ממעל באהבה אין קץ!

שיחה מרגשת בעקבות סוד כמוס...

היה זה בשעת ערב מוקדמת, עת צלצל מכשיר הסלולרי של הרב א., ועל הצג הופיע שמו של המלמד של בנו מושי היקר. הרב א. נחפז לענות, ולאחר דברי שלום ונימוס, נאנח המלמד והנחית מכה אנושה על לבו של האב: 'בקשר לבנך מושי, המידות והיחס לחברים בסדר גמור. אבל בכל הנוגע ללמידה - אני מרגיש שהוא פשוט לא קולט. אני מביט בפתקאות שהוא משיב לי מדי יום ראשון, ורואה שגם אתה מבחין בכך. אינני יודע מה לומר, אולי כדאי לפנות לעזרה מקצועית...'

הרב א. שמע את הדברים, ולבו חישב להישבר. עוד באותו ערב גמר אומר יחד עם רעייתו, להשקיע בבן כל סכום שיידרש, לעשות כל מאמץ אפשרי. הילד נשלח לאבחון מקצועי, המסקנות היו לא פשוטות, והוא החל בסבב ביקורים אצל מטפלים מקצועיים - בנסיון למצוא דרך להעניק לו יכולת ללמוד, לקלוט ולהבין.

כמה עצוב, מאכזב וכואב היה, לגלות שאין כל התקדמות. כל המאמצים עולים בתוהו, סכומי העתק יורדים לטמיון, הילד לא מתקדם ולו צעד אחד. ליבם של ההורים נשבר לרסיסים, התקווה הגדולה לראות את בנם עולה ומתפתח בתורה הולכת ומתנפצת מול עיניהם. הילד פשוט לא מבין, לא קולט, לא מצליח להפנים את החומר הלימודי, וכל עזרה מקצועית - לא מנצחת את קשייו הרבים! חולף עוד יום, עוד שבוע, ועוד חודש. שנת הלימודים בעיצומה, הילד כבר פסק מללכת לטיפול מקצועי - שכן ניכר שאין לו כל תוצאות. תחת זאת הוא יושב בכיתה ובוהה באוויר, מנסה להקשיב ולהבין - אך ללא הצלחה. ההורים כבר פכרו ידיהם בייאוש, המלמד חש שניסה לעשות הכל, מסתבר שיש בעיות שקשה למצוא אדם שיכול להושיע מהן...

ואז, בהפתעה מוחלטת, ערב אחד צלצל שוב הסלולרי של הרב א., ושוב המלמד על הקו: 'תגיד', פתח כמתנשף ללא גינוני נימוס מרובים, 'מה היה הדבר האחרון שעשיתם? הרי אמרת לי שהוא זנח כבר את הטיפול המקצועי, שכבר הרמתם ידיים. והנה - בתקופה האחרונה אני מזהה שינוי דרסטי, פשוט מהפך! התחלתם טיפול

חדש? אולי סירופ טבעי להגברת הריכוז?' - שאל המלמד בסקרנות. 'לא זה ולא זה, השיב האב, 'לא עשינו דבר, וגם לא היינו עושים - בלי לשתף את המלמד בטיפול החדש. אבל מה אתה אומר, יש שינוי במצב? הסבר, הגדר, נו, תספר לי...' - הפעם, האב היה כמתחנן, נפעם לשמוע שיש שינוי...

והמלמד בשלו: 'לא, זה לא יתכן! הרב א. היקר, זה לא יתכן שחל כזה מהפך אצל מושי. פתאום הוא מבין, קולט, יודע. אני שואל שאלה - אולי הוא נזקק לשתי דקות מחשבה, אבל לבסוף הוא משיב - תשובה חדשה, ברורה, בהירה וקולעת. זה פשוט לא יכול להיות שזה קרה לולא עשיתם משהו!, אז אנא, גלה לי את הסוד, אולי אני יכול לעזור בעזרתו לאחרים!' - שב המלמד וביקש...

והאב בשלו: 'לא עשינו כלום, באמת. אבל אני אבחן את הדברים מקרוב, מותר גם לי ליהנות מהנחת הזו...'

ואכן, עוד באותו ערב, בשובו לביתו, ביקש האב ללמוד עם בנו. למרבה ההפתעה, אכן כן - הילד שלט שליטה די מלאה בחומר הנלמד, ניכר כי מעיינות החכמה נפתחו במוחו, הוא מבין היטב במה עוסקת הסוגיא וגם די שולט במהלכיה. 'זה נס!' - כמעט שאג האב כשהתקשר בשנית למלמד, 'אבל אין כאן שום הסבר, זה פשוט קרה!'

אלא שמאחורי המהפך בחייו של הילד, יש גם יש סוד כמוס. את הסוד הזה גילה האב לאחד מידידיו, וממנו הגיעו הדברים אל הגה"צ רבי צבי מאיר זילברברג שליט"א, שסיפר את המעשה כולו:

ארבעים יום לפני אותה שיחת טלפון, רשם האב לעצמו על פתקית קטנה, התחייבות ברורה ונחרצת: לשמור את העיניים, להימנע מלהביט במקומות אסורים - ובכלל זה במכשירים שאינם ראויים. עד אותה קבלה, החזיק האב במכשיר סלולרי שיש בו נסיונות מרובים בשמירת העיניים, מכשיר שאין דעת חכמים נוחה ממנו. היה קשה לו להתנתק, אבל הוא החליט בכל הכח, בעוז ובתעצמויות, והתנתק מהמכשיר בגבורה עילאית - כדי לשמור את עיניו!

ובכדי להחזיק מעמד, מדי ערב, נהג האב להביט בפתקית הקטנה, ולקבל כוחות ואנרגיות ליום נוסף של מאבק עוצמתי למען קדושת עיניו. ואחר כך, התפלל בשקט תפילה קצרה ודומעת לבורא עולם, כי הודות לעמלו למען קדושת עיניו, יזכה לברכה בעמלו למען הצלחת ילדיו. זה הכל: שתי דקות יומיות של התחזקות למען קדושת העיניים, ואחר כך דקה של תפילה כי העמל בשמירת העיניים - יעניק לו הקלה בעמלו אלו הבנים! משוואה פשוטה, אותה ביקש בתחנונים...

וראו זה פלא, 40 יום, בדיוק! - מהלילה בו החל בהנהגה הזו, וכמובן - במשך 40 הימים הללו שמר את עיניו מכל משמר, קיבל את שיחת הטלפון הנרגשת מהמלמד. בעיניו ראה, בעיניים הזכות והטהורות שהתקדשו בארבעים יום של מלחמה על קדושת העיניים, בעיניים הללו זכה וראה את ברכת ה' לשומרי העיניים, את המהפך שחל בנפש בנו.

המלחמה עודה ניטשת, מדי יום ויום. לאב שזכה לראות את הנס כמו עיניו היא אולי קצת יותר קלה, אך כולנו יכולים ללמוד ממנו:

אחים יקרים, הסתכלות אסורה עלולה להיתפס כהנאה, אבל היא מגושמת, רעילה, ארסית, מזיקה, מלוכלכת, מלאת הפסדים ומעמיסת קשיים. מנגד - שמירה על קדושת העיניים, כן - גם ברחוב, גם בדרכים, גם מול מכשירים, גם מול עיתונים, גם בחופשות וגם בימי שגרה - היא הדרך המבטיחה חיים מאושרים וטובים, ואת הגשמת החלום הגדול מכולם - נחת מילדינו!

הבה נאמץ את שמירת העיניים, הבה נשמור עליהן מכל משמר, כמו על שני יהלומים יקרים מפז. הרי הילדים הם הדבר הכי יקר לנו, אנו מוכנים לעשות הכל למענם. הבה נעניק להם גם את זה, נסגור עבורם פוליסת ביטוח להצלחתם בחיים - בשמירה על העיניים, בפיקוח הדוק על מה שעובר בשערי העפעפיים. כך נבטיח להם צמיחה והתפתחות מיטבית, ולעצמנו נבטיח רוב נחת דקדושה!

ספר קטן, הצלה גדולה!

כאשר נודע כי יענקי בן התשע חלה במחלה הנוראה, נחרדו כולם למשמע הבשורה. הילדים בכיתה החלו להתפלל, הצוות החינוכי ערך מעמד תפילה מיוחד, כל בני המשפחה הקרובה והרחוקה נזעקו לעזרה. שומו שמיים, לפעמים שומעים על טרגדיה שפוקדת משפחה - וכל לב נמס. ילד בן תשע בלבד שנאלץ לפתע להתמודד עם הנוראה שבמחלות?! - אוי, רבונו של עולם, איך הורים עומדים בבשורה שכזו?!

מאותו יום - השתנו חיי המשפחה מן הקצה אל הקצה. מעתה, המחלקה האונקולוגית בבית החולים 'איכילוב' הפכה לביתו הראשון של אב המשפחה, כשהבית בירושלים אינו אלא הבית השני. שבועות ארוכים 'בילה' על יד מיטת בנו, בעודו עובר הקרנות וניתוחים, טיפולים וכימותרפיות, ועדיין אין אור בקצה המנהרה... ויהי באחד הימים, תוך כדי שהאב ממתין ב'איכילוב' לעוד טיפול, נכנס לבית הכנסת שבבית החולים, וזווית עינו צדה ספר אותו לא הכיר. הוא נטל אותו, החל מעיין בו, והספר פשוט כבש אותו. הוא נטל את הספר עמו - למען יעיין בו בשעות ההמתנה המרובות בין כתלי בית החולים, ופשוט החל ללמוד בו, דף אחר דף, בשקיקה נמרצת.

היה זה הספר 'שומר אמונים', אותו חיבר הר"ק רבי אהרן ראטה ז"ע. במתק לשון ובשפה קולחת, מציג המחבר עצות ודרכים להתגבר על נסיונות היצר, להתחזק בקדושה ובטהרה, להתמודד מול הקשיים האורבים לבני דורנו. באחד הימים הוא מבחין בפיסקא המובאת בספר, שכל מילה בתוכה - צרבה את לבו כמכוות אש, וכך מגלה המחבר מפי צדיקים קדומים:

סביב כל מראה אסור, תמונה שאינה ראויה, מחזה שאסור לראותו - נקבצים ובאים מלאכי חבלה, הנמשכים אל מראה שאינו טהור, אל משהו שאסור לראות. אלו מתקבצים סביב המראה הבעייתי, ומיד כשיהודי מביט בו - הוא מתחבר אליהם, ואלה מחוללים בו שמות, פשוט נכנסים לנשמתו הרוחנית ויוצרים הרס זועת...!

ומנגד, כאשר אדם מתגבר ואינו רואה ברע, כשאדם מכניע את יצרו ומסרב להביט במראה אסור - הוא מתקדש ומתרומם, הופך את

עיניו לראויות לראות בזיו השכינה, ובעלותו השמימה לאחר 120 שנותיו - הוא זוכה לשבת במקום גבוה ממלאכים נוראי הוד, היות והוא זכה להתגבר ולשמור את עיניו. ואם לא די בכך, מוסיף המחבר הבטחה עצומה, נדירה ויקרה:

בפסוק כתוב 'ושח עיניים יושיע'. כלומר - כאשר אדם מכופף את עיניו, מכפיף את ראשו, שח ורוכן כדי שלא לראות מחזה אסור, באותו רגע נפתח פתח אדיר של ישועות נשגבות, ה' יתברך פשוט מושיע אותו מכל צרה וצוקה!

מדהים! - אם אדם זקוק לישועה, אם הוא מבקש לפתוח לעצמו שערי שמים, אם הוא רוצה לראות בעיניו כיצד הבורא נחלץ להושיענו - כל שעליו לעשות הוא לא לראות דברים אסורים, לברוח מכל מחזה אסור, להתכופף כדי שעיניו לא יקלטו מראה מסוכן!

הדברים נכנסו בלבו של אביו של יענקי, כאילו לא נכתבו אלא עבורו. הוא החל להיזכר כיצד נראית הדרך המובילה מירושלים לבית החולים 'איכילוב', כמה אנשים, כמה מראות, כמה פרסומות, איך נראה האוטובוס ואיך נראה הרחוב. ה' ירחם, אוקיינוס של נסיונות, זירת קרב ארוכה ומתמשכת, שדה מוקשים ענקי. האם הוא שומר את עיניו כראוי?!

ומנגד - הרי כאן בדיוק טמונה ההזדמנות שלו: שדה המוקשים הזה אינו אלא 'כרטיס גירוד', בלוטו המבטיח בעולם לזכות בישועה. בקצת מאמץ - הוא יכול להפוך את הדרך כולה לזירת הזדמנויות, לרצף של ישועות. כל מה שנדרש ממנו הוא להתחזק בשמירת העיניים, להיזהר לאן הוא מביט ולהיכן הוא מסתכל, זה הכל - והישועה קרובה לבוא!

עיניו החלו לזלוג מעיינות של דמעות, דמעות של חרטה על העבר וקבלה על העתיד. בעוצמה אדירה, בכוחות נפש, בגבורה שאין דומה לה קיבל על עצמו שלא עוד. נכון, בורא עולם שלח אותו לכאן, גזר עליו את הנסיון הנורא הזה. אבל הוא לא יישר ולא יירתע - הוא ישמור את עיניו, בדרך, באוטובוס, ברחוב, בין כתלי בית החולים, כשהוא יוצא לקנות משהו וגם כשהוא חוזר. העיניים יקרות לו מפז, ואם יכופף אותן כל העת, אם ישמור עליהן בגבורה - הוא בטוח שהישועה כבר באה!

ואכן, כך בדיוק קרה, כפי שמייטב לספר הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א, בספרו 'טיב המעשיות': תקופה קצרה לאחר שחולל את המהפך, לפתע נקרא האב להתיעצות דחופה. לנגד עיניו הנדהמות ניצב מנהל המחלקה, ומבשר לו כי בסדרת הצילומים האחרונה ניכרת נסיגה משמעותית של המחלה, הילד משוחרר ועליו לחזור רק לביקורות ולטיפולים מדי פעם!

בתקופה הבאה, הוצרכו האב ובנו להיטלטל בדרכים, מהבית אל בית החולים ובחזרה. לאורך כל הדרך, שמר האב את הבטחתו וקבלתו - ובעיקר שמר על עיניו, עד שכעבור חודש וחצי בלבד, נערכה במחלקה מסיבת פרידה נרגשת ליענקי הצעיר, שהמחלה נעלמה ממנו לחלוטין, כלא היתה! הוא השתחרר מבית החולים בריא, חזק, רענן ומאושר, כשהרופאים מגדירים אותו 'נס רפואי', ורק האב יודע שזה 'נס שמירת העיניים'!

‘וכי מה נראה לך, שבעלותך השמימה לאחר 120 שנותיך כאן, ישאלו אותך אם וכיצד נהגת במנהגים כאלה ואחרים? אכן, הם חשובים, צריך לשמור עליהם, אבל שם בשמים ישאלו אותך רק שתי שאלות: האחת - האם נזהרת שלא לפגוע באף יהודי, והשניה - האם שמרת על ענין כראוי... אלו הדברים החשובים באמת!’

וללמדנו בא: לא שחלילה התכוון הרה"ק לזלזל במנהגי ישראל הקדושים, ההיפך - הן הוא בעצמו היו לו הנהגות קודש ומנהגים עליהם הקפיד קלה כבחמורה. אלא שאותו צדיק ביקש לגלות, כי מי ששומר על שתי הנקודות הללו - הימנעות מפגיעה ושמירת ענינים - זוכה לשמירה עליונה ממעל, בורא עולם שומר עליו...

הבה נזכור את הפרופורציה הראויה: שמירת ענינים היא מצוה מן התורה, עיקרון יסודי, כלי מחזיק ברכה של שמירה ממעל. חשוב להקפיד על כל מנהג, חומרה, הידור ושמירה, חשוב עוד יותר לשמור על הענינים מכל משמר. זה מה שמבטיח את רמתנו הרוחנית!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון
של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com
להאזנה לשיעור הדף היומי סיפורים מסרים ורעיונות 0732951342

יהודים יקרים! בירושלים מתהלך היום נער, שמצבו הרפואי היה לוט בערפל, עתיד חייו היה בסכנה עצומה. הנוראה שבמחלות קיינה בגופו וחוללה בו שמות, עד הרגע בו שמירת הענינים הגיעה, התגברה, ניצחה את המחלה והשיבה את הילד לחיים. אם גם לנו יש בעיה לפתור, ישועה לה אנו זקוקים, מחלה הזקוקה לרפואה, קושי בפרנסה - אחים יקרים, הכלי בידינו, הבה נשמור את הענינים ונזכה בהבטחת הבורא 'ושח ענינים יושיעו!'

וככל שנשמור את ענינו, ככל שנקפיד על טהרתן, ככל שנוודא שהן זכות וטהורות, נקיות וצחות - כך נבטיח לעצמנו כי בורא עולם ישלח לנו את ישועותיו ורפואותיו, יעניק לנו חיים מאושרים וטובים, ועין בעין נראה ביצועת ה'!

תגלית מבית דין של מעלה...

היה זה ימים מספר לפני חג הפסח, כשאל הרה"ק רבי שלומק'ע מזוועהיל ז"ע נכנס חתן נכדתו, וביקש לברר כיצד לנהוג בנוגע למנהגי אבותיו בחומרות חג הפסח, כיצד יוכל לשמור עליהן לאחר שנכנס לבית חמיו. חיין אליו רבי שלומק'ע והשיב:

המשך מעמוד 17 | הרב בנימין גולד

כל שביכולתם למנוע ממנו להגיע בריא ושלם לביתו, אולם יושב בשמים ישחק למו יד ההשגחה העליונה ליוותה את הגר"י זצ"ל לכל אורך המסע.

והנה בעודו על הרכבת שעשתה את דרכה מאחת העיירות בליטא בדרכה לעיר הגדולה וורשא, פגש הגר"י אברמסקי את מרן רבי אלחנן ווסרמן הי"ד, שני הגדולים הופתעו מהמפגש האקראי ונפלו חבוקים זה בזרועות זה, ובפרט הופתע עד מאד ר' אלחנן שהיה מודע למסע חובק העולם לשחר את הרב אברמסקי, והנה הוא כאן לפניו! הם הודו להקב"ה על השחרור מהמאסר, ולפתע אומר רבי אלחנן לרבי יחזקאל נכון שיצאתם מסיביר בערב יום כיפור, השיב לו רבי יחזקאל אמת ונכון הדבר! אבל מנין לכם זאת? והלא אפילו בבית לא ידעו מכל זה? השיב רבי אלחנן, מה פירוש מנין אני יודע? בערב יום כיפור בבוקר, הלכתי עם החפץ חיים מן הישיבה לאחר התפילה, ובאמצע הדרך הוא נעצר ואמר, נו הבולשביקים לא הצליחו, עכשיו שיחררו את הרב דסלוצק מבית האסורים.

לחפץ חיים הייתה אמונה שלמה ותמימה בהקב"ה, הוא עבד על בכל כוחו וגם בדברים שהיו נראים שבלתי אפשריים, תמיד האמין בהקב"ה, והוא זכה לראות באמונה חושית לראות את הנהגת הקב"ה גם בדברים שאין בני אדם זוכים לראות. הוא האמין שהקב"ה ידאג לשחרר את הגר"י אברמסקי ממאסרו, והוא זכה לראות בזה בחוש אמונתו ממרחק של אלפי קילומטרים! [אור דניאל]

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב בנימין גולד, כתבו ל: bdirshu@neto.net.il

השיב לו, המפקד ביקש לראות את כרטיס הנסיעה, הגר"י זצ"ל חשש שהוא זומם לקחתו, אולם לא הייתה בידו ברירה והוא הגיש את כרטיס הנסיעה שלו למפקד, לאחר שהתבונן בו, אמר המפקד להגר"י זצ"ל, יודע אתה, נתנו לך כרטיס לקרון קר מאוד, ואם תסע בקרון זה אין סיכוי שתגיע הביתה, כי אתה עלול לקפוא באמצע הדרך, שכן כך היו עושים הסובייטים לאסירים שרצו להמיתם, המפקד התבונן שוב מסביב וכאשר הבחין שאיש אינו מביט בהם, שלף מכיסו כרטיס חלופי לקרון חמים יותר, והגישו לרבי יחזקאל אברמסקי.

המפקד לא הסתפק בכך, אלא אף עמד וביקש ממנו סליחה על כל מה שפגע בו בזמן שהותו בכלא, כשהוא מצייץ שהוא אנוס לפעול כך, גם אני יהודי! סיים המפקד את דבריו, ואני מבקש ממך מחילה. המפקד נפרד מהגר"י זצ"ל שהמתין עד לבואה של הרכבת, משזו הגיעה, אכן קיבל הגר"י זצ"ל מקום בקרון מחומם, ובמהלך הנסיעה הבחין כיצד משליכים מהקרונות האחרים הקפואים, גופות של אנשים שקפאו בגלל הקור העז ששרר באותם ימים.

כאמור, היה זה ערב יום כיפור, והוא לא הספיק להגיע לביתו בו ביום, וכדי לא לחלל את היום הקדוש, ירד הגר"י זצ"ל מהרכבת באחת העיירות הקטנות בטרם תשקע השמש, הוא אפילו לא הספיק לאכול סעודה מפסקת כי מיד עשה את דרכו לבית הכנסת, שם הניח את צרורו, ובו עשה את כל יום הכיפורים.

רק למחרת יום הכיפורים יצא בדרכו לביתו, אולם נכוננו לו תלאות רבות בדרך מאחר והשלטונות הסובייטים שנענו למסע השתדלנות של יהודי העולם לשחרר את הגר"י, הסכימו לשחררו, אולם עשו

אין כבוד אלא תורה

הכבוד האמיתי היחיד, הוא בלימוד התורה ושמירת המצוות, ובהגדלת כבוד שמים. אין כבוד אלא תורה. כאשר דוד המלך כרכר ופזז לפני ארון ה', ראתה אותו מיכל בת שאול אשתו, "ותבו לו בלבה" (שמואל ב' ו, טז). נראה היה לה שאין זה לפי כבודו של מלך ישראל. "ותאמר מה נכבד היום מלך ישראל אשר נגלה היום... כהגלות נגלות אחד הריקים" (שם, כ). מה עונה לה דוד? "ונקלתי עוד מזאת והייתי שפל בעיני ועם האימהות אשר אמרת עמם אכבדה" (שם, כב). אין קלון בדבר אשר נעשה לכבוד ה', ואף העם, אומר דוד למיכל, מבין זאת ואין בכך פחיתות כבוד בעיניהם. משה רבנו, שהיה עניו מכל אדם, נבחר להיות מנהיגם של ישראל, ודוד אשר אמר: "ונקלתי עוד מזאת", היה מלך ישראל, וממנו יצא מלך המשיח.

כבוד אי אפשר לפרט בעולם הבא...

שנים ספורות לפני פטירתו של מרן ראש הישיבה, רועה ישראל הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, שנפטר בגיל מאה וארבע שנים, נסעו הוא ויבדלחט"א האדמו"ר מגור שליט"א עם משלחת של כמה ראשי ישיבות, לחזק את העם שבגולה - באמריקה ובצרפת, וגם לאסוף כספים עבור הישיבות והכוללים בארץ ישראל. היה זה כאשר כאן בארץ נגזרו גזרות תקציביות חמורות על עולם התורה; ראשי הישיבות עמדו מול שוקת שבורה, ואברכים בעלי משפחות ברוכות ילדים לא יכלו עוד לכלכל את בתיהם. המסע הצליח מעל ומעבר למשוער, גם מבחינה רוחנית וגם מבחינת התרומות. בכל מקום שהגיעו אליו הגראי"ל והאדמו"ר, המתינו להם אלפי אנשים שקבלו אותם בכבוד מלכים, ושתו בצמא את דבריהם. ההתעוררות הייתה גדולה, ואנשים תרמו ככל יכולתם. דמותו של הגראי"ל, שהיה אז קרוב לגיל מאה, אך נשא על כתפיו את כל עולם התורה והיהדות, תוך שהוא מצוי היטב בכל ענין וסוגיה שעמדו על הפרק, בחדות נדירה וענווה ופשטות שאין לתאר - בה לבדה היה כדי לפתוח את הלבבות. כששבו לארץ, גילו מלווי הרב שאנשים עזי מצח וחסרי דעת, אשר ראו עצמם כברי פלוגתא לגדול הדור, כתבו כתבי נאצה והדביקו על דלת ביתו. בעוונותינו הרבים ולצערנו הרב, תמיד היו, ותמיד תהינה, מחלוקות בעם ישראל. וכבר אמרו רמז לדבר: "ובני קרח לא מתו" (במדבר כו, יא) - הבנים של קרח, המחלוקת, ביזוי תלמידי החכמים, לא מתו! הם ממשיכים תמיד, בכל הדורות... מלוויי של הגראי"ל רצו לקרוע את הכתבים, אך הוא עצר בעדם, ואסר עליהם להסירם מן הדלת. "מכל הכבוד שקבלתי שם, לא יישאר לי מאומה", אמר הרב שטיינמן למלווי, "אך מההשפלה הזאת, אני רק מרוויח. אם היה אדם יודע כמה שווה בעולם הבא כל טיפת ביזיון שנחל בעולם הזה, היה קונה

אגדל ממך...

הכיסא, המעמד שיפסידו - עיוור את עיניהם של המרגלים כשנחד, וגרם להם למצוא חסרונות ופגמים בארץ המובטחת, ארץ זבת חלב ודבש, עד שדימו בנפשם כי מוטב לישראל להישאר במדבר מאשר לבוא לארץ. לפחות בינתיים, אמרו, עד שתחלוף המגפה הנוראה שיש בארץ והכל מתים ממנה, עד שימותו הענקים אשר חיים בה - בינתיים נישאר במדבר והכל יישאר במתכונתו...

הכבוד דוחק את לב האדם

איש האלוקים רבנו משה חיים לוצאטו - הרמח"ל, מזכיר את חטא המרגלים בספרו "מסילת ישרים" (פרק יא) בעניין חמדת הכבוד. ספר נפלא זה, קטן כמות הוא, אך עומקו - עד אין חקר. ראוי לכל אדם לעיין בו וללמוד מתוכו בהתבוננות ובשימת לב על דרכיו והנהגתו.

דברו אודות חמדת הכבוד, מונה הרמח"ל רשימת אירועים קשים שאירעו בישראל, ושורש כולם - חמדת הכבוד:

"יתירה עליה חמדת הכבוד, כי כבר היה אפשר שיכבוש האדם את יצרו על המזון ועל שאר ההנאות, אך הכבוד הוא הדוחק, כי אי אפשר לו לסבול ולראות את עצמו פחות מחבריו, ועל דבר זה נכשלו רבים ונאבדו.

הנה ירבעם בן נבט לא נטרד מהעולם הבא אלא בעבור הכבוד, הוא מה שאמרו ז"ל (סנהדרין קב ע"ב): תפסו הקדוש ברוך הוא בבגדו, ואמר לו: חזור בך, ואני ואתה ובן ישי נטייל בגן עדן. אמר לו: מי בראש? אמר לו: בן ישי בראש. אמר לו: אי הכי לא בעינא [אם כך, איני רוצה].

מי גרם לקורח שיאבד הוא וכל עדתו עמו? אלא מפני הכבוד, ומקרא מלא הוא (במדבר טז, י): 'ובקשתם גם כהנה'. וחכמים ז"ל (במדבר רבה יח) הגידו לנו, כי כל זה נמשך מפני שראה אליצפן בן עוזיאל נשיא, והיה רוצה להיות הוא נשיא במקומו.

הוא שגרם לפי דעת חכמינו ז"ל אל המרגלים שיוציאו דיבה על הארץ וגרמו מיתה להם ולכל דורם, מיראתם פן ימעט כבודם בכניסת הארץ, שלא יהיו הם נשיאים לישראל ויעמדו אחרים במקומם... כללו של דבר, הכבוד הוא הדוחק את לב האדם יותר מכל התשוקות והחמדות שבעולם."

הכבוד דוחק את לב האדם לבחור ברע. רוצה אתה להיות עבד נאמן לה? שים עצמך כאסקופה נדרסת. מי ששפל בעיני עצמו, הקב"ה אוהבו ומרוממו.

"מרום וקדוש אשכון, ואת דכא ושפל רוח" (ישעיהו נז, טו), פרש רש"י: "מרום וקדוש - אני שוכן ומשם אני עם דכא ושפל רוח, שאני מרכין שכניתי עליו".

אך על הגאה אומר הקב"ה: "אין אני והוא יכולים לדור בעולם" (סוטה ה ע"א).

את ההשפלה בכסף מלא. הקב"ה שלח לי מתנה נפלאה עד פתח הבית: ביזיונות! אפשרות נדירה להוריד מעלי את הכבוד שקבלתי בשעתו.

את הכבוד אי אפשר לפרט בעולם הבא. הוא נחשב שם למטבע חסר ערך, אבל ביזיון שווה שם מיליונים!"

באמת, לאחר אותה נסיעה מפורסמת לארצות הברית, שמטרתה היתה להרבות בכבוד שמים, הראו לרב שטיינמן תמונות שצולמו במעמדים האדירים שהתקיימו שם לכבודה של תורה, ותגובתו היתה: "האם יכול אני לקחת את התמונות האלו לעולם העליון? האם התמונות האלו 'עבדו' שם? הלא שם הכל כבר מצולם! ולא רק התמונה, אלא גם מחשבות הלב וכוונותיו האמתיות, שהיו בזמן שהתמונה צולמה! רק הקב"ה, שהוא בוחן כליות ולב, יכול לדעת עד כמה 'לשם שמים' יש בכל התמונות האלו".

ראש הישיבה עובד כפועל

גאון עוזנו מרן רבי חיים פלאג'י זצ"ל - החבי"ף בספרו "ארצות החיים" (שער ט') מזכיר נקודה נפלאה:

גדולי עולם מכל תפוצות תבל פשטו את גלימתם וויתרו על מעלתם כדי לעלות לארץ הקודש. רבני קהילות בתימן ובמרוקו הגיעו לארץ, ואיש לא הכירם כאן. הם חיו כאנשים פשוטים שבפשוטים, אך קיבלו זאת באהבה ובשמחה, על הזכות לשבת בארץ המובטחת.

הגאון הגדול, אב בית דין מקודש רבי שלמן חוגי עבדי זצ"ל, היה ארי שעלה מבבל. בבגדד היה ראש ישיבה וראש אבות בתי הדין, אך כשהגיע לארץ - שלחוהו לכפר סבא. ישיבה ללמוד בה לא היתה לו שם, וגם לא אנשים שיכירו בגדלותו, ובליית ברירה, יצא לעבוד בפאלחה...

באחד הימים ראה אותו שם אדם שהכירו מבגדד, ונדהם. "במחילה מכבוד תורתו", אמר, "מה עושה כאן הרב?".

"פועל אני".

נחרד אותו אדם, אך רבי שלמן הרגיעו. "בארץ ישראל", הסביר, "לא אכפת לו להיות אפילו פועל"...

הלה פנה תכף ומיד לראשון לציון, הגאון רבי יצחק נסים זצ"ל, ואף הוא הזדעזע. גאון עולם כזה, הבקיא בחושן משפט ישר והפוך, עובד בשדה כאחד הפועלים? ומיד הושיבוהו בבית הדין הגדול לערעורים כראוי לו, אך הוא מעצמו, מוכן היה להיות פועל.

להבדיל, היו אנשים עשירים בעלי בתים ושדות, צאן ובקר, שנטשו הכל ובאו לארץ בחוסר כל. מאנשים בעלי יכולת ומעמד הפכו לנוטעי עצים ביערות של הקרן הקיימת, אך הסכינו לכל כדי לחיות בארץ אשר עיני ה' בה.

משה רבנו התחנן לפני הקב"ה להיכנס לארץ ישראל, ובקש שאם לא כאדם - לפחות ייכנס אליה בגלגול בבהמה! אכן, כדאית היא ארץ ישראל להקריב עבורה הכל!

מוציאין את האדם מן העולם

אך המרגלים לא נהגו כן. הם הוציאו את דיבתה של הארץ רעה, ועכבו את עם ישראל מלבוא אליה.

יתר על כן, התוצאה של חטא המרגלים היתה נוראה: שש מאות אלף רגלי מעל עשרים שנה, כולם מתו במדבר!

לכל זה גרמה תאוות הכבוד שהתגלתה בהם, וכבר אמרו רבותינו: (אבות ד, כא): "הקנאה והתאוה והכבוד מוציאין את האדם מן העולם".

נתבונן בפרשה נוראה זו, ונשים על לבנו להתפלל ולהתחנן לפני ה' שירחיקנו מחמדת הכבוד כמטחוי קשת, ונזכה שכל תאוותנו לא תהיה אלא לעבדו, כמו שנאמר: "תאוות צדיקים אך טוב" (משלי יא, כג).

(מתוך 'משכני אחריד')

המשך מעמוד 16 | הרב ישראל ליוש

מסופר ספור מופלא סביב קריאת שם זה: לרבי אליהו היה בן שקראו לו 'שמואל' והוא נפטר בינקותו. לאחר מכן נולד לו עוד בן, ורבי אליהו חפץ לקרוא לו 'שמואל' על שם בנו הגדול, אך כיון שהוא נפטר בקיצור ימים, הוסיף לו את השם 'חיים' ויקרא שמו בישראל 'שמואל חיים', אך גם בן זה כקודמו, לא האריך ימים ונפטר לבית עולמו.

לאחר מכן מצא רבי אליהו בדברי הגר"א שהשם הנוסף צריך להיות ראשון, ובאמונתו הגדולה בדברי חכמים לא נרתע לקרוא לבן השלישי גם כשם בנו הגדול 'שמואל', והפעם הוסיף את השם חיים בתחילה, ובעוז רוחו קרא לו 'חיים שמואל'.

לאחר כמה ימים שוב נזקקו בני המשפחה לעזרתו של הרב, ותיארו לעצמם שלעזרה כה פעוטה הוא לא יסרב, אחר שכה טרח עבורם בנסיעה לכותל בשעת לילה מאוחרת, אך לפליאתם, סירב הרב ואמר כי הוא זקן וחלוש ואין בכוחו למלאות את בקשתם, ומשראה את פניהם המשתאים הסביר: "הוספת השם היתה נצרכת מאוד ולא היה ניתן לעכבה, וגם לא היתה כל דרך אחרת לעשותה, לכן עזבתי את כל ענייני וטרחתי למענה בשארית כוחותי, אך הענין הנוכחי אינו חשוב כל כך ובנקל תוכלו לפנות לפלוני שיעזור לכם בענין..."

באדר תרס"ו נולד בן להגאון רבי אליהו לופיאן זצ"ל ויקרא שמו בישראל: 'חיים שמואל', ובספר 'משל האבות' על בקור חולים,

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל: israel.layosh@gmail.com

כשנכנס קיבלו הרב במאור פניו הידוע, ותכף שאל למבוקשו. התלמיד חכם הציג את שאלתו, שזה עידן ועידנים שמחפש הוא אחר מדרש חז"ל מסויים, שראה שמצטטים אותו בספרי הקדמונים, אך אינו מוצא את מקורו.

כששמע הגר"ח את דברי המקדש, אמר מייד: "דאס איז דאך אין 'שיר הייחוד'!" (זה הרי בשיר הייחוד!) הנאמר בליל היום הקדוש. הוא ציווה להוציא מארון הספרים מחזור של יום הכיפורים, ותיכף בפתחה ראשונה נפתח לפניו בשיר הייחוד, באותו דף שמופיעים בו דברי המדרש - ויהיה לפלא.

הגאון הצדיק ברכו לשלום, וכבר רצה תכף לקבל את הבא אחריו בתור. אבל אותו תלמיד חכם ירושלמי עמד נסער כמסומר למקומו מרוב התפעלות והתרגשות, וברוב פליאתו שאל: "מילא ש"ס בבלי ש"ס ירושלמי וכו' בעל פה - מובן, אבל שיר הייחוד?? כיצד מגיעים גם לדעת ולזכור את שיר הייחוד בעל פה?!"

אך רבי חיים ענה לו בשלוות נפש ובחיוך: "זה הכל תלוי מה מעניין אותך באמת! (אלעס ווענט זיך וואס איז טאקע אינטרסאנט...), אולי אצל אנשים אחרים מעניין אותם ענייני עולם הזה והבליז, וביצר הסקרנות (נייגעריקייט) זוכרים הם ויודעים היטב כל הבלי העולם, אותי מעולם זה לא עניין... אבל מאידך גיסא, החידושים המתוקים המופיעים בשיר הייחוד, דווקא עניינו אותי מאוד, ולכן נחרטו היטב בזיכרוני!".

(מתוך הספר טיב המעשיות - פרשת שלח)

עצמו מחובר באהבה עם תורתו, רק ליבו נתון אל דברים אחרים, וממילא נעשה כבולעו כך פולטו. לפיכך יש לשנן היטב פסוק זה הנזכר: "ולא תתורו... למען תזכרו ועשיתם!!!"

את הדברים האלה אמר בלהב אש קודש, ופחד גדול נפל על כל השומעים, לנוכח הגילוי שגילה מעט מעוצם קדושתו הנוראה! ויהי המקום לחרדת אלוקים!

תלמיד חכם מופלג מעיה"ק ירושלים ת"ו חיפש זמן רב אחר 'מראה מקום', בדבר שהיה נצרך לו. היה זה 'מדרש' המובא בכמה ספרים, אך לא ידע איה מקורו. הוא חיפש בכל הספרים, ושאל מפי סופרים רבים, אבל את מקור אותו מאמר חז"ל לא מוצא!

גם לאחר שחיפש רבות באמצעות מכשירי החיפוש המגוונים של ימינו, דאיכשר דרא מנועי חיפוש כשרים ומהודרים, המסייעים מאוד במציאת כל מדרש חז"ל וכל מאמר חכמים במאגרי חיפוש שונים - העלה חרס בידו, ולא הצליח בשום אופן לגלות מקור דברי המדרש.

אחד מחבריו הציע לו לרדת על העיר בני ברק ולסור למעונו של מרן הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א, שמפורסם בבקאותו הנדירה בכל התורה כולה.

ערב אחד נסע לבני ברק והמתין לתורו בין עשרות הממתנים.

"וּנְטָמְתָם בָּם": "אל תקרי ונטמאתם, אלא ונטמאתם" - על ידי שאוכלים מאכלות אסורות נהיה הלב מטומטם.

סיפרתי לו מעשה מהרמב"ם הקשור לכשרות ולפרשתנו. אל הרמב"ם הגיעה איגרת מיהודים הפונים אליו בשאלה: הואיל והרמב"ם כתב שהאמונה בתחיית המתים היא עיקר מעיקרי היהדות, היכן היא מרומזת בתורה? אכן, יודעים הם שחז"ל הצביעו על הפסוקים האמורים על אמונה זו, אבל הם מסוגלים לפרש את הפסוקים בצורה שונה, ולכן מבקשים הוכחות נוספות.

הרמב"ם לא ענה להם, והורה לרבי יהודה אבן תיבון ששייב להם. וכך ענה להם התלמיד הגדול: "דעו כי על פי חוכמת הטבע המאכלים שאדם אוכל הופכים לדם. הדם מזוקק בכבד ועולה אל הלב, וממנו אל המוח, שהוא מקום השכל ובו טמונה חיות האדם.

"דעו", הוסיף התלמיד, "כי הנזהר ממאכלות אסורות וטמאות ומאכלו כשר, נעשה דמו מזוקק. כתוצאה מכך יש לו לב טהור והרגשות טהורים, מוח טהור ודעות צלולות ובהירות, קדושות וטהורות. וכן להפך, ח"ו: הניזון ממאכלים אסורים, טמאים ומטמאים, הם מטמטמים את דמו הנעשה עכור, וכך לבו ומידותיו נהיים עכורים; וכשהם מגיעים אל המוח, נעשה שכלו אטום ונטוּת

לדעות נפסדות, זרות וטמאות. לפיכך", המשיך רבי יהודה אבן תיבון, "התנאים והאמוראים, חכמי המשנה והגמרא, אשר שמרו את נפשם לבל תיגעל נפשם במאכלות אסורים, האיר אור שכלם ורוח הקודש שרתה עליהם. מכוחם הבינו את הרמיזות בפסוקי התורה הקדושה ואת משמעותן, והם אלו שקבעו כי התורה מוכיחה מאותם פסוקים על אמונה בתחיית המתים".

לואי שמע כל זאת והתפעל מחוכמתו של הרמב"ם ותלמידו. הוא שאל אם יוכל להיות עמי בקשר בימים הבאים. נתתי לו את כתובתי בפלורידה, אצל ידידי, רב בקהילה החרדית, איש החסד הרב גרונר. נפרדנו לשלום וחיכיתי לראות איך יפול דבר.

למחרת היום, בעודי יושב בסעודת שחרית בביתו של הרב גרונר, נשמעו דפיקות על הדלת. הרב גרונר רץ לפתוח את הדלת. הפגשתי בין השניים, ואמרתי לרב גרונר: "יש כאן יהודי שרוצה 'ספיישל' כשר' גם מחוץ למטוס..."

לואי התקשר בקשר אמיץ עם הרב גרונר, וזה הכניסו תחת כנפי השכינה וקירבו לאבינו שבשמים.

(מתוך הספר 'אור השבת')

אחד מהלקוחות שלי, בנוגע לדו"ח מס הכנסה שלו, כאשר החל לשותף אותי בבעיות אישיות שלו.

"במשך יותר משנה וחצי, אשתו סובלת מבעיית עור נדירה, שמכסה את כל גופה. כנראה מדובר בזיהום פטרייתי יוצא דופן, וכל הדרמטולוגים שפנתה אליהם פשוט אובדי עצות.

"היא ממשיכה ללכת מרופא אחד לשני, אך ללא כל הצלחה. כל אחד מהם רושם לה משחה אחרת, אבל מאומה לא עוזר. וכולם אומרים שמעולם לא ראו תופעה דומה לה!

"האישה האומללה הזו סובלת ייסורים בלתי פוסקים מהגירוי שנגרם לה, והרגשתה הירודה במשך זמן כה רב הובילה אותה לדיכאון רציני. בעלה לחוץ מאוד וסובל יחד איתה, ומרגיש שזהו ניסיון באמונה עבורו. הוא אפילו מגלה קשיים בתפקודו בעבודה. "כאשר שמעתי את סיפורו, חשבתי על הבעיה שהיתה לך לאחרונה ונזכרתי במומחה הגדול שהלכת אליו. לכן, חשבתי לעצמי אולי תוכל למסור לי את שמו של הרופא שעזר לך- מי יודע, אולי הוא יהיה שליח לטוב גם בשבילה".

"כמובן שאתן לך את שמו!", קרא אלי. "בוא הכנס לביתי לרגע ומיד אמסור לך גם את מספר הטלפון שלו. אשמח מאוד לעזור למישהו שסובל".

אלי מסר לי שיעיה את מספר הטלפון של ד"ר לייב, וביקש ממנו לעדכן אותו לגבי ההתפתחויות.

חלפו כחודשיים נוספים, וערב אחד ניגש ישעיה לאלי בבית הכנסת. "אלי, זכור לך שסיפרתי לך על הלקוח שלי ואשתו, ואתה נתת לי את המספר הטלפון של רופא העור שלך?"

"כמובן! למען האמת, תהיתי לעצמי, מה קורה איתם?" "ובכן, מסרתי להם את הפרטים מיד, והם התקשרו אליו למחרת. הם קיבלו תור לחודש מאוחר יותר".

"גם אני נאלצתי להמתין כארבעה שבועות, נזכר אלי "ובכן ספר לי, מה קרה?"

"ד"ר לייב אמר להם שהבעיה שלה אמנם נדירה למדי, אבל הוא כבר נתקל בתופעה. הוא המליץ על טיפול מיוחד באור אולטרה סגול, שכבר גרם לה להקלה משמעותית. למען האמת, בדיוק הבוקר התקשר אלי הלקוח שלי פשוט כדי להודות לי על ההפנייה. הוא ביטא את הכרת הטוב שלו במילים כל כך נרגשות, שגרמו לי קצת אי נוחות- התברר לי שבעצם עלי להודות גם לך." "ואני חייב להודות לך, ישעיה, על שביקשת ממני למסור לך את מספר הטלפון של ד"ר לייב".

"אינני מבין- מדוע אתה חייב לי תודה?" שאל ישעיה המופתע. "כיוון שהבעיה שאשת הלקוח שלך סבלה ממנה, והתפקיד שאני מילאתי בהכוונתה לקראת ריפוי הבעיה, מאפשרים לי לראות את התועלת שיש לאחרים מן הניסיון שעברתי בעצמי, השיב לו אלי. ועוד נקודה- חשב בליבו- היא גם עוזרת לי להבין מדוע היה כה חשוב לי לערוך את סעודת ההודאה.

"את מי תזמין? והיכן תערוך את הסעודה?" שאלה, "וכיצד תסביר לאורחים את סיבת הסעודה? הודאה על כך שהרגל הפסיקה לגרד לך? האמנם לא תרגיש אי נעימות מכך?"

אלי נאלץ להודות בצדקת דבריה. ואז צץ במוחו רעיון: הוא יכין סעודה שלישית עבור מתפללי בית הכנסת. כך יזכה במצוות סעודת הודאה, ללא הבושה הכרוכה בסיבתה.

שלושה שבועות לאחר מכך, בשעת סעודה שלישית בבית הכנסת, פנה אליו ישעיה, אחד מידידיו, ופתח בשיחה. "האם שמעתי נכון, שאתה הוא נותן החסות לסעודה השבוע?"

"נכון, אישר אלי את הדברים בנימה עניינית. "אבל, כמדומני שהיא רצייתים של אביך ואמך הם בסתיו, אחרי החגים, לא?"

"אהמ... נכון, השיב אלי, כשהוא צופה מראש את השאלה הבאה.

"אם כן, מהי הסיבה לחסות שנתת השבוע לסעודה שלישית? האם זה לכבוד אירוע מיוחד?"

"ובכן, לא, לא ממש". בליבו של אלי התחולל מאבק קצר. מדוע, בעצם, לא לספר לי שיעיה את הסיבה האמיתית לחסות שהוא מעניק לסעודה שלישית? שאל את עצמו. אם הסיבה משמעותית בעיני, מדוע שאתבייש מכך? "אהמ... לומר את האמת, ישעיה", פתח ואמר, "יש לי סיבה מיוחדת. אתה מבין, סבלתי מבעיה מסוימת בעור, שפשוט לא עזבה אותי. פניתי להרבה רופאי עור שונים, כולם מומחים בעלי ניסיון, אך ללא הועיל. הגירוי הנורא לא הפסיק. וכך סבלתי במשך למעלה מארבעה חודשים, עם עליות וירידות. לבסוף, הלכתי למישהו שהוא באמת מומחה גדול, והוא זה שאיבחן מיד את הבעיה ונתן לי את העצה הנכונה, שאמנם עזרה! לכן, אני נותן חסות היום לסעודה שלישית, בתור מעין סעודת הודאה".

"וואו!" התפעל ישעיה, "בטח עברת תקופה קשה! מי כמוני יודע כמה ייסורים יכול להביא גירוי. בשנה שעברה, כאשר היה לי שבר ברגל ונאלצתי להסתובב עם גבס במשך תקופה כה ארוכה, כל הרגל שלי החלה לגרד, ולפעמים הסבל היה איום ונורא! ברוך רופא חולים! אני שמח לשמוע שאתה מרגיש טוב יותר".

"תודה, ישעיה." חלפו שבועיים. במוצאי שבת, ניגש ישעיה לאלי בבית הכנסת, אחרי תפילת ערבית.

"גוט וואך, אלי! אתה בדרך הביתה? בוא נלך ביחד- ברצוני לשוחח איתך, אם זה בסדר מצידך".

"כמובן, ישעיה. מה נשמע?" ישעיה הידק את שקית הטלית שלו מתחת לזרועו, בעוד השניים יוצאים מבית הכנסת ופוסעים אל המדרכה.

"ובכן, פשוט לא הפסקתי לחשוב על הסיפור של הבעיה שהיתה לך, והנה השבוע, משהו מדהים אירע. הייתי באמצע שיחה עם

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ **מי שדילג בתפילת יום טוב על 'אתה בחרתנו' - האם יצא ידי חובה?**
- ◆ **ספירת העומר בזמן הזה - דאורייתא או דרבנן?**
- ◆ **מהו אורך הזמן של 'בין השמשות'?**

מהלכות תפילת יום טוב

- ביום טוב שחל בשבת, מזכירים ב'ברכה האמצעית' את השבת ואת המועד, והמחסר אחת משתי ההזכרות, עליו לשוב ולהתפלל שנית. ונחלקו הפוסקים בנוגע לתפילת השנייה, איזו הזכרה צריך להזכיר בה.
- המדלג ב'ברכה האמצעית' של תפילת יום טוב, על 'אתה בחרתנו' - יצא ידי חובתו, מאחר ומזכיר את המועד ב'עלה ויבוא'.
- למנהג בני ספרד, בליל יום טוב ראשון של פסח, קוראים 'הלל' בציבור, עם ברכה. ומנהג בני אשכנז בחוץ לארץ, שלא לקוראו כלל; אך בארץ ישראל, מנהג רוב בני אשכנז כמנהג בני ספרד.
- הקורא את ה'הלל' שלא כסדרו, עליו לשוב ולקוראו, ובימים שבהם קוראים 'הלל השלם', פעמים שעליו לשוב ולקוראו בברכה.
- במוצאי יום טוב ראשון של פסח, בתפילת ערבית, מתחילים לומר 'ותן ברכה', במקום 'ותן טל ומטר לברכה'; וראוי שלא להכריז בקול רם על השינוי.
- אדם היוצא ידי חובת מצוה מסוימת בשמיעה מפי אחר, אם שומע משני אנשים יחד, אינו יוצא ידי חובתו. אולם, בנוגע למצוה החביבה על האדם באופן מיוחד, אמרו חכמים, שמאחר והמצוה חביבה עליו, מצליח השומע לרכז את שמיעתו ולשמוע כראוי את אחד הקולות.

מצות ספירת העומר

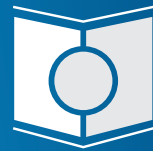
- נחלקו ראשונים בנוגע למצות ספירת העומר בזמן הזה, אם היא מדאורייתא, משום שאינה תלויה בהקרבת קרבן העומר בפועל, או שהיא מדרבנן, שתקינה כזכר לספירת העומר בזמן המקדש.
- נחלקו הפוסקים בנוגע לספירת העומר, האם ניתן לצאת ידי חובה בשמיעה מפי אחר, ולכן, בדיעבד, יש לשוב

ולספור, אך אין לברך על הספירה.

- קטן - משעה שמבין את ענין הספירה של ארבעים ותשעה ימים, חובה לחנכו לספור את העומר בלילה, עם ברכה. ואין לחנך קטן לספור ביום.
- בעת ספירת העומר, לכתחילה חובה לעמוד, והסמיכו הלכה זו על הכתוב: "שָׁבְעָה שָׁבְעַת תִּסְפָּר לָךְ מִהַחֵל קַרְמֶשׁ בְּקָמָה" - "אל תקרי (=תקרא) בקמה, אלא בקומה", כלומר, בקומה מְלָאָה - בעמידה.
- החל מהיום השביעי בספירת העומר, יש להזכיר את מספר הימים ואת מספר השבועות; וטעם הדבר, משום שבתורה נאמר: "תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם", וזוהי ספירת הימים; וכן: "שָׁבְעָה שָׁבְעַת תִּסְפָּר לָךְ", שהיא ספירת השבועות. מעיקר הדין יוצאים ידי חובת ספירת העומר בהזכרת מספר הימים והשבועות בלבד, אך נהגו להוסיף את המילה 'בעומר', בנוסח אשכנז, ו'לעומר', בנוסח ספרד ובנוסחאות שעל פי האריז"ל.

הזמן הראוי לקיום מצות ספירת העומר

- הזמן הראוי לכתחילה לספירת העומר, הוא לאחר 'צאת הכוכבים'. ומי שספר בזמן 'בין השמשות', יצא ידי חובה; אך יש הסוברים שעליו לשוב ולספור לאחר צאת הכוכבים, ללא ברכה.
- לדעת רבי יהודה, אורך בין השמשות הוא כמשך הזמן הנדרש להליכת שלושה רבעי 'מיל' לפני 'צאת הכוכבים'. ולדעת רבי יוסי, זמן זה הוא יום, ובין השמשות הוא 'כהרף עין' לאחריו.
- ציבור שהתפללו ערבית מבעוד יום, אף אם דרכם להתפלל לאחר צאת הכוכבים - אין לחייבם לשוב ולהתפלל תפילת ערבית בזמנה; אך אם ספרו ספירת העומר מבעוד יום, עליהם לשוב ולספור לאחר צאת הכוכבים.

הדף היומי בהלכה

נדונים מרכזיים הנלמדים החודש במסגרת הדף היומי בהלכה

החודש הזה לכם

מחלת הקורונה שתקפה את העולם כולו בחודשים האחרונים, צריכה להחזיר אותנו לפרופורציה, ולחדד את מה שכולנו ידענו עוד קודם לכן: כל מה שיעשה האדם, אינו שווה מאומה, אם משמי מרום יתכננו עבורו תכניות אחרות.

חברות התעופה הענקיות, שגלגלו מאות מיליארדי דולרים, ומחזיקות בבעלותן צי ענק של מטוסים שכל אחד מהם שווה עשרות מיליונים, הגיעו לסף קריסה, וחלקן אפילו חצו את הסף.

מערכות רפואה משומנות היטב, לא עמדו בלחץ והפכו לחסרות אונים אל מול זרם החולים הבלתי פוסק.

ממשלות לא יכולות להתכנס כי חלק מחבריהם חלו בקורונה.

כלכלות שלמות נפלו שדודות תחת רגליו של הנגיף הקטלני.

ומה חולל את כל המהומה הזאת?

נגיף קטנטן ובלתי נראה. נגיף אחד בודד!! שקנה לו שביטה ככל הנראה בגופו של עטלף, אי שם בעיר וואהן שבמחוז חוביי הסיני, וממנו התפשט הנגיף הזה לכל עבר, כשהוא משכפל את עצמו במהירות אדירה, מתרבה בלי סוף ומדיק מיליוני בני אדם בזה אחר זה.

המקרה הזה שופך אור על מה שמספרים חז"ל, אודות אותו יתוש קטנטן שחדר למוחו של טיטוס הרשע, והצליח להכניע את המצביא הגדול שפיקד על הצבא האדיר בעולם, וניצח על מסעי כיבוש היסטוריים.

אבל מה בעצם רוצה הקב"ה ללמד אותנו? מדוע הביא עלינו את המחלה הנוראה הזאת?

אולי זה בדיוק המסר שאנחנו צריכים ללמוד: ששום דבר גשמי אינו בטוח. אתה יכול להחזיק בבעלותך חברת ענק, שכן לילה הופכת לחסרת כל ערך בגלל שהגבולות נסגרו והאנשים אינם יוצאים לרחובות של עיר.

אתה יכול להתגורר בבית מזהב, עם כל תפנוקי העולם הזה, ונגיף קטן ובלתי נראה עלול להפוך את ביתך ללא פחות מבית סוהר, ואולי אפילו חמור מכך חלילה וחס.

אתה יכול לשכור את שירותיה של חברת האבטחה הטובה בעולם, שתגן על ביתך עם סוללות של שומרים חמושים, ולבסוף השומרים עצמם יהיו אלו שיביאו את הנגיף פנימה, אל תוך המבצר.

אבל איזה עסק נשאר משתלם בכל מצב? איזו הגנה יכולה להגן על בן האדם מכל סוג של צרה וצוקה?

הווי אומר, זו התורה הקדושה.

אותה אף אחד לא יכול לקחת מאתנו, לא הנגיף ולא סגירת הגבולות. לא המגפה ולא המגבלות. היא, התורה הקדושה תמיד תגן עלינו, בשכבנו ובקומנו, תשמור עלינו בעולם הזה, ותלווה אותנו גם לעולם הבא.

נתחזק אם כן בקביעת העיתים ללימוד התורה, נקפיד על לימוד ההלכה דבר יום ביומו, ובעזרת ה', לא תבוא מחלה במחזורותינו, ולא תפקוד צרה את בני משפחותינו.

בברכת 'הסירותי מחלה'
הנהלת 'דרשו'

"אם לא אבוא השבת כשאין אור, גם לא אבוא בשבת הבאה כשיהיה אור...!"

הרב ישראל ליוש

התמדתם במדה טובה, ולא זכו בשכר אחר. כי מידת ההתמדה מראה את ההערכה לכל יום ויום. מי שמחשיב כל יום, ומבין שיום שעובר שוב לא ישוב, ישכיל למלאות את הימים ולהתמיד בקיום קבלותיו מידי יום ביומו. לו ראוי להעניק 'אריכות ימים', כי הרי יודע הוא כיצד לנצל את הימים כראוי...

וראויים הדברים למי שאמרם, כי דוע היה ראש הישיבה הגאון רבי דוד פוברסקי זצ"ל בא כל יום בהשכמה להיכל הישיבה ושוקד על התורה שעות רבות לפני התפילה. וכך היה כל יום, בימות החול ובשבתות, בזמן ובבין הזמנים, בקץ ובחורף, כאשר חש בטוב וכאשר סבל מכאובים או היה טרוד בענינים אחרים...

כאשר היתה הרבנית ע"ה חולה מאוד, היה צר בצערה וכאב בכאבה, ובכל יום היה נוסע פעמיים לבית החולים כדי לבקרה ולדרוש בשלומה. גם מצבו הבריאותי לא היה בכי טוב באותם הימים, ועם כל זאת לא ויתר על קביעותו ולא החסיר אף תפילה אחת בישיבה...

פעם בליל שבת כבה האור בהיכל הישיבה ושלחו להודיע לו שלא ישכים לבוא בעוד חשכת הליל שוררת, אך הוא כדרסו בא אותה שעה. כאשר נשאל לפרש הדבר ענה: "אם לא אבוא השבת כשאין אור, גם לא אבוא בשבת הבאה כשיהיה אור...!"

גם כאשר היה ב'צינים ופחים' והרבנית הפצירה בו שלא ישכים לבית המדרש, ואף החביאה את נעליו, כדי לשמור על בריאותו שלא ייצא מהבית בלילה, לא חרג ממנהגו והלך לישיבה בשעה הקבועה עם 'נעלי בית'...

סיפר שהיו פעמים שלא שמע בקול הרבנית ע"ה ויצא בהשכמה, ובאותם הפעמים מעד במדרגות. עם כל זה לא ראה בכך סימן משמייים שהיה צריך לשמוע בקולה ולבטל קביעותו, אלא אדרבה ראה את הדבר כניסיון מן השמיים. ובאמת אחר שראתה את מסירותו, פסקה מלבקש ממנו עוד שלא יילך לישיבה...

שגור היה על שפתיו שהקובע לימודו, בלא להתחשב כלל במניעות חיצוניות, הרי הוא 'בן העולם הבא' וקונה בנפשו קנין רוחני לנצח...

לומדי 'הדף היומי בהלכה' בקביעות, דבר יום ביומו, קונים בנפשם את מעלת הרציפות הנקנית בימי 'ספירת העומר' ודרגתם מתעלת עדי יהיו ראויים ונכונים ליום הנססף, הגדול והנורא 'קבלת התורה' בטהרה.

ימי ספירת העומר הם ימי ההכנה לקבלת התורה. עם התקדמות הספירה לקראת חג מתן תורה, קונים עוד מעלה ועוד מדה בקניינים שהתורה נקנית בהם. אך מלבד הקניינים הפרטיים הנקנים מידי יום, ישנן מעלות כלליות הנקנות מעצם הספירה. הספירה לקראת קבלת התורה, מעוררת שאיפה, כמיהה והשתוקקות להגיע אל הרגע הנססף 'קבלת התורה'. ותנאי היא באיכות הקבלה, כי בלא 'שאיפה' לא תושג השלמות...

מדה נוספת נקנית מהספירה היומיומית, שבע שבתות תמימות, בלא להפסיד אף יום, עד כדי שנפסקה הלכה שהמפסיד יום אחד, איבד את שלמות המצוה ושוב אינו סופר בברכה, והיא מעלת הרציפות. כי אכן ערך רב יש לכל מצוה המתקיימת מידי יום, אך אין שיעור לערכה כאשר היא מתקיימת ברציפות יום אחר יום, ואיננה רק אקראית ומזדמנת.

כל דבר תורה, דף גמרא אוסעף קטן במשנה ברורה, ערכו לא יסולא בפז, אך כאשר הם יילמדו בקביעות וברציפות מידי יום, בתדירות מתמדת, שווים ירקיע שחקים ויזנק שבעתיים, כי מלבד הלימוד עצמו, מקנה הוא קנין בקיני הנפש, והלומד מתחבר ונקשר ללימוד התורה בעבותות אהבה שקשיריהם מתהדקים ככל שיתמיד...

הגמרא במסכת מגילה (כז ב) מונה מדות ומעלות שונות שבזכותן זכו תנאים ואמוראים 'לאריכות ימים', האחד בזכות שמעולם לא כינה שם לחבירו, והאחר בזכות שלא עשה לבית המדרש קפנדריא. יש שזכה כי מעולם לא קדמו אדם לבית המדרש, ויש שהאריך ימים בעבור שהיה ותן בממונו ולא קיבל מתנות...

מה העניין במדות אלו דווקא? שאל ראש ישיבת פוניבז' הגאון רבי דוד פוברסקי זצ"ל - הרי ישנם כל כך הרבה מצוות חמורות יותר, מדאורייתא ומדרבנן, וכי עליהם לא הקפידו? וכי בעבור לא מגיעה להם 'אריכות ימים'?

אלא, תירץ רבי דוד, המכנה המשותף לכל המדות הנזכרות הוא שהן נעשו בקביעות ולא עברו עליהם מעולם. 'מימי' לא כינית שם לחברי... 'מימי' לא עשיתי קפנדריא לבית המדרש... 'מעולם' לא קדמתי אדם לבית המדרש...

בוודאי שהתנאים והאמוראים קיימו את כל המצוות בדקדוק רב, אך כל אחד איסוף לעצמו הנהגה מסוימת שתהיה תמידית וקבועה ועליה הוא ימסור את נפשו, ועי"ז יקבע בליבו מסמרות נטועות בעבודת ה'.

נתבל דבריו ונוסף שלכך זכו דווקא 'לאריכות ימים', בעבור

בכל מקום ובכל זמן

קו השיעורים של 'דרשו'

077-2222-666 או 4992*

לשמייעת שיעורי הדף היומי בהלכה הקישו 3
משך שיעור יומי כ-5 דקות

מצטרפים ללימוד
'הדף היומי בהלכה'

הסוגיא המרכזית

נידונים מרכזיים הנלמדים
ב'דף היומי בהלכה' החודש*

טעם שעושים תענית לבכורות בערב פסח זכר לנס, ולא עושים שמחה להם זכר לנס? האם ניתן לסמוך על שמיעת הסיום בטלפון כדי להתיר התענית? ואם שמע הסיום ולא השתתף בסעודה, האם נפטר מהתענית? האם מותר לאכול מצות חמץ של כל השנה, בערב פסח? עד כמה יש להסב ראשו וגופו בהסיבה? והאם יש ענין בהסיבה בכל הסעודה? כוס של קידוש שהיא ראשונה של ארבע כוסות, האם בעל הבית מברך ומוציא את כולם או כולם יברכו איתו? מדוע אין מברכים ברכה על מצות סיפור יציאת מצרים? ומדוע אין מברכים 'שעשה ניסים' על מצות סיפור יציאת מצרים, כמו על המגילה בפורים ועל הנרות בחנוכה?

ואפילו מצה של חמץ שבזמנו, כתב בשו"ת מנחת יצחק (ח"ח סי' לז ד"ה והעולה) שאסור לאכול בערב פסח. וכן צידד הגר"צ פ"ב פרנק (מקראי קודש פסח ח"ב סי' כה), ומשום ששורש איסור אכילת מצה בערב פסח הוא כדי שיאכל מצת מצוה לתאבון, והרי טעמה של מצת חמץ שבזמנו הוא כטעמה של מצת המצוה [ובפרט שיש מקומות שכל המצות שעושים בחודשי החורף הן משומרות לפסח, אפילו המצות הנקראות 'חמץ', אלא שאין כותבים על הקופסה שהן כשרות לפסח. ואף שאין אנו אוכלים אותן בפסח משום שהן בחזקת חמץ, מ"מ לענין ערב פסח שמן הדין אסור לאוכלן בו, בודאי יש להחמיר (נטעי גבריאל פסח ח"א פ"ב בהערה אות כו)]. ולענין אכילת מצת חמץ בימים הסמוכים לפסח [לנהגים לא לאכול בהם מצה], ראה מה שכתבנו במוספים וביאורים שם ס"ק יב.

ומצה שנאפתה במפורש שלא לשם מצת מצוה, דעת הגר"ש"ז אויערבך (שש"כ פניו העי' מז) שאסור לאוכלה בערב פסח, שהרי מקפידים בהכנתה שלא תחמיץ כדי לא להכשל באיסור חמץ, ואף שלא שמר עליה במפורש לשם מצת מצוה, מ"מ הרי לדעת הרבה פוסקים יוצא בה ידי חובה. וכן כתב בשו"ת מנחת יצחק (שם) שאין להקל בזה אפילו כשחל ערב פסח בשבת.

ואפילו במקומות שבלא זה אוכלים שם מצות כשרות האסורות באכילה בערב פסח וכגון במחנות הצבא ובמלונות, הורה הגר"ש"ז אויערבך (ארחות רבנו ח"ב עמ' יב) שמוטב שיאכלו מצות באיסור כמו כל השנים ולא יאכלו מצות אלו שנאפו שלא לשמה [גם כשחל ערב פסח בשבת], כי במשך הזמן ישכחו את ההיתר של 'שלא לשמה' ויתירו בכל אופן לאכול מצות בערב פסח. וכן דעת הגרי"י קניבסקי (ארחות רבנו שם), והוסיף שאם יחלקו מצות אלה למלונות עבור ערב פסח, יש לחוש שהם יתנו מצות אלה לאורחים גם לליל הסדר.

מאיזך, הגרי"ש אלישיב (ישא יוסף סי' צא) כתב שבמקומות שבהם אי אפשר להעמיד הדת על תילה בלא זה [כגון

(ה"ה) שאולי הוא מפאת חלישות הדור, ובערב פסח הטורח רב, וגם אכילת המרור בלילה אינה יפה לבריאות, ולכן החשיבו את עצמם כאינם יכולים להתענות, וסמכו על כך שתענית זו כלל לא נזכרת בגמרא, ושכן מסקנת הירושלמי (פסחים פ"ו ה"א [דף סח, ב]) שאינו צריך להתענות, ואינו אלא מנהג על פי מסכת סופרים (פכ"א ה"ג).

האם ניתן לסמוך על שמיעת הסיום בטלפון כדי להתיר התענית? ואם שמע הסיום ולא השתתף בסעודה, האם נפטר מהתענית?

הרבה נידונים מעניינים דנו הפוסקים בענין זה של סיום מסכת בערב פסח, אחד מהם הוא האם ניתן לסמוך על שמיעת הסיום בטלפון, בזה הורה הגר"ש"ז אויערבך (מעדיני שלמה עמ' ב) שבשעת הדחק, כגון מי שאירע לו אונס ואינו יכול להגיע למקום הסיום, רשאי לסמוך על צירוף לסיום ע"י שמיעתו בטלפון.

נדון מענין נוסף שדנו הפוסקים הוא האם בכור ששמע סיום מסכת מאחר ולא השתתף בסעודת המצוה ראשי להפסיק תעניתו, בשו"ת אור לציון (ח"ג פ"ב תשובה א) כתב שאינו רשאי להפסיק את התענית. מאיזך, בשו"ת מנחת יצחק (ח"ט סי' מה) כתב שעל כל פנים לכתחילה יש לאכול מסעודת המצוה, כיון שנחלקו הפוסקים בטעם הפטור מתענית מחמת סיום מסכת, וכן דעת הגר"ש"ז אויערבך (הליכות שלמה פסח פ"ח ס"א) שלכתחילה יש לטעום מסעודת הסיום, מכל מקום גם אם לא טעם ראשי להפסיק תעניתו, וכן דעת הגרי"ש אלישיב (סידור פסח כהלכתו פ"ד הע' 13*). והביא הגר"נ קרליץ (חוט שני פסח פ"א ס"ק ז), שמנהג העולם לסמוך על השתתפות בסיום גם אם לא משתתפים בסעודה.

ובענין שיעור האכילה שיש לאכול בסעודת המצוה כדי להחשב כמשתתף בסעודה, בשו"ת מנחת יצחק (שם) כתב שאין לסמוך על שתיית י"ש וכיוצא בזה, אלא ראוי לאכול שם שיעור אכילה. וכן כתב בשו"ת אור לציון (שם) שיש לאכול לפחות כזית מזונות או לשתות רביעית יין. והוסיף, שיתכן שאף אכילת כזית תמרים נחשבת סעודה לענין זה.

האם מותר לאכול מצות חמץ של כל השנה, בערב פסח?

כתב הרמ"א (סימן תעא סעיף ב) מצה שיוצאין בה בלילה אסורים לאכול כל יום ארבעה עשר. וביאר המשנ"ב (סיק י) שזהו איסור מדרבנן, כדי שיהיה היכר לאכילתה בערב.

ובשיעור איסור אכילת מצה בערב הפסח, כתב הפמ"ג (משב"ז ס"ק א) שאפילו פחות מכזית אסור.

טעם שעושים תענית לבכורות בערב פסח זכר לנס, ולא עושים שמחה להם זכר לנס?

כתב השולחן ערוך (סימן תע סעיף א) הבכורות מתענים בערב פסח, בין בכור מאב בין בכור מאם. וביאר המשנ"ב (סיק א-ב) שהוא זכר לנס שנצולו ממכת בכורות, ומכיון שמכת בכורות היתה בכל בכורי מצרים בין מאב בין מאם כדאיתא במדרש, לכן מתענים כל הבכורות,

ובטעם הדבר שבשונה משאר מקומות לא עושים כאן שמחה לפרסם ולהודות על הנס, אלא מתענים זכר לנס, כתב בשו"ת אור לציון (ח"ג פ"ב סוף תשובה א) שמי שנעשה לו נס הרי מנכים לו מזכויותיו, ולכן הבכורות שנעשה להם נס מיוחד מתענים כנגד מיעוט הזכויות [וראה בחידושי החת"ס (פסחים קה, א) שכתב שנראה שבכורי בני ישראל התענו במצרים בערב פסח כדי שלא ימותו בעוונם בלילה עם המצרים, וכן כל אב התענה בשביל בנו בכורו הקטן שלא ייענש בעוון אביו, ולזכר זה מתענים הבכורות גם בזמננו].

והביא המשנ"ב (סיק י) לענין אם מותרים הבכורים לאכול בסעודת מצוה, שתלוי במנהג המקומות, יש שנהגו להחמיר [ולפי זה אם רוצה לאכול בסעודת פדיון הבן או סעודת מילה צריך התרה, כיון שהמנהג חשוב כמו נדר], ויש שנהגו להקל, ובטעם המקילים ביאר הפר"ח, שנראה שלא קיבלו עליהם תענית זו אלא על דעת שאם תארע סעודת מצוה ויכלו לאכול בה, ולכן המיקל לאכול בה בלא התרת נדרים לא הפסיד.

והוסיף המשנ"ב (שם) שכן נוהגים כיום בכמה מקומות ממדינתנו להקל ולאכול אף בסעודת סיום מסכת ואף שהבכורים עצמם לא למדו את המסכת, מכל מקום כיון שאצל המסיים הוא סעודת מצוה מצטרפים לסעודתו, והמנהג שמתקבצים ומסיים לפניהם המסכת, ושומעים ומצטרפים עימו בסיומו ואחר כך עושים סעודה.

ובטעם הדבר שהקילו בזה בזמננו, כתב הערוך השלחן

* הנושאים המובאים במדור זה מקורם במ"ב מהדורת דרשו בסימנים אלו, ולהלכה למעשה יש לעיין במקורות.

אמנם מנהג החזו"א והגרי"י קניבסקי (ארחות רבנו ח"ב עמ' נט) שלא הסבו בשעת הסעודה, וביאר הגרי"י קניבסקי שכיון שבזמנינו קשה לאכול בהסיבה, וממילא דומים אנו לשמש שמותר לתחילה להסב רק באכילת כזית מצה וכזית אפיקומן ובארבע הכוסות, וכן נהג הגר"ש"ז אויערבך (הליכות שלמה פסח פ"ט הע' 135).

כוס של קידוש שהיא ראשונה של ארבע כוסות, האם בעל הבית מברך ומוציא את כולם או כולם יברכו איתו?

כתב השולחן ערוך (סימן תעג סעיף א) מוזגין לו כוס ראשון ומקדש עליו ומברך 'שהחיינו'.

וקידוש זה, כתב השו"ע הרב (סי' תעב ס"ב) שנוהגים שבעל הבית מקדש ומוציא את בני הבית ידי חובה, וכן נהג הגרי"ז סאלאוויצ'יק (הגדה של פסח מבית לוי קובץ הוספות עמ' 10) וכן נהג הגרי"י קניבסקי (ארחות רבנו ח"ב פסח אות ט), ומאידך, יש נוהגים (ויגד משה סי' טו אות ז) שכל אחד אומר את הקידוש בפני עצמו, ואף שבכל שבת רק בעל הבית מקדש ומוציא אחרים ידי חובתו, היינו משום החשש שיתיר קלא לא משתמעו וצריכים לצאת ידי חובה מבעה"ב שהכוס לפניו, אבל כאן שלפני כל אחד מהמסובים יש כוס יין, יכול כל אחד לברך על כוסו.

וכיון שכוס זו של קידוש היא גם הכוס הראשונה מארבע הכוסות, כתב הגר"ש"ז אויערבך (הליכות שלמה פסח פ"ט ס"א) שגם הנוהגים לצאת ידי חובת קידוש מפי בעל הבית, מכל מקום טוב שכל אחד מהמסובים יגביה את כוסו בשעת הקידוש, כדי שידע שגם הכוס שלפניו היא כוס של קידוש, ונחשב שהוא עצמו עשה קידוש על כוסו מדין שומע כעונה, וכן דעת הגרי"ש אלישיב (הגדה של פסח ע"פ פסקיו עמ' 23) והגר"ח קניבסקי (הגדה עם קיצור דיני פסח, עמ' לא). והוסיף הגר"ש"ז אויערבך (שם דבר הלכה אות מה), שאף אם אין המסובים מגביהים את הכוס, ראוי שבעה"ב יודיע כן למסובים. מאידך, דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני פסח פ"ז ס"ק יז) שאם רק בעה"ב אומר את הקידוש, שאר המסובים אינם צריכים להגביה את הכוס שלפניהם, כיון שרק בעה"ב עושה את קידוש והשומעים יוצאים ממנו ידי חובתו, די במה שבעה"ב מגביה את כוסו.

וכל דיני קידוש במקום סעודה ושינוי מקום נוהגים בקידוש זה, ולכך דעת הגר"ש"ז אויערבך (שם אות נא) שיש להזהר בדינים אלו בפרט בלילה זה, משום שיש אריכות זמן בין הקידוש לסעודה ועלולים לשכוח ולצאת [בפרטי דינים אלו ראה לעיל סי' קעח ס"א וסי' רעג ס"ב ובביאורים ומוספים שם].

מדוע אין מברכים ברכה על מצות סיפור יציאת מצרים? ומדוע אין מברכים 'שעשה ניסים' על מצות סיפור יציאת מצרים, כמו על המגילה בפורים ועל הנרות בחנוכה?

וכתב המשנ"ב (סי' א) שקודם שיקדש יכוין שרוצה לקיים מצות קידוש וגם מצות ארבעה כוסות, שכוס של קידוש

בבתי מלון וכדו', שבלא זה היו נותנים שם מצות, יש להקל במצות כאלו לאוכלן עד חצות היום, אך אין להקל בזה בשאר מקומות. וכן כתב בשו"ת מנחת יצחק (שם) שבצינעא יש להקל בבתי חולים ומחנות הצבא, ודוקא באופן שצריך להאכיל פת והוא בבחינת הרע במיעוטו [ומדין 'מאכילין אותו הקל הקל תחילה']. וכן כתב בשו"ת אור לציון (פסח פ"ג תשובה ד) שבמקום דוחק גדול, כמו מחנות צבא, יתכן שאפשר להקל בזה.

עד כמה יש להסב ראשו וגופו בהסיבה? והאם יש ענין בהסיבה בכל הסעודה?

כתב השולחן ערוך (סימן תעב סעיף ב) יסדר שולחנו יפה בכלים נאים כפי כוחו, ויכין מקום מושבו שישב בהסיבה דרך חירות. ובמשנ"ב (סי' ז) כתב שצורת ההסיבה היא ראשו מוטת לצד שמאל על המיטה או על הספסל וכרים תחת ראשו אצל השולחן.

ומה שכתב המשנ"ב שצריך להטות את ראשו, ביאר הגר"נ קרליץ (חוט שני פסח פ"ז ס"ק ו) שודאי שבנוסף להטיית הראש צריך גם להטות את הגוף, אלא שחידש שאף שתחת גופו יש כרים וכסתות, מכל מקום צריך להניח כרים וכסתות גם תחת ראשו, וכן כתב בשו"ת אור לציון (ח"ג פט"ו תשובה א) שצריך להטות את הגוף, וכן דעת הגרי"ש אלישיב (הגדה של פסח ע"פ פסקיו עמ' 22) שצריך להטות את ראשו ורוב גופו.

ועד כמה יטה גופו, דעת הגרי"ש אלישיב (הגר"י דרז"י בשמו, קובץ והגית גליון 22 ניסן תשע"א, עמ' 35) שיהיה נוטה קצת ולא יטה הרבה במידה שלא יריגיש נוח בישיבתו כך. ובשו"ת אור לציון (שם) כתב שיצדד גופו שיהיה נטוי בין שכיבה לישיבה, שהוא צידוד בזוית של ארבעים וחמש מעלות לפחות.

ואם מטה עצמו על גבי ידיות הכסא שלו, דעת הגר"ש"ז אויערבך והגר"ש אלישיב (הגר"י דרז"י בשמם, קובץ והגית שם) שישים כר על משענת היד ויטה עצמו קצת על שמאלו. ודעת הגר"נ קרליץ (חוט שני שם) שצריך לשים כר על הידית השמאלית ותחת ראשו.

ויש שנהגו להסב על המיטה, וכן נהג הגרי"י קניבסקי (ארחות רבנו ח"ב עמ' נט) וכן נוהג הגרי"ש אלישיב (הגדה של פסח הלילה הזה עמ' 10).

הרמ"א (שם סעיף ז) כתב שלכתחילה יש להסב כל הסעודה. וכתב המשנ"ב (סי' כג) היינו באכילתו ובשתייתו, והוסיף שבדיעבד יצא בשעת אכילת כזית מצה וארבע כוסות, אמנם לגבי השמש בסעודה, שכיון שהוא טרוד דנים אותו כדיעבד לגבי כל אדם.

הוא אחד מארבעה כוסות, והוסיף שיש הנוהגים לומר 'הריני מוכן לקדש ולקיים מצות ארבע כוסות', ודוקא קודם הקידוש ולא אחריו [שהרי ברך על הכוס 'בורא פרי הגפן'], וקודם ההגדה יכוין או יאמר 'לצאת ידי חובת סיפור יציאת מצרים'.

ואף שמצות קידוש ביום טוב [שלא חל בשבת] כתב המשנ"ב (סימן רע"א ס"ק ב) שהיא מדרבנן, וכן מצות ארבע כוסות, כבר כתב (סימן ס"ק י) שאף במצוות דרבנן משמע מכמה מקומות בשולחן ערוך ש'מצוות צריכות כוונה'.

ובאופן שלא כיוון, כתב לעיל (שם) שאם מוכח מתוך הענין שעשה מעשיו כדי לקיים מצוה, כגון אכילת מצה בליל הסדר [וכן סיפור יציאת מצרים בליל הסדר שמוכח שהוא לשם מצוה] יצא ידי חובה, אבל באופן שאין מוכח כן ממעשיו, לא יצא וצריך לחזור ולקיים את המצוה. אך לענין הברכה, כתב שם שלא יחזור ויברך, כיון שחוששים לדעות ש'מצוות לא צריכות כוונה'.

ואף בני הבית, כתב הקיצור שו"ע (סי' קיט ס"ב) שיש להם לכוין במצוות ארבע כוסות וסיפור יציאת מצרים ואכילת מצה ומרור, שכן כל דיני הלילה נוהגים גם בהם [לבד מהסיבה שאינה נוהגת בנשים לנוהגים לפי הרמ"א].

ובטעם הדבר שאין מברכים 'אשר קידשנו במצותיו וציוונו על סיפור יציאת מצרים', כתב המאירי (ברכות י"ב), שיוציאים ידי חובת ברכה זו בברכת 'גאל ישראל' שאומרים בתפילת ערבית. ובארחות חיים (ספיקא סימן תעג ס"ק כא) הביא מהאבודרהם בשם הרשב"א, שהרי למצוה זו אין שיעור ויוצא בה גם ע"י דיבור אחד, ולכן אינה טעונה ברכה. ועוד ביאר בשו"ת רבבות אפרים (ח"ב סי' קכ"ט אות כג בשם הגרי"ש כהנמן), שכל קיום מצות סיפור יציאת מצרים נחשב כקיום מצות תלמוד תורה, שציותה התורה ללמוד פרשה זו בלילה זה, ולפיכך יוצאים ידי חובת הברכה בברכת התורה שאמרו באותו היום.

ובטעם הדבר שאין מברכים ברכת 'שעשה ניסים לאבותינו' לפני סיפור יציאת מצרים [בשונה מחנוכה שמברכים לפני הדלקת הנר ובפורים שמברכים לפני קריאת המגילה], כתב הטור לפי שעתידי לאומרה בהגדה. וביאר הערוך השולחן (סימן תעג ס"א), שבהגדה מספרים את הניסים והנפלאות ולבסוף מברכים 'אשר גאלנו', והרי זה כברכת 'שעשה ניסים'. וטעם נוסף הביא שם (ס"א) בשם המהרי"ל, לפי שהיא מצוה הכתובה בתורה, וביאר הערוך השולחן שכונתו שחז"ל לא תיקנו ברכה על מצוה אלא כשהברכה היא לברך לקב"ה שציוונו במצוה, כגון על מצות סוכה או נטילת לולב וכדו', אבל לא תיקנו לברך כשבנוסח הברכה עצמה ניתן לקיים את עיקר המצוה.

ומעשה שהיה לפני הרבה שנים בילד אחד שרצה הצלחה בתורה, וניגש אל ארון הקודש בזמן שאין רואים, ונכנס מאחורי הפרוכת, והתפלל ובכה בדמעות על הצלחתו בתורה, והיה אדם שעבר שם וגילה את הדבר, בלי ידיעתו של הילד, והסוף היה שאותו הילד נעשה גדול בתורה וצדיק שעשה מופתים למעלה מן הטבע

שיחה מיוחדת על הצלחה בתורה ממרן הגאון רבי גרשון אדלשטיין שליט"א

בידיעה ברורה עד כדי כך להרגיש ולזכור זאת, זה קשה מאד. אך זוהי האמת, שאין במה להחשיב את עצמו, כי כל הכוחות שיש לו אינם אלא מן השמים, ואם יש לו משהו קצת גאווה, הרי על גאווה נאמר (משלי טז, ה) תועבת השם כל גבה לב, ואם הוא "תועבת השם" - אין לו שום זכויות! וגם אם הוא מן הצליח, זה לא מחמת זכויות שלו, רק מחמת זכויות אחר, כמו הדמעות של הסבתא, אבל הוא בעצמו אין לו זכויות אם הוא תועבת השם.

ובאמת זה קשה מאד וזה נגד טבע האדם, שלא להחשיב את עצמו, ולא לרצות כלל שאחרים ידעו את מעלותיו, ולא להינות מהכבוד שמכבדים אותו זה נגד הטבע.

ורואים בגמרא שאפילו אמוראים, כשהיו מקבלים כבוד, חששו שמא הכבוד ישיפע עליהם, כמו שמובא (סנהדרין ז, ב) על רב, שהיה גדול הדור, והיו הולכים אחריו הרבה אנשים, לאחר שהיה אומר דברי תורה היו תלמידי חכמים מלווים אותו ומכבדים אותו, וחשש רב "שמא תזוז דעתו, היינו שמא יזוז משהו משלמות מדרגת הענוה, ומידת הענוה שלו תהיה יותר קטנה, מחמת הכבוד שמכבדים אותו, ולכך היה אומר לעצמו פסוקים של שפלות וענוה, כדי למנוע את השפעת הכבוד ולהרגיש שאין לו שום חשיבות.

וכך מובא בגמרא שם גם על מר זוטרא חסידא, שהיו נושאים אותו על הכתפיים בשבת הרגל כדי לכבד אותו, לכבוד התורה, והיה אומר לעצמו פסוקים כדי שהכבוד לא ישיפע עליו. והיינו גם כן, לא גאווה ממש, רק שלא יחליש משהו את מידת הענוה.

ועל מידת הענוה אמרו חז"ל (ע"ז כ, ב) שענוה גדולה מכולם, מידת הענוה נותנת נרבה זכויות, וגם חיים מאושרים, אדם שהוא עניו הוא מאושר, כי הוא תמיד שמח בחלקו, ומרגיש הרי כל כך טוב לי, ולא מגיע לי לקבל כי"כ הרבה תענוגים כאלה, וזוהי הרגשה טובה ומיוחדת, שמרגיש שמקבל יותר ממה שמגיע לו, ואמנם זה גם מחייב הרבה, אבל הוא שמח בחלקו! ויחד עם זה הוא דואג שמא אינו יוצא ידי חובתו, ומרגיש שאינו יכול לשלם כל מה שהוא חייב.

האושר הגדול של לומדי התורה

ברוך השם יש בתוכנו בעלי מדרגה בזמן הזה, ישנם בעלי מדרגה ששקועים ודבוקים בתורה, והנה בחורים צעירים אין זה פלא שיושבים ולומדים, כי לא חסר להם כלום, ויש להם כל מה שהם צריכים, לחם לאכול ובגד ללבוש, וגם מקום לנוח ולישון, ואינם טרודים בשום עול, רק יושבים ולומדים מתוך התעניינות ומתיקות, אבל אברכים בעלי משפחה כבר יש להם משהו קצת עול, ואף על פי כן רואים שגם אברכים, כל מה ששקועים יותר בתורה - יותר מאושרים!

בפרט בדור האחרון יש סייעא דשמאי, שכל מי שעוסק בתורה יש לו ממה להתקיים, והוא מאושר יותר מכל מי שאינו עוסק בתורה, אפילו שיש לו רק כדי חייו, פת במלח ומים במשורה, הוא המאושר ביותר! אשריך בעולם הזה, וגם בני המשפחה מאושרים ושמחים עמו.

ושמעתי מעשה שהיה במשפחה אחת של בני תורה, שהיו חיים בדחקות ובצמצום גדול, עד שלא היה להם בשר לאכול בשבת, והיו אוכלים בשבת מאכלי חלב, אך הם היו מאושרים ושמחים בחלקם, ואחד מן הילדים הקטנים התבטא ואמר לפי תומו "אנחנו יש לנו ניסיון העושר, שלא חסר לנו כלום", כך הם הרגישו, שיש להם "ניסיון העושר", כי יש להם מה לאכול, והם שבעים ואינם רעבים, והיו מאושרים בה, בלי לחפש דברים נוספים שהם מותרות.

ברוך השם שזכינו בדורנו לזה, שרואים מעשים שבכל יום, שמי שיותר שקוע בתורה הוא יותר מאושר.

מתוך עלון 'דרכי החינוך' (עלון 343)

ילמד מתוך יראה בכפייה לא יבין כלל את מה שהוא לומד, אלא צריך ללמוד בישוב הדעת ובאופן שנהנה מהלימוד, בצורה המתאימה לפי טבעו, שהלימוד מעניין אותו ומרגיש מתיקות התורה, ויחד עם זה הוא גם יודע שצריך ללמוד, ומפחד מאיסור ביטול תורה, ולכן הוא לומד ואינו מתבטל, אך בשעת הלימוד הוא רגוע מאד, בלי פחד ובלי מתח, ונהנה מהמתיקות והסקרנות שיש בתורה.

לימוד תורה הוא דבר נעים מאד, וכמו שידוע מהחובות הלבבות (שער הבחינה סוף פ"ה) שכל דבר שהוא הכרחי וחיובי לאדם הרי זה מצוי מאד בבריאה, כגון אוויר לנשימה, שהוא הדבר הנצרך ביותר, לכן זה מצוי תמיד בכל מקום, וכן מים לשתיה הנצרכים מאד לקיום האדם, הרי הם מצויים הרבה, ואוכל שצורך פחות הרי הוא מצוי פחות, וכן עוד הרבה דברים, הקב"ה ברא את העולם באופן כזה, שכל מה שצורך יותר לקיום הגוף, מצוי יותר בבריאה.

וכך גם מה שצורך לנשמה, שבביל העולם הבא שהוא התענוג האמיתי והנצחי, ובשביל הקדושה, שהאדם יתקדש ויהיה אדם קדוש, צריכים הרבה דברים, **ובפרט לימוד תורה הוא הדבר הכי נצרך שתלמוד תורה כנגד כולם, וזה מקדש את האדם יותר מכל דבר אחר, וכיון שזה נצרך כל כך בשביל הנשמה, לכן ברא הקב"ה את התורה עם מתיקות וסקרנות כדי שאדם יימשך לזה ועוסק בתורה.**

וזוהי הזכות הראשונה להצלחה בתורה, ללמוד בלי בטלה, ומי שמתבטל הרי זה גורם להיפך, שמפסיד את זכויותיו. כמובן שיש ללמוד כל אחד לפי כוחותיו, והאדם מוגבל בכוחותיו, ואינו יכול להתאמץ יותר מדי, אבל צריך לעשות כל מה שבכוחו, לפי מה שהוא, לפי הכוחות ולפי האפשרויות שלו.

באימה, ביראה, בענוה

ובענין ההצלחה בתורה, הנה יש הרבה דברים שהתורה נקנית בהם, והם זכויות המועילות להצלחה בתורה, כגון מה שאמרו באבות שם באימה וביראה, והם שתי מדרגות, והאדם מוגבל ביראת שמים, ויש הרבה מדרגות בבריאה, כגון מה שמזכירים בברכת החדוש "יראת שמים ויראת חטא", והמסילות ישירים פרק כ"ד ביאר כי יראת שמים היינו כאשר מזדמנת עבירה לפניו, שלא יעשה את העבירה, ויראת חטא זה מדרגה יותר גדולה, שבכל רגע הוא ירא וזהר שלא יתערב במעשיו איהו חטא, וכל המדרגות האלו הם זכויות להצלחה בתורה.

ועוד אמרו באבות שם כי התורה נקנית "בענוה", והנה הרבה אנשים אינם יודעים מה היא גאוה ומתי ענוה, ובמסילת ישירים האריך בשיני פרקים (כב-כג) בענין מידת הענוה, וביאר כי ענוה פירושה שלא להחשיב את עצמו, ומי שמחשיב את עצמו ורוצה שיידעו את המעלות שלו וכשיש לו איזה מעלה, הוא מעונין לדעת האם האנשים יודעים ממנה, והאם מעריכים אותו, זהו הטבע שאדם רוצה שיידעו את מעלותיו, ונהנה מהכבוד שמחשיבים אותו על מעלותיו, ומה שמחשיב את עצמו שמגיע לו הרי זה שייך לגאוה.

ולפי האמת אין שום מקום להחשיב את עצמו, כי כל המעלות שיש לאדם הרי הם מן השמים, וכגון מה שיש לו כישרונות, וכי הוא עשה לעצמו את הכישרונות, וכן מה שיש לו שכל ומידות טובות, האם הוא יצר את זה? הרי הכל מן השמים, והוא כמו עני המקבל מן הצדקה, שנותנים לו מתנה מן השמים, וגם מה שמשתדל בכוחותיו, הרי מן השמים נותנים לו את הכוחות, ובכל רגע זה יכול להיפסק ח"ו, כמו שידוע מעשים שהיו בהרבה אנשים שהיו בריאים ושלמים ופתאום נפסקו הכוחות והפסיקו לתפקד רח"ל.

האדם הוא כמו חולה בטיפול נמרץ, שמן השמים "מנשימים אותו" ונותנים לו את הכוחות בכל רגע ורגע, וכל הכוחות שיש לו כגון כוח הראייה, וכוח השמיעה, הרי זה חסדי שמים, ורק כיון שמתרגלים לזה לא מרגישים שזה חסדי שמים, אבל זוהי המציאות. ואמנם אין זה פשוט להרגיש כך, אף על פי שמאמינים, אבל שהאמונה תהיה

כולנו רוצים הצלחה בתורה, ברוך השם יש אהבת תורה, וכל אחד רוצה ללמוד ולהצליח. אך להצלחה בתורה צריכים זכויות, ובלי זכויות לא שייך, וזהו שאמרו באבות פ"ו שהתורה נקנית בארבעים ושמונה דברים, והם כל מיני זכויות ומעשים טובים, כגון באימה, ביראה, בענוה, ועוד הרבה דברים, שהם זכויות להצלחה בתורה.

וכבר אמר מרן החזון איש צ"ל שיכול להיות אדם שאינו כישרוני כלל, ואף על פי כן יצליח מאד בתורה, וסיפר החזון"א עובדא באחד שבצערותיו על היה בעל כשרון, ולבסוף הצליח בתורה ונעשה למדן גדול, ומדוע הצליח? אמר החזון"א כי יתכן שזה בזכות הדמעות של הסבתא, שהייתה צדקה, והורידה עליו דמעות שיעליה בתורה, בהדלקת הנרות, כשמתפללים על הצלחת הצאצאים, ומבקשים גם על תורה, שיהיו מאירים את העולם בתורה, הסבתא התפללה על זה בדמעות, והדמעות העוילו שנעשה למדן אף על פי שאינו כישרוני.

ואמר החזון"א כי הוא מכיר את אותו אדם, שנעשה רב מפורסם בחוף לארץ, ושאלו את החזון"א מיהו אותו הרב, כי יכול להיות בזה תועלת ועידוד לאלו שאינם בעלי כשרונות, אם הם ישמעו שאדם מסיים שלא היה בעל כשרון נעשה לבסוף לגדול מפורסם, אך החזון"א סירב לגלות את שמו, כי זה יכול לפגוע בכבודו, ולאחר תקופה שאלו שוב את החזון"א אולי עכשיו יסיים לספר מיהו, ואמר החזון"א כי עכשיו הוא כבר נפטר, ובודאי שאי אפשר לומר את שמו.

זוהי המציאות, שאפילו מי שהוא חלש מאוד בכישרונותיו, יכול לגדול ולהצליח בתורה. רק צריכים זכויות לזה, כגון הזכויות של הסבתא שהתפללה בדמעות בהדלקת הנרות, **וקל וחומר אם האדם עצמו מוריד דמעות שרוצה לזכות להצלחה בתורה, בודאי שזה יעזור.**

ומעשה שהיה לפני הרבה שנים בילד אחד שרצה הצלחה בתורה, וניגש אל ארון הקודש בזמן שאין רואים, ונכנס מאחורי הפרוכת, והתפלל ובכה בדמעות על הצלחתו בתורה, והיה אדם שעבר שם וגילה את הדבר, בלי ידיעתו של הילד, והסוף היה שאותו הילד נעשה גדול בתורה וצדיק שעשה מופתים למעלה מן הטבע.

זהו כוחן של דמעות ותפילה מעומק הלב. אין זה משנה אם ילדים, או צעירים, או מבוגרים, כל אחד ואחד, עם תפילה אמיתית מעומק הלב זוכים להצלחה בתורה למעלה מן הטבע!

ובאמת אנו מבקשים בתפילה "חננו מתוך דעה בינה והשכל", ובפשטות חננו הוא לשון מתנת חיים, ומבקשים בזה רחמי שמים על הצלחה בתורה, כי ההצלחה תלויה בסייעתא דשמאי.

ואמנם לפעמים יש מי שמצליח גם בלי תפילה, כי יש עוד סיבות לזכות להצלחה, כגון אם יש אהבת תורה, שהוא אוהב תורה, ורוצה ללמוד, ומתאמץ בזה, אלו הן זכויות להצלחה בתורה, אבל יש גם זכויות יותר מזה, שאפשר לזכות להצלחה יותר ויותר, והזכויות של תפילה בדמעות מועילות להצלחה גדולה ביותר.

"בתלמוד" - לימוד בלא בטלה

ברם צריכים עוד זכויות, ומלבד התפילה שהיא זכות, יש עוד הרבה זכויות הנצרכות להצלחה בתורה, כמו שאמרו באבות שם שהתורה נקנית בארבעים ושמונה דברים, והדבר הראשון הוא "בתלמוד", היינו כפשוטו, ללמוד! ועל ידי הלימוד זוכים להצלחה.

אבל זה תלוי במידתו, ומי שלומד קצת ואחר כך הוא מתבטל יותר, וכי זוהי זכות? הרי הביטול תורה יותר רגוע, כי תלמוד תורה כנגד כולם וביטול תורה כנגד כולם (ספרי פרשת עקב), ומי שמתבטל הרי הוא מזלזל בתורה, שלא אכפת לו מביטול תורה ואינו מחשיב את התורה, וכיון שהוא מזלזל בתורה לא מגיע לו תורה.

לכן הדבר הראשון הוא להיזהר מביטול תורה, אם מצד אהבת התורה, או מיראה, שמפחד ביטול תורה. ואמנם בשעת הלימוד עצמו אין לחשוב על היראה, ומי שלומד מתוך מתח אינו יכול להצליח, ואם

גליח 417
שנה ט' תש"פ

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

סיפורי חז"ל

שלח לחמך על פני המים

בר קפרא היה חופר על שפת ימה של קיסרי, וראה ספינה שטבעה בים הגדול, ונציב העיר עולה מתוכה ערום. כשראהו בר קפרא, בא אצלו ושאל בשלומו, ונתן לו שני סלעים והכניסו לביתו, האבילהו והשקהו ונתן לו עוד שלושה סלעים אחרים. אמר לו בר קפרא, אדם גדול שכמותך, ראוי שיהיה עוד מעות בידך להוצאות אחרות. לאחר ימים נשבו יהודים באותה עיר, אמרו, מי ילך ויפייס עלינו? אמרו זה לזה, ילך בר קפרא שהוא חשוב אצל המלכות. אמר להם בר קפרא ויודעים אתם שמלכות זו עושה כלום בחינם? אמרו לו יש כאן חמש מאות דינר, טול אותם ולך ופייס עלינו. נטל בר קפרא את חמש מאות הדינר ועלה למלכות. כשראה אותו נציב העיר, עמד על רגליו ושאל בשלומו, ואמר לו למה טרח ובר קפרא לכאן? אמר לו בר קפרא בבקשה ממך שתרחם על אותם היהודים. אמר לו נציב העיר כלום יודע אתה שמלכות זו עושה דבר בחינם? אמר לו בר קפרא, יש עמי חמש מאות דינר, טול אותם ופייס עלינו. אמר לו שר העיר, אותם הדינרים יהיו ממושכנים לך תחת מאכל ומשתה שהאכלתני והשקיתני בביתך, ואתה לך לשלום ובכבוד גדול. קראו עליו על בר קפרא מקרא זה "שלח לחמך על פני המים כי ברוב הימים תמצאנו".

(לפי קוהלת רבה)

פרשת השבוע

היש בה עץ אם אין (י"ג - כ')

וברש"י, היש בה עץ, אם יש בהם אדם כשר שיגין עליהם בזכותו מסופר על הגאון רבי איסר זלמן מלצר זיע"א, שהשתתף פעם בכינוס רבנים, והיו שם בין השאר הג"ר משה דנישבסקי זיע"א שהיה תלמיד חכם מופלג בתורה וביראה וכיהן כרבה של סלאבודקה. והג"ר חיים ליב מיישקובסקי מטטוויסק זיע"א שאף הוא היה מפורסם כלמדן מופלג וצדיק. בשעת אחת ההפסקות באסיפת הרבנים, ישב ר' איסר זלמן בחדרו של רבי משה דנישבסקי, והדלת היתה פתוחה. רבי חיים ליב שדרכו היתה בסופה ובסערה, פסע באותו זמן בפרוודור הלוך וחזר כשהוא שקוע בלימוד. בכל פעם כאשר עבר רבי חיים ליב ליד פתח החדר, קם ר' משה מכסאו ועמד מלוא קומתו לכבודו של רבי חיים ליב. משהבחין ר' משה במבטי התמיהה של ר' איסר זלמן, פנה אליו ואמר לו, רואה אנכי שהנך תמה על הנהגתי. אם כך אספר לך מי הוא רבי חיים ליב מטטוויסק. בעיירה אישישוק היה כולל, ובכולל זה למד בצעירותו רבי חיים ליב. באותם ימים היתה רחמנא ליצלן מגיפה נוראה בכל האיזור ההוא שהפילה חללים רבים, ובאישישוק עצמה לא פגעה כלל. רבה של אישישוק באותם ימים היה הגאון רבי אברהם שמואל זיע"א

מחבר הספר עמודי אש. באחד הימים אמר רבי אברהם שמואל לאחד מתלמידי הכולל, יודע הנך מפני מה לא פוגעת המגיפה בעיירתנו אישישוק? האברך הזה רבי חיים ליב שלומד כל יום במשך רוב שעות היום בעמידה, הוא העוצר את המגיפה ומונע בעדה מלחדור לגבולנו. חותנו של רבי חיים ליב היה מתגורר במקום ששמו לידא. באחד הימים שלח להודיע לחתנו שהואיל והמגיפה מפילה חללים במלוא עוצמתה בסביבות אישישוק, הוא מבקש שיחזור מיד לביתו שבלידא. הוא נעתר לבקשת חותנו ונסע מיד כאשר יצא מאישישוק, החלה המגיפה לפגוע גם בתושבי עיירה זו. כאשר סיפר ר' איסר זלמן על פרשת המגיפה באישישוק, התרגש ביותר, עיניו זלגו דמעות והוסיף ואמר, אכן זוהי ראייה של גאון אמיתי, בכולל זה למדו בזמן ההוא תלמידי חכמים מופלגים בתורה וביראה, ואפשר היה לשער שהמגיפה נעצרה ולא חדרה לעיירה זו בזכות כלל אברכי הכולל שישבו על התורה ועל העבודה, ועשו לילות כימים בהתמדה ובדביקות, אבל רבי אברהם שמואל נקב דווקא בשמו של רבי חיים ליב שבזכותו נעצרה המגיפה. ומתברר שאכן צדק בעל עמודי אש ובטביעות עינו ראה זכותו של מי מגינה על יהודי אישישוק.

זמני השבת

זמני כניסת השבת

ירושלים: 7:10 ת"א: 7:25

זמני יציאת השבת

ירושלים: 8:28 ת"א: 8:31 ר"ת: 9:00

פרשת שלח

בפיו ולהספיק לחזור לביתה לפני שבעלה יחזור מבית הכנסת מסובב במלאכי השרת לקדש על היין, מיהרה לביתו בשעה זו.

דלת ביתו של רבי שמואל היתה פתוחה תמיד לרווחה לכל דורש ומבקש, הן בחול והן בשבת וביום טוב, היא נכנסה מיד והרצתה לפניו על ה"שאלה", הרב שמע ונענה על אתר "החמין כשר ללא חשש ופקפוק". האשה עזבה את בית הרב בסיפוק ובקורת רוח ומיהרה לדרכה, היא עולה ברחוב המושך ל"מאה שערים" והנה היא פוגשת את שכנתה מרת ריבלין העושה גם היא את דרכה אל ביתו של רבי שמואל, על אף חפזונן נעצרו לרגע ולתימהונן נתחוויר להן כי מעשה שטן קרה לשתייהן, ואותו מכשול באותו ערב שבת עמר להן בדרכן, מרת ריבלין אשר שמעה את פסקו הברור של הרב בנדון זה חשבה כבר לחזור על עקבותיה, אך מיד התחרטה והחליטה בכל זאת להיכנס אל בית הרב, מאחר שבין כך היא כבר נמצאת כמעט על מפתן ביתו, והנה לתדהמתה שמעה מפורש מפיו של רבי שמואל כי החמין שלה אסור, בהיותה אשה צנועה לא ניסתה להתפלפל עם הרב ולשאול מה נשתנתה קדירת החמין שלה מזו של שכנתה.

היא מיהרה לביתה ואז שחה לבעלה את דבר פסקו של הרב, את הסתירה הברורה שביניהם ואת גודל תמיהתה על דבר זה, בעלה רבי יהושע ריבלין לא הסתפק לרגע כי פסקו של הרב הוא אמת ויציב, כי הרי כל דבריו תמיד כנתינתם מסיני ואין בהם מתום, אך אמר בלבו, אולי לא הציעה אחת הנשים את שאלתה כהוגן לפני רבה של ירושלים ועל כן יצא המשפט מעוקל, ובודאי אם יחזור הוא ויציע את העניין אולי יתברר כי גם החמין של השכן אסור, ומתוך כך ימנע מיהודים את ההיכשלות באיסור חלה, ופן ואולי צדקו דברי הרב בענין שכנו ואז גם קדרתו כשרה, ואם כן חשש של "בל תשחית" וביטול מעונג שבת אם יאבדו עתה את החמין בידיים, בנוסף על כך דודו מלונדון היה אורחו בשבת זו והיתכן שבת ללא חמין כאשר אורח מסב אל השולחן.

אך סיימו רבי יהושע ובני ביתו את סעודת השבת על זמירותיה וברכו על המזון, ירד רבי יהושע לחצר החורבה, רבי שמואל קבלו בסבר פנים יפות כאשר חיוך נעים נסוך פניו, ועוד לפני שהביע את תמיהתו נענה לו רבי שמואל "ידעתי בני ידעתי כי יפלא בעיניך הסתירה בין שני פסקי הדין שפסקתי באותה שאלה, כאשר תשמע גם את אשר פסקתי לשכנך, ובכן פשר הדברים כך הוא, שכניך הרי הם משפחה מטופלת בשנים עשר צאצאים בלי עין הרע שיחיו, אם נוסף לכך את העניות השוררת בביתם ואת העובדא שעד שמצליחים הם לגייס כדי צרכם להוצאות שבת פניהם משתנות ככרום כמה פעמים.

שני פסקי דין שונים באותה שאלה

משפחה זו שאנו נספר עליה ואשר אצלה התעוררה ה"שאלה" בסיר החמין שהוכן לשבת, לא היתה כלל נדירה או מיוחדת בימים ההם בשכונת "מאה שערים", היתה זו משפחה טיפוסית מטופלת במספר ילדים כמספר שבטי י-ה, כאשר הפרש גיליהם הוא בדרך כלל כשנה או שנה ומחצה זה מזה, ומצב המשפחה רחוק מן העשירות וקרוב אל הדלות, המעמסה הכבדה של ניהול הבית במשפחה כזו נפלה כמובן בעיקר על כתפיה המאומצות האמיצות והתשושות של עקרת הבית, כשהיא זוכה לסיוע גם מצד צאצאיה שהספיקו כבר לגדול ולהתבגר, ניהול הבית בימים ההם פירושו היה גם אפית הלחם כדי צרכי בני הבית, נשיאת התבניות עליהן היו ערוכים הלחמים לתנור שבשכונה, כמו כן שאיבת המים לצרכי היום יום מן הבור אשר בחצר ואשר בחדשי החורף נאגרו בו מי הגשמים, ועוד תפקידים רבים דומים, עיקר העבודה היה ביום השישי עת הכינו את הבית לכבוד שבת מלכתא, או אז היו ידיה של עקרת הבית מלאות עבודה עד לעייפה, ההכנות התחילו עוד עם רדת החשיכה ביום חמישי אחרי הצהריים עת לשו את העיסה לצורך אפית החלות למחרת, ומעיסה זו גם נעשו האטריות לפשטידה קוגל והכופתאות קניידלאך לחמין, הכנות אלה נסתיימו עם השמע קול צפירת השופרות המבשר על כניסת השבת בעיר הקודש והמקדש,

משפחה זו משפחת ברגמן שמה, ומגוריה ליד הכניסה של השער המערבי בשכונה, ויקר מקרה ביום ששי חרפי קצר כאשר עקרת הבית סוף סוף הדליקה את הנר, והתיישבה אין אונים לאחר עבודת היום המפרכת, והנה נזכרה כי שכחה לשרוף את ה"חלה" שהפרישה מהעיסה, דבר שהיתה רגילה לעשותו בכל שבוע כדין. היא התחילה לחפש אחרי חתיכת העיסה, ערכה חקירה ודרישה קצרה בין ילדותיה, ואחת הזאטוטות גילתה לה, שבמשחקה צירפה את חתיכת העיסה הקטנה לחתיכת העיסה הגדולה, ממנה עוד לשה עקרת הבית את הכופתאות שהוכנסו לתוך החמין שהכינה כנהוג בישראל לסעודת שבת של שחרית. "השאלה" הזדקרה מאליה בכל חומרותה, מה דין החמין האם מותר הוא באכילה ואזי תזכה המשפחה לעונג שבת כבכל השבתות, אם לא, ואזי בשבת זו חס וחלילה תאלץ המשפחה לוותר על החמין.

אם הבנים על אף עייפותה הגדולה, קמה מיד ממקומה ושממה פעמיה לעיר העתיקה ל"חצר החורבה", אל בית רבה של ירושלים הגה"ק רבי שמואל סלנט זיע"א, בפקחותה הבינה כי רק הוא יוכל ברוב תבונתו לפתור שאלה זו, וכדי לשמוע מה

משל ונמשל

לפרוע את החוב כלפי שמיא

משל לעשיר גדול שהכריז והודיע ברבים שכל מי שזקוק להלוואה יכול לבוא אליו ויקבל את הסכום הנדרש לו, ודאי שרבו הקופצים והכל קיבלו הלוואות, והעשיר הנ"ל רשם את כל ההלוואות בפנקס מיוחד לכך. פעם אחת עיין העשיר בפנקסו וראה כי הוציא כבר הרבה מעות להלוואות, אבל במשך כל אותו זמן לא בא איש מן המקבלים לפרוע הלוואתו, וחרה לו הדבר מאוד, והיה בין הלווים איש אחד שהפסיד את מעותיו בעסק ביש ולא היתה יכולת בידו לפרוע את חובו, הצטער האיש ההוא צער גדול על שאינו יכול לפרוע את החוב, נתיישב האיש בדעתו כי אף על פי שאין בידו לפרוע את החוב, הרי מידת הנימוס מחייבת שיבוא לפחות אל העשיר הנ"ל ויספר לו על מצבו, ויסביר לו את הסיבה שנרמה לאי פריעת החוב, וכן עשה.

בששמע העשיר הנ"ל את סיפורו של הלווה, אמר לו לא איכפת לי שלא החזרת לי את הכסף עד היום, כי במה נחשב אצלי סכום מועט כזה לעומת הסכומים הגדולים שנתתי בהלוואה ואשר עד היום לא סילקו לי מהן אפילו פרוטה אחת, אלא שמבקש אני שתלך אל כל בעלי החוב שלי ותזכיר להם כי לוו ממני כסף, וכי בדין הוא שיפרעו את חובם, ואם אין ביכולתם לפרוע בפעם אחת יפרעו קימעא קימעא ואפילו לא יעלה בידך אלא לגבות מהם חלק קטן מכל הכספים שהלוויתי, יעלה הסכום הזה פי כמה על סכום הכסף שהלוויתך.

והנמשל הוא כי כל אדם הוא בעל חוב כלפי בוראו כי הוא נותן לו בני חיי ומזוני, ואין האדם ממחר לפרוע את חובו, ויש אנשים הרוצים לעבוד את ד' בכל לבם ונפשם ולפרוע את חובם אבל אין ביכולתם לעשות כן מחמת עיכובים שונים, על כן העצה היעוצה היא, לדבר עם אנשים בעניני יראת שמים ולהחזירם בתשובה, שידעו שהם בעלי חוב כלפי שמיא ושאפשר לפרוע את החוב קימעא קימעא, וע"י כך יסולק גם חשבונם.

(בשם הרה"ק רבי נחמן מברסלב זיע"א)

ולכן, כאשר עקרת הבית אופה את החלות נוהגת מן הסתם היא להפריש שיעור חלה מצומצם, מאידך גיסא כשהיא מכינה את החמין לכבוד שבת הרי עליה לדאוג לכך שיהיה בקדירה אוכל כדי שבעם של כל בני המשפחה, אשר ביום השבת בבוקר אינם טועמים כבר מן מנת הדגים הזעומה שקנו לכבוד שבת, לכן החמין של שכניך יש בו שיעור כדי והותר לבטל את שיעור החלה הקטן שהפרישה מן העיסה, מה שאין כן אתם תהילה לה' יתברך כבר חיתנתם את צאצאיכם שיחיו, והנכם כיום בבית שני אנשים בלבד, מצבכם הכלכלי גם הוא שפיר ב"ה כך שעקרת ביתך בוודאי הפרישה חלה בשיעור גדול, לעומת זאת, החמין שהיא מכינה בערב שבת הוא בשיעור קטן כדי מאכל שניכם בלבד, ולכן אין בהם כדי לבטל את שיעור החלה. רבי שמואל סיים את הסברו בהוסיפו דברי בקשה "ראה נא רבי יהושע, בביתי הכינו ב"ה חמין במידה גדושה, ויש בה יותר מכדי השיעור שאוכל לאכול, אנא בוא למחרת בבוקר אחרי תפילת שחרית עם זוגתך ועם האורח לאכול חמין כאן", רבי יהושע קיבל את ההזמנה והאורח מלונדון שמח על ההזדמנות הבלתי מתוכננת לאכול את סעודת השבת בבית רבה של ירושלים, שנודע בבל העולם היהודי בפקחותו, בגאונותו ובצדקתו.

ביום ראשון לעת ערב אחרי תפילת ערבית ישב האורח וערך אגרת למשפחתו בלונדון בה העלה רישומים ממה שעבר עליו, בדבר השאלה בליל שבת ובדבר סעודת השבת בבית הרב, ומה שכל אלה גררו עמם ובין השאר כתב: "גאון אדיר זה שגורין על פיו ש"ס ופוסקים ואשר יודע וזוכר גם את כל משפחות בני קהילתו, מתמצא במטבחייהם של בני עדתו ומכיר את שיעור הקדירות שבהם, כך שכאשר שאלת איסור והיתר באה לפניו הוא יודע אל נכון את הענין מצד המציאות לפרטי הפרטים בלי שאלות להבהרות, ענין שאין להשיג בשכל אנוש אצלנו בגולה, באהבת ישראל הגדושה המפעמת ביהודי זה, הוא מכיר את כל המשפחות שבעיר הקודש, דואג לכולם באחריות ובאהבה אבהית, כואב את כאבם ונושא בסבלות דחמם, באנחותיו מדמעות עיניו, ומסייע בידם בכל אשר ידו מגעת, עתותיו כולן הלא הנה עתות שלא תסולאנה בפז, עתות של גאון אדיר ומפורסם, אך דירתו הצרה והמצומקת רחבה דיה כדי לקבל את פני כל הבאים אשר מספרם אינו מועט כלל, לעודדם ולחזקם לברר את שאלותיהם וספיקותיהם וגם לארחם לסעודה בכל עת ובכל זמן. זאת היא ירושלים"

(ירושלים של מעלה)

צ'ין אדם לחברו

והוי דן את כל האדם לכף זכות

סיפור זה התרחש לפני למעלה ממאה שנים: מעשה במוכר ביצים שהיה בירושלים בתקופה כלכלית קשה מאד. וכשראה המוכר בבוקר אחד כי חסרות לו כשלושים ביצים גרם לו הדבר עגמת נפש מרובה. משחזרה התופעה על עצמה, הבין כי מדובר בגנב. להפתעתו לא ראה שום סימני פריצה על מנעול הדלת, והוא החל לחשוד בבעל החנות שהיה סמוך לחנותו, והיה בטוח כי הוא הגנב. לילה אחרי לילה המשיך הגנב במלאכתו באין מפריע. בצר לו, הלך מוכר הביצים לרבה של ירושלים הגה"ק רבי שמואל סלנט זיע"א ותינה לפניו את צרתו. הקשיב ר' שמואל בסבלנות עד שהלה סיים את דבריו, ואז יעץ לו עצה: קח שלושים ביצים ובשל אותן עד שיהיו קשות, ולפני שהנך סוגר את החנות לפנות ערב, שים אותן בראש ערימת הביצים. פליאתו של האיש היתה מרובה, אך הוא עשה בדיוק כפי שיעץ לו הרב. כשפתח בבוקר את חנותו, נבהל למראה נחש גדול מימדים שהיה שרוע מת על גבי הקרקע. התברר כי אותו נחש היה הגנב שמידי לילה בלע את הביצים, ובזכות עצתו ופקחותו של ר' שמואל סלנט, נחנק כאשר בלע את הביצים הקשות. רק אז נוכח מוכר הביצים כי דן לחובה את חברו שהיה נקי מכל אשמה.

לא תקום ולא תיטור

מסופר: אל הרה"ק רבי משה חיים בעל "דגל מחנה אפרים" זיע"א, בא חסיד והתאונן על שכנו היהודי המצר לו באופנים שונים, החסיד הפציר ברבו להתפלל על כך שלא יוכל אותו היהודי המציק לעשות לו רעה, הרבי התעמק במחשבותיו ושפתיו מיללו "יהודי עושה רעה ליהודי היתכן?" אחרי רגעים מספר הניח ידו על כתפו של החסיד ואמר: שמע נא אחי, לאבי אמי מרן הבעל שם טוב הקדוש זיע"א בא יהודי בקובלנא: דר הוא עם עוד יהודי אחר בכפר, והלה מיצר לו מאד, אמר לו הבעש"ט: "אמרינן בירושלמי כיצד לא תקום ולא תטור הרי זה דומה לחותך בשר וירדה הסכין לתוך ידו, וכי תעלה על דעתך שינקום מידו ויחתוך את ידו השניה על שחתכה את הראשונה, כיון שכל ישראל גוף אחד הם דין הוא לא לנקום מחברו שהוא כנוקם מגופו, נתפלל לה' שיהפוך את לב האיש לאהוב אותך אהבה עזה מהשנאה אשר שנאך". כן אעשה גם אני, אתפלל לה' כי יהפוך לב היהודי ההוא לטוב לך, אבל גם עליך להתנהג באהבה, בבוא שכנך אל ביתך תקבל את פניו בענוה כאילו חטאת נגדו, ובאהבה כאילו היה אחיך ממש ולא הרע לך מעולם", דברי הרב נתקיימו, השונאים נהיו לאוהבים ובסוף גם למחותנים.

תלולא דצדקיא

יום ראשון כ"ד סיון

הרה"ק רבי יצחק יעקב מבלענדוב ב"ר חיים מאיר יחיאל ממאגליניצא (תרמ"ב)

יום שני כ"ה סיון

רבן שמעון בן גמליאל (ג"א - תתע"ה)

רבי ישמעאל כהן גדול בן אלישע

(ג"א - תתע"ה)

הרה"ק רבי דוב בעריש מביאלא ב"ר אברהם

משטעבינוב (תרל"ו)

הרה"ק רבי חיים סופר אב"ד פעסט ב"ר מרדכי

אפרים פישל (מחנה חיים - תרמ"ו)

יום שלישי כ"ו סיון

הרה"ק רבי יחיאל מיכל מקורימא ב"ר צבי

מנחם מאניפאלע (תרט"ז)

יום רביעי כ"ז סיון

רבי חנינא בן תרדיון (ג"א - תת"ל)

הרה"ק רבי מאיר מאייזנשטאט ב"ר יצחק (פנים

מאירות - תק"ד)

יום חמישי כ"ח סיון

הרה"ק רבי משולם פייש הלוי מטהאש ב"ר

מרדכי (תרל"ה)

יום שישי כ"ט סיון

הרה"ק רבי שמואל שמריה מאוסטרובצה

(תלמיד ה"חזוה"י) ב"ר יעקב (תר"ו)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עצונה הלכות

מאת הרה"ג גמליאל הכהן רבניטבין שליט"א
פז"ס "גם אני אודך" רפורם יוסף הדרום על המעשים

קביעות מקום בתפילה (ז')

א) בחורים שקביעותם להתפלל בישיבה, אם אירע שאיחרו לתפילה, יתפללו ביחידות בישיבה, ולא ילכו להתפלל במנין אחר, כדי שלא יתרגלו להחסיר מלהתפלל בישיבה, שהתפילה בה מעלתה מרובה. (הליכות שלמה, פ"ה, בארחות הלכה, הערה 8)

ב) אם מתפלל בבית המדרש, יקבע מקום לתפילתו במקום שלומד שם. (כף החיים או"ח סימן צ', ס"ק קי"ח)

ג) יכול לקבוע קביעות לימים, כגון שבכל יום א' מתפלל פה, וכל יום ב' מתפלל פה, אבל עדיף מקום אחד לכל ימות החול. (אוסרי לגפן, חלק ח', עמוד שכ"ז, סימן מ"ג)

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרֻשֶׁת שְׁלַח לָךְ - מִילָה טוֹבָה

"וַיֵּצֵאוּ דְבַת הָאָרֶץ" (במדבר יג, לב)

או כישורים מיוחדים.

אך המציאות שונה: כל אחד מאיתנו יכול לזכות בתואר הנכסף 'מזכה הרבים', כי לכולנו יש כלי הוא הפה. המילים שיוצאות לנו מהפה, יכולות לרומם אנשים משאול תחתית, להוביל אנשים למהפכות חיים אדירות מימדים.

למילה יש כוח אדיר, וכשאדם שומע מילה טובה, מחמאה, גיבוי, או אפילו סתם יחס חיובי- זה יכול לשנות את חייו, ויכול להביא אותו להגשמת כל שאיפה.

כולנו פוגשים אנשים בכל יום, כל היום. מילה טובה, טפיחה על השכם, במעשה זה יש את האפשרות 'להנשים' אנשים, להעניק חיות. ילד ששומע מילה טובה ממחנך, נער שזוכה למילת הערכה, אדם ששומע 'בוקר טוב' משכנו מלווה בחיך, יכול להוביל אותם לשינוי התפיסה העצמית שלהם. ודרשו על כך חכמינו: "מְחִיָּה מֵתִים- בְּמֵאֲמָרוֹ". דהיינו, על ידי מילים, יכול האדם אף 'להחיות מתים'.

ומאיך גיסא, פרשת השבוע מגלה לנו את כוחן ההרסני של מילים. כיצד בני ישראל נאלצו לגלות שלושים ושמונה שנים מיותרות במדבר, רק בגלל מילים מיותרות והרסניות של לשון הרע!

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחס שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

שְׁמַי לַבַּיִת

ע"פ	כנסת לבית	צאת לבית	יבוי תפ
י"ג	19: 10	20: 23	21: 18
ת"א	19: 28	20: 21	21: 15
מ"ב	19: 31	20: 24	21: 19
כ"ב	19: 28	20: 20	21: 15

אם יש משהו שמלווה כל אחד מאיתנו, מנער ועד זקן, בכל גיל ובכל מצב, הוא הרצון להיות מבורך באופן תמידי בשפע אלוקי, בברכת שמיים. כל הברכות תלויות בהשפעה אלוקית, בברכת שמיים מעל. אנחנו חפצים ושואפים להיות ראויים לכך שהברכה תחול עלינו. להגיע למצב שנחוש שברכת שמיים מלווה אותנו.

אבל איך עושים את זה? איך מגיעים לכך שנהיה מבורכים מידי בורא עולם בכבודו ובעצמו, באופן שוטף ויומיומי?

התשובה לכך היא, כי יש משהו מיוחד, שיש לו מסורת עתיקת יומין, והוא עובד, הוא מצליח והוא מבטיח ברכת שמיים. קוראים לו 'זיכוי הרבים'. כשיהודי מזכה אחרים, כשהוא פועל לרומם את נפש זולתו, הוא זוכה לברכת שמיים צמודה.

זו לא הבטחה שלנו, זה גילוי מרגש אותו חושף הזוהר הקדוש, ודבריו מובאים בספר 'חרדים': אברהם אבינו- היהודי הראשון, הצטיין בתכונת זיכוי הרבים שפיעמה בו, הוא נהג לזכות עוד אדם ועוד אחד להכיר את בוראו, פעל לרומם את נפשות סובביו. **לכך הוא זכה שה' בעצמו בירך אותו**, ככתוב: **"וה' בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בְּכָל"** (בראשית כד, א).

זיכוי הרבים עלול להיתפס כמשימה קשה או מורכבת. יש ביננו אנשים שאופיים שקט וצנוע, ולכאורה הם לא מסוגלים 'להרים' פרויקטים עתירי זיכוי הרבים. יש מי שחושב שזיכוי הרבים הוא משימה חשובה מאוד ואף מרגשת, אך היא נועדה לאנשים בעלי יכולת כלכלית או גאווית, כאלה שיש להם קשרים

הצלחה בגורר

יצחק אריאל בן טובה	חגי חיים וב"ב
שמואל אימן בן אסתר זרי	שגית בת רותי
מאיר ישראל בן רחל ברכה-	יראת שמם
ליאור יהושע סומך וב"ב	גלית בת מסודי
יהודה אריה בן רחל ברכה	ארז בן שושנה
רונן אברהם וב"ב	קסירר אפרים וב"ב
רחל ברכה בת פדילה דליה	משפ' שטרית
נעם יצחק בן רחל ברכה	רינה בת סימי וב"ב
יוסף ליאור בן דליה אפרת-	הצלחה בכל העניינים
שלמה ודנה דוד וב"ב	אריה ושרה לוי וב"ב
י.מ.ש. כדורי	אקבלי יוסף חיים בן נסכה
שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב	נחום
עמית בן אהרון וב"ב	

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר	רונית בת סימי
תרצה בתיה בת ימנה ניט	יוסף בן רוחמה
אילן בן ג'וליאט	יפית שרה בת ג'ינה
דרור בן סופיה	דוד עומרי בן יהודית
מיטל בת מלכה	מאיר בן שרית ואליהו
טליה עדן אסתר בת שולמית	
שירי ימנה בת שולמית	שמעון בן שולמית
אנאל חביבה בת שולמית	אורן בן נעמי
שושנה שירה בת סילביה	מיטל בת שושנה
סיון רבקה בת אלן אסתר	עמית בת טובה
אברהם גורג'י בן דליה אפרת	

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי	אליהו נזרי בן ימנה
אילנה בת רוחמה	שמואל אימן בן אסתר זרי
סיון בת אסתר	רחל מרים בת יהודית
נועה בת מזל טוב	משה מנחם בן רחל
דניאל בן שרה	ואושרית בת שושנה
נעמה בת יפה	דגנית בת שושנה
אסף בן סופיה	נתנאל בן ג'ינה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה	יצחק בן עזרא
ימנה ניזרי בת טסה-	בריאות ואריכות ימים
מרדכי ניזרי בן פרחיה-	בריאות ואריכות ימים
מאיה בת עדי	דליה אפרת בת נעמה
סימי בת סוליקה	שלו בן מזל פחימה
אורן בן אסתר	דינה בת מזל
נעם יצחק בן רחל ברכה	נעמי בת רחל
שירה שילת בת אורי	אפרים בן שרה
לביא ישראל בן תמר חיה	אסתר בת סוליקה
מוריה בת רחל ברכה	נחום בן כירה
יהודה אריה בן רחל ברכה	ישראל בן חווה
יפה בת שרה-הצלחה ורפואה	רחל בת זוהרה
שאלו בן סילביה	משה בן נדימה
עינת בת רחל ברכה	בנימין בן יקוט
רפאל משה בן רחל	יצחק בן פנינה
רחל ברכה בת פדילה דליה	יצחק בן רבקה
רונית בת סבריה	קסנש בת דגטו
יצחק בן חנון	רפאל אבידן בן תקווה
אליהו בן רחל	מיכאל יהודה בן מרים
בנימין בן ברכה	אלן אסתר בת שרלוט
יהודה לייב בן אסתר מלכה	נעמה בת שרה
יהודית אסתר פראדל בת חיה-	בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה
לנוראל בן אסתר

לרפואה שלימה
לאיידה חיה בת אסתר
ולילד אלחנן רפאל בן אריס
ולילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה
לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

הצלחת ולרפואת אברהם גורג'י בן דליה אפרת
וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

לע"נ הצדיק ר' חיים אבישלום כהן פרחיה בן בלנקה זצ"ל

שואל ומשיב בהלכה - פת גוויים - חלק ח'

מה דין פת הנאפית בתנור חשמלי אשר עם פתיחתו מפסיק את פעולת החימום שלו?

שאלה: **?**

להלן סיכום ההלכה מפי הרב אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת ציון מספרו 'הכשרות למעשה':

תשובה: **!**

תנור חשמלי, אשר עם פתיחתו מפסיק את פעולת החימום, ובסגירתו מערכת החימום חוזרת לפעולה, יש הכרח, שסגירת התנור תבוצע על ידי יהודי-כל פעם לאחר פתיחתו ולא די בהדלקתו בפעם הראשונה. **מקורות:** שו"ת 'דברי דוד' ח"ג (יו"ד סימן ט).

אולם, כאשר חום התנור גבוה במיוחד, וגם לאחר פתיחת דלת התנור נשאר חום גדול והכל מכוח הדלקתו של היהודי, יש להתיר את הפת. **הערה:** ולא גרע מהשלכת קיסם שמועיל בפת, מכיוון שהחום הוא מכוח הדלקתו של היהודי, והפת היתה נאפית גם ללא מעשיו של הגוי. ודלא כמ"ש בשו"ת 'דברי דוד' (שם) שכתב להחמיר. אולם אם עברו מספר שעות, מרגע שהתנור פתוח וכבר התקרר, צריך שיהודי יסגור שוב את התנור. וכן העלה הרב הכותב בקובץ 'בית הלל' (אייר תשס"ד עמוד ט). וכן דעת הגר"א נבנצל שליט"א הובא בספר 'אוהל יעקב' (עמ' תריד). ושוב ראיתי בשו"ת 'באר שרים' ח"ה (בסופו סימן ב אות ט) שהעלה בנידון דידן שהישראל הדליק והניח את המאכלים בתנור, אף שהגוי פותח את דלת התנור וע"י כך מפסיק את פעולתו, מותר. ועוד, כתב בספר 'דרכי תשובה' (סימן קיג אות נז) בשם 'הגהות יד שאול', מ"ש השו"ע (ס"ח) להחמיר כאשר סילקה הגוי, היינו שהוציא לגמרי את המאכל, אולם בנידו"ד שהגוי פתח את דלת התנור לבדוק את התבשילים ולא מוציאם החוצה, מותר.

ולכתחילה, יש להתקין בתנורים גוף חימום (נר תמיד), שהתנור חם מכוחו בכל שעות היום מכוח הדלקת היהודי בפעם הראשונה.

מאפיות המבקשות, שהתנור יהיה חם מאוד בטרם יכניסו אליו את המאפים, והמשגיח שבמקום אינו יכול לבוא בשעה מוקדמת כל כך, יש אומרים, שלא מועיל, אם יכוון לילה קודם את השעון, שידליק את התנור. ויש מקילים וכן נראה עיקר. מכיוון שלא גרע מזריקת קיסם שמועיל בפת על ידי ישראל. **מקורות:** כן הורה הראש"ל הגר"ע יוסף בצ"ל והובא בקובץ 'בית הלל' (גליון כו עמוד צא). והגר"נ קרליץ בספר 'חוט שני' (שבת כרך ד קובץ ענינים חיו"ד) נשאר בצ"ע, שהרי בלי מעשה הגוי לא היה המאכל מבושל או אפוי. וכן בספר 'שבות יצחק' ח"ו (עמוד עב) הביא בשם הגר"ש אלישיב בצ"ל, שאם כיוון ישראל שעון, שידלק התנור מאליו, והגוי מכניס לתוכו, מכיוון שבזמן האפיה ההדלקה נעשית מאליה, לא ניכר יד ישראל בעסק האפיה, ולא מועיל. ע"ש. וכן בשו"ת 'תשובות והנהגות' ח"ג (סימן רב) העלה להחמיר בזה. אולם בשו"ת 'מנחת יצחק' ח"ד (סימן כח אות ד) העלה להקל. וכן פסק בשו"ת 'שבט הלוי' ח"ט (סימן קסד) שמועיל שישראל יכוון את השעון שידליק את התנור מאוחר יותר. וכ"כ בשו"ת 'אבן ישראל' ח"ט (סימן ע) ובשו"ת 'דברי דוד' ח"ד (יו"ד סימן יא). ומה שהביא בספר 'שבות יצחק', הנזכר בשם הגר"ש אלישיב בצ"ל להחמיר, בספר 'ישא יוסף' להגר"י אפרתי (חיו"ד סימן ט) הביא בשמו, שאפשר להקל על ידי שעון, אבל ודאי לא לאורך זמן. ושוב ראיתי, שכן העלה להקל בשו"ת 'בנין אב' ח"ו (סימן מה).

מותר ליהודי להדליק את התנור על ידי שלט רחוק. **מקורות:** שו"ת 'אבן ישראל' (שם). וכתב בספר 'שבות יצחק' ח"ו (פ"ז סימן ב) שיכול היהודי להדליק את התנור על ידי חיוג מספר טלפון, המפעיל מצית חשמלי, מכיוון שהדלקת התנור נעשית מיד עם מעשה הישראל.

כְּחָה שֶׁל מְצוּה

סיפר הסופר ר' ס. טלר, מעשה מופלא שהתרחש בימי מלחמת העולם הראשונה: במשך שלוש שנים נלחמו עמי העולם אלו באלו מלחמה עקובה מדם, טבחו האחד בשני ללא רחם, אבל ההישגים היו זניחים, הם לא הצליחו לכבוש שטחים נרחבים, רק קילומטר לכאן או לשם. עד שמפקד יהודי אחד תכנן וביצע מתקפה גדולה והצליח. הצלחתו היתה כה גדולה, עד שהרמטכ"ל הגרמני בכבודו ובעצמו החליט לערוך לכבודו מסיבה במטכ"ל.

אותו יהודי, לפני שיצא לקרב, למרות שלא דקדק על קלה כבחמורה (יהי רצון שכל עם ישראל יזכה לחזור בתשובה שלימה), בא לרב לבקש ברכה. אמר הרב: "תקבל על עצמך לקיים לכל הפחות מצווה אחת כדי שתעמוד לזכותך במלחמה". "איזו מצווה?", שאל, "להתפלל - אינני חושב שאוכל, להניח תפלין - גם לא...", וכך בדקו כל מצווה ומצווה וראו שקשה לאותו יהודי להתחייב לקיימה. עד שבסופו של דבר החליט לקבל על עצמו את ההלכה שסתם יינם של עכו"ם אסור. דהיינו הלה קיבל על עצמו, שלא לשתות מין של גוי.

בזמן המסיבה, פתחו הגרמנים בקבוק יין לכבודו, וכמובן, הזמינו אותו לשתות עימם. חשב היהודי לעצמו: "מה אעשה? הרי אינני מוכן בשום אופן להפיר את הבטחתי לבורא עולם, שהציל אותי במלחמה". כך עמד עם כוס היין בידו. לפתע נשמע רעש גדול. מטוסי קרב חלפו ליד בניין המטכ"ל. הוא רץ לחלון, כאילו כדי לראות, ובתוך ההמולה שפך את היין מבעד לחלון. אך לרוע מזלו שני קצינים, שהייתה עינם רעה בעובדה, שיהודי זוכה לכל הכבוד, ראו זאת - והם הלכו והלשינו עליו לרמטכ"ל.

הלה נפגע מאוד, ומרוב כעס החליט לשלוח את היהודי למלחמה בחזית. כעס היהודי על הרב, על היין ועל כל העולם... אך בלית ברירה ארז את חפציו ויצא לדרכו אל החזית ברכבת. **כשהגיע לתחנה הבאה של הרכבת, נודע לו, שהייתה התקפה של מטוסי האויב על בניין המטכ"ל, וכל מי שהיה שם - נהרג...**

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה.

בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חנים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו'

נא לפנות לליאור בטל" 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 א ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל" 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - האדמו"ר הרב ישראל מרדכי טברסקי זצ"ל

האדמו"ר הרב ישראל מרדכי טברסקי מרחמסטריווקא זצ"ל - נולד ב-ז' סיוון ה'תרפ"ט (1929). נקרא על שם הבעל שם טוב הקדוש (ר' ישראל) ועל שם בן דודו של סבו (ר' מרדכי מזלטיפולי) שנפטר שבועיים לפני לידתו. בהתחלה למד בת"ת 'עץ חיים' בירושלים. בהמשך למד בישיבת 'חיי עולם' ולאחר מכן בישיבת 'שפת אמת'. כבר מילדותו היה מנותק מ'הבלי העולם' ושוקד על התורה הקדושה ולעיתים היה שוכח לאכול וממעט בשינה. לאחר חתונתו המשיך ללמוד בהתמדה שעות ארוכות והיה יכול לשבת קרוב ליממה רצוף בבית המדרש. בצעירותו ייסד את ישיבת 'מאור עיניים'. לאחר פטירת אביו סירב לקבל את האדמו"רות אולם ר' אברהם יהושע העשיל טברסקי ממכונבקה זקן אדמו"ר צ'רנוביל הכריחו לשמש באדמו"רות.

גם כשהיה אדמו"ר רוב יומו עסק בלימוד וכך קרא לחסידיו להקדיש את זמנם ללימוד. היה מסיים את הטיש בליל שבת מוקדם ומיד פונה ללימודו, והיה מורה, שמי שרוצה ללמוד שלא יגיע לטיש. רבינו - היה בו הכול: תורה, תפילה, יראת ה', קדושה וטהרה, פרישות, מידות נאצלות, חכמת חיים, אהבה לתורה הק' ללא מיצרים, ענווה מופלאה, בקיאות עצומה בתורה הקדושה והעידו החברותות שלמדו עימו בצעירותו, כי מדי יום ביומו - למד לא פחות מעשר שעות רצופות ללא הפסקה. נפטר ב-כ"ב סיוון ה'תשס"ד (2004). חי כ-75 שנים. ציונו באוהל אדמו"ר רחמסטריווקא בהר הזיתים בירושלים.

אביו: האדמו"ר ר' יוחנן (ר' יוחנטשה). **אימו:** מרת רבקה (בת ר' נחמן יוסף ווילהלם). **אשתו:** בת ר' סנדר אורי (מצאצאי האדמו"ר ר' צבי אלימלך שפירא מדינוב - בעל ה'בני יששכר'). **חברותות:** הגאונים ר' אברהם חיים ברים, ר' נטע ציינווירט, כ"ק האדמו"ר רשנ"ג מלעלוב, ר' דוד שובקס ור"י וינגרטן. **בנו:** האדמו"ר ר' דוד (האדמו"ר הנוכחי). **חתניו:** הגאונים ר' שמואל אבא טברסקי, ר' דוד יצחק יעקב בידרמן, ר' נחמן יוסף, ר' משה אשכנזי, ר' יהושע מנחם שטרן, ר' שלמה טייטלבוים (האדמו"ר מאלסק), ר' בן ציון רבינוביץ' (משפיע בישיבת 'מאור עיניים')

ל הלא ספורים מופלאים, המעובדים מתוך 'שחרית- העיתון הדיגיטלי היומי של הציבור החרדי': רבינו לא הרגיש כל פחיתות כבוד לעשות כל מלאכה המוטלת עליו, גם אם אין זה מדרכם של אדמו"רים. סיפר אחד מתושבי ארה"ב שכאשר אחד מצאצאי רבינו נסע לארה"ב, וכשהיה שם השכיר את דירתו שבארץ ישראל למשך חודש ימים ורשם לשוכרים מספר טלפון למקרה שתהיה בעיה, והיה זה מספר הטלפון של רבינו בירושלים.

כאשר הגיעו לבית הרגישו שיש בעיה במקרה, ומיד התקשרו למספר הטלפון שהיה בידם, ורבינו ענה בטלפון ואמרו לו, שהמקרה לא עובד (הם כמובן לא ידעו עם מי הם מדברים). ענה רבינו, שהוא מיד בא לראות, מה קרה. לאחר כרבע שעה רבינו הגיע לביתם, וראו אדם מבוגר עומד בפתח והכניסו אותו - כי לא הכירו אותו אישית. רבינו ניסה לתקן את המקרה, וכשלא הצליח, התכופף ושכב על הרצפה, כאשר הוא מנסה לבדוק מכל הצדדים היכן התקלה... ולאחר שלא הצליח לתקן, אמר להם, שלא ידאגו, כי הוא כבר יקרא לטכנאי על חשבונם, ורק בשבת, כאשר הגיע השוכר ל'טיש' של רבינו, הבחין בכך, שאותו 'טכנאי' זקן אינו אלא רבינו...

ב אחת השנים הראשונות להנהגתו, בא אליו יהודי אחד, שסיפר על מיחושים שונים, שתוקפים אותו, ואמר שבעבר נוטל היה אי אלה גלולות להרגעה - אולם, אלה אזלו, וכבר אינם בהישג יד. הרבי שאלו למקום מגוריו ובירכו בחמימות. בערבו של יום הבחינו תושבי שכונת סנהדריה, מקום מגוריו של אותו יהודי, בדמותו של האדמו"ר מרחמסטריווקא ההולך מבית לבית ומחפש אחר דירת מגוריו של יהודי זה, התברר, שבאותו יום טרח רבינו להשיג למענו את התרופות, ובא להביאן אליו - ולכן חיפש את הכתובת המדויקת...

גם לאחר שהוכתר לאדמו"ר, המשיך רבינו ללכת לבדו ברחוב ללא גבאי, ואף היה מגרש את הנטפלים אליו, כאומר, אני יודע את הדרך לבד, עד שהגאב"ד הגאון רבי יצחק יעקב וייס (בעל ה'מנחת יצחק') זצ"ל הוכיחו על כך ואף אמר לו, שהוא גזר עליו בגזירת רב, שלא ילך לבדו ברחוב, ומאז לא גירש את הגבאי, ואף מסופר כי נכנס פעם למספרה בשכונת גאולה כהרגלו תמיד - ולא רצה להטריח אחרים שיבואו לספרו, וישב שם יחד עם שאר האנשים, עד שהגיע תורו, ולא הניח לנמצאים שם, שיוותרו לו על תורם...

עד סוף ימיו לא הניח, שסובביו יעשו לכבודו. כאשר נערכו תפילות לרפואתו ב'כותל המערבי', בתקופה הראשונה של מחלתו, נסער מכך נוראות ואמר שאינו מבין את המהומה, במה הוא שונה מכל יהודי אחר, למה מרעישים אצלו יותר מכל יהודי אחר הזקוק להיות בריא...

כאשר בנו נסע פעם לחו"ל, ניצל רבינו את העובדה שדירתו ריקה ומצא בה מקום נסתר להגות בתורה הקדושה שעות רבות באין יודעים. הדבר התגלה כאשר לפתע אירעה 'הפסקת חשמל', והשכנים הבחינו בנר הדולק מתוך הבית ה'ריק'...

חתנו הגאון ר' יהושע מנחם שטרן שליט"א סיפר: "לא אשכח, כאשר ביקש פעם מו"ח זי"ע לצאת ולקדש את הלבנה, והיו עננים רבים, והיה צורך להמתין דקה קלה עד שיתבהרו השמיים. באותם רגעים אחדים שב מו"ח אל חדרו ואחד שהציץ פנימה - ראהו לומד ביגיעה בספר חזו"א - הלכות מקוואות".

ויפר חתנו הגב"צ רבינוביץ' שליט"א: "זכורני כי בליל פורים היה מו"ח זי"ע שוקד על לימודו כל הלילה, וכלל לא עלה על יצועו באומר, שכדי לקיים מחר את מצוות היום - אינו צריך להיות במלוא כוחותיו, שכן ניתן לקיים 'משלוח מנות' גם מתוך עייפות. ביום הפורים ערך שולחן לקהל והמונים הגיעו להיושע אצלו בכל העיניים, אולם, אחר שהחשיך היום, שוב מיהר כבר לגמרא, אותה אהב מכל החמדות שבעולם והחל לומד בשקיקה שעה אחר שעה, כהולך מדברות, שלא ראה מים זה מכבר, באומר: 'הן כל היום לא למדנו מאומה!'

זְכוּת מְצוֹת צִיצִית

"אולם הייתה מצווה אחת שבגלל הקלות לשמור עליה, השתדלתי באופן מיוחד לקיימה- מצוות ציצית. פעמים רבות ראיתי את המוות מול עיניי, ובכל פעם נשאתי בליבי תפילה לה' וניצלתי. תמיד חשבתי כי הציצית היא שמגינה עלי."

"אך הייתה גם פעם אחת שבה חשתי כי הציצית דווקא מסכנת אותי. היה זה לקראת סוף המלחמה. עם התקדמות כוחות הצבא הרוסי, לחמתי בקו החזית. באותה עת שרר כפור עז ביותר ושלגים כבדים ירדו באזור שבו נלחמנו."

"פלוגתנו נחלה מפלה אחרי מפלה, עד כי לא נותר ממנה הרבה. יום אחד נשארנו קומץ קטן של חיילים, מבודדים לגמרי בתוך מערת קרח באיזור מושלג, ללא מזון, מים וציוד מתאים. לצאת החוצה לא יכולנו, בגלל הסערה המשתוללת. ומצד שני, גם הישארות בתוך המערה הייתה כרוכה בסכנת חיים. בשלב מסוים ידענו כי מוכרחים אנו להשיג מזון ושתיה."

"פתאום שמענו קולות הולכים וקרבים לעברנו. הבנו כי מדובר בכוחות צבא ושמתנו לא ידעה קץ. אלא שמהר מאוד הובררה לנו טעותנו המרה. אלה לא היו 'כוחותינו', אלא חיילי האוייב הרוסי. כידוע, חיילים שנפלו בשבי במלחמת העולם לא זכו לתנאים משופרים, בלשון המעטה. הובאנו אל המפקדה הקרובה של הצבא הרוסי. התכוננו נפשית לגרוע מכול – חקירות, עינויים ואולי אפילו הוצאה להורג."

"תחילה הובאנו לבדיקת רופא. הייתי במתח נוראי בגלל הציצית. ידעתי שהרוסים אינם חובבי יהודים ואינם אוהבים חיילים המשרתים בשורות האוייב. יכולתי לשער כיצד הם יגיבו לעבודה שאני גם יהודי וגם לוחם לצד הגרמנים."

"נקטתי בכל סוג תחבולה כדי לדחות את מפגשי עם הרופא. לבסוף היה הדבר בלתי נמנע. כשהגיע תורי להיבדק, הצטוויתי לפשוט את הכותונת ואז התגלתה הציצית. קיוויתי שהרופא לא ראה מימיו ציצית ולא ידע מהי."

"הסתבר שטעיתי. הרופא ידע גם ידע. הוא מישש את הציציות באצבעותיו. ליבי הלם בקרבי. לפתע הביט הרופא היישר לתוך עיניי ואמר לי, כמעט זעק: 'שמע ישראל!'. מעוצמת ההלם והתדהמה חשתי סחרחורת חריפה."

"הבנתי שזו דרכו לספר לי כי גם הוא יהודי. נעניתי בניד ראש קל ודמעות נקשרו בעיניי. מאותו רגע והלאה נטל אותי הרופא תחת חסותו. בעזרת קשריו עם צמרת הפיקוד, הצליח לשכנע את יתר החיילים שלא לנגוע בי לרעה."

"הוא אף דאג לי לאספקה סדירה של תרופות סולפה, שבאותו זמן היו חדשות ולא ניתנו לכל אחד, וודאי לא לשבויי מלחמה. בזכותו, נותרתי בחיים."

דניאל חייר ואמר: "מאז ועד היום אני מקפיד ללבוש את הציצית מעל לכל בגדי בכל מקום ובכל זמן: בקיץ ובחורף, בבית, ברחוב או כאן במיטה – תמיד הציצית מלמעלה. אני מקיים מעין נדר שנדרתי בליבי, לספר את סיפורי זה באוזני כל מי שאפגוש

הוא שכב במחלקה הפנימית במרכז הרפואי איכילוב בתל-אביב. חדר אחד לפני החדר שבו החלים אחד מבני משפחתי מניתוח קשה. איש צנום, בשנות השבעים לחייו, שהשיבה כבר נזרקה בשערות ראשו וזקנו הדליל.

בהתחלה פניו החיוורות ועיניו הבהות גרמו לי למקד בו מבט ממושך. אולם בביקורי הבאים הבחנתי בשני דברים נוספים אשר הגבירו עוד יותר את תשומת ליבי אליו:

האחד, תמיד ראיתי מדבר באוזני מי שעמד ליד מיטתו או ששהה אותה שעה בחדרו. רופא, אחות, עובד תחזוקה או קרוב משפחה של השכן לחדר. תמיד הוא זה שדיבר והאחר שתק והקשיב. הוא ליווה את דבריו בתנועות ידיים נלהבות, כאילו תיאר מאורע מסעיר שהתרחש זה עתה.

והדבר השני, מעל לפיג'מת הפסים האחידה שלבש כמו כל יתר החולים, עטה טלית-קטן גדולה במיוחד, צהובה מיושן, שהבליטה עוד יותר את מימדי גופו הכחוש. בליבי פנימה ידעתי כי זו רק שאלה של זמן עד אשר יבחין בי ויפתח גם עימי בשיחה ואכן לא טעיתי.

היה זה יום אחד בלבד לפני תום האשפוז של בן משפחתי. באופן חריג ביותר, הפעם לא עמד איש ליד מיטתו והחדר היה ריק ממבקרים. הוא ישב על מיטתו, ברגליים משוכלות, ובהה נכחו בחלל החדר, מפליג בהרהוריו.

כשחלפתי ליד חדרו ונעצתי בו את עיני הסקרניות, קלט אותן מיד. באותו הרגע סימן לי בתנועת אצבע מזמינה להיכנס אל תוך החדר.

"קוראים לי דניאל ב.", הציג עצמו. "לבטח אתה שואל את עצמך מדוע אני לובש את הציצית הגדולה הזו מעל לבגדיי", אמר. "נער צעיר הייתי לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה. גדלתי בבית חסידי. כשהייתי כבן חמש-עשרה שלחו אותי הורי ללמוד מקצוע. זמן קצר לאחר מכן כבר יצאתי לעבוד במקצוע שרכשתי, כדי לסייע בפרנסת המשפחה.

"את מרבית ימי עשיתי הרחק מהבית ורק מזמן לזמן חזרתי לביקורים קצרים. בכל פעם, כשיצאתי מהבית, היה אבי ז"ל נוהג ללוות אותי כברת דרך ולהשמיע באוזני דברי חיזוק ועידוד. 'השגח על עצמך, דניאל', אמר. 'התרחק מסביבה רעה ושמור על יהדותך. לך בדרך התורה למען נרוה ממך אני ואימך רוב נחת'. כך, באלו המילים פחות-או-יותר, בכל פעם ופעם.

"קשיים רבים עברו עלי, אך בחסדי ה' עברתי את כולם בשלום ונותרתי דבוק ביהדותי. זמן קצר לאחר פרוץ המלחמה גויסתי לצבא ההונגרי, שבמשך תקופה היה כפוף לגרמניה הנאצית וסייע לה במלחמתה נגד צבאות הברית. גם כשהייתי חייל בצבא השתדלתי בכל מאודי לשמור על אורח חיים יהודי. לא תמיד הדבר עלה בידי.

<p>לע"נ</p> <p>תנצב"ה</p>	<p>הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל שמואל בן ברקה ז"ל משה בן רוזה ז"ל אביחי בן אסתר ז"ל נעימה בת גורג'יה ע"ה חי יזיז בן קלרה ז"ל ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל אסתר בת נעמי ע"ה ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל אורה בת נעימה ע"ה דוד יצחק בן פרחת ז"ל גורג'יה בת נעימה ע"ה</p>	<p>הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל ר' עוליאל יששכר בן סטה מקנין זצ"ל דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל צדיק חכם בן חזלה ז"ל דוד בר חסיבה ז"ל חווה בת יעקב צבי ע"ה יצחק יצקן בן רחל ז"ל ברכה בת מרדכי ע"ה יעקב בן נעמה ז"ל שרה בת מורברי רחל ע"ה אלון בן סעדה ז"ל</p>	<p>הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל אביבה בת איירון ע"ה אברהם בן יונה ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל אהרון (אורי) בן ברקה ז"ל דב בן יצחק ז"ל סוליקה בת עישה ע"ה סלים בן פרחת ז"ל יעקב בן יצחק ז"ל ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה מישא אסתר בת זרה ע"ה אברהם בן טובה ז"ל</p>	<p>הרב שבתי בן אסטריא אטון זצ"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל זהבה בת שושנה רייזל ע"ה עמירם בן דבורה ז"ל נעמי בת כותון ע"ה מזל בת שמעון ע"ה יוסף בן מרים נוסרת ז"ל יעקב בן אסתר ז"ל רחל רפאת בת השמת ע"ה לטיף בן פרחת ז"ל דניאל רפאל בן חגית ז"ל יהודה בן סעידה ז"ל עפאת בת השמת ע"ה</p>	<p>ולד יחיא בן יוסף ז"ל יצחק בן ברקו דב ז"ל שרה בת נרקיס ע"ה אביגדור בן ג'ולי ז"ל מסעוד בן יקוט ז"ל שני בת אסתר ע"ה מסודי בת חביבה ע"ה אסתר בת גולה גאולה ע"ה יוסף בר סעדה ז"ל שלום בן אסתר ז"ל מרים בת שרה ע"ה אביבה לוי ע"ה כל נשמות עם ישראל</p>
---	--	--	--	---	---

גליון
באר
הכרשה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

שלה

מכון
באר
האמונה

תוכן הענינים

פרשת שלח

- א ..... יתמו - ע"י מידת התמימות ינצל מכל רע
- ב ..... ממעייני הישועה - האמונה תחיש ישועתו
- ג ..... וכן היינו בעיניהם - מעלת עזות דקדושה, לא יחשוב מה אומרים עליו הבריות
- ד ..... כבוד חברך - זהירות בכבוד הבריות
- ה ..... ה' שמעה תפילתי - כוחה של תפילה
- ו ..... והייתם קדושים לאלוקיכם - עיקר גדולתם של ישראל בכפיית יצרם
- ז ..... ולא תתורו אחרי עיניכם - מעלת וחומר ענין שמירת העיניים
- ח ..... הננו ועלינו - ישוב בתשובה וייחשב כמי שלא נפל כלל
- ט ..... לא ידח - אין מי שמרוחק מהבורא

פרשת שלח

יתמו - ע"י מידת התמימות ינצל מכל רע

במסעם לארץ ישראל מבלי לחקור היאך יצליחו לכבוש את הארץ אזי בוודאי היו מנצחים, וכדכתב רש"י (פרשת דברים) דאם לא שלחו מרגלים לא היו צריכין לבלי זיין, אך מאחר שאבדו את מידת התמימות וחקרו אחר העתידות שוב לא היו עם הקב"ה וכבר אין שום תימה להיכן שהגיעו... כי לולא ה' עזרתה לנו אין ביד אנוש להחזיק מעמד כלל.

וז"ל ה'שם משמואל', אך הנה כתיב תמים תהי' עם ה' אלוקיך, פירש"י אז תהי' עמו ולחלקו, ומתנאי התמימות שלא יחקור על העתידות ולא יתחכם לילך אחר דעתו אלא להיות בטל לרצון השי"ת. וכמו שאמרו ישראל על הים 'אין לנו אלא דברי בן עמרם'. ומובן שבמה שאמרו נשלחה אנשים לפנינו ויחפרו לנו את הארץ, זו היתה נטיה מדרכי התמימות, וממילא נסתלק מהם שם ה' שהיה עמם (עיי"ש עוד).

בפרשתן (יג ג), 'וישלח אותם משה ממדבר פארן על פי ה' כולם אנשים ראשי בני ישראל המה', וברש"י, כולם אנשים. כל אנשים שבמקרא לשון חשיבות, ואותה שעה כשרים היו. ותמוה הדבר עד מאד, מאחר שהיו כשרים עד שהקב"ה בעצמו העיד על כשרותם וקראם 'אנשים' לשון חשיבות, א"כ כיצד נפלו לאחמ"כ 'מאיגרא רמא לבירא עמיקתא' כל כך. נוראות ביאר הרה"ק ה'שם משמואל' (שנת תרע"ז) שכבר כתב רש"י על הפסוק (דברים יח יג) 'תמים תהיה עם ה' אלוקיך' - התהלך עמו בתמימות ותצפה לו ולא תחקור אחר העתידות, אלא כל מה שיבא עליך קבל בתמימות ואז תהיה עמו ולחלקו, ומכלל הן אתה שומע לאו, שאם לא תתהלך עמו בתמימות אז לא תהיה עמו ולחלקו... ואילו לא היו מאבדין את ה'תמימות' אלא היו ממשיכים

א. וכבר רמז לה הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (ליקוטי הרי"ם בפרשתן) בקרא בפרשתן (יג ט) 'עמלק יושב בארץ הנגב', כי ידוע מאמר חז"ל (ב"ב כה:) 'הרוצה להחכים ידרים', נמצא שה'נגב' זהו צד דרום רומז לחכמה, ומי שמתנהג ב'חכמה יתירה' (ביאובער חכמ'קייט) - כשאין מקומה נכון וראוי, זה נחשב כמעשה עמלק.

וכך איתא ב'בעל הטורים' על הפסוק 'שלח לך אנשים', ש'סופי תיבות' עולה לתיבת 'חכם', וכלומר, שלח לך והרחק ממך את ה'חכם' המתחכם, ולמד ממעשה המרגלים שע"י החכמה יתירה - אויבער חכם'קייט, קלקלו הכל. הנה איתא בגמרא (מכות כד:) 'כיון שהגיעו להר הבית ראו שועל יוצא מבית קדשי הקדשים', יש שדרשו טעם לשבח מדוע יצא דווקא 'שועל' מבית קדשי הקדשים ולא בעל חי אחר, שכן השועל הוא הפקח שבחיות (ברכות סא:) ועל ידי ה'פקחים' המתחכמים בדעתם נגרם חורבן בבית קודש הקדשים...

וכך ביאר הרה"ק ה'מעגלי צדק' מדעעש זי"ע בלשון הכתוב בפרשת ציצית שבסוף הפרשה 'ולא תתורו אחר לביבכם' (טו לט), שנראה מכאן ש'ציצית' מועילה שלא נתור אחר מחשבות הלב, ומבאר בזה, כי הנה ידוע חומר איסור שעטנז וכלאיים, ואף על פי כן איתא בגמ' (יבמות ד:) כי התירה התורה להטיל כלאיים בציצית [באופן שהבגד הוא מפשתים, כי התכלת הוא צמר], והרי להדיא 'כי לא מחשבותי מחשבותיכם', שהלא בשכל אנוש לא ניתן להבין היאך יתכן שדווקא בקיום מצוה יהא ניתן להביא שעטנז, ומכאן ילמד אדם שלא לחפש טעמים ולתור אחר לבבו לעשות כפי הבנתו, כי אין בקוצר שכלנו למצוא חקר אלו, ומצוות ציצית מועילה 'למען תזכרו ועשיתם את כל מצוותי בלא לנטות ימין ושמאל.

ב. כה אמר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (הובא בליקוטי הרי"ם בפרשתן) וז"ל. המרגלים היה כוונתם לטובת ישראל לבד, שראו שבני ישראל שרויים במדבר במצב טוב מאוד - לומדים תורה אצל משה רבינו ע"ה, ואין להם שום טרדה מטרדת עולם הזה, לא ממזון ולא מכסות, רק כולם עוסקים בעבודת השי"ת, וניזונים לחם מן השמים. והיו חסים על ישראל שלא יכנסו לארץ כי שם יהיה להם טרדות עולם הזה בעבודת הארץ, וסיכנו עצמם עבור טובת ישראל, ופעלו שנתעכבו ישראל במדבר עוד ארבעים שנה, וניזונו לחם מן השמים. ואעפ"כ לא היה זה לרצון בשמים, משום שלא טוב לומר עצות בהנהגת השי"ת, שמסתם כמו שמנהיגין משמים כן הוא לטובתנו. עוד הביא שם בזה הלשון, רק מה שנחשב להם לחטא - למה חדשו סברות מלבם, שהיה להם לילך בתום, להתאמץ ליחל להנהגתו יתב"ש. כלומר ללכת בתמימות בלי חשבונות, והיכן שהקב"ה מעמיד את האדם משם יעבוד אותו...

באר הפרשה - פרשת שלח

הן הן הדברים אשר פירש הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (עי' תורת משה ד"ה במדבר) במה שאמר הקב"ה כ'עונש' על חטא המרגלים 'במדבר הזה יתמו' (יד לה) שבני ישראל יתעבבו ארבעים שנה במדבר עד ש'יתמו' - ישובו להיות תמימים ויחזרו למדרגתם הראשונה בשלמות התמימות עמו ית'.

ובכלל ה'תמימות' לדעת ולהאמין כי כל הנעשה בעולם הוא רק ברצון השי"ת, ולסמוך רק על הקב"ה. ואכן בספה"ק (עי' אמרי אמת ובית ישראל) האריכו רבות ללמוד מ'פרשת המרגלים', כי לעולם לא יסמוך אדם על כוחו וזכותו, והיינו בין ב'רוחניות', כלומר על רוב מצוותיו וזכויותיו, ובין ב'גשמיות' היינו על כוחו הגשמי

ג. כה אמר הרה"ק ה'יסוד העבודה' זי"ע, בפסוק בפרשתן (טו לט) 'וזכרתם את כל מצוות ה', וזכרתם - זכרו היטב, את כל - כל אשר יארע ויקרה אתכם, הכל מצוות ה' - נעשה בציווי הבורא יתב"ש ובמצוות המלך, בהשגחה פרטית ומיוחדת, ולא נעשה דבר בעולם ע"י אנשים אלא ע"י 'שלוחי' הבורא יתב"ש (תורת אבות, בשם כתבי הגה"צ רבי משה מידנער זצ"ל).

בלשון חסידים מסופר, כי מרן הבעש"ט הק' זי"ע דיבר בקדשו עם הרה"ק ה'תולדות יעקב יוסף' זי"ע (בטרם התקרבותו לדרכו של הבעש"ט), בדברים העומדים ברומו של עולם בעניין האמונה בהשגחה פרטית, שעל כל דבר שבעולם יש השגחה פרטית מיוחדת היכן ינוח והיכן ינוע, ובתוך הדברים אמר לו שבכל מאורע ומקרה שיארע לאדם אין זה מעצמו ח"ו אלא הקב"ה 'מדבר' אליו ורוצה לרמוז לו דבר מה בענייניו. ובתוך כדי הדברים הגיע נכרי אחד שהיה מתקן כלים, ופנה אל הבעש"ט ואמר לו, ישראל'יק יש לך משהו לתקן, השיב הבעש"ט בלאו, אמר לו הגוי תחפש, חזר הבעש"ט ואמר שאין לו שום כלי שצריך תיקון, שוב אמר לו הגוי, ישראל'יק ישראל'יק אם תחפש כהוגן תמצא, אז אמר הבעש"ט ל'תולדות', השמעת מה 'בת קול' הכריז הקב"ה באזנינו מפיו של הגוי - אם תפוששו במעשיכם כהוגן כבר תמצאו מה יש בהם כדי לתקן, ודע לך, כי אפילו כשנכרי מדבר עימך אף בזה יש קריאה מן השמים, וכמו במעשה דידן, שבאו לעורר אותי שגם אם נראה לאדם שהינו שלם במעשיו ותמים בדרכיו ואינו צריך שום 'תיקון' אך אם יחפש היטב בחדרי הנפש כבר ימצא דברים הרבה שאינם מושלמים ושעליו לתקנם... ומיין ה'תולדות' לקבל את דבריו שיש השגחה פרטית גם על דיבורי הנכרי לאמרם במקום הצורך ולמי שצריך לשמעם, ואמר לבעש"ט שאינו יכול לקבל דבריו, נענה לו הבעש"ט, אל תאמר איני יכול, תגיד איני רוצה... ויצא ה'תולדות' מעם הבעש"ט ופנה לדרכו.

בדרכו משם ראה 'בעל עגלה' המוביל עגלה מלאה קש ותבן, ו'שלא-מזל' זה הפך את כל העגלה על פיה וכל הקש נשפך חוצה, ביקש ממנו בעל העגלה שיקיים 'הקם תקים' ויעזור לו להרים את העגלה, אך ה'תולדות' היה שקוע בשרעפיו ולא היה לו פנאי להתעסק בדבר, והשתמט מן הגוי בטענת איני יכול, כי כבד עלי המשא, השיב לו הגוי אל תאמר איני יכול, תגיד איני רוצה, אם תרצה תוכל... ונכנסו בו הדברים וראה בהם אות ומופת לצדקת דברי הבעש"ט הק' שאין לך דבר שאין בו השגחה פרטית מדוקדקת, ודברי הגוי נאמרו אליו 'בשליחות' מן השמים להראות לו על תוקף ההשגחה הפרטית, ומיד שב על עקבותיו וחזר אל הבעש"ט (ובזה נהפך לבבו להתקרב אליו ולהיות מתלמידיו הקדושים).

ובזה יתבאר היטב מאמרו של הבעש"ט הק' זי"ע בעניין הגלות, שנשא משלו למלכה שעברה על אחד מחוקי המלכות אשר עונש קצוב בצידו שכל העובר עליו ענוש יענוש בגלות, ומאחר ש'מלך במשפט יעמיד ארץ' והינו 'שומר חק' על כן לא היה בידו ברירה אלא לשלחה לארץ אחרת אשר מעבר לים, והנה באותם הימים היו הספנים כאומה בפני עצמה, שלא היו כפופים למרות המלך ולחוקיו, אלא יכלו לעשות כטוב בעיניהם הרעות... וכל מי שנזקק להפליג בספינה היה מפחד שמא יתנכלו אליו הספנים שהיו אנשים מושחתים ורעי מעללים. ותיכף משעלתה המלכה לספינה נעשה לה רע על הלב וחושך בעיניים כשראתה מי ה'מושל' עליה, ונפל עליה פחד נורא כי מי יודע מה יעלה בגורלה, כשאינו מידם מציל. אך דבר אחד לא ידעה המלכה, כי הספן הראשי הנקרא רב החובל היה המלך בכבודו ובעצמו שהתחפש בדמות ספן, ואילו היתה יודעת מכך אזי לא היתה נתונה בהרגשת צר ומצוק, כי המלך נמצא איתה עימה בכל עת ובכל שעה ומה לה לפחד... ועל דרך זה ממש הוא עניין הגלות, כי הגם שהגלה אותנו הקב"ה אך ה'ממונה' עלינו הוא מלך מלכי המלכים הקב"ה, והוא שוכן איתנו ממש, ואדרבה גדולה השגחתו ית' עלינו במצב זה, ואילו היינו יודעים ומאמינים שאין אחד בעולם שיכול להרע לנו, והקב"ה נמצא עמנו,

באר הפרשה - פרשת שלח

ג

לחשוב בעצמו שעל ידי כן יוכל להשיג דבר מה, אלא תמיד ישריש בקרבו את ההרגשה שאין לו שום כח עצמי, ואינו יכול לעשות מאומה ולהשיג כלום אלא אם כן יגזר עליו מלעילא, והכל תלוי ברצונו של הקב"ה. והנשען והסומך על הקב"ה - הקב"ה יעזרהו בכל דבר ועניין, וכל אשר יעשה יצליח, לעומתו זה האיש אשר סומך על עצמו סופו בא לידי בשלון.

וזאת למדנו מהמרגלים, שהלא הם היו 'ראשי בני ישראל' ברוחניות ובגשמיות, ואין לנו שמץ השגה

וכמו שנאמר 'עמו אנכי בצרה' שוב לא היה זה 'גלות'. וזהו הביאור בדברי הגמ' (ברכות לג.) 'כל אדם שיש בו דעה כאילו נבנה בית המקדש בימיו, מי שיש בו דעה ושכל יודע שהקב"ה עמו ואין זה גלות כלל, אלא כאילו הוא יושב תחת גפנו ותחת תאנתו כמו בהשקט ושלווה וכמו שיהיה לאחר שיבנה בית המקדש במהרה בימינו.

עוד נציגה נא מכתב נפלא שקבלנו מאחד מבני עליה מחשובי בני החבורה בעי"ת בית שמש, וז"ל, אפתח במשל חידתי, במלך גדול ונישא, אשר מלך על עם רב ומדינה גדולה ועצומה, ועם זאת ערך מלחמה וקרב בשכניו כדרך הממלכות מאז ומקדם, זה מתגרה בזה, וזו חורשת און לזו, וכן הילך. ויהי כאשר גברה המלחמה, והמלך שלח את שר צבאו לשדה הקרב ללחום פנים אל פנים במלכות האויב, ותקש המלחמה עד למאוד. וכשמוע המלך אנקת נתיניו, ובראותו כי נתונים המה לחרפה ורעב, אזר מתניו ונחלץ חושים לשלוח ביד הרצים ולהביא אל שר הצבא אוצר מלא וגדוש באבנים טובות ומרגליות לחזקו ולעודדו, וגם בהן יוכל לרכוש מזון ומחיה ולכלכל עמו כהוגן, וכן יהא בידו לרכוש כלי מלחמה משוכללים. עוד צירף במשלוח זו מפות ורשימות מדוייקות ושאר טכסיסי מלחמה למען יוכל לשריין את העם במגן האלף, ויידע להשיב נקם לחורפו עד כלותם.

בד בבד ידע המלך היטב, כי ישנם בלשים רבים לוטשי שבעים ושבע עיניים אצים ורצים אחר כל זיק וניצוץ מידע היוצא מארמונו. וא"כ חשש המלך שמא הללו יארבו ויחפשו אחר השליח שימנה לתפקיד זו. מה עשה המלך בדעת ובתבונה, נטל את האוצר והטמינו לתוך שק בלוי ומכוער ביותר, ואף החביאו וכיסהו בזבלים ובטשולנט שעבר עליו הפסח... וד"ב, ויקרא לנערו משרתו והלבישו בבגדים בלואים וסחבות, משל היה חובק אשפתות, ויצו עליו לאמר מהר קח את השק והביאו כמו שהוא לשר הצבא. חזקה עליו פקודת מלכו, וימהר הנער לעשות כדבר המלך. ואכן כך ניצל מעינא בישא, שהרי כל רואה מסיק בדעתו אין זה אלא גרף המאוס. מעתה בהתקרבו אל שר הצבא הכירו שר הצבא ונטל ממנו משאו. ואך למותר, כי ברגע שפתח השר את שקו, ותעל צחנתו הבואש עד לב השמים, קרוב לחנק ממש. והנה אם בסכלות ובפזיזות ינהג השר, יפול לעצבות ויבכה על מר גורלו, באומר, לא דיו שאני נאבק עד כלות הנפש למען המלך ועמו וזהו שכרי... עוד מכלימני ומביישיני במשלוח מנות גרוע מעין כזאת. ובשברון לבו בקרבו אמור יאמר מה לי ולצרה הזאת, הלא טוב לי מותי מחיי רח"ל.

אך באם יבין וישכיל מי הוא אשר שלח אליי כזאת... הרי מלכי אהובי חמדת ליבי, וא"כ הא לא שייך בשום פנים ואופן שיש כאן שמץ של שמץ כוונה לצערני, ובוודאי פשוט וברור שדייקא כאן גנוז מאוצר הטוב של מלך. ותיכף בידעו זאת החל לנבור באשפה למצוא את הסגולה, כי הרי ידע נאמנה שמתוך הצרה עצמה ימצא לו פדות ורווחה. ועי"ז אכן גילה את האוצר הנפלא, ושמח והודה הן על האוצר הבלום, והן על שהשכיל להבין שדווקא בדרך זו של גילוי בתוך ההסתרה שנתון ההסתרה, עי"ז הגיע לכך. ואכן רק עי"ז הצליח למגר את שונאיו כליל, ויגדל מאוד בעיני המלך ושריו עד למאוד.

ובזה פי' הבעש"ט הק' זי"ע (הוי"ד בס' תשואות חן פר' וישב) דזה היה בחינת נחום איש גמזו שבכל דבר המאורע לו, גם בשעה שסכנה עצומה ריחפה עליו ועל עמו, הבין שבוודאי 'טוב גניז גווה', כי מאתו יתברך לא תצא הרעות, רק שעתה הטוב גניז בגווה, ועי"י אמונתו בזה, ואומר גם זו לטובה, נתפעל הטוב שאכן היה גנוז בגווה, ויצא לאור עי"י"ש. ד. הן הן הדברים אשר ביאר הרה"ק הרבי רבי הענין מאלכסנדר זי"ע (חשבה לטובה בפרשתן) (יג טז) 'ויקרא משה להושע בן נון יהושע', שמכיוון שראה משה שתמיד הולך הוא ואומר 'הושע, הושע' - אנא ה' הושיעה נא, שכן הוא פירוש תיבת הושע (לשון בקשה), נענה משה ואמר 'יהושע' - מובטחני שיושיעו הבורא, כי מי שענינו נשואות תמיד אל ה' בתפילה אין ספק שישמע קל ויענהו. והיינו שמאחר שאינו סומך על עצמו בשום עניין אלא תמיד תולה עיניו במרום בבקשת עזר וסיוע, כי מאתו הכל, אזי מובטח הוא שיהיה ה' עמו.

שמעתי מהרה"ח המפואר רבי שאול בורז"יקובסקי שליט"א, אשר זכה שהרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע יזמינו ל'קידושא רבא' בקודש פנימה, והיה זה בשב"ק פר' בהר, ובתוך הדברים הזכיר ה'בית ישראל' את המאמר הנודע המובא

באר הפרשה - פרשת שלח

לערוך מלחמה כנגד הגיבורים 'ילידי הענק' מזו העמים היושבים בארץ כנען, לעומתם טען כלב בן יפונה ויאמר עלה נעלה, וברש"י, עלה נעלה - אפילו בשמים והוא אומר עשו סולמות ועלו שם, נצליח בכל דבריו. ולכאורה תמיהה מילתא, וכי זו תשובה היא על טענתם, והרי הם טענו 'דברים של טעם' - כי גיבורים הם הענקים אשר שם, מדוע לא התווכח כלב לסתור טענותיהם, אלא סתם ולא פירש עלה נעלה... והרי הוא נחשב כ'מודה שלא ממין הטענה'.

ביאור אור יקרות ביאר הרה"ק מפיאסצנא זי"ע הי"ד (בספרו אש קודש - אמרים שדרש לפני עם ה' שבורי לבב בשנות המלחמה), וז"ל. אבל כך צריכה להיות אמונת איש הישראלי, לא בלבד בשעה שרואה מבוא ודרך לישועתו גם ע"פ שכלו ודרך הטבע - יאמין בה' שיושיעהו ויתחזק, רק גם בשעה שאינו רואה ח"ו שום מבוא ע"פ שכל ודרך הטבע לישועתו, יאמין בה' שיושיעהו, ויתחזק באמונתו ובטחונו. אדרבה, בשעה זו טוב שלא יתעקש למצוא איזה שכל ומבוא בדרך הטבע, כי מכיוון שע"פ פשוט לא ימצא, אז ח"ו תוכל אמונתו עי"ז להיפגם, ופגם באמונתו ובטחונו בה' יכול לעצור את ישועתו ח"ו, רק צריך לאמר - הכל אמת שעז העם היושב בה, כנים הדברים שהערים בצורות וכו', מ"מ הנני מאמין בה' שהוא למעלה מהגבול והטבע שיושיענו.

ברום מדרגתם (עי' ב"ב עג: וה"א למהר"ל שם), וכבר כתב הרמב"ן (פסוק ד) שמנה הכתוב את המרגלים לפי מעלתם 'והקדים הנכבד הקודם במעלה', ונמצא שכלב בן יפונה הוא רק השלישי במעלה, ואילו יהושע בן נון נזכר החמישי, וגם היו גבורי חיל (אבן עזרא פסוק ב), וסמכו על 'זרועם' וכוחם ועוצם ידם שיוכלו לכבוש את הארץ, אמנם כאשר נכנסו ויתורו את הארץ נפלה עליהם אימתה ופחד ונבהלו מאוד עד שאמרו אפס כי עז העם וכו' וכי חזק הוא ממנו. ורק יהושע וכלב היו בטלים בפני עצמם, וידעו שאין להם משלהם כלום, וכדברים הנודעים שב'תרגום יונתן' (פסוק מז) 'וכדי חמא משה ענוותנותיה' - שהיה יהושע עניו ושפל בעיני עצמו, וכן כלב מצינו בו שהלך להשתטח על קברי אבות לבקש רחמים (סוטה לד:), כי הרגיש שאין לו שום זכות אלא זקוק הוא לרחמים ולזכות אבותיה, ורק על ידי שנסענו על הקב"ה בלבד היה בכוחם להתאזר בגבורה ולומר 'עלה נעלה וירשנו אותה כי יכול נוכל לה', וסוף דבר שהם היו היחידים מכל רבבות אלפי ישראל 'דור המדבר' שאכן נכנסו לארץ!.

ממעייני הישועה - האמונה תחיש ישועתו

בפרשתן (יג כח-ל) הובא באריכות כיצד התלוננו בני ישראל ובכו מרוב פחדם על שאין בכוחם

ב'נועם אלימלך' בשם אחיו הרה"ק הרבי ר' זושא זי"ע על הפסוק (ויקרא כה כ-כא) 'וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית הן לא נזרע ולא נאסף את תבואתנו, וציויתי את ברכתי לכם בשנה הששית, ועשת את התבואה לשלש השנים', ולכאורה תמוה שנראה שרק אם ישאלו 'מה נאכל' או אז וציויתי את ברכתי, וידוע מה שביאר בזה, שאם לא ישאלו פשיטא שיצווה הקב"ה את ברכתו, כי הקב"ה ברא את עולמו באופן שהבטחון בו ממשיך כל ההשפעות, אך אם ישאלו הרי הם מפסיקים ח"ו את ההשפעות הטובות ח"ו עד שכביכול נצרך הקב"ה לצוות מחדש את הברכה. אבל ה'בית ישראל' ביאר באופן אחר, כי אכן, דייקא כשיהודי אומר רבש"ע, אוי, מה נאכל, יודע אני שבכח עצמי איני יכול מאומה, ורק בדרך היכולת להעניק לי פרנסה ושפע, בזה יזכה שאכן הקב"ה ישפיע עליו מברכותיו, שמאחר שסומך הוא רק על הקב"ה הרי הוא כלי ראוי לקבל את הברכה.

ה. וכמו שביארו מה שהביא ה'חיד"א' (נחל קדומים יד כד) בשם האר"י הק' זי"ע (שער הגלגלים הקדמה לו אות ז) שכלב בן יפונה היה משורש נשמת אליעזר בן אברהם, ועפי"ז ביאר החיד"א שהלך כלב להתפלל על קברו של אברהם שהוא 'אדונו', והיינו כי כל מהותו של אליעזר שהיה בטל לאברהם 'ושירת את רבו באמונה', וכך הוא עניינו של כלב שלא החזיק לעצמו שום זכות וכח אלא היה בטל בכל ליבו ונפשו אל הקב"ה, עד שזכה שהעיד עליו הקב"ה וקראו 'עבדי כלב', שלא נזכר תואר נכבד כזה בתורה על שום אדם זולת משה רבינו.

ו. הוסיף הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע (תשי"ט) שזהו מה שנאמר (יד לח) 'ויהושע בן נון וכלב בן יפונה חיו מן האנשים ההם', כי המאמין בה' יש לו 'חיות', וכדכתיב (חבקוק ב ד) 'צדיק באמונתו יחיה', ואילו מי שאינו מאמין ח"ו אינו נחשב לאדם 'חי' כלל, ויהושע בן נון וכלב בן יפונה שהחזיקו בתוקף האמונה רק הם חיו מכל האנשים ההם שלא האמינו בה' ושוב בטלה חיותם.

הסתכלותם לרצון השי"ת היה זה עצמו מסייע להם לצאת מהטבע, כמו שאמר הקב"ה לאברהם 'צא מאצטגנינות שלך' (בר"ר מד יב) דכתיב ביה (בראשית טו ו) 'והאמין בה' (שעל ידי שהאמין אברהם בהקב"ה היה בידו לצאת מנבולות הטבע ומשליטת המול).

כי הקב"ה הוא 'יוצר המאורות ומצמיח ישועות' להאיר לכל איש מישראל, לכל חד וחד בדיליה, ואף אם 'נראה' לו כי גדול החושך החופף עליו יומם ולילה, ידע כי באמת אין כאן כל חושך אלא אור ה'מוסתר' בהסתרה גדולה, אלא שעליו לפקוח עיניו אז יתגלה לנגד עיניו אור גדול, שהרי 'השוב כי לא כלו רחמיו והמרחם כי לא תמו חסדיו, א"כ, בוודאי שהכל לטובה ולברכה (אף אם אינה נראית מיד ישמח לבו כי קרובה ישועתו לבוא בעוה"ש"ת). ואף כשאינו רואה ישועה בדרכי הטבע יעצום עיניו מלחפש אחר ה'דרך' שמשם תבוא ישועתו, ובקרוב ימצא כי הישועה כבר מצאה את דרכה אליו...

בפרשתן (יג לג), 'ושם ראינו את הנפילים בני ענק מן הנפילים ונהי בעינינו כחגבים וכן היינו

'עלה נעלה וירשנו אותה' - בלא שכל ובלא סברה, אמונה ובטחון בה' באופן כזה תקרב את ישועתו. ובוה מבאר את דברי כלב, אמנם, אף אם עפ"י דרך הטבע אין בידנו לכבוש את הארץ, כי עז העם... והערים בצורות גדולות מאד... מכל מקום מבלי כל שכל נחזק את האמונה, אפילו בשמים והוא אומר עשו סולמות ועלו שם, נצליח בכל דבריו".

יתר על כן מצינו בדברי הרה"ק השפת אמת זי"ע (תרל"א ד"ה ולא) שהמרגלים ראו ברוח הקודש שאין בכוחם להיכנס לארץ בדרכי הטבע, אך אם היו מתחזקים בשלמות האמונה בהקב"ה היו יוצאים מחוץ לדרך הטבע וזוכים להיכנס, כי גדול כוחה של האמונה לבטל כל כוחות הטבע. וז"ל, ובאמת גם חטא המרגלים היה חסרון אמונה, כמו שאמר אא"ז מוז"ל (החידושי הרי"ם), כי ודאי היה נראה לעין שכלם שאין בכוחם לכנס שהרי לא נכנסו (ובלומר שראו 'בעין שכלם' וברוח הקודש שהיתה שורה עליהם, שאין בני ישראל יכולים להיכנס עתה לארץ ישראל, וכמו שכך היה לבסוף), אבל אם היו מאמינים ומבטלים

ז. וידע שבעבור הבטחון עצמו יושע מכל מיני מצירים ומציקים, ומפורש איתא במדרש (שוח"ט תהלים כה על הפסוק 'אלוקי בך בטחתי אל אבושה'), וז"ל. ...היו שומרי המדינה עוברין ומצאו אכסנאי אחד ותפסוהו, ואמר אל תכוני כי בן ביתו של מלך אני, כיוון ששמעו כן, הניחוהו ושמרוהו עד הבוקר, בבוקר הביאוהו אצל המלך ואמרו לו 'בן ביתך' מצאנו אמש, אמר לו המלך, בני, מכיר אתה אותי, אמר לו לאו. (אמר לו המלך) אם כן היאך אתה בן ביתי, אמר לו - בבקשה ממך, אני איני בן ביתך, אבל 'בך בטחתי', שאלמלא אמרתי להם כן היו מכים אותי... אמר להם (המלך) הואיל ובטח בי הניחו לו. וכן אמר דוד 'אלוקי בך בטחתי' ובשביל כך 'אל יעלצו אויבי לי', ולא אני בלבד, אלא גם כל קויך לא יבושו.

ח. וכבר אמרו (חת"ס, תו"מ השלם ריש ויצא ד"ה במדרש, חיים וחסד על תהלים לר"ח פלאג'י, ועוד ספרים) לפרש בפסוק (תהלים קכא א) **אשא עיני אל ההרים מאין יבוא עזרי** - כלומר שהאדם מתבונן ורואה כי אין לו כל דרך ישועה הנראית לעין, במה יתחזק - עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ - אף הוא ברא את השמים ואת הארץ 'יש מאין', אם כן מה לך כי תבהל על נפשך, אף אם נראה לך כי ישועתך איננה קיימת במציאות, מ"מ היא כבר תבוא ותצמח דוגמת בריאת השמים והארץ אף אם יש צורך לבוראה יש מאין.

ט. הרה"ק רבי לייבל אייגר זי"ע (תורת אמת בהעלותך ד"ה בהעלותך) מבאר סמיכות פר' בהעלותך לקרבנות הנשיאים בחנוכת המזבח, דהנה איתא במדרש (עי' במ"ר טו ז) 'בשר ודם מדליק נר מנר דלוק, שמא יוכל להדליק מתוך החושך, והקב"ה מדליק אור מתוך החושך שנאמר (בראשית א ב-ג) 'וחושך על פני תהום וגו', ויאמר אלוקים יהי אור', ומבאר, כי חז"ל באו לחזק אל האדם לבל יפול רוחו בקרבו כאשר יודע את מצבו עד שנדמה לו כי אין תקווה ח"ו, וע"ז אמרו שהקב"ה מדליק את הנר דייקא מתוך החושך ושברון הלב, וכלשונו, והקב"ה מדליק אור מתוך החושך, ולא אמר מעצמו, רק מתוך החושך דייקא, היינו על ידי שבירת לב האדם כשרואה בעצמו איך הוא מגושם ומרוחק מזה דייקא הסיבה להמציא לו האורה כי לית נהורא אלא האי דנפיק מגו חשוכא, עכ"ל. וכאשר חלשה דעתו של אהרן ונשבר לבו על שלא היו שבט לוי בחנוכת המזבח, ותלה את החסרון בו, כי שבט לוי היו המובחרים מבין כל השבטים, ומאי טעמא לא הקריבו, אין זה אלא מפני שהוא הגורם לדבר, ואין לשער גודל החשכות ושברון לבו שהיה לו מהריחוק הזה, ועל ידי זה דייקא נאמר לו בהעלותך את הנרות, שהוא ענין נהורא מגו חשוכא.

באר הפרשה - פרשת שלח

וכן היינו בעיניהם - מעלת עזות דקדושה, לא יחשוב מה אומרים עליו הבריות

בפרשתן (יג לג), 'ונהי בעינינו כחגבים וכן היינו בעיניהם', כאן למדנו פרק ב'עזות דקדושה', וכדרך שביאר הרה"ק מקאצק זי"ע (אמת ואמונה, תצו) כי עיקר הטענה עליהם הייתה מדוע הוסיפו לומר וכן היינו בעיניהם - כי מה אכפת לו לאדם כיצד הוא נראה בעיני הבריות... לך נא בדרכך הסלולה לך, לפי כוחך ומוחך - אל תביט אחרריך ולא לצדדיך, מה נפק"מ היא ומה יוסיפו לך מחשבותיו של פלוני אודותיך...'

ובזה יינצל האדם מכל מכשול ומכל חבר רע, שעפ"י הרוב האדם נמשך אחריהם כשאין דרכו ברורה לעצמו, או כשהוא מחפש אחר 'נשיאת חנו' בעיני בני האדם אשר רבות מחשבות חרשו...

וזכר איתא במדרש (במדב"ר טו יא) שהקב"ה וויתר להם לישראל על אומרים 'ונהי בעינינו כחגבים', אבל על אומרים 'וכן היינו בעיניהם' לא וויתר להם - וכך הייתה טענתו, אמר להם הקב"ה, וכי יודעים הייתם מה עשיתי אתכם לעיניהם, מי אמר לכם שלא הייתם בעיניהם כמלאכים, ובוזה גרמו לעצמם העונש של 'במספר הימים אשר תרתם את הארץ...'. ואף שמפורש בנמ' (סוטה לה, וכמובא ברש"י כאן) ששמעו מפורשות יוצא מפייהם 'נמלים יש בכרם', ואם כן מהו שאמר 'מי אמר לכם שלא הייתם בעיניהם כמלאכים', אך כבר ביאר הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (תר"מ) שבפי מה שהאדם חושב זאת הוא שומע, והמהלך מתוך הרגשה שהוא נמלה אכן ישמע את בני העולם אומרים בן עליו, וז"ל. כי ע"י

בעיניהם, ופירש רש"י, 'שמענו אומרים זה לזה, חגבים יש בכרמים כאנשים', הקשה ה'חתם סופר' זי"ע (ליקוטים ד"ה ונהי), מדוע סיבב הקב"ה שירגישו 'הנפילים' במרגלים עד שאמרו חגבים יש בכרמים, וכי רצה להבעית את לב בני ישראל (ובפרט, שהנה אמרו חז"ל (סוטה לה).) שהקב"ה המית מהם רבים באותם הימים כדי שיהיו טרודים באכלם ובקבורתם ולא ישימו לב אליהם, הובא ברש"י פסוק לב, מעתה תמוה מדוע רצה השו"ת שירגישו בהם בהיותם בכרמים). ומבאר ה'חתם סופר', שהיה בזה טובה גדולה לישראל, כי מבואר בחז"ל (תדא"ר פרק כט) שלכסוף ידעו האמוריים שאלו האנשים היו מרגלים, והנה בתחילה כאשר שמעו 'בני הענק' את אשר נעשה למצרים לא נתייראו, 'כי האמוריים החשיבו את מצרים כזכובים ויתושים נגדם', כלומר שאמרו לעצמם שבני ישראל בכוחם לנצח את המצריים שהם אומה חלושה לעומתנו, אבל, כאשר יתקרבו לגבולנו נכה בהם מנה אחת אפיים... אך כשראו את המרגלים והיו נדמים בעיניהם כחגבים נפל עליהם אימתה ופחד, כי החלו מחשבים, הרי 'חגבים' אלו וודאי אין בכוחם לכבוש אפילו את מצרים, ובעל כרחך תאמר שנצחונם את המצריים היה ב'נס' שלא כדרך הטבע, כי ה' נלחם להם במצרים, ושוב אין הפרש ביננו לבין המצריים, שכשם שהתגברו מחוץ לדרך הטבע על מצרים כך ינצחו גם אותנו. ומסיים החת"ס 'והיה זה לטובת ישראל, וכך דרכו של הקב"ה לעולם'. ונמצינו למדים, שהמרגלים חשבו שרעה נגר פניהם ואוי לנו שחושבים אותנו לחגבים... אך יושב בשמים ישחק כי בזה גופא מבין הוא את הישועה העתידה שלא תקום רוח באיש להילחם בהם כשיכנסו לארץ... וכך דרכו של הקב"ה לעולם...

י. פעם בא יהודי לפני הגר"ז מבריסק זי"ע ואמר לו בביאור דברי רש"י (בראשית לב ו) עה"פ 'עם לבן גרתי ואחר עד עתה... ויהי לי שור וחמור' ופירש"י 'ולא למדתי ממעשיו הרעים'. והיינו, שיעקב אמר לעשו, אם תתמה היאך 'עם לבן גרתי' בכפיפה אחת ואפילו הכי 'לא למדתי ממעשיהם הרעים'. אין זה אלא כי ויהי לי שור וחמור - דימיתו אותם בעיני כשור וחמור ותו לא מידי, ומה לי ולהם... על ידי כן לא למדתי מאומה ממעשיהם הרעים.

הדברים מצאו חן בעיני הגר"ז, וכה אמר, אין זהו 'פשוטן של דברים', אבל הדיבורים גופא נכונים וקיימים. כי רבים חללים הפילו 'חברים רעים', ולזה האיש 'עצה טובה' קמ"ל - שיביט עליהם כ'שור וחמור' שאין אדם בעולם הנמצא בסביבת שוורים וחמורים ולומד מהם 'הנהגות' וארחות חיים...

פעם פגש יהודי את הרה"ק הרמ"ח סלאנים זי"ע כשהוא מהלך ברחובה של עיר בתל אביב בעודו לבוש בכל ה'שמונה בגדים', מלבושם של בני ארץ ישראל. שאלו הלה, וכי אין מע"כ מתבייש להלך כאן ברחובות אלו במלבוש זה. ענהו רבי מוטל, וכי אדם הנכנס לרפת לעבוד בין הבהמות עליו להתלבש ולהיראות כבהמה ברפת, אף אנכי, וכי צריך אני להידמות לכל בעלי הרפש המהלכים כאן ברחובות.

ורק לאחמ"כ 'לבני מנשה' מבלי לייחסו על יוסף, ופעמים להיפך. וכאן (פרשת שלח) שינתה התורה והקדימה את שבט אפרים אלא שלא ייחסו אחר יוסף, ולאחמ"כ כתב את שבט מנשה וייחסו אחר יוסף, וטעם הדבר, כי בכך חלק כבוד לשניהם, כבודו של אפרים בזה שהקדימו למנשה, וכבודו של מנשה בכך שייחסו אחר יוסף.

ואם כה חס המקום על כבודם של אפרים ומנשה שלא תחלש דעתם כלל, הרי על אחת כמה וכמה שעלינו לחלוק כבוד לבריות² ב'זמן הזה', כשאנו

שהיו שפלים בעצמם כחגבים לכן כן היו בעיניהם³, כי הכל תלוי בעבודת האדם... (עיי"ש).

כבוד הברך - זהירות בכבוד הבריות

בפרשתן (יג ה-יא), 'למטה אפרים... למטה יוסף למטה מנשה', כתב הרמב"ן (במדבר א לב) כי מצינו בתורה כמה וכמה אופנים למנות ולייחס את שבטו של יוסף - על שני חלקים שבו, מנשה ואפרים. פעמים יקדים את אפרים וגם מייחסו ע"ש יוסף, כגון בריש פרשת במדבר שכתב תחילה 'לבני יוסף לבני אפרים'

יא. שמעו נא למעשה הממחיש ענין זה במציאות החיים, מעשה באברך מן השורה שלא טעם טעם 'חיים' כי בכל עת ועונה הרגיש את עצמו 'דפוק' ושבור, מיותר לגמרי בעולם, הרגשה זו ליוותה אותו בשבתו בביתו, בלכתו בדרך, בשכבו ובקומו, כי בהיותו ב'כולל' לא פתח עמו איש בשיחה כלל, גם כאשר דיברו בלימוד מסוגיות הנלמדות הכולל לא היה מי שיכניסנו לתוככי ה'שמועס' (שיחה) משל היה האיש 'שולחן' בביהמ"ד, או עכ"פ ספר קודש שבארון הספרים, גם כשנסובה השיחה בעניני דעלמא לא נשאל האיש מה דעתו ומה הבנתו בענין, גם בצאתו משם לרחובה של עיר לא זכה ל'הבטה' של בריה אחת מבריות העולם, אחד מעוברי אורח לא שאלו כיצד מגיעים לרחוב פלוני, או היכן נמצאת חנות ספרים פלונית... ואפי' נער קטן לא ביקש ממנו שיעבירו את הכביש (road), ולא עוד אלא שבבואו לביתו לא הביט אחד מהשכנים לכיוונו, ואפילו בביתו פנימה הרגיש 'דחוי', כי לא נשאל בביתו 'מה נשמע' כיצד עבר עליך היום.

באחד הימים נגלה לעיני האברך 'פרסום' המודיע בראש כל חוצות שחנות הכובעים (קאפלוטשן) במקום פלוני מוכרת עתה קאפלוטשן במבצע (sale) גדול, החליט האברך אכן, מגיע לי קאפלוטש חדש, זה הישן כבר ראה כמה דורות של צדיקים מעתה עליו לפנות מקום ליורשו הבא אחריו, 'אומר ועושה' נכנס האברך וביקש מהמוכר 'קאפלוטש' מכובד ביותר, ובס"ד אחר כמה מדידות הוכרעה הכף לטובת קאפלוטש מסוים, שילם האיש במיטב כספו ונטל את הקאפלוטש, ואחר מחשבה החליט, מדוע אשא בדרכי לביתי את החדש בארגז (פושקע) שלו, אשאיר כאן את הישן ומיד 'חבש כובע החדש בראשו' ויצא מן החנות בארשת רצינות ומכובדות... ויהי לפלא, כי מיד נשאל ע"י עובר אורח היכן דר רב פלוני, גם כמה נערים בקשו ממנו בעיניים מתחננות שיסייע בעדם לחצות את הכביש, בבואו לביתו הקדימו השכן בברכת שלום בסבר פנים יפות, ובהכנסו הביתה פנימה נתקבל בשמחה רבה ובשאלות וחקירות מה שלום מע"כ, כיצד עבר יומו... והוא מצידו החווה באצבעו כלפי מעלה, שוב שואלים אותו להרגשתו והוא מחווה באצבעו כלפי מעלה, אנשי הבית נבהלו - שמא אירע לו משהו... שמא נשתבשה דעתו, מה יום מיומיים שהוא מחווה באצבעו כלפי מעלה שוב ושוב... בלית ברירה שאלוהו על כך, והוא שכמעט בוש ונכלם עד עמקי נשמתו סיפר להם על ה'קאפלוטש' החדש המעטר את ראשו... וכי אינם רואים במו עיניהם את הקאפלוטש הנכבד והמכובד שהוא נושא על הראש, אבל הם לא ראו כי יש איזה שינוי בראשו, עד שנתברר כי בטעות שכח את הקאפלוטש ה'חדש' בחנות, ועל ראשו השאיר את הישן כמימים ימימה... והנה המתבונן יבין, כי הבריות משיבות ואנשים מתנהגים עם ריעהם כפי מחשבותיו של האדם בעצמו על עצמו, על כן, כאשר זה האברך היה נדמה לו שהוא 'מכובד' שהרי בדמיונו ראה את עצמו מהלך ברחוב העיר עם קאפלוטש מכובד עד מאד, מיד החלו אף הם להביט לכיוונו, לשאול אותו על הרב ועל הכביש, על שלומו ועל הרגשתו, ואף שבעצם לא נשתנה משהו על ראשו שהרי בטעות נשאר עליו הקאפלוטש הישן, מ"מ נשתנה משהו בראשו - שהחל להביט על עצמו כמי ששווה משהו בעולם, אינו מיותר והוא נחשב כאיש בין אנשים ומיד אף הבריות השיבו לו ביחס של כבוד והערכה, מעתה יבין כל איש שגורלו נחרץ בידי ולא בידי אחרים, יתרומם מצב רוחו ויבין כי הוא 'שווה' הרבה, ואכן יזכה לכבוד בין הבריות, ואין הכוונה ל'כבוד' שיש לברוח ממנו, אלא ל'יחס' הנותן לאיש העשוי מ'בשר ודם' כח למלא תפקידו בעולם.

יב. מענין לענין, בפרשתן (יג כ), 'ומה הארץ השמנה היא אם רזה היש בה עץ אם אין והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ'. כתב ה'חתם סופר' זי"ע (ד"ה היש בה) כוונת הכתוב באמרו עץ ל'צדיק המגין על דורו כעץ' - והוא בעל

באר הפרשה - פרשת שלח

האריו"ל (בשער הפסוקים) המעם שלגבי מנשה נזכר גם 'למטה יוסף' (כמו שמוזכר בן בכל שאר השבטים, למטה ראובן וכו') ואילו באפרים לא כתיב בן, אלא, מאחר שרצה הקב"ה למנוע אותם מחטא ולהצילם מרדת שאול תחתיה, על בן עמר וצירף לכל אחד מהם (בעיבור נשמה) את ראש שבטו, וכגון, לנשיאם של שבט ראובן 'שמוע בן זכור' צירף את נשמת ראובן בן יעקב, ולשפט בן חורי נשיא השמעוני את נשמת שמעון בן יעקב, וכן לכל נשיא ונשיא. והנה, בהגיעו ל'שבט יוסף'

חלושי דעת, וצרכי עמך מרובים ודעתם קצרה". ואף אם פגע בו מאן דהו לא ישיב לו כגמולו, כי לעולם אין אנו יכולים להשיג מדוע פרץ המבייש ועשה מה שעשה, שאין אנו יודעים אלו צרות משתרגות על צוואריו ומעיקות עליו...

ה' שמעה תפילתי - כוחה של תפילה

בפרשתן (יג ה-יא), 'למטה אפרים הושע בן נון... למטה יוסף למטה מנשה גדי בן סוסי'. ומבאר

גמילות חסדים, שהעולם נהנים מפירותיו כאותו 'עץ פרי עושה פרי' ומהנה בפירותיו את בני העולם, ונקרא עץ כי הוא מגיין על דורו כעץ. ואמר היש בה עץ התבוננו לראות, אם תמצאו שם בעל חסד, אל תקחו מפרי הארץ, כי אין בזה שום הוכחה שהארץ מבורכת, כי אולי בזכות הצדיק נתברכו הפירות ולא מצד עצמותה. אך אם אין - אז והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ, כי אז יש ראייה מטיבן של פירות על ברכותיה של ארץ ישראל. ולמדנו על מעלת גומלי חסדים אשר כל העולם ניזון בזכותם ומחמתם.

יג. סיפר הגה"ח ר' יהודה ניישלאס שליט"א, שפעם אחת בהתהלכו בשווקי ירושלים לצד הגה"צ ר' חיים ברים זצוק"ל, ניגשה אליהם אשה אחת, ככל הנראה קשת רוח, ופנתה לעבריהם שמגיע לה מזל טוב ב"ה. נתמלא ר' חיים שמחה לעומתה, ומיד בירר בכובד ראש לשמחה זו מה היא עושה, ותען ותאמר פערל'ע איז אַ כלה געווארן - אירסתי את ביתי פערל, התלהב ר' חיים והכריז מזל טוב מזל טוב.. בפנים צוהלות כששמחתו גואה וגוברת מרגע לרגע, ממש כביכול כ"כ ייחל וציפה לרגע זה, מתי תבוא, והנה הגיע. ומי זכה בה, המשיך ר' חיים לברר, ותען לעומתו - עם פלוני אלמוני. מששמע ר' חיים שם החתן הרהר לרגע קט כממאן להאמין, והוסיף להביע התרגשותו העצומה, באמת... וכי יודעים אתה במי זכיתם... געוואלדיג' (נפלא). את מרן החזו"א הכרתם שאלה ר' חיים, השיבה, בוודאי בוודאי, מי לא שמע על החזו"א, א"כ דעי לך שהחתן שזכית בו נ"ל שהוא החזו"א של דורינו. ושוב שאל במתיקות נפלאה: על הגאון ר' עקיבא איגר שמעתם... דמעות של התרגשות נצפו מעיניה, והחלו לטפטף בזו אחר זו, ובקול חנוק מדמע ענתה פשוט פשוט, הרי כל העולם כולו יודעים לספר על קדוש ישראל גאון הדורות רע"א, החזיר לה ר' חיים - ככל הנראה חתן דגן מיועד להיות הרע"א הבא שיאיר את העולם כולו. התייפחה האלמונית בבכי, איך זכיתי לכך... מסתמא זכות אבותי ואמותי ואף זקניי וסבתותיי העתירו במרומים בעדי. ענה ואמר ר"ח ברוך לשונו, ואני חושב ומתאר לעצמי שלא זכות אבות וסבתות עמדו לך, אלא מעשייך הטובים ותפילותיך הזכות הם שפעלו. ובהרגשה עילאית זו עזבה והמשיכה לדרכה.

משהרחיקו לכת, תמה הגה"ח ר' יודל שיבלחט"א, מי הוא זה ואיזה הוא שהחזו"א ורעק"א נשתלבו בו יחד, לחש לו ר' חיים בחיוכו הרחב, האמת יאמר כי איני יודע כלל עם מי דיברתי ועל מי שוחחתי, אך מבין השורות ניכר כי מרת נפש היא, ואם אינה ה' לידי ובאה מצוה זו לפתחי אזי נעשנה ביותרת ההידורים, ונרבה בגוטע ווערטער (דיבורים טובים) בשפע, לחמם ולנחם נפש עגומה (ע"כ לשון המכתב).

והמפורסמות אינם צריכות ראייה עד כמה מתמלא 'בשר ודם' בכח ומוח, בשמחת חיים כשמאן דהו משמיע באזניו דברי חיזוק אפילו בשיעור 'כל שהוא', וק"ו כשהוא במידה טובה מרובה.

ומשנות קדם יסופר, כעשרים שנה אחר שהוציא הגה"ק בעל ה'לשם' זי"ע את חיבורו העמוק בחכמת הקבלה, הגיעה השמועה לאזניו שבשעתו כאשר הגיע הספר לעיר בגדד, יצא הגה"ק בעל ה'בן איש חי' בריקוד ומחול לכבוד הספר, ולא נחה דעתו עד שהעמיד חופה כדרך שעושים בהכנסת ספר תורה.

כשמוע 'הלשם' את כל זאת פרץ בבכי, ולפליאת המספר הראה לו ה'לשם' כי בחדרו יש עוד כתבים רבים בחכמת הקבלה אשר לא ראו אור, ואמר, אם הייתי יודע שכה משבחים את ספרי בעולם הייתי מוציא לאור עוד ספרים רבים... נמצינו למדים עד כמה משפיע חיזוק אפילו על רמים וענקים כאותו צדיק, ק"ו לאנשים פשוטים, וק"ו בדורנו אנו.

וכבר המליצו בדברי רש"י (ריש פרשת בהעלותך) 'להגיד שבחו של אהרן' - אמור לחברייך דברי 'שבח' וריצוי, אף כ'שלא שינה' - שאינך רואה עליו 'שינוי' צורה, ואל תמתין שישבר בקרבו לגמרי עד שכבר יכירו זאת עליו.

אמר להן, אבותי - בקשו עלי רחמים שאנצל מעצת מרגלים' (עיי' בזה"ק קנח:), יהושע - כי משה התפלל עליו 'י-ה יושיעך מעצת מרגלים' (ורק עי"ז זכה לעיבור של 'לוי')^ט.

מבאן נלמד במעלת התפילה^{טז}, שהרי כל כך גדולה הייתה סכנת המרגלים עד שאפילו 'עיבור השבט הקדוש' לא הועיל להם להצילם מעצת רשעים, ואפילו הכי ניצולו יהושע וכלב על ידי התפילה ללמדך שהתפילה מועילה אף יותר מזכות אבות".

ודע כי אין תפילה החוזרת ריקם מבלי שתפעל פעולתה לטובה, וכך כתב רבינו בחיי על הפסוק (יד לה) 'אני ה' דברתי אם לא זאת אעשה לכל העדה הרעה הזאת הנועדים עלי במדבר הזה יתמו ושם ימתו, כי היה בזה 'גזר דין שיש עמו שבועה' שכל הדור ההוא

שנתחלק לשני שלוחים, עיבר את נשמת 'יוסף' בשליחו של שבט מנשה, אך יהושע שהוא משבט אפרים נשאר ללא עיבור שבט, וסכנתו הייתה גדולה, כראות משה כי כך עלה לתלמידו יהושע, עמד והתפלל עליו שלא יכשל בדבר, ובזכות תפילתו נתעברה בו נשמת 'לוי' (שהרי לא היה 'מרגל' משבט לוי).

ומוסיף האריז"ל, שסוף דבר היה שכל הנשיאים הרעו מעשיהם, ואז נסתלק מכל אחד מהם נשמת השבט (ומוסיף שם בשעה"פ, כי אפילו נשמת האדם עצמו מסתלקת בעת שחוטא ל"ע, וכ"ש נשמת צדיק השוכנת בקרבו בסוד העיבור), זולתי כלב ויהושע שניצולו בזכות ה'תפילה'^{יז}. כלב - כדאיתא בגמרא (סוטה לה:): 'אמר רבא מלמד שפירש כלב מעצת מרגלים והלך ונשתטח על קברי אבות,

יד. כבר אמר הרה"ק מקאברין זי"ע בלשון הפסוק (משלי כא ל) 'אין חכמה ואין עצה ואין תבונה נגד ה', כי 'אין' בשפת האידיש הוא 'אחד', 'אין' חכמה ו'אין' תבונה - ר"ל חכמה אחת ועצה אחת ותבונה אחת יש, והיא נגד ה' - לשפוך לפניו שיחו בכל עת מצוא.

טו. דבר נפלא מצינו ב'מלבי"ם' על הפסוק (תהלים ק ב) 'בואו לפניו ברננה, וז"ל, הבא לפני בשר ודם לבקש דבר יבא בבכי ובזעקה, ורק יציאתו תהיה ברננה אם מילא שאלתו, אבל הבא לפני ה' יבא ברננה כי בודאי ימלא שאלתו, עכ"ל. כלומר שבגשתו לתפילה כבר יש לו לגשת בשמחה מתוך בטחון וידיעה ברורה שהקב"ה השומע תפילת כל פה ימלא משאלותיו לטובה ולברכה.

טז. כתב בספר בית יעקב (למוה"ר רבי יעקב אהרן יאנאווסקי, [יו"ל בשנת תר"ס בפיעטרקוב], בפר' ויצא) בשם הרה"ק הרבי ר' בונם זי"ע, וז"ל, 'עצה לכל בר ישראל שלא יחסר לו מחסורו ולהיות תמיד דבוק בעבודתו ית', הוא שירגיל תמיד עצמו להתפלל ולבקש ממנו ית' על כל דבר מקטן ועד גדול, ואל יחשוב אדם שצריך לזה התבודדות בטלית ותפילין, רק בכל מקום שעומד אז אפילו בשוק, יראה אם הוא מקום נקי, ויבקש מהשי"ת, ובוודאי ימלא שאלתו, שומע תפילת כל פה'.

והיינו כי עיקר מעלת התפילה כשהיא באה מתוך ההכרה שבלא התפילה אין בידו מאומה אף אם ירבה ל'השתדל' בכל כוחו. ובזה ביארו בעלי המוסר בדברי המדרש (דב"ר ב יב) על הפסוק (תהלים כז יד) 'קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך', הוי מתפלל וחוזר ומתפלל, כלומר, המתפלל ורואה שלא נענתה תפילתו יחזור להתפלל, ולבאר מדוע תיענה תפילתו השניה יותר מהראשונה, י"ל, שהרואה שתפילתו לא נענתה והוא פונה ל'רופא', לעסקנים או לדודו שבאמריקה, הרי"ז מורה שהוא סומך על עוד מקורות ישועה מלבד התפילה, אבל אם הוא פונה שוב להתפלל, הרי זה כמכריז רבש"ע, אף אחרי שלא נענית, מ"מ אין לי אדרעס (כתובת) אחר, אנה אפנה אם לא לעזרתך... ואכן, משנראה שאינו סומך אלא על ה' לבדו, אז יעזרהו ה' וישמע לקול תפילתו ברחמים וברצון.

יז. כה סיפר הגאון רבי יחזקאל לעווינשטיין זצ"ל ברצותו לבאר מהותה של תפילה, פעם ראיתי אברכים 'לומדים' בשעה שהם עוסקים בסוגיות החמורות שבש"ס, ואחד מהם נתייגע ליישב את קושיית הגאון רבי עקיבא איגר זי"ע, ואחר שעות ארוכות האיר ה' עיניו בתירוץ נפלא, ממש פלאי פלאות 'כפתור ופרח', והיו הדברים מאירים ושמחים כנתינתם בסיני, עד שהיה התירוץ שווה בעיניהם \$ 1,000,000 (מיליון דולר), ויהי כי כן מיהר אחד האברכים וירד למכולת (גראסערי) לשלם בזה את חובו הגדול ועוד לקבל מהמוכר את העודף (\$ 980,000), וכן עשה, בעל המכולת הביט עליו כמי שנטרפה דעתו, באמרו, אכן תירוץ זה שווה מיליון דולר, אבל כאן במכולת משלמים בכסף ממש... כיו"ב ביאר הגר"י, אף שבבודאי גדולה מעלת ה'תורה' מעל הכל וכמו שאמרו (פאה פ"א מ"א) 'ותלמוד תורה כנגד כולם', אבל אי אפשר לשלם עי"ז על השפע אשר אנו רוצים לקבל מן השמים, אלא התשלום רק בתפילה ורק כך אפשר להמשיך שפע רב בכל העולמות...

והייתם קדושים לאלוקיכם, ובתרגום יהונתן 'ותהוון קדישין הי כמלאכי דמשמשין קדם ה' אלוקבון'².

הנה מכאן למדנו יסוד נפלא - לבל יפול לב האדם בקרבו בראותו באלו נסיונות הוא מתנסה מדברים הפחותים והנבזים ביותר - איש איש בנסיונותיו, כי אדרבה, דווקא על ידם יתקדש להיות כמלאך ה'. וכך מבאר הרה"ק המהר"ד מבעלזא זי"ע (לקט אמרי קודש בפרשתן) דלכאורה דברי ה'תרגום יונתן' צריכים ביאור, היכן מצא כן בקרא לרמוז שקדושתם של בני ישראל הינה כמלאכים (והתירוץ בפשטות הוא, דכאן כתוב והייתם קדושים לאלוקיכם, משא"כ בשאר מקומות דכתיב 'קדושים תהיו' דלא כתיב לאלוקיכם).

ימותו, וגזר דין שיש עמו שבועה אינו נקרע, אולם משה רבינו בכח תפילותיו דחה את ביצוע הדין בארבעים שנה"י [ור"ל, כי בעצם היו צריכים כולם למות כאחד בבת אחת תיכף ומיד, אלא שנדחה הדין שימותו במשך ארבעים שנה], ומכאן נלמד על כל גזר דין שיש עמו שבועה שבכח התפילה לדחות את הפורענות, וכגון אם אף נגזר מיתה ח"ו אזי עדיין יש מקום להתפלל לאריכות ימיו ושנותיו, ושיתבצע הדין לאחר זמן"ו.

והייתם קדושים לאלוקיכם - עיקר גדולתם של ישראל בכפיית יצרם

בפרשתן (טו לט), 'ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם... למען תזכרו ועשיתם את כל מצוותי

כאשר נחלה הגאון רבי נחום פרצוביץ זצ"ל במחלה הנוראה רח"ל הרבה חותנו הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל ראש ישיבת מיר להרעיש שערי שמים לרפואתו, ועורר את תלמידי הישיבה להעתיר בעדו, ואף הנהיג שלאחר כל 'שיעור' יאמרו כל הציבור כאחד כמה פרקי תהילים להחלמתו של רבי נחום. כשהגיעו ימי בין הזמנים אמרו כמה מהמקורבים לרבי חיים, שהנה מרוב אמירת התהילים כבר נחלשה התעוררות הלב אלא הקהל מתפללים 'כמצוות אנשים מלומדה', על כן מן הראוי שעתה בימים אלו יחדלו מלהתפלל, בכדי שאח"כ תתחדש ההתעוררות ויזעקו אל ה' מתוך עומק הלב. נענה להם רבי חיים, הנה עוה"ז דומה לחנות גדולה בה ניתן לקנות כל אשר תאוה נפשך, אלא שעל כל חפץ נקוב מחירו כמה צריך לשלם עליו, על דרך זה ניתן כאן בהאי עלמא להשיג כל משאלות הלב, אך על כל בקשה נגזר מניין התפילות הנדרש להשיגה, וכמו שמצינו במשה רבינו שהתפלל תקט"ו תפילות כמנין 'ואתחנן' להיכנס לארץ ואם היה מתפלל עוד תפילה אחת היה נענה, כי כך נגזר שבכדי שימלאו מבוקשו צריך להתפלל תקט"ז תפילות ולא פחות, וממילא לא ניתן לדחות את התפילות לאחר זמן...

יח. ולכשנתבונן בדבר נמצא שלא היה בזה רק 'דחייה' ותועלת לאותו דור בלבד, שכן אותם האנשים שהיו צריכים למות מיד והתארכו ימיהם על ידי התפילה הולידו במשך הזמן בנים שמהם נברא המון בריות לאין תכלית עד סוף כל הדורות, והרי שאותה תפילה פעלה לעולם ועד.

יט. הנה מובא בגמ' (גיטין נו.) שרבי צדוק ישב בתענית במשך ארבעים שנה שלא תיחרב ירושלים, ולכאורה נראה שלא עשה ולא כלום, שהרי סוף סוף נחרבה העיר, אך אמר אחד מצדיקי דורנו שליט"א, כי אכן פעל רבי צדוק הרבה הרבה... שעד עצם היום הזה אנו נהנים מפירות התפילות הללו, שכן הננו שרויים בחשכות הגלות פחות ארבעים שנה... כי בכל שנה ושנה מתגבר החשכות יותר, והחושך מכסה ארץ, ובזכות תפילותיו של רבי צדוק נמנע מעמנו עוד ארבעים שנה שבהם לא נתעבה החושך והאפלה.

כ. בפרשתן (טו לח) 'ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת', ואמרו חז"ל (מנחות מג:) בטעם מצות נתינת תכלת בציצית, כי 'תכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע דומה לכסא הכבוד', ועל ידי לבישת ה'תכלת' יזכר ב'כסא הכבוד'. ולכאורה יש להקשות מדוע לא אמרו ש'תכלת דומה לכסא הכבוד', ומה הוצרכו לדמיון לים ולרקיע באמצע, אלא ללמדנו כלל גדול בדרכי העבודה, כי בל יקפוץ אדם ישר ל'כסא הכבוד' להיות כמלאך אלוקים ולמדרגות שאין לו שייכות אליהם, אלא יעלה בסולם במתינות מדרגה אחר מדרגה, יתחיל מ'תכלת' וימשיך 'לים' משם יעלה ל'רקיע', כל אחד לפני עניינו ומצבו, ומבטח לו שלבסוף יגיע עד 'כסא הכבוד'...

והעיקר להחשיב כל פעולה קטנה בידיעה ש'קובץ על יד ירבה', ידועים דבריו של הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע (עיי' אמרי פנחס בפרשתן) על הנאמר בפרשתן (יד לה) 'במדבר הזה יתמו ושם ימתו', כי יתמו מלשון 'תם' ושלם, והנה תיבות 'יתמו' ו'ימותו' נכתבים באותם אותיות, וכל החילוק ביניהם אינו כי אם נקודה אחת קטנה שבאות תי"ו [המודגשת] ותו לא. מכאן ילמד האדם כמה יש ביד דבר אחד קטן להעלותו ממיתה לתמימות.

ומבאר הרה"ק המהרי"ד, דכבר שאלו תלמידי הבעש"ט - מדוע מצינו כי אף הצדיקים הגדולים ביותר שכבר קידשו עצמן עם רמ"ח איבריהם ושם"ה גידיהם בלתי לה' לבדו - עדיין עומדים הם בפני 'נסיונות' קשים ולא תמה מלחמתם עם היצר, אלא כי אחר שיהיה לו מלחמה גדולה^{יא} להבניע היצר - לפי רוב העבודה יתעלה למעלה למעלה עד שיזכה גם בעוה"ז בעודו בגוף לקדושת המלאכים^{יב}, ולכן אמר הקרא, אפילו אחר שכבר 'זכרתם את כל מצוות ה' ועשיתם אותם' עדיין תצטרכו להתייגע על 'ולא תתורו...' ורק כך תזכו לקדושת המלאכים 'והייתם קדושים לאלוקיכם'^{יג}.

כא. עובדא הוה בשני בחורים מופלגים שהרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע נענה פעם עליהם, אינטרעסאנט (מעניין) מי משניהם יצמח ויתגדל יותר מהשני, והנה בהיותם בגיל זקנה ושיבה פגשו השנים זה את זה, וישאל האחד, נו, מה נהיה למעשה, מה התשובה על שאלת הרבי, ענהו רעהו בלשון תמיה רבתי, מה נהיה... מה נהיה... עדיין ה'מערכה' בעיצומה, כלומר, כל זמן שנשמת האדם בקרבו הרי הוא נתון עדיין באמצע המלחמה, כי החומר איננו מניח לאף אחד עד הרגע האחרון (כיצד נוכל לקבוע כבר עתה מה נעשה עמנו ומה מצבנו...)

כב. וביותר הדברים אמורים ב'אחרי לבבכם ואחרי עיניכם' - בדברים שנפשו של אדם מחמדתן - כל חד וחד בדיליה... מעשה שהיה בימי קדם כששלטו העוני והמחסור בכל פינה בעיה"ק ירושלים, והנה מדרכם של בית תלמודם של תשב"ר שהיו מעניקים לתלמידיהם פיסת 'מזונות' אחת לשלושים יום בכל 'ראש חודש', פעם היה תלמיד נבון שלגודל אהבתו אל אביו החליט לעצור בעצמו בכל כוחו מאכילת העוגה ולהגישה כ'מתנה' לפני אביו, מיד כשקיבלה מידי המלמד עטפה בנייר, ושמר עליה מכל משמר לבל יתנסה ב'נסיון' לאוכלה, ב'הפסקה' הראשונה פתח ה'עטיפה', הביט בעוגה וירא כי טוב - ולא יכול להתאפק, על כן נגס בה בצידה כשיעור 'כל שהוא', ומיד סגר הנייר, ב'הפסקה' הבאה שוב פתח ונגס בצידה השני... סוף דבר, בבואו לביתו הגיש את העוגה לאביו בקריאה של חיבה ראה נא אבי מה הבאתי לך מבית תלמודי... נתמלא לבו של האב צהלה ורינה, אבל כשפתח את הנייר ומצא שהעוגה נגוסה (געביסין) מכל צדדיה, אז זלגו עיניו מהתרגשות שני דמעות גדולות, בראותו עד כמה חשק בה הבן, וכבר 'נכשל' באכילה זעיר פה זעיר שם, ומכל מקום עצר בעצמו במסירות נפש להציל ככל האפשר להגיש לפני אביו מזה נתרגש האב פי כמה וכמה... אף לדידן ייאמר, אכן, נפלת ונכשלת, כבר נגסו בך בכל פינה ופינה, אדרבה, דייקא כשתשוב תחזור בך, ומעתה תעניק לאביך שבשמים את הנותר מהנגיסה והנשיכה ותערב מנחתך לפני הקב"ה פי כמה וכמה.

מעשה בבחור שנכנס אל א"ז הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זי"ע, בבכי תמרורים שהוא נופל בכל עת ברשתו של היצר, וכבר מיואש הוא מעצמו לגמרי, אמר לו הרבי, אילו ידעת איזה תענוג ושמחה יש בין מלאכי מעלה בראותם את ה'מלחמה' שהינך עורך עם יצרך, ובכוחותיך האחרונים הינך מנסה להתאבק עם יצרך לא היית בוכה, כי היית מחשיב עד מאד את עצם המאבק, בידיעתך עד כמה הוא חשוב בשמי מרומים (מבלי כל שייכות אם ניצחת בסוף דבר או לאו).

כג. כתיב גבי עבודת יום הכיפורים (ויקרא טז יז) 'וכל אדם לא יהיה באוהל מועד בבואו לכפר בקודש עד צאתו', ודרשו חז"ל (ירושלמי יומא ה ב) דאתי וכל לרבות מלאכי השרת, שאף עליהם נאמר האיסור להיות נוכחים בשעה שהכהן גדול נכנס אל הקודש עד צאתו. ובביאור הדברים כתב הרה"ק ה'ישמח משה' (פר' ראה ד"ה והיה המקום) שהמלאכים אינם יכולים להיכנס לפני ולפנים בקודש הקדשים בעת המובחרת בשנה זה יום הקדוש, כי רק הכה"ג 'שנזדכך על ידי בחירתו בטוב', היינו שעמד בנסיונותיו והתגבר על יצרו הרע, הוא לבדו יכול להיכנס לקודש הקדשים, משא"כ המלאכים שאין בהם לא יצר הרע לא קנאה ולא שנאה (שבת פט.). חסרה להם מעלה זו של עמידה והתגברות על הנסיון ע"כ לא ניתן להם להיכנס אל תוככי 'קדשי הקדשים'. ומכאן, שעל ידי ההתגברות בעת נסיון זוכה להתעלות למדרגה גבוהה יותר משל מלאך ה', ומהאי טעמא נקרא בית המקדש בלשון חז"ל (סנהדרין כ: ועוד) בית הבחירה - שע"ש 'בחירתו' בטוב חשובים הכהנים לעבוד עבודת המקדש.

מחמת האי טעמא כתבו הטעם שנקט התנא דמתניתין באבות (ה כב) לומר 'לפום צערא אגרא' בלשון ארמי הגם שכל המסכתא נשנית בלשון הקודש, דהנה מבואר בתוס' (ברכות ג. ד"ה היה) 'אומרים העולם, לכך אומרים קדיש בלשון ארמית, לפי שתפלה נאה ושבח גדול הוא על כן נתקן בלשון תרגום, שלא יבינו המלאכים [כמאמרם] (שבת יב:) שאין מלאכי השרת מכירין בלשון ארמי' ויהיו מתקנאין בנו', והכי נמי אמר 'לפום צערא אגרא' בלשון שהם אינם יודעים כדי שלא יקנאו בישראל.

באר הפרשה - פרשת שלח

ביניכם. וצריך ביאור דבוודאי לא הייתה כוונת המלאכים לקבל את התורה אלא בפירושיה הפנימיים ללא קיום המצוות בפועל בזה העולם, ומה תשובה ענה להם משה, אלא ביאורו, כי אי אפשר לו לאדם לבוא לשלימות קנין וקדושת התורה רק ע"י העמידה בקשרי המלחמה והנסיונות, אמור מעתה כי המלאכים שאין ביניהם לא קנאה ולא תחרות, לא יצר ולא תאוות הלב מה ענין יש להם עם התורה... והיינו דאמרין, שרק האדם אשר בקרבו 'יצר בוער' לרע, זה האיש מעלתו גבוהה ביותר כשהוא כופה את יצרו למעלה ממדרגת המלאכים ובידו לקבל התורה¹².

ובך כתיב בפרשתן (יד כה) 'ועבדי כלב עקב היתה רוח אחרת עמו וימלא אחריו'. ומבאר ה'אור החיים'

ומכאן ילמד כל חד בדיליה, שלא להתעצב אל לבו ולא יתייאש בראותו כי נסיונות פוקדים אותו ללא הרף¹³, כי אדרבה הם באים להעלותו למעלה למעלה, וירגיע את עצמו כי אף צדיקי עולם ושרפי קודש עומדים בפני נסיונות קשים, ומשם כל מעלתם וגדולתם¹⁴.

וכבר איתא מהרה"ק הי"ש משמואל' זי"ע (פר' נשא תר"ע) על דברי הגמרא (שבת פח: פט.) ואמר ריב"ל, בשעה שעלה משה למרום אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, רבש"ע, מה לילוד אשה בינינו, אמר להן לקבל תורה בא... אמר לו הקב"ה למשה, החזיר להן תשובה, אמר לפניו, ריבונו של עולם, תורה שאחה נותן לי מה כתיב בה... קנאה יש ביניכם, יצר הרע יש

כד. ואל תבהל נפשך בראותך כי ה'עבודה' עולה לך בקושי, כי אדרבה סימן זה יהיה מסור בידך, כל דבר מצוה והתעלות כרוך בנסיונות וקושי, וכך נלמד מדברי הגמרא (שבת ט:) שאם התחיל בסעודה אינו צריך להפסיק לתפילה, והקשו 'מאימתי התחלת סעודה, רבי חנינא אמר משיתיר חגורו [שהיו נוהגים לחגור עצמם בחוזק וקודם האכילה התירו ופתחו את החגורה], מתקיף לה רב ששת טריחותרא למיסר המייניה [מדוע אינו צריך להפסיק ולהתפלל, וכי טירחא היא זו שצריך לאסור ולקשור חגורו], ועוד ליקו הכי וליצלי [שיעמוד בלא חגורה ויתפלל], ותירצו, משום שנאמר (עמוס ד יב) 'הכון לקראת אלוקיך ישראל' על כן צריך לחגור עצמו קודם התפילה. עכ"ד הגמ'. ולכאורה צ"ב, שהרי לא נזכר כאן שום תירוץ ויישוב על הקושיא הראשונה 'טריחותרא למיסר המייניה' [עיי"ש בתוס' (ד"ה טריחותרא) שכתבו 'ולא חייש לשנויי קושיא קמייטא']. וביאר הרה"ק ה'יהודי הקדוש' זי"ע (היהודי הק' עה"ת פר' משפטים) שאכן בזה שאמרו 'משום שנאמר הכון לקראת אלוקיך ישראל' תירצו גם את הקושיא הראשונה, כי אם מצווה היא להכין עצמו לתפילה ועליו לאסור חגורו, אם כן יש בזה טירחא רבתי... שהרי דרכו של היצר הרע להקשות כל עשיית מצווה, ואפילו פעולה קטנה שמצד עצמה אין בה שום טורח ומאמץ, אך אם יש מצווה בדבר ממילא נדרש יגיעה לעשותה, וכל קושיית הגמ' שאין בזה טירחא היינו רק לפי ההו"א שאין כאן מצווה.

ובזה ביארו מדוע בכו בני ישראל בפחדם הגדול מהעליה לארץ הקודש, ואילו למחרת אמרו 'הננו ועלינו', כי כל זמן שהדבר היה בגדר מצווה הייתה עליהם התגברות היצר, ומשבטלה המצווה נאזרו כגיבור חיל הננו ועלינו... וכבר אמר הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע שאם החזונית (פינטל) באתרוג הייתה מצוה והידור באתרוג, לא היו מוצאים על האתרוגים חזויות בנקל אלא בקושי רב ואחרי בדיקות וחקירות מרובות...

כה. ומוסיף שם המהרי"ד לאידך גיסא, שאף הזוכה ל'והייתם קדושים לאלוקיכם' ידע כי אין זה מכוחו כלל כי 'אלמלא הקב"ה עוזרו לא יכול לו', והנה, המלאכים אין להם 'יצר הרע' ולא תאוות הגוף - ממילא אין קדושתם אלא מתנת שמים מבלי יגיעה ועבודה, כיו"ב, יביטו כל בני עולם כשהם עומדים ומצליחים בנסיונותיהם - שאין כאן אלא מתנת שמים, ומוסיף המהרי"ד בשם הרה"ק מסטרעליסק זי"ע שעיקר עבודת האדם להרבות בתפילה להפציר על כך מאבינו שבשמים, ואף הוא עצמו על כל ענין וענין שרצה להתחזק העיקר היה אצלו התפילה לה' שיעזור לו על זה, ולכן כתב 'יונתן' כמלאכיא - שאין להם יצר.. וזהו שהוסיף הכתוב 'אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים', שהיה רק באתערותא דלעילא...

כו. הוסיף המהר"ל (דרוש עה"ת יג.), שלכאורה יש להקשות מדוע אמר הקב"ה למשה 'החזיר להן תשובה', ולא ענה בעצמו למלאכים, ומבאר שלא רצה הקב"ה לומר שיש לאדם פחיתות וחסרון בבריאתו, ועל כן רצה שמשא בעצמו יאמר זאת (עיי"ש). ולמדנו מכאן דבר נפלא, כי על בני ישראל לדעת ולהשיג עניין זה שראויים הם לקבל את התורה מחמת היצר הרע שבקרבם, ועלינו להתבונן רבות במעלה זו, אשר אשרינו מה טוב חלקנו שאנו קרוצי חומר וזוכים לעשות נחת רוח לפניו ית"ש.

א) 'העם ההולכים בחושך ראו אור גדול', שרק על ידי שהלכו בחושך - שהמשיכו להלך בדרכם על אף החשכה והסתרות, לכן זכו ל'אור גדול'. וזהו מה שנאמר (מיכה ז ח) 'כי אשב בחושך ה' אור לי', שעל ידי חושך זוכים ל'ה' אור לי'.

ולא תתורו אחרי עיניכם - מעלת וחומר ענין שמירת העיניים בפרשתן (טו לט), 'ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם' וגו'. ה'בית יוסף' (אבהע"ז סי' כא) מאריך הרבה בחומר האיסור ועונש מי שעובר עליו (עיי"ש בכל לשוננו), ומביא לשונו של רבינו יונה (אגרת התשובה יט כ) 'ואשר לא נשא עיניו זוכה ותחזינה עיניו בנועם ה' מדה כנגד מדה, שכך אמרו רז"ל (ויק"ר כג יג) כל הכובש עיניו מן העריות זוכה ומקבל פני שכינה, שנאמר (ישעיה לג טו) עוצם עיניו מראות ברע, ונאמר אחריו (פסוק יז) מלך ביופיו תחזינה עיניך^{כז}'.

הק' (אחר כמה קושיות בפסוק) כי כאן למדנו חשיבותם של העובדים את הבורא מתוך קושי ונסיונות, והעושה בן זוכה להיקרא עבד ה'. וזהו אומרו 'ועבדי כלב', התדע מדוע נקרא בשם 'עבדי' עקב - כשכר על אשר היתה רוח אחרת עמו. הגם שאף יהושע לא חטא כשאר המרגלים, לא קראוהו 'עבדי' כי היה לו סיוע, שהרי זכה לזה בזכות תפלת משה, וממילא לא בא לידי נסיון כלל, משא"כ כלב שנכנס תחת סכנת יצר הרע ותחל רוח רעה לפעמו, והראיה - שהלך ונשתמח על קברי האבות, כמו שאמר רוח אחרת עמו, ואעפ"כ - וימלא אחרי, פירוש השלים אחר רצונו יתברך, לזה זכה להקרא עבד ה' כמשה רבינו^{כז}.

התגברות זו יקרה בעיני ה', כי ע"י עמידתו במאבק ובקשרי מלחמה כשאינו נכנע לצר הצורר זוכה להתעלות במעלות רמות^{כח}. וכמו שפירש הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (בהעלותך תרנ"ז) מה שנאמר (ישעיה ט

כז. ולעומת זאת, הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זי"ע היה דורש את הכתוב בפרשתן (יג יא) 'למטה יוסף למטה מנשה גדי בן סוסי' כמין חומר, שהנה תכלית ירידת האדם למטה לעולם הזה הוא בכדי להוסיף לנשמתו עוד תורה ומעשים טובים, והנה כאשר ירד למטה שכח מכל המטרה והתכלית ונהיה בבחי' מנשה - כי נשני אלוקים, גדי - הגד נא, וכי אינך אלא בן סוסי, במה עדיף אתה על פני הסוס... והרי שביד האדם להיות 'עבדי' או 'בן סוסי'...

מעשה בגנב שפרץ באישון ליל למשכן הסוסים, גנב משם סוס והטמינו במקום סתר, משחזר לגנוב סוס נוסף הורע מזלו ופגע בו בעל הסוסים, הלה שאלו ב' שאלות, א. היכן הסוס שחסר ממנין הסוסים. ב. מה מעשיך כאן באורוות הסוסים. נענה לו הגנב, הנה תשובה אחת לשתי השאלות, מלפנים בגלגול הקודם עבדת אצלי, אך לא נהגתי בך ביושר והעבדתך מעל הכוחות, ואף לא קיימתי 'ביומו תתן שכרו', על כן נגזר עלי שארד בגלגול לזה העולם בדמות סוס, בכדי שאעבוד אותך ובוזה אבוא אל תיקון נפשי, ואכן ירדה נשמתי בדמות סוס ועבדתך זמן רב, ועתה נשלם תיקוני ונהפכתי להיות בן אדם כשורש נשמתי בתחילה. ובוזה מיושבים כל קושיותיך, מה ששאלת הנה הסוס החסר, הרי הוא עומד לפניך, וזהו פשר מעשי באורווה, שממש זה עתה נהפכתי לאדם ועדיין לא הספקתי לצאת מהאורווה עד שהזדמנת הנה. שאל אותו בעל הסוסים לשמו, השיב לו שעדיין לא נקרא שמו בישראל, שהרי זה עתה נהפך להיות אדם ועדיין לא היה סיפק לקרוא לו בשם, שלחו בעל הסוסים לשלום, והוסיף להזהירו שמיום זה והלאה ינהג כראוי לבל יצטרך לירד שוב בדמות סוס. לאחר זמן הלך בעל הסוסים בשוק והנה רואה לנגד עיניו את אותו הגנב כשהוא מעמיד את הסוס הגנוב למכירה לכל המרבה במחיר, זעק עליו בעל הסוס, וכי חזרת להיות סוס... ישמע חכם ויוסף לקח לבל יהא כאותו הסוס וכאותו בן סוסי, אלא ימלא את התפקיד אשר עבדו נשלח לזה העולם.

כח. משל למה הדבר דומה, למי שמחזיק חפץ בידו, כיצד נבדוק אם הלה מחזיקו בכח או שאחזיתו רפה, ננסה לחלצו מידו ובזאת תבחן אחיזתו. עד"ז, המבחן לאדם האם אחיזתו בתורה ובמצוות היא ביד חזקה, כשהיצר מנסה 'להוציאו מידו' ולהפילו ממעמדו, אם הלה עומד כראוי על שלו הרי"ז סימן שאחזיתו כהוגן היא, ואם לאו הרי סופו מוכיח על תחילתו שמעולם לא גמר בדעתו לעשות רצון קונו.

כט. ועצה טובה כנגד היצר הרע איתא ב'קדושת לוי' (ד"ה עלו) לפרש האמור בפרשתן (יג יז) 'ועליתם את ההר', שכאשר בא היצר הרע אל האדם לפתותו לדבר עברה צריך שיאמר לו, הנה כל מגמתך הוא להכשילני לעשות

באר הפרשה - פרשת שלח

הרה"ק רבי שמואל מקאמינקא זי"ע ביאר כי 'לא תתורו' הוא מלשון 'נותר', וכלומר שעיקר אזהרת התורה היא שלא 'להתיר' ולהשאיר את המחשבה הרעה במוח, אלא תיכף ומיד יסלקנה מדעתו ולא ימשיך להרהר. וכיוצא בדבר פירש גם הרה"ק מקאברין זי"ע עפ"י מה דאיתא במדרש (בר"ר מד ה) שכל מקום שנאמר בו 'אחרי' הכוונה ל'מופלג' ומרוחק, וגם כאן שנאמר אחרי לבבכם ואחרי עיניכם הכוונה היא 'שעיקר החטא הוא מה שלא נזהר בהסתכלות השניה אחרי שנכשל כבר בהסתכלות אסורה בעיניו בשוגג בפעם ראשונה, שעל הראשונה אין לדנו כ"כ שהרי נעשית בלי כוונה, אבל כשהוא אינו שומר שוב את עיניו אח"כ זהו עיקר החטא' (הובא בתורת אבות ד"ה ולא) לא.

הננו ועלינו - ישוב בתשובה ויחשב כמי שלא נפל כלל בפרשתן (טו לט), 'ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם', הנה 'מכת מדינה' היא הייאוש - שהאדם מתייאש מעצמו, ואחר שנפל ונכשל בחטא חותם עצמו ב'חותמו של...' בהחלטה כי כבר איננו שווה מאומה... וממילא כבר מותר לו הכל, כי ממילא כבר רחוק הוא מן הקדושה. וכה ביאר הרה"ק מויד'טשויב זי"ע בספר 'סור מרע ועשה טוב' (בהקדמה לדרך עץ החיים) בשם הרה"ק ה'חווה' מלובלין זי"ע 'ולא

ה'חיד"א' (כסא דוד דרוש כו, וע"ע בפתח עינים שבת סד. ד"ה תנא) מפרש בלשון הפסוק, שהנה מובא בגמ' (שבת סד.) שלאחר מלחמת מדין אמרו שרי האלפים ושרי המאות למשה 'מידי עבירה יצאנו מידי הרהור לא יצאנו, מיד ונקרב את קרבן ה', ולכאורה קשה מדוע הוצרכו לכפרה זו והלא מפורש בגמ' (קידושין לט:) 'מחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה', ואם כן מה בכך שלא יצאו מידי הרהור. ומביא מה שכתב הרב מהר"י אירגאס (שו"ת דברי יוסף סי' ס) שכל דברי הגמ' נאמרו באופן שמחשב לעשות עברה ולא עשה, וכגון שחשב ללבוש שעטנז ולבסוף לא לבש, אמנם במקום שהמחשבה עצמה היא עברה, א"כ ודאי שצריך כפרה על עצם המחשבה, ועל כן הוצרכו להביא כפרה על שלא יצאו מידי הרהור. עפ"י מבאר החיד"א לשון הפסוק, שהזהירה תורה ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם, שמא תאמר אין זה אלא הרהור ואין הקב"ה מצרפו, לזה אמר אשר אתם זונים, ר"ל שזה עצמו נחשב למעשה ולגוף האיסור, והטעם שהחמירה התורה כל כך הוא משום שאחריהם - כלומר מחמת מה שיהיה 'אחרי', שמדרך הרהור רע שמביא לידי חטא ולידי מעשה. ומסיים בדברי רבינו יונה שהמסתכל הרי הוא נחשב כמומר לדבר אחד (והיינו כמי שרגיל בכך בשאט נפש).

תאוותך, והנך מפתה אותי כי כדאי לי לעשות זאת שע"ז יהא לי תענוג, אם כן איפוא, מוטב לי שלא לשמוע בקולך ואז יהיה לי תענוג תמידי לעולם מאשר אשמע בקולך ואז יהא לי תענוג לשעה מדבר הפסד, וזהו שאמר הכתוב 'ועליתם את ההר', כי 'הר' רומז ליצר הרע שנקרא הר (סוכה נב), והכוונה שמעצם פיתוי היצר לתענוג אסור רח"ל יתעלה על ידי שלא ישמע אליו ויהיה לו תענוג מאת הקב"ה המשלם שכר טוב ליראיו.

ל. וכבר אמרו, שבריש הפרשה אנו מוצאים שהקב"ה אמר לו למשה רבינו 'שלח לך אנשים ויתורו את ארץ כנען', ואף על פי שמאת ה' היתה זאת, מכל מקום כמה מכשול וכאב יצא מאותו 'ויתורו'. ומכאן קל וחומר, אם בעת שציווה הקב"ה 'ויתורו' יצא מה שיצא, אם כן מה נוראות הם תוצאותיו של ולא תתורו - אם יתור האדם חלילה אחר לבו ועיניו.

לא. מסופר על הגאון ר' זלמליה מוואלוז'ין זי"ע תלמידו של הגר"א מווילנא זי"ע שכשהוכרח לילך ברחובות העיר ווילנא היה מהלך בצידי הרחוב תחת המקום אשר היו צינורות מקלחים שופכים, משנשאל על מנהגו זה שהרי קרוב לודאי שאסור להרהר שם בדברי תורה, והשיב להם, כי אם יהלך באמצע הדרך יעבור על מה שאמרו חז"ל (עירובין יח:) 'אחורי ארי ולא אחורי אשה', 'על כן אני בוחר הרע במיעוטו לילך דרך זו' (הובא בתולדות אדם). וללמדנו כי מוטב להרהר בשופכין מאשר להרהר ב...
פעם נתלוותי לכ"ק אאדמו"ר זי"ע בדרכו ברחובה של עיר, ולפתע, כאשר הגענו לקרן זוית, משך אותי עמו לתוך 'צפרדע' (פח זבל גדול), באומרו 'כאן מריח טוב יותר משם'... כי היתה שם קבוצת נשים... וזאת למודעי כי אאדמו"ר היה איש 'מיושב בדעתו', ולא היה זה כלל מדרכו... אך כך הוא הדרך הישרה לקפוץ ולברוח כמו מפני השריפה...

נתגבר לשוב בתשובה, לעלות אל ארץ הקודש מתוך אמונה ובטחון בה', ואכן, בדרך עלייתם מתו, וזבאו בזה לדרגת 'מת מתוך תשובה סימן יפה לו', ואין לך תשובה גדולה מזו, כי הקב"ה קיבל אותם ואת תשובתם השלימה.

עפ"י האמור מבאר ה'חתם סופר' הא דאמרו חז"ל (שבת צו: צו.) 'תנו רבנן מקושש זה צלפחד דברי רבי עקיבא, אמר לו רבי יהודה בן בתירא, עקיבא, בין כך ובין כך אתה עתיד ליתן את הדין, אם כדברך (שהמקושש הוא צלפחד) - התורה כסתו ואתה מגלה אותו. ואם לאו - אתה מוציא לעז על אותו צדיק (צלפחד). אלא מהיבא הוה מועפילו (היינו שצלפחד מת בהיותו מהמעפילים)'. והנה, אם נאמר כפי הנראה בפשטות שהמעפילים רשעים היו שהלכו נגד רצונו של מקום, אם כן אף רבי יהודה בן בתירא האומר שצלפחד מן המעפילים היה, הרי הוא מוציא לעז עליו או מגלה מה שהתורה כסתה. ובע"כ תאמר, כי המעפילים אכן היו צדיקים וקדושים, וכל העפלתם לא הייתה אלא מתוך מטרה לשוב בתשובה, ואכן, מתו מתוך תשובה, ולזה אמרו בנותיו שאביהם בחטאו מת - היינו מתוך תשובה על חטאו.

למדנו מכאן - שלעולם לא יתייאש אדם, אלא תדיר ככל עת זכבל מקום ימשיך בעבודת התשובה, ואף אם נראה לו שאפסה כל תקוה וכל שערי מעלה ננעלו בפניו, עדיין עליו להמשיך בתשובתו כי לסוף יקבלוהו ברחמים וברצון יב.

לא ידח - אין מי שמרוחק מהבורא

ואל יאמר אבדתי גם אבדתי, נתרחקתי כל כך מבוראי עד שאינו מרחם עלי, דאיתא בספר 'שפתי צדיקים' להרה"ק רבי פנחס מדינאוויץ זי"ע (בפרשת ד"ה או יאמר

תתורו אחרי... ואחרי... - אף אם נכשלת בעוונות החמורים ביותר אל תתיר את הקשר, עמוד עמוד על משמרתך, וייחשב לך כמי שלא נכשלת מעולם (ואף הפגם עדיין נחשב 'נוטר' כשיחזור בתשובה).

נוראות מצינו במשנת הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (ת"מ שלח ד"ה בענין שילוח מרגלים) המבאר את כל השתלשלות פרשת המעפילים, שנאמר (יד מ) 'וישכימו בבוקר ויאמרו הננו ועלינו אל המקום אשר אמר ה' כי חטאנו'. ומשה הזהירם שלא ימהרו לעלות אל ארץ ישראל, ואכן בדרך עלייתם מתו. ולכאורה צריך ביאור מה חשבו אותם מעפילים בהמרותם את פי ה', הרי כבר ראו ביום האתמול שנענשו המרגלים בהמרותם את פי ה'.

ומבאר החתם סופר, כי כל חטאם של מרגלים היה בהסרת בטחונם מה', כי אכן אמת היה הדבר 'כי עז העם היושב בה', אבל היה להם לבטוח בה', והם לא בטחו בישועתו. ויהי ממחרת, התעוררו לשוב בתשובה שלימה, וכתשובת המשקל 'באותו מקום ובאותו זמן' רצו לעלות לארץ ישראל אל מקום הכנעני והעמלקי - להראות רוב בטחונם בה', אך הקב"ה שלח ביד משה עבדו לומר להם לא תעלו ולא תלחמו. והם חשבו שהבורא דוחה אותם מתשובה, ולא אבו לשמוע בקול דברים אלו, כפירוש ה'של"ה' הק' (שער האותיות אות ק' בשם אביו הק') בדברי חז"ל (פסחים פו:) 'כל מה שיאמר לך בעל הבית עשה חוץ מצא', כל מה שיאמר לך הקב"ה שהוא בעל הבית בעולם הזה עשה וקיים, חוץ מצא - אם יאמר לך הקב"ה צא ממחיצתי, אינני מקבל תשובתך, בזה לא ישמע לקולו כלל, אלא ישוב אל הבורא ביתר שאת ויתר עז. וכך נמי אמרו המעפילים - לא נשמע להקב"ה האומר שאבדה תקוותנו, אלא

לב. נוראות מצינו בתורתו של הרה"ק ה'מי השילוח' (נשא ד"ה דבר), שהנה כתיב בפר' נשא (ה ו-ח) שהגוזל את הגר שאין לו יורשים ונשבע לשקר שלא גזל, והודה לאחר שמת הגר שמביא את הקרן והחומש אל הכהן, ומבאר כי לכאורה נראה שחטא זה אין לו תקנה, שהרי מת הגר ואין לו יורשים שיוכל להשיב להם, אך מכל מקום פתח הקב"ה שערי תשובה, שיתקן את החטא על ידי שישלב לכהן, כי הקב"ה יש לו 'עצות לבל ידח ממנו נידח', ואין לך דבר העומד בפני התשובה, ומכאן נלמד גם לענין החטאים שנאמר בהם שאין להם תשובה, שאין הכוונה כפשוטו, כי אפילו במצב שנראה כ'לאחר ייאוש' ואין שום דרך לתקנו, עדיין יש לו להקב"ה עצות היאך לקבל את האדם הדופק בתשובה. ולא עוד, אלא שמקור מצוות 'יודוי' לחוטא השב מחטאו נאמר בעניין זה, וכדכתיב (שם ז) 'והתודו את חטאתם אשר עשו', וכמבואר ברמב"ם (פ"א מהל' תשובה ה"א) ובחינוך (מצוה שס"ד), והרי שפרשה זו היא 'בניין אב' לכל יסוד דרכי התשובה, כי מכאן נלמד שבכל מצב שהוא הקב"ה נותן את הדרך היאך נוכל לשוב לפניו.

באר הפרשה - פרשת שלח

הוא רח"ל, אלא ידע כי עדיין מאמין הוא בהקב"ה, כי בפנימיות נפשו של כל אחד מישראל חקוקה האמונה בהקב"ה ה'ל, ואין זה אלא התגברות היצה"ר המנסה בכל כוחו להשפילו, וממילא לא יפול ברוחו.

ובך איתא מהרה"ק בעל ה'תניא' זי"ע (פכ"ט) ללמוד מהאמור בפרשתן (יד מ) 'וישכימו בבוקר ויעלו אל ראש ההר לאמר הננו ועלינו אל המקום אשר אמר ה', ולכאורה יש לתמוה שהרי אמש אמרו להם המרגלים 'לא נוכל לעלות אל העם כי חזק הוא ממנו' (פסוק לא), והכוונה היא כלפי מעלה [בדרשת חז"ל המובאת ברש"י], וגרמו לכל העם שלא להאמין בהקב"ה אשר ביכולתו להביאם אל הארץ, ואם כן מניין שב להם הבטחון והאמונה בהקב"ה עד שאמרו 'הננו ועלינו', ולא מצינו בשום מקום שהראה להם משה רבינו איזה אות או מופת על גבורתו של הקב"ה. אלא מכן הוכחה ברורה כי בני ישראל בעצמותם הם מאמינים בני מאמינים, אלא שהתלבש בהם הסט"א לטשטש את האמונה, וכאשר קצף עליהם הקב"ה ואמר 'עד מתי לעדה הרעה הזאת' (פסוק כז) וכו', מיד נכנע ונשבר 'לב עיקש' ששרר עליהם, וכדכתיב (פסוק לט) 'ויתאבלו העם מאוד', ונשבר כח הקליפה, וממילא חזרו ישראל לאמונה המוטבעת בהם כבראשונה, וכבר רצו להעלות לארץ ישראל בתוקף האמונה שבם. ומסיים הבעל התניא זי"ל, ומזה יכול ללמוד כל אדם שנופלים לו במחשבתו ספקות על אמונה, כי הם דברי רוח הסט"א לברדה המגביה עצמה על נפשו, אבל ישראל עצמן הם מאמינים. עכ"ל לה.

הג' עה"פ ועתה יגדל נא), שבוודאי לא הסתפקו המרגלים בכוחו ויכולתו של השי"ת, אלא (ז"ל), 'כי באמת יודעים היו שהיכולת ביד הקב"ה להנהיגם למעלה מהטבע, כי כבר הורגלו בכמה ניסים פלאים, אמנם היו סבורים, אחר שכבר נתלכלכו בכמה חטאים ב'עגל' וגם ב'מתלוננים', אולי גרם החטא שאין אנו כדאין עוד שיעשה הקב"ה עמנו ניסים, ולהנהיגנו למעלה מהטבע. ובאמת זו הייתה כוונת השי"ת בשליחת המרגלים כדי שיראו שם את הנפילים בני ענק ויבינו שבדרך הטבע אי אפשר להם לכבוש את ארץ ישראל, ואעפ"כ יכנסו לארץ ויקבלוה בתורת מתנה, או אז יוכחו לראות כי לעולם רחמי הקב"ה אב הרחמן על בניו רחומיו, ולעולם יעשה להם ניסים מחמת אהבתו עליהם.

מבאן תשובה כנגד אותם הרהורי ייאוש המנקרים בלב האדם, לאמר, ידעתי גם ידעתי, שהקב"ה הוא אב המרחם על בניו, אך אני כבר נדחיתי לגמרי, ואף שאמר הפייט 'הטוב ומיטיב לרעים ולטובים' אינני בכלל זה (כמאמר העולם, שלכל 'כלל' יש יוצא מן הכלל), כי אין זה אלא לסתם 'רעים', אבל לא לרע כמוני... ובאמת טענה זו אין לה שחר, ומעיקרא פירכא היא, ואדרבה תגל נפשו בה' ובישועתו ויראה פלאות בזכות אמונתו ל'.

עוד 'חיוק' גדול למדנו מפרשתן, שגם אם יש לו לאדם 'נפילה' ואינו מרגיש את אור האמונה או אפילו אם ח"ו יש בו הרהורי כפירה רח"ל אל ירך לבבו ואל יתייאש מתוך מחשבה פסולה על מצבו השפל וכי 'כופר'

לג. הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע היה אומר על דבריהם (תענית כט). 'ותשא כל העדה ויתנו את קולם ויבכו העם בלילה ההוא (יד א) - אמר רבה אמר רבי יוחנן, אותו היום תשעה באב היה, אמר להם הקב"ה, אתם בכיתם בכייה של חינו, ואני קובע לכם בכיה לדורות'. ואם במידת פורעניות כך, עאכ"כ שבמידה טובה המרובה ממידת פורעניות - וודאי שאם ישמח האדם אפילו שמחה של חינו יקבע לו הקב"ה שמחה לדורות.

לד. 'מעשה' במשגיח שדרש בישיבתו אודות חשיבות לימוד המוסר, וכה אמר בדבריו, ספר 'מסילת ישרים' הוא 'תעודת הזהיו' (ID card) של בחור בישיבה, אחד מהבחורים שניחן במידה יתירה של תמימות הוצרך באותם הימים לעבור את גבולות ארצו, נטל עמו את ה'מסילת ישרים' והראהו לשומר הגבולות כ'פספורט' (Passport), השומר הביט בו בתימהון, וכי זו היא תמונתך, ענה הבחור, אכן כן, זוהי תמונת דיוקני, כי כך נולדתי - נשמה שנתת בי טהורה היא, אמנם יתכן ששינתי צורת פני, אבל מתחילת דבר זו הייתה תמונתי - באותה שעה כשר היה. באמת אמרו כשיכיר האדם מהי תמונת דיוקנו באמת וכל שינוי בתמונתו אינו אלא שינוי חיצוני, ולא במהותו הפנימית בתור יהודי שהרי יהיה מה שיהיה - הרי הוא בן לאביו שבשמים, אז יבין שבכל עת אפשר לו לרחוץ עצמו ולשוב לתבניתו שמתחילה...

לה. מעין הדברים ביארו, כי בא ללמדנו שכל כוחו של היצר הרע הוא רק לבלבל את האדם בדמיונות שוא, ועל כן בשעה שהתגבר היצר רעדו עד כדי מוות מאותם ה'נפילים', ואילו ברגע שהיצר הניחם לנפשם נתפקחו והבינו שאין כאן כלל ממה לחשוש ולפחד עד שאמרו 'הננו ועלינו'.

באר הפרשה - פרשת שלח

יה"ר מלפני אבינו שבשמים שנזכה כולנו יחדיו להאמין ובקרוב יאיר אור חדש על ציון 'וימלא כבוד ה' את בה' באמונת איתן, להתקדש בקדושה העליונה, כל הארץ' בב"א.

וכך היה אומר הרה"ק מקאצק זי"ע, כי אכן אמת הוא שהיצר 'אריה' הוא, אלא שהוא אריה מ'נייר' – יגש ויתחיל לקרעו ויראה כי בידו וביד כל אחד לקרעו.

ומעניין לעניין באותו עניין, כתיב בפרשתן (טו לט) 'וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' ועשיתם אותם', שמעתי לבאר בדרך רמז, דהרבה פעמים נראה לו לאדם שאין ביכולתו לקיים מצוה פלונית, כי איננה לפי טבעו או ש'המציאות' איננה נותנת לו לקיים מצוה זו, ועל האדם לאזור כגבור חלציו ולדעת ש'אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו', ואם הוא נצטווה במצוה זו בוודאי יש לו את הכח והיכולת לקיים המצוה בשלימותה. וילמד ממצות ציצית, שהרי 'לעולם' אסור ללבוש צמר ופשתים יחדיו משום איסור שעטנז, ובספרים נתבאר דצמר ופשתים הם ענינים נגדיים עד שאי אפשר שיתחברו ביחד, לכן נאסר החיבור שלהם באיסור שעטנז, ואפ"ה במצוות ציצית מצינו שהותר איסור שעטנז (יבמות ד.), ומכאן תבין, דלצורך מצוה אפשר לחבר אפילו דברים נגדיים, ויש ביד כל אחד להתגבר על ההתנגדות ולהתחבר לצורך מצוה, וזאת אמרה תורה, וראיתם אותו - ראו נא את הציצית, והתבוננו שכל דבר המפריע ומתנגד יכול להיות חבר ושותף כשמגיע לקיום מצוה, וזה יתן לכם כח לקיים וזכרתם את כל מצוות ה', להתגבר על כל הטרדות והמניעות בקיום המצוות, וגם מה שנראה כמונע יצליח, ויתקיים בכם ועשיתם אותם.

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: עבודת ה'

פרשת שלח

בס"ד | גיליון מס' 284

אלו מילים בודדות יצרו לבבות חדשים?

ועבדי כלב... (י"ד, כ"ו)

בימינו אין עבודת כמשמעותה ההיסטורית, אולם כשנתבונן במושג 'עבד' של פעם - נגלה כי מדובר באדם נטול תנאים וזכויות, אדם שבכל תנאי חיים ובכל מצב מחוייב לעבוד כמצוות אדונו, בלי יכולת להתנגד או לטעון אחרת. ברצות האדון תהיה לו שגרה, וברצותו - כל ימיו מהומה. ועדיין, הוא נותר בטל ומבוטל לדעת אדונו, משרת אותו בנאמנות!

פרשת השבוע מגלה לנו רז זה, מציינת אותנו בסוד הזה, בעזרתו יוכל יהודי להתגבר על כל קושי ושיבוש. הנה, כלב בן יפונה, התמודד עם קושי בלתי נתפס: הוא יצא איך הוא יכול להתמודד מולם? מנין לו הכוחות לעמוד בגבורה מול כמעט כל חבריו ולהסות את דברי הבלע שלהם?

משיבה לנו התורה: 'ועבדי כלב, עקב היתה רוח אחרת. עמו'. ללבב בן יפונה היתה נוסחה מנצחת, רוח אחרת. הוא היה 'עבד' בכל מהותו, בטל ומבוטל לרצונו של בורא עולם. העובדה שכמעט כל חבריו פועלים בדרך מסויימת, אינה מחייבת אותו. כי הוא עבד בכל מהותו, כנוע לתכתיבים של בורא עולם, לא סוטה מהם ימין ושמאל. לפיכך שכרו מובטח להיכנס לארץ ולרשת חבל אדמה מבוקש, כי בורא עולם משלם טוב לעבדיו, משלם שכר רב לבטלים למרותו!

הבה ניקח עימנו את המסר הזה, לכל תחומי החיים. בכל פעם שהשגרה משתבשת, שהחברה קובעת מוסכמה, כשיש לנו קשיים כלשהם - ניזכר שאנחנו עבדים של בורא עולם. ככל שנסגל את המחשבה הזו, את תפיסת החיים הזו - כך נזכה לעמוד בגבורה מול כל נסיון ושיבוש הרגל, כך נזכה שבואר עולם יעניק לנו מטובו שפע השמור באוצרותיו לעושי רצונו בכל תנאי ומצב!

מי ברשימה הסודית...?

היה זה בשעת לילה מאוחרת, כשנשמעה נקישה מהוססת בדלת ביתו של זקני, הגה"ח רבי שמואל צבי קובלסקי זצ"ל שבשבוע הבעל"ט יחול יום היא"צ שלו והיהו הדברים לעילוי נשמתו. הרב קובלסקי קידם את הנקש במאור פנים, והלה סיפר כי הגיע לבקש הלוואה בסך כ-4,000\$. סכום זה נחשב באותם ימים כהון רב, והרב קובלסקי נאלץ להשיבו בשלילה.

הלילה חלף, ולמחרת בשעת בוקר נפעם אותו יהודי לשמוע כי הרב קובלסקי מחפש אחריו משעת בוקר מוקדמת. כשנפגשו, ביקש הרב קובלסקי לוודא מהו הסכום הדרוש הלוואה ולמשך כמה זמן. 'ארבעת אלפים דולר', שב הלה ואמר, בעודו מהרהר אולי הרב קובלסקי מצא מטמון באישון ליל. הרי רק אמש ראה את הסכום הנכבד הזה כלמעלה מכוחותיו, והנה שוב מבקש הוא לדעת בכמה בדיוק מדובר ולא יאזינו תקופה...

אחד הדברים שהכי קשה לעשות בהם שינוי, הוא ההרגל. ההרגל - כשמו כן הוא, דרכו הרגילה של אדם לחיות, לפעול ולהתקדם. למעשה, כל החיים שלנו מורכבים ממסכת של הרגלים: הרגל באיזו שעה הולכים לישון ובאיזו שעה קמים, הרגל היכן מתפללים ובאיזו שעה, הרגל מה אוכלים, מתי ואיפה, הרגל כיצד נוהגים בכל תחומי החיים. רוב בני האדם שונאים שינויים שוברי שיגרה, מתקשים להתמודד עם הרגל שמשנתה. על ההרגל מורכב בסיס החיים שלנו, ואנו פועלים לפיו.

בהתאמה, תהלוכות החיים שלנו ורמתנו הרוחנית, תואמות להרגלים שלנו. יהודי שמתרגל להתפלל מוקדם ולבוא מבעוד מועד לתפילה, ייקל עליו להתפלל כראוי ובכוונה. אדם שכמעט אינו יוצא מסביבת מגוריו הקרובה, בדרך כלל אינו מתקשה הרבה בשמירת עניו. גם אדם שאינו מבלה הרבה בין יושבי קרנות - יוכל להיזהר די בקלות מלשון הרע, ואדם שהרגלו וסדר יומו חובקים שעות ארוכות של שהות בבית המדרש - בדרך כלל יתעלה בתורה.

הבעיה מתחילה כשיש משהו שמחייב אותנו לשבש את ההרגל. שמחה משפחתית בעיר מרוחקת, צורך ברופא במקום זר ומנוכר, או - כמו שכולנו חווים עתה - קשיים בתפעול בתי הכנסת ובתי המדרש. פתאום, כל ההרגלים משתבשים, ואנו מתקשים להתמודד מול המשימה: לצלוח את שינוי ההרגל הזה תוך התקדמות רוחנית, ולא נסיגה חלילה...

להמחשה, נדגים יהודי המשתתף בשיעור יומי קבוע, ובשל שמחה משפחתית עליו להיעדר. הוא עלול להחמיץ דף גמרא יקר, אלא אם ייערך ויצטייד בשיעור מוקלט, ואז יקשיב לשיעור בדרכו. כל עוד הוא בבית המדרש - הוא האחרון שיחמיץ את השיעור, אולם כשהוא מוכרח לצאת - הוא נדרש לכוונת נפש מיוחדים כדי לעמוד בהספק השיעור היומי. כך גם אדם השומר עניו ופיו בימים כתיקונם, כשלתע מוטל עליו להמתין במקום זר ומנוכר, בזירה רוויית נסיונות - יתקשה לעשות זאת.

אז מה הפיתרון? כיצד מתמודדים מול שבירת שגרה ושינוי הרגל? איך ממשיכים קדימה ולא נסוגים?! התשובה היא שזה עניין של תפיסת עולם, של התבוננות ומחשבה על תפקידו של היהודי. טעות היא לחשוב שכל תפקידנו הוא להיות יהודים טובים בתנאים מיטביים ובימי שגרה. כי ברור מלכתחילה שכל יהודי מסדר את שגרת חייו כראוי. תפקידנו עמוק בהרבה:

תפקידנו הוא לפתח תפיסת חיים של 'עבודת' לבורא עולם. של שעבוד לרצונו, התבטלות לדרישותיו, כניעה מוחלטת להוראותיו. כשאדם הוא 'עבד' בכל מהותו, בטל ומבוטל לרצון הבורא, חייל מסור של אבא שבשמים - תפיסת החיים הזו מובילה אותו, שומרת עליו ומחזיקה אותו היטב גם כאשר השגרה נשברת וההרגלים משתבשים. יהודי שהוא עבד של ה' - אינו זקוק לשגרת חיים או לתנאים טובים כדי להמשיך להיות עבד. הוא עבד זוהו, ועל כך גאוותו ושמחתו!

דיון מפתיע, פסיקה מפעימה!

היה זה דיון מרתק ומפתיע, בו נדרש הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל לפסוק. לפניו התייצב נאמן ביתו, הגאון רבי יוסף אפרתי שליט"א, שביקש להזמין חשמלאי שיגביר את כח החשמל בבית, כי הכח הקיים נמוך מאוד, עד שבכל פעם שמכונת הכביסה פועלת - יש לכבות את תנור החימום. הוא דואג לכריאות הרב, ומבקש להזמין חשמלאי שיגביר את כח החשמל, למען יוכלו מכונת הכביסה ותנור החימום לפעול בעת ובעונה אחת.

מנגד התייצבה הרבנית ע"ה, וטענה שאף אם אמנם יש ביכולתם לממן עבודה כזו, הרי לשכניהם אין, והם עלולים להיגרר בעקבותיהם ולשקוע בחובות. לפיכך, טענה הרבנית, אין זה ראוי לבצע עבודה כזו, והיא מוכנה להתחייב שבכל עת שהרב נוכח בבית וזקוק לחימום - היא לא תפעיל את מכונת הכביסה, כדי שכן החשמל הקיים יספיק...

הרב אלישיב פסק כדברי רעייתו, והגברת כח החשמל בבית בוטלה. וסיפור מפעים זה, שהופיע בגיליון 'תד' נאמן' שהופיע לרגל יום השלושים להסתלקות הרב אלישיב, מאיר אור נוסף על משמעות עבד ה':

עבד ה' לא חושב רק על עצמו, על נוחותו, ועל מה שומרת לו. אין ספק שהיה מותר להגביר את כח החשמל, אבל הדאגה לטובת השכנים - היא צורת חשיבה נעלית, שיעבדי ה' זוכים בה. הבה נחליט להיות עבדי ה', לקחת בחשבון גם דברים שהם מעבר לחובות המוטלים עלינו, ונוכה לחיים רוחניים מאירים וזכים!

לעילוי נשמת
ר' שלמה פרץ ז"ל בן מאיר הלוי גולדשמיט (אריאלי)
ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת
ה"ר משה יהודה ב"ר שלמה ז"ל מרמורשטיין
נלב"ע כ"ז אייר תשע"ח ת.נ.צ.ב.ה. | הנוצח ע"י המשפחה

חלפו כמה שעות, והנה הרב קובלסקי ניצב בפתח ביתו של אותו יהודי, וארבעת אלפים דולרים, שטרות מגוונים ומזומנים, בידי. האיש הודה מעומק לבו על המאמץ, אבל לא הצליח להתאפק מלשאול: 'הרי מלכתחילה, כשפנית אליכם, השיב לי הרב שאינו יכול לסייע. מה השתנה תוך כמה שעות? הרב מצא אוצר או משהו?'

'אספר לך סיפור, וכבר תבין...' - השיב הרב קובלסקי, וסיפר: מעשה ביהודי שעמד חסר כל לפני נישואי בנו, ונסע אל הרה"ק מלובלין ז"ע לבקש את עצתו וברכתו. הרבי כתב עבורו המלצה חמה, ונתן לו אותה באומרו: 'קח את ההמלצה וסע לעיירה ראדושיץ. הראה את ההמלצה הזו ליהודי הראשון שתמצא, וישתתף קרובה לבוא!' - פסק הרבי, הוסיף כמה מילים מסתוריות ונפרד ממנו לשלום.

היהודי לא שואל שאלות, ונוסע לראדושיץ. הוא מגיע לבית הכנסת המקומי, שם - בין בטלני העיירה, הוא מוצא את הרה"ק רבי ישכר דב מראדושיץ ז"ע, שהסתר את גדולתו הרוחנית וכונה באותם ימים 'בערל בטלן', על שם היותו יושב בין בטלני העיירה. הוא היהודי הראשון אותו הוא מוצא, ובאין אומר ודברים - הוא פשוט מגיש לו את המכתב. רבי ישכר דב קורא את המכתב בהתרגשות, אולם נאנח ומשיב:

'הלא אתה, רבי יהודי, כי למרות רצוני לעשות רצון צדיק, אני לא מתאים. ראשית - הלא הנני בטלן העיירה, ואתה ראוי למישהו מוצלח ממני. ושנית - רק אמש סיימתי סיבוב על פתחי נדיבים, והזוהרתי לא לשוב בשנה הקרובה...'

'טעות בידך!' קובע מיד היהודי הזר. 'הרבי אמר לי לנסוע לראדושיץ, ולהגיש את המכתב ליהודי הראשון שאפגוש. הרבי לא אמר לוותר לו אם הוא נחשב לבטלן, או אם כבר גייס כסף למטרה אחרת... מה שכן, כשנפרדתי מהרבי הוא לחש לי עצה מסתורית: שאם היהודי הראשון שאפגוש יסרב לבקשתי, אניגיד לו בשם הרבי שהוא לא ברשימה!' 'לא ברשימה?' שאל רבי ישכר דב בבהלה. 'מה?! באיזו רשימה הרבי אמר שאני לא נמצא?!'

'יש רשימה למעלה, בשמים', ציטט היהודי בשם הרבי מלובלין, 'בה רשומים היהודים שהקדוש ברוך הוא רואה בהם שלוחים שלו, מסורים למענו, מוכנים לפעול ככל אשר ידרוש מהם בכל תנאי. ליהודים הללו הוא שולח משימות, כמו לסייע לנזקקי עמו. לא כולם זוכים להיכלל ברשימה. רק יחיד סגולה זוכים להימנות עליה. הרבי אמר לי, אם היהודי הראשון שתפגוש יסרב לסייע לך - תגיד לו שבכך הוא מוציא את עצמו מהרשימה...'

שמע רבי ישכר דב, וחרדה אחזה אותו. יש רשימה מצומצמת למעלה, והוא לא ייכלל בה? לכך אינו יכול להסכים. 'בוא, בוא אחריי', אמר, וניגש לביתו של אחד מעשירי העיירה. הוא פתח בהתנצלות כי הוא חורג מהתחייבותו לא לפנות אליו בשנה הקרובה עקב מכתב חריג מהרבי הקדוש מלובלין, והעשיר - בשמועו כי הרבי מלובלין מעורב בעניין - ניגש מיד לכספת, שלף את מלוא הסכום הדרוש לחתונה והגישו ליהודי שלפניו.

הם יצאו יחדיו מבית העשיר, כשהיהודי הזר אינו מוצא מילים להודות לרבי ישכר דב. ואילו רבי ישכר דב משיבו: 'אינני זקוק לתודות, הלא רק בזכותך אני זוכה להישאר ברשימה... הרי לולא התקשורת כלפני, הייתי מתעלם ממישימה שהטיל עליי הבורא, ונמחק מהרשימה שלו! הצלת אותי, נתת לי את הזכות להישאר מסור לבורא עולם, לבטל את רצוני לדרישותי, עליי להודות לך!'

ככל הסיפור הזה סיפר הרב קובלסקי לבן שיחו, והסביר: 'אמש, אחרי ששלחתך מאוכזב, נזכרתי בסיפור זה. כל הלילה התהפכתי על משכבי, נשלחה לי 'משימת ביצוע' ממימית, והתעלמתי? הרי יתכן שבכך אני מאבד את מקומי ברשימה! לפיכך עם שחר רצתי לחפש אחריו, לשמוע פרטים מדוייקים ולפעול עבורך, כדי להישאר ברשימה המיוחדת של מקיימי שליחותו של בורא עולם!'

סיפור מופלא זה, פותח לנו צוהר לעולמם של עבדי ה' ולמעלתם הייחודית. הנה כי כן, כל יהודי בוודאי נדרש לעשות חסד, לפי כוחו ויכולותיו. אולם ככל שיהודי מסוגל לעצמו חשיבה של 'עבד', של התבטלות לבורא עולם, הוא מניס לחיי מיד של שליחות, של רצון לפעול בכל כוחו - וגם למעלה מכוחו, כדי לעשות רצון אדונו!

ומי שזוכה בכך - הוא ברשימה. ברשימה הנעלית, הנשגבה, של יחידים הסגולה שהם חיילים של בורא עולם בעולם הזה, נתונים למרותו המוחלטת, מתבטלים לגמרי לרצונו. הוא זוכה לקרבת ה' ייחודית, למעלה רוחנית נדירה. כי הוא לא עוד יהודי שעושה רצון ה', הוא עבד שלו, הוא בטל אליו.

וככל שנסגל את תפיסת החיים הזו - כך ייקל עלינו לעמוד בכל נסיון, בכל אתגר, בכל משימה שבורא עולם מעמיד לפתחנו. כן, גם אם השגרה משובשת, גם אם החיים אינם רגילים, גם אם נראה כי חסד כזה או אחר גדול מכפי מידותינו - נצליח לעמוד באתגר ולעשות נחת רוח לבורא עולם, כי ה' הוא מלכנו, ולו אנחנו עבדים!

'מזל טוב' במחלקה הקרדיולוגית?

את הסיפור המופלא הבא סיפר מגיד המישרים, הרה"ג רבי מיכאל גרינוולד שליט"א: הוא הוזמן לשאת שיחה באחת הישיבות בגודל חשיבות הנהירות מדיבור דברי חולין בבית הכנסת. כשהשיחה הסתיימה, ניגש אליו בחור אחד, השפיל עיניים ואמר: 'יש

לי בעיה חמורה בלב, מום שמלווה אותי מאז לידתי ונוטל את שלווה נפשי, מכריח אותי לצאת ולבוא בשערי מחלקות קרדיולוגיות. אולי יש לרב סגולה עבורי?' - שאל.

עבור הרב גרינוולד, היתה השאלה הזו, לאחר הדרשה הזו, כהתאמת כפפה ליד. 'עצתי לך, לקבל על עצמך להיזהר מדיבורי חול בבית הכנסת בשעת התפילה!'

'לכמה זמן עליי לקבל על עצמי את הקבלה הזו?' - שב בחבור ושאל, והרב גרינוולד השיבו: 'מה זאת אומרת לכמה זמן?' - לכל החיים! הרי זו הלכה פסוקה שאסור לדבר דברי חולין בשעה שהציבור מתפללים, ובשולחן ערוך הרב, סימן קכ"ד, כתב שכל השח דברי חולין כשהציבור מתפללים - מראה בעצמו שאין לו חלק באלוקי ישראל חלילה! אז את הקבלה הזו - עליי לקבל על עצמך לכל החיים: כן, כל החיים לא תדבר דברי חול בבית הכנסת, נקודה!'

'כל החיים?! - איך אעמוד בה? אני יכול לקבל על עצמי לתקופה, חודש, 40 יום, חודשיים, אפילו שנה. כל החיים לעמוד בקבלה הזו?' - ניסה בחבור להתמקח.

'קירי, אספר לך סיפור!' - אמר הרב גרינוולד, וסיפר:

מעשה באברך שבנו סבל מליקוי נדיר בשני ורידים הסמוכים ללב. מדובר בבעיה נדירה שרק רופא אחד בארץ מתמחה בטיפול בה על ידי צנתור מורכב, וההורים המודאגים פנו לאותו רופא. הלה ביצע את הצנתור פעם אחת - ולא עלתה בידו, כך גם בפעם השניה, וכך גם בפעם השלישית. בפעם הרביעית, הרופא התלבט אם לבצע את הצנתור, בהסבירו כי בצנתור רביעי יש סיכון לא פשוט, ומאידך - גם בהשאת המצב כפי שהוא יש סיכון לדום לב פתאומי. כך שאינו יודע להכריע...

ההורים התלבטו, התייעצו, ואז קם האב ממקומו, ובקול נרגש אמר: 'הריני מקבל על עצמי לא לדבר בשעת התפילה, ובזכות זו ישלח השם את דברו וירפא לבני יקירי!'

כשהקבלה הזו בידי, ניגשו ההורים אל הרופא וביקשו לבצע את הצנתור, למרות הסיכון הכרוך בו. הרופא ניאות, והילד הוכנס לצנתור רביעי, כשהוריו עומדים בחוץ ומתפללים בדמעות לשלומו.

חלפו דקות ארוכות, ארוכות כנצח. לפתע בצבצו פניו של הרופא מחדר הניתוח, והוא בישרם: 'מגיע לכם מזל טוב! הסברים בהמשך. בעוד כמה דקות תוכלו להיכנס פנימה!'

חלפו עוד כמה דקות, והם נקראו לחדרו של הרופא, שהתוודה בפניהם: 'האמת, שאין זה מדרכם של רופאים במעמדי, אך כשראיתי את בכייתכם ותפילותיכם - ניגור בי רגש שלא הכרתי, והתקשרתי למומחה העולמי הגדול בתחום. התייעצתי אתו בנידון, וביצעתי את הצנתור לפי הנחיותי - בצורה שונה ממה שביצעתי בעבר. ובהחלט מגיע לכם מזל טוב - נולד לכם ילד חדש, בעל לב חדש, תקין וחזק!'

ההורים יצאו מחדר הרופא שמחים ומאושרים, בהחלט נולד להם ילד חדש, בעל לב חדש. האברך המאושר סיפר את הסיפור לרב גרינוולד, שהוסיף לו נופך משלו, בהסבירו:

'הלא האר"י הקדוש זי"ע מלמדנו, כי כשאדם עובר על מצוה חלילה, הוא פוגם באיבר שכנגד אותה מצוה. כאשר הוא מתקן את חטאו, הוא מתקן גם את האיבר המקביל. ומהי המצוה שכנגד הלב? - אומר המהרש"א שמצוה זו היא מצות 'אנוכי ה' אלוךך', שהיא הלב של כל המצוות. וצורת קיום מצוה זו כראוי - היא להבין שבשעת התפילה אתה עומד לפני המלך, ולא מדבר דיבורי חול בעת התפילה!'

מדהים! מתברר כי המצוה שכנגד הלב - היא המצוה להימנע מדיבורי חול בעת התפילה. ובאופן מפתיע - אותו אברך שהיה זקוק לישועה בלב בנו - קיבל על עצמו מצוה זו דווקא, ואכן הזכות עמדה לו, ובנו זכה בלב חדש, בריא ותקין!

ככל הסיפור הזה סיפר הרב גרינוולד לבחור המתלבט אם יעמוד בקבלה הזו כל ימי חייו, וכשמע בחבור את הסיפור נענה ואמר: 'הריני מקבל על עצמי לא לדבר בעת התפילה, כן, לכל החיים!', ונפרד מהרב גרינוולד בברכה.

חלף כשבוע ימים, ובשעת ערב צלצל המכשיר הסולרי של הרב גרינוולד. על הקו היה הבחור, שסיפר דברים כהווייתם: 'הייתי בביקורת אצל הרופא, והוא תמה ואמר שאינו מבין. מעודו לא נתקל במצב כה מוזר שמום מולד נעלם כלא היה! הוא חשד כי שעברתי טיפול אצל רופא אחר, אולם האמת ידועה: הטיפול שעברתי היה אצל רופא כל בשר, פשוט קיבלתי על עצמי לעשות את מצוותו כל החיים!'

עד כאן הסיפור, המופיע לפרטיו בקונטרס 'כבוד בית השם'. ולמדנו בא: פעמים כה רבות יהודים מקבלים על עצמם קבלות, טובות וחשובות. לפעמים כדאי להגבילן בזמן, אבל כמה כדאי לאמץ קבלה אחת לפחות, כמו זו - שלא לדבר בשעת התפילה, לכל החיים. קבלה תמידית, חזקה ואיתנה, היא אמירה ברורה: 'אני עבד. לא מוגבל בזמן, לא חפץ להשתחרר. אני עבד ונהנה מכך כל רגע, רצוני להמשיך ולעשות את רצון בוראי תמיד!'

הבה נחפש לעצמנו קבלה כזו, קבלה שנעמוד בה כל החיים. קבלה שתבהיר, תביע ותדגיש, שאנחנו עבדי ה', משועבדים רק לו, היום, מחר, לעולם. וכשנקבל על עצמנו קבלה כזו, נזכה בסייעתא דשמיא לראות כי עבדי ה' זוכים ביחס מועדף מבורא עולם, והוא מרעיף עליהם שפע טובה וברכה מאוצרו הטוב!

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת שלח תש"פ

כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריאה.

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

ויקרא משה להושע בן נון יהושע (יג, טז)

ויקרא משה להושע בן נון יהושע, ובתרגום יונתן "כד חמא משה ענוותנותי דיהושע בן נון קרא שמי יהושע", ותמוה למה קראו כך דייקא בגלל ענוותנותו?

לכאורה היה לו למשה להתפלל על הושע - בנוסף מה שהתפלל עליו שיושע מעצת המרגלים - גם על אריכות ימים, שהרי עד שיכנסו לארץ כבר יעברו שנים רבות וישנו החשש שיהושע וכלב לא יאריכו ימים כל כך.

אבל באמת, איתא בגמ' פ"ק דחגיגה עה"פ "יש נספה בלא משפט", שאותן השנים של המתים קודם זמנם ניתנים לת"ח שמעבירים על מידותיהם. וזה מה שראה משה, "כיוון דחמי משה ענוותנותי דיהושע שהוא מעביר על מדותיו אמר יי-ה יושיעך מעצת מרגלים" דהיינו שדי לו בברכה זו שינצל מעצתם הרע ואינו זקוק לברכה נוספת על אריכות ימים, שכן מעביר על מדותיו הוא.

וזה גם מה שכתוב (יד, לח) "ויהושע בן נון וכלב בן יפונה חיו מן האנשים" פ"י משנותיהם שנתקצרו - חיו הם, שנתוספו אלו השנים על שנות יהושע וכלב וחיו.

בספה"ק "אוהב ישראל" (ליקוטים חדשים - פרשת ברכה) ביאר את דברי התרגום יונתן הנ"ל בדרך זו:

איתא במדרש שלעת תחיית המתים יקראו אותם על שמם, ע"פ אלפא ביתא. אברהם בנימין. ועוד איתא שמי שיש בו מדת ענוה יעמוד תחלה בתחיית המתים. ועפ"ז יבואר התרגום יונתן (במדבר יג, טז), כד חמא משה ענוותנותיה קרא להושע בן נון יהושע, פ"י כי כשרצה לקרוא יהושע. אמר פן יתערם יהושע על דבר זה כי יאמר שגרמתי לו בזה שיתאחר לעמוד בתחיית המתים כי מתחלה היה בה"א ועתה ביו"ד. אמנם כשראה בו מדת עניות נמצא הוא יעמוד בתחלה לתחייה ואז קרא אותו יהושע, והבין: (אוהב ישראל)

ב"תורת משה" למרנא החתם סופר כתב:

ויש לפרש עוד יהושע נקרא בן נון, בן בחירק ומצינו לזה ב' טעמים אחד ללמד שהי' מתבונן בשער נון אע"ג דשער נון לא ניתן אפי' למשה מ"מ מקצת בינה הי' לו בו ממש למשה ובין לשון התבוננות וטעם שני דיי"ד של יהושע היא יו"ד של שרי ושם היתה בלי נקודה ועכשיו תהי' בנקודת שוא וגם הנקודות אע"ג שהם מתורה שבע"פ מ"מ אין להוסיף עליהם והם במספר לכך נוטל מהסגול של בן ב' נקודות וממילא לא נשאר רק חירק ולכן נקוד בן בחירק תחת סגול ופירושו בן היינו בנו של נון ולפ"ז ע"י משה שקרא לו יהושע עם יו"ד והוצרך ליטול שוא דהיינו ב' נקודות הוכרח לקרוא לבן בחירק ואינו מוכרח לפרש דידע להבין בשער נון ויש לו ע"י הוספת היו"ד גריעותא דאינו ניכר מעלה שלו שמתבונן בשער נון הי' אפשר לומר דלא ניחא לי' ליהושע בזה לכך אמר התרגום יונתן כד חמי ענוותנותו הוסיף לו: (תורת משה)

והימים ימי בכורי ענבים: (יג, כ)

במדבר, פליאה כתוב: מפני מה לא הצליחו מרגלים מפני שהימים ימי בכורי ענבים, ולכן כתיב ותצפנהו שלשה ירחים, ולכן כתיב ענבם חסר י' עכ"ל. והנראה דאיתא שהס"מ (השטן) יש לו שליטה בג' חדשים שהם טבת תמוז אב, והנה אמרו רז"ל ששילוח מרגלים הי' בכ"ט בסיון וכתוב וישובו מתור הארץ מקץ ארבעים יום ובערב תשעה באב חזרו, והוקבע בכיה לדורות הרי משך הליכתם לרגל היה בתמוז עד תשעה באב שעיקר שליטת סמא"ל בהם. ולכן איתא ברש"י ז"ל כולם אנשים לשון חשובים ואותו שעה כשרים היו, ר"ל דוקא באותה שעה דהיינו כ"ט בסיון שעדיין לא היה שליטה לס"מ ע"כ היו כשרים ומן הזמן ההוא והלאה שלט בהם.

והנה האותיות שקודם "ענבם" הוא אותיות הס"מ (ע-ס, נ-מ, ב-א, מ-ל) ור"ל שסמא"ל שולט בהם וזה שאמר הכתוב "והימים ימי בכורי ענבם" ר"ל אותיות הבכורים וראשונים לע"נ'ב"ם דהיינו אותיות ס'מ'א'ל, שאז באלו הימים יש לו שליטה כנ"ל, ולכן כתיב "ענבם" חסר יו"ד, כדי לרמוז זה וזה רומז גם כן ותצפנהו שלשה ירחים כי בג' ירחים הנ"ל יש לו שליטה.

(לקוטי שושנים להגה"ק ר"ש מאוסטרופולי)

ושם ראינו את הנפילים בני ענק מן הנפילים ונהי בענינו כחגבים (יג, לג)

יש להבין את כפל הלשון "את הנפילים בני ענק מן הנפילים". עוד יש להבין למה בפעם הראשונה כתוב נפילים מלא, ובפעם השנייה הנפילים חסר. גם, למה

אמר "בני ענק" וביהושע כתיב "ויכרת יהושע את הענקים" ולא כתוב "בני הענקים".

ויובן בהקדם דברי המדרש שמובא בהדר זקנים מבעה"ת ר"פ שלח, ונמצא במדרש פתרון תורה פ' שלח: פעם אחת נכנסה בתו של ענק בפרדס ואכלה רמון, והשליכה קליפתו, והיו המרגלים טמונים בקליפה שסבורים המרגלים שהקליפה היתה מערה ונכנסו בתוכה י"ב מרגלים. לאחר אותה שעה נזכרה הבת שאכלה רמון, ופחדה שמא יראה אביה את הקליפה ויודע לו שאכלה רמון מהדרס, נטלה את הקליפה והשליכה אותו אל מחוץ לפרדס (תוך כדי שהמרגלים היו בפנים) ולא הרגישה שהקליפה כבידה יותר מחמת האנשים. אמרו המרגלים זה לזה ראו כמה גבורה יש בנשים וק"ו באנשים. ולכן הוציאו דיבה"ע"כ דברי המדרש.

וי"ל דזה כוונת הפסוק "מן הנפלים" היינו ממה ש'נפלנו' מתוך הקליפה, משם ראינו את בתו של הענק, והפסוק אומר כך: ושם ראינו את הנפילים בני ענק, דהיינו שראינו את הבת של הענק, והיכן ראינוה? "מן הנפלים" מהנפילה של הקליפה. ונפלים בתרא ל' נפלו הוא, ולכן נכתב חסר, ולכן כתיב ג"כ "בני ענק" שלא ראו את הענק עצמו, רק בת קטנה שלו, וכמ"ש בפ"ק דחולין "בני יונה" קטנים ולא גדולים. (טעמא דקרא)

ונהי בענינו כחגבים (יג, לג)

פרש"י שמענו אומרים נמלים יש בכרמים. ופירש רש"י תמיה ומאי בעי הכא נמלים הא בקרא חגבים כתיב. ונראה, דאיתא בילקוט דתלמי אמר להם למה אתה רוצים לכבוש את ארץ ישראל הלא כל הארץ של הקדוש ברוך הוא והוא נתן לנו ואם כן יהיה גזל בידכם. והנה חכמינו ז"ל אמרו (עירובין ק ע"ב) על פסוק לך אל נמלה כו', דאיסור גזל יכולים ללמוד מנמלה שאינה לוקחת מאחר. וזהו שפירש רש"י ז"ל שמענו אומרים שאלו אנשים אשר בכרמים רחוקים מגזל כנמלים ועל ידי כן לא יקחו ארץ ישראל כמו שכתב הילקוט שכן אמר להם תלמי. אמנם באמת אינו כן כמו שפירש רש"י בפרשת בראשית, ברצונו ניתן להם וברצונו ניתן לישראל ואינו חשוב גזל: (קדושת לוי)

במספר הימים אשר תרתם את הארץ ארבעים יום יום לשנה יום לשנה תשא את עונותיכם ארבעים שנה (יד, לד)

בשם רבי יצחק חריף מובא כך: המרגלים היו בארץ ישראל ארבעים יום - שהם 960 שעות. כנגד ארבעים הימים שהיו בארץ, נעשו להיות במדבר ארבעים שנה "במספר הימים אשר תרתם את הארץ יום לשנה יום לשנה תשא את עונותיכם ארבעים שנה", (במדבר יד, לד) ארבעים שנה הן 480 חודשים. נמצא שכל חודש במדבר היה כנגד ב' שעות שהיו המרגלים בארץ ישראל. על כל שעה שהיו בארץ ישראל נעשו להיות חצי חודש במדבר.

מתוך ארבעים השנים שהיו ישראל במדבר לא כולן ממש היו כנגד חטא המרגלים "אחד עשר יום מחורב דרך הר שעיר עד קדש ברנע" (דברים א, ב) אחד עשר יום היה מהלך הדרך מחורב לארץ ישראל ודרך זו הרי היה עליהם לעבור בכל מקרה. אם כן יש להחסיר מארבעים השנים אחד עשר יום. זאת ועוד, עם ישראל יצאו ממצרים בט"ו בניסן ונכנסו לארץ ישראל כעבור ארבעים שנה ב' בניסן, אם כן נחסרו עוד ארבעה ימים ממנין ארבעים השנים התמימות נמצא אפוא שמתוך ארבעים השנים, יש להחסיר חמישה עשר יום שלא באו כנגד חטא המרגלים. וכאמור, חמישה עשר יום במדבר - מחצית החודש - היו כנגד שעה אחת שהיו המרגלים בארץ ישראל.

וזהו שאומר רש"י: "ואותה שעה כשרים היו" - שהשעה האחת שבה היו כשרים, מתוך סך 960 השעות שהיו בארץ ישראל - שעה זו יורדת להם ממסכת ארבעים השנים במדבר, ולכן היו ישראל במדבר ארבעים שנה חסר חמישה עשר יום.

ונתנו על ציצת הכנף פתיל תכלת: והיה לכם לציצת וראיתם אתו וזכרתם את כל מצות ה' (טו, לח לט)

בגמרא סוטה (יז, א) "דתניא היה ר"מ אומר מה נשתנה תכלת מכל מיני צבעונים מפני שהתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע דומה לכסא הכבוד וכו"ו.

מביא בספר "עלי ורדים": שאל פעם איזה "חכם" את מרן הרב מבריסק זצ"ל על דברי הגמ' האומרת שכשאדם רואה את הציצית הוא נזכר ברבש"ע, שאינו מבין את השייכות ואינו רואה דמיון בין הדברים. ענה לו הרב מבריסק זצ"ל: "חז"ל אומרים (ע"ז כ, ב) שאסור להסתכל בבגדי צבעונים של אשה שלא

יבוא לידי הרהורי עבירה. האם את זאת אתה כן מבין?" – "כן" ענה ה"חכם". – "ובכן הראש שלך תקין, הבעיה היא לא בחוסר הבנה, אלא היכן הראש מונח... אם היית שקוע ברא"ש היית מבין גם את הקישור בין תכלת לכסא הכבוד". (עלי ורדים)

איאתא ברש"י דלכן נסמכה פרשת ציצית לשבת משום ששניהם שקולים כנגד כל המצות. ונראה למצוא עוד צד השוה בשניהם, כי במשנה (שבת פרק כלל גדול) נחשבים ל"ט מלאכות, וכמו כן בציצית יש ל"ט כריכות, כמבואר במג"א (סוף סימן י"א) שכורכין ז' כריכות, ואח"כ ח' כריכות, ואח"כ י"א כריכות, ואח"כ י"ג כריכות, ובסך הכל הם ל"ט כריכות.

וכמו כן מחולקות המלאכות במשנה הנ"ל לארבעה חלקים כמו בכריכות הציצית, יש שם י"ג מלאכות הזרועה, י"א מלאכות האריגה, ח' מלאכות בעצים, ועוד ז' מלאכות בשאר דברים, וזה מקביל למספר הכריכות בהציצית. (הגר"א מוולנא זי"ע)

מאוצרות המגידים

ייקרא משה להושע בן נון יהושע (יג, טז)

פירש רש"י: "התפלל עליו י-ה וישועך מעצת מרגלים".

מדוע משה רבינו התפלל רק על יהושע?

אחד הביאורים שמבארים, כי כלפי יהושע היה לו באמת חשש גדול שידבר לשון הרע על ארץ ישראל, כי לגביה היה חשש של יצר הרע לשם שמים, ועל יצר הרע מהסוג הזה יש צורך ברחמי שמים מרובים.

מדוע ליהושע יכול להיות יצר הרע לשם שמים? כי יהושע ידע שמיד כשונכסים ובאים לארץ ישראל משה רבינו ע"ה לא יכנס, וכדי שרבו של ישראל ישאר לחיות, ועם ישראל יזכה להיות עם הרבי הגדול – שמא כדאי לדבר לשון הרע. וכי יש לך לשם שמים גדול מזה? – שמשה רבינו יחיה ארבעים שנה נוספות? היכן אפשר למצא כזה "לשם שמים"...?

תבנית, יצר הרע של לשם שמים – כנגדו אנו זקוקים לרחמי שמים מרובים, מולו צריך תפילה מיוחדת, ולכן עמד משה רבינו ע"ה בתפילה על יהושע. אבל יצר הרע גלוי כמו שהיה למרגלים הוא פחות קשה, ולא נדרשה עבורו תפילה מיוחדת של משה רבינו.

רצוני לומר לכם חידוש נוסף.

התרגום יונתן מביא: "וכדי חמא משה עינוותנותיה קרא משה להושע בר נון יהושע, התפלל: י-ה וישועך מעצת מרגלים".

שואלים: איזה עונה הוא ראה בו?

ומבארים על פי מה שהזכרנו. הרי במדבר היה מאורע מיוחד שאלדד ומידד התנבאו במחנה. ומה היתה נבואתם? – "משה מת ויהושע מכניס לארץ". את הנבואה הזו שמע יהושע, והדברים כאבו לו מאוד. הוא רץ למשה רבינו וביקש: "אדוני משה כלאם".

כאן ראה בו משה רבינו עונה מיוחדת: במקום שישמח מעט, שהנה הוא יזכה להיות הממשיך של משה רבינו ע"ה – שבכך הוא מקבל סגולת אדירות, וכלים אדירים עצומים, של סיעתא דשמיא – להיות המנהיג של עם ישראל בכניסתם לארץ ישראל [והוא באמת העמיד את השמש בכוחו הגדול], שום דבר לא נע ולא זע בפנימיותו. הוא קם בכאב רב ומקנא לכבוד משה רבינו: "אדוני משה כלאם" אם אתם יודעים, – המילים הללו עלו לו ביוקר ה"אדוני משה כלאם" הזה, מחירו היה שיהושע מת בלא ולד. מדוע? כיון שהורה הלכה בפני רבו.

בקיצור, הוא היה כל כך כאוב לכבודו של משה רבינו הוא בא עם הוראה שצריכים לכלוא אותם.

עם כזו עונה, יש חשש שהוא ידבר על ארץ ישראל, כדי שמשה יחיה.

ככה אומרים 'העולם' את הפשט.

ישנה סתירה לביאור הזה. הגמרא (סנהדרין יז, א) מביאה שלש דעות, מה היתה נבואתם של אלדד ומידד. דעה אחת שהם דברו על השליו, דעה שניה על מלחמת גוג ומגוג. דעה שלישית – משה מת ויהושע מכניס.

שואלת הגמרא: בשלמא לשתי הדעות הללו – שליו וגוג ומגוג, מובן ההמשך שמשה רבינו השיב ליהושע: "ומי יתן כל עם ה' נביאים", משמע שהנבואה היתה טובה ונעימה. אבל לאותה דעה שיהושע אמר למשה רבינו שהם נבאו: "משה מת ויהושע מכניס", מה טוב כל כך, מה היה נח לו? וכי רצונו למות? מי יתן וכל עם ה' יהיו נביאים כאלו!?

עונה הגמרא: "לא סימוה קמיה" – באמת הם לא אמרו לו את פרטי הנבואה, אלא רק שהם נבאו, ללא פירוט. אם כן, נופל הפשט הנ"ל – שראה בו את העונה בכך ששמע שהם אומרים: "משה מת ויהושע מכניס" [ובדוחק אפ"ל, כי אח"כ נודע למשה רבינו ע"ה מה שהם נבאו, ויהושע ידע מהנבואה וקינא את קנאותו]. אבל בואו תשמעו דברים מתוקים – געשמאק.

התרגום יונתן חולק על הגמרא ואומר מפורש, שהדברים שנאמרו בפסוק: 'המקנא אתה לי ומי יתן כל עם ה' נביאים' – "אמר ליה משה... שיתנבאו עלי דאנא מתכנש מן עלמא ואנת משמש מן ברתיי, אנת מקנא לי!?" – משה רבינו אמר לו מפורשות כי מחמת שאמרו כי אני ימות ואתה תהיה המנהיג אחרי, לכך אתה מקנא קנאתי, אבל: "ראה נא פון דיהון כל עמא דה' נביאן". אם כן, התרגום יונתן מציין לשיטתו שמשה רבינו ידע ענוותנותו ולכן פחד עליו.

מורי ורבותי, יצר הרע של לשם שמים צריך לפחד ממנו מאוד, פחד גדול. אתם יודעים מה זה יצר הרע של לשם שמים? לכל אחד יש את החבילה שלו ב'לשם שמים'. אדם אומר לעצמו: במקרה הזה, ובנושא המסוים הזה, אני צריך להיות ה'מאן דאמר', ולהסביר ולהחליט ולהורות, ודוקא אני, כי השני אינו ראוי ולא תהיה ממנו תועלת, ורק אם אני אטפל בענין יהיה כבוד ה', לשם שמים.

ישנן דוגמאות רבות אין ספור: לפעמים מתגלעים חילוקי דיעות בין גדולי ישראל, מעט חילוקי דעות או הרבה. אותו פלוני הוא חסיד של אחד מגדולי ישראל. הוא אוסף את היצר הרע של לשם שמים, ומדבר על הצד השני דברים אסורים, רחמנא לצלן, נכשל ונופל בבאר שחת.

"אבל זה לשם שמים! וכבוד התורה! איך אני יכול לשתוק וכי מותר לי לשתוק?!"... הוא בטוח שאסור לו לשתוק, ואדרבה חובה גמורה היא לדבר בגנות הצד השני, גם אם הוא תלמיד חכם. הנה לו יצר הרע לשם שמים.

שמעתי בשם אחד הבנים של הריזני'ער, שאמר, אנו מבקשים: "זכוף את יצרנו להשתעבד לך" "יצרנו"? יצר הרע! מי שנופל ביצר הרע הוא כמעט שוטה, לא על כך מתפללים אנו. תפילתנו היא אודות היצר הרע לשם שמים – עליו יש להתפלל "זכוף את יצרנו להשתעבד לך" במקרה שחלילה נשתמש עם היצר הרע לשם שמים איי איי...

מורי ורבותי. מה העצה עם היצר הרע הזה, הקשה מאוד מאוד? לכאורה העצה להכיר: אני לא פוסק בשום נושא בהלכה ובהתנהגות, ברוחניות ובגשמיות, אז גם לא אפסוק בנושא הזה, ומחובתי לשאול את מי שיועיד לפסוק, ואם ה'מורה הוראה' אומר שכן, כן. אם הוא יורה שלא, לא. ויכל הנוטל עצה מן הזקנים אינו נכשל. ואם ישאל את הזקנים הוא יכול להיות בטוח בעזר ה'. אבל לפסוק לבד בעניינים כאלו שאני עושה באמת לשם שמים. קשה מאוד.

"כי דבר ה' בזה ואת מצותו הפר הכרת תכרת הנפש ההיא עונה בה" (טו, לא)

נפסק ב"שולחן ערוך" (יו"ד, רמג ו) עוון גדול הוא לבזות תלמידי חכמים או לשנאותן, וכל המבזה את החכמים אין לו חלק לעולם הבא והוא בכלל "כי דבר ה' בזה".

וכתב ה"חפץ חיים" (הל' לשה"ר כלל ח): ידוע גדול עונשו של המבזה תלמידי חכמים, שאין לו חלק לעולם הבא (סנהדרין צט, ב) אך היצה"ר מסית לאדם, דלא שייך כלל דין מבזה תלמידי חכמים רק בזמן הגמרא שהיו חכמים ביותר, אבל לא על אלו שבזמננו והוא טעות גמור! דכל ת"ח הוא לפי הדור, ואפילו בזמננו, אם הוא רק ראוי להורות ויגע בתורה – נקרא תלמיד חכם, והמבזה אותו אפילו בדברים בעלמא ואפילו שלא בפניו עוון פלילי הוא, וחייב נידוי על זה וכו' ואין רפואה למכתו, כפי שאמרנו בגמרא (שבת קטז, ב) אמר ר"ת אמר רב כל המבזה ת"ח אין רפואה למכתו.

"מדוע לא יראתם לדבר בעבדי במשה"

מסופר כי זמן קצר לאחר פטירתו של הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל נתקף אדם בארץ ישראל בכאבי ראש חזקים אשר כל רופא לא יכול היה להביא לו מזור. הוא חש בבהלה ונסע אל אחד מגדולי הרבנים בארץ ישראל לבקש את ברכתו, כאשר שמע הרב כי כאביו החלו בעת הלוויתו של רבי משה זצ"ל, שאלו אם אמר פעם משהו שיש בו משום פגיעה בכבודו של רבי משה, האיש השיב בשלילה, אז הציע הרב משהו בלתי שגורתי, במקום ליעץ לאיש לאיזה רופא עליו לפנות או באיזה טיפול רפואי לבחור, הוא אמר לו שיש להפיל גורל הגר"א, אולי באמצעותו ימצא האיש את המקור האמיתי לסבלו.

עשו גורל, והפסוק אשר עלה בגורל היה: "ומדוע לא יראתם לדבר בעבדי במשה" (יב, ח) במבט ראשון לא אמרו הדברים לאיש מאומה, והנה לפתע היכה בו הפסוק מכת ברכ. אין ספק! הוא היה שם בין ההמונים אשר גדשו את רחובות ירושלים ביום הלוויה, אולם הוא הוטרד משורת ההספדים הארוכה ומגודל הלוויה באופן כללי. היה זה בשושן פורים ובפתח ממתניות מצוות החג, "אין זה צודק" חשב האיש "כי לווייה של מי שלא יהיה תפוגם בשמחת הפורים של מאות ואלפי אנשים", את דעתו זו הביע האיש באזני אחרים... הרב אמר לו כי בשו"ע נפסק כיצד יש לנהוג, וזהו פתרון היחיד לסבלו. עליו לכנס עשרה אנשים ליד הקבר, ובנוכחותם לבקש מחילה מרבי משה. עשה האיש כדבריו אסף מניין ועלו לקברו של רבי משה בהר המנוחות, וביקש מחילה על דבריו, תוך זמן קצר חלפו כאבי הראש כלא היו.

תוקף דין שמים על בזיון ת"ח

להלן אגרת החלום המפורסמת שנכתבה ע"י הגאון רבי מרדכי מאושמינא, שהיה בעל מופת מפורסם בכל גלילות ליטא. האגרת נסבה על מעשה שאירע בשנת ה' אלפים ש"ה בעיר סאלוניקי:

איש בליעל אחד שהרב יוסף בן לב (המהר"י בן לב זצ"ל) הוציא פסק דין נגדו, פגש את המהר"י בן לב ברחוב וסתר לו על לחיו לעיני קהל ועדה ואף אחד לא מחה בידו, משום שהיה עשיר גדול, תקיף ואלים, כאשר הגיע המהר"י בן לב לפני חנות של בשם אחד קרע את בגדיו ואמר: שומו שמים על זאת!

באותו לילה נכנס הבשם לחנות כשנר בידו וראה שם עכבר, כאשר ניסה להתקרב אל העכבר, התלקחה הסחורה שבחנות, ופרצה דליקה גדולה.

וראיתם את הארץ מה היא וכו' (יג, יח)

בספר 'רביד הזהב' הביא את דבריו של רבי נפתלי מרופשיץ המפרש את הפסוק בלשון רמז.
'וראיתם את הארץ מה היא' - תראו האם הארץ "מה" היא, אם היא מביאה לידי בחינת "ונחנו מה", היינו ענווה;
'חזק הוא הרפה' - האם העם היושב בה הוא רפה, בבחינת לב נשבר ונדכה, אפילו בזמן שהוא חזק;
'המעט הוא אם רב' - האם העם שבתוכה חושב את עצמו לקטן, אפילו בזמן שהוא רב וגדול;

'היש בה עץ (צדיק), אם אין' - והאם הוא עניו בבחינת 'אין'.
התכונות הנ"ל מאפיינות ביותר את מי שניחון במידת הענווה, והאדם העניו אינו ממחר לכעוס (כפי שמובא באגרת הרמב"ן). לכן ביקש משה רבינו מהמרגלים שיבדקו במיוחד את המידה הזו אצל יושבי הארץ, כדי לדעת האם ההתנגדות שלהם תהיה קשה וכעושה, ולהתוות לפי זה לעם את דרכי הכניסה לארץ.

מידת הכעס - מידה קשה עד מאוד היא, וקשורה בטבורה למידת הגאווה הנוראה, ועל שתי המידות הללו אומרים חז"ל שהלוקה בהן כאילו עובד ע"ז. ובאו ונשמע לא רק כמה מגונה ומכוערת היא מידת הכעס, אלא עד כמה היא אינה משתלמת.

כל המקומות תפוסים

מעשה שהיה בגנרל אמריקאי מפורסם, שהיה אמנם מצביא גדול וגיבור מלחמה, אבל היה נגוע בשתי המידות הקשות של כעס וגאווה.
יום אחד שמע הגנרל שבאחת ממדינות ארה"ב מתקיים קונצרט ענק בהשתתפות מנצח נודע, ועשרות רבות של נגנים. בהיותו חובב נגינה, החליט לנסוע לקונצרט.

והנה, בהגיעו לשדה התעופה, כדי לעלות על מטוס שיביאנו אל המדינה בה נערך המופע, הודיעו לו שלמרות מעמדו הרם הם מצטערים להודיעו שכל המקומות במטוס כבר תפוסים, ואין אפשרות להטיסו בטיסה זו.

הגנרל התרחרח מרוב כעס. "מה? למרות השירות בן עשרות השנים שאני מעניק למדינה, אתם תקבעו שאני לא אטוס עתה?!" - זעק. הוא ביקש לקבל לידיו את רשימת הנוסעים, ומחק שם מן הרשימה, והודיע שהוא טס במקומו...

מרום פרסומו של גנרל זה ברבים, ובשל האהדה הגדולה שהיתה לו בתקשורת, חששה הנהלת שדה התעופה להביע את דעתה נגדו, והטיסה את הגנרל במקום הנוסע ההוא.

לאחר טיסה שארכה כמה שעות הגיע הגנרל לאולם, וכאן נכונה לו אכזבה עמוקה. המארגנים הודיעו שהאירוע התבטל, מפני שהמנצח לא הגיע! הם סיפרו לקהל המאוכזב, שעל פי מידע שבידיהם המנצח היה רשום לטיסה, אלא שבעקבות דרישתו של גנרל פלוני לעלות על המטוס, נאלצה הנהלת שדה התעופה למחוק את שמו. המנצח נפגע מהמלך, והודיע שהוא לא מוכן לטוס כלל, דרש פיצויים על הנזק והצער שנגרמו לו, ולא הגיע לקונצרט...
לא צריך לתאר את מפח הנפש האדיר שהיה לגנרל הכועס! גם לטוס כמה שעות, הלוך ושוב, וגם להפסיד את האירוע. והכל בגלל הכעס. (ברכי נפשי)

אפס כי עז העם הישב בארץ (י"ג כ"ה)

החפץ חיים מסביר שהתורה הדגישה במיוחד את המילה 'אפס', כביאור הרמב"ן, כי מילה זו מביעה את רשעת המרגלים, 'שהיא מורה על דבר אפס ונמנע מן האדם, שאי אפשר בשום ענין, כלשון האפס לנצח חסדו'. והמרגלים אכן ביקשו להעביר לעם את המסר הזה שלא יוכלו כלל להילחם עם יושבי הארץ.

ולעומתם, יהושע וכלב אמרו 'כי לחמנו הם' (להלן, פרק י"ד פסוק ט'), וכאומרים - וכי אדם מפחד מכך לחם גדול המונח על השלחן?
האדם המאמין בה', לא ישתמש לעולם במונח 'אפס', אלא יבטח באלוקיו ויתייחס גם לאויביו הקשים ביותר כ...לחם המונח על השלחן. זה סודו של הבטחון בה', להרהר את האדם למאורש עליו אדמות.

האספקלריה של הבטוח משדרת לו כל העת שיש לו על מי לסמוך. אם רק יפקיד האדם את 'מפתחות החיים' שלו ביד השי"ת, ויפקיר את כל כולו למען השם, הוא יוכח עד מהרה לדעת שאכן היה מי שמשמר עליו לאורך כל הדרך, גם אם בתחילה לא נראו הדברים כמי שפועלים לטובתו.

שאכן אם היו שואלים את האדם, ביחס לאירועים מסוימים העוברים עליו בחיים, כיצד לדעתו היה כדאי לנהוג עימו, הוא היה אומר שלפי ראות עיניו היה צריך לנהוג קצת אחרת... שהרי במציאות הובילו אותו ההתרחשויות למחוזות לא הכי טובים...

מי שאומר כך, אינו יהודי מאמין. אדם היודע שכל מה שעושה הקב"ה לטובה הוא עושה, הרי גם כאשר הוא איננו רואה לכאורה מה היא הטובה

באותה דליקה עלו באש כחמשת אלפים בתים של יהודים וכמה בתי כנסיות ובתי מדרשות. מספר ההרוגים הגיע לשלוש מאות וארבע עשר (כמנין ש - ד - י).

וזה דבר האגרת שכתב רבי מרדכי מאושמינא בשנת תרמ"א, שלוש מאות שלושים ושש שנים (!) לאחר מה שארע בסאלוניקי:
ב"ה יום ו' כ"ח שבט תרמ"א, פ"ק בוטען.

לכבוד ידיד ה' וידיד נפשי, ה"ה הרה"ג החריף ובקי סיני ועוקר הרים הרב הצדיק ועניו המפורסם כקש"ת ר' פנחס מיכאל הרב דק"ק אנטטיפאלע.
אחדש"ה כתר"ה הנני לספר לכם מעשה נורא, ומסתמא לא יגלה לשום אדם בעולם, רק יצינעו במקום שאין יד אדם שולטת בו או יקרע אותו לקרעים באופן שלא יתגלה זאת לשום אדם בעולם.

בליל ערב יום כיפור, בלומדי אז שיעור הקבוע לי נפלה עלי תרדמה וישנתי, בחלומי בא אלי איש הדר, בתואר פנים וזקנו מגודל. בהביטו אלי נרתעתי, אחז בידי ואמר: מה לך נרדם קום קרא אל אלוקים! ונרתעתי מאד, ואייק והנה חלום. ואמרת חלומות שוא ידברו. בכל זאת היה לבי נוקפי וחרדה גדולה נפלה עלי, והלכתי עוד לישון על מטתי. והנה בחלומי בא אלי עוד פעם איש הדר הנ"ל ועוד שני אנשים עימו. ואמרו שני האנשים תדע שזה חלום אמת ולא תאמר נואש. ונשתוממתי מאד. אז קרא אלי איש הדר הנ"ל ואמר לי: הוה מפשפש במעשיך, כי אני בשליחות מעולם העליון בא אליך. אז התחזקתי ואמרתי לו: באיזה שליחות באתם אלי. ומחמת הקול הגדול שדברתי עמו הקיצותי משנתי והנה חלום. ואמרתי עוד הפעם החלומות לא מעלין ולא מורידין. בכל זאת מחמת שהיה לבי נוקפי ונפלה חרדה עלי לא ישנתי עוד בלילה הזה.

וביום כיפור בכיתי מאד בכיה גדולה שלא הורגלתי בזה מעולם, ולא ידעתי מה זה הבכיה שאני בוכה כל כך. ואמרתי בלבי אפשר מחמת החלום הנ"ל. ולא היה לי חלום עוד עד שמיני עצרת. אז ישנתי בלילה תוך הסוכה כמנהגי, ובאמצע שנתי בא אלי עוד הפעם איש הדר הנ"ל בבגדי לבנים. ונרתעתי בהביטו אל גודל יופיו ומראהו הנורא מאד. ואז קרא האיש ואמר אלי: הבכי שבכית ביום כיפור הועיל מאד, עד ששלחוני להביך ולהגיד לך אשר תוכל לתקן ולבטל הגזירה. אז אמרתי לו לא ידעתי מה אתקן ומה זה הגזירה ושתק האיש הנ"ל ועמד בשתיקתו ערך רבע שעה.

ואז התחלתי לבכות מאד בחלומי ואמרתי: לא ידעתי מה זה החטא הגדול שחטאתי, על ששלחו לי שלוחים מעולם העליון. ובכיתי הרבה מאד בחלומי ומחמת גודל הבכיה הקיצותי משנתי, ובהקיצתי לא אמרתי עוד שזה רק חלום ודברים בטלים. כי ראיתי אשר דבר הוא, וביום שמיני עצרת הייתי בשמחה גדולה מאד, ולא ידעתי מה השמחה אשר מעולם לא הייתה לי שמחה גדולה כזאת.

ובליל שמחת תורה כאשר ישנתי על מיטתי, באמצע שנתי בחלומי והנה בא אלי עוד הפעם איש הדר הנ"ל. זיו תוארו היה נורא מאד ומעוטף בלבנים, וקרב אלי ואמר: עד מתי יהיה לי טירחא עבורך לילך אצלך ממקומי הנכבד. ואז התחזקתי ואמרתי לו: בזכות התורה ובזכות התנאים והאמוראים שלמדתי אותם ויגעתי בהם, הנני מבקש מכם להגיד לי כל ענין השליחות שלכם, ולבאר לי בביאור יפה שאוכל להבינם. ואז הלך אתי לחדר יפה ונעים מקושט בתכשיטין לא תשבע עין מלראות זאת. ואמר לי שב בני שב ואגלה לך ענין סתר וזה השליחות שלי. וישבתי על כסא אחד והוא ישב אצלי ואמר לי הנני מגלה לך מסתרים:

תדע שאני מהר"ן בן לב ובעת שהייתי בחיים בזה העולם, ישבתי על כסא דין לשפוט בין איש ובין רעהו ובאו אלי שני אנשים בדבר איזה משפט ויצא אחד מהם חייב, ולא רצה לציית הדין מחמת שהיה איש אלים. ואז הזהרתי אותו באזהרה הידועה ויצאתי לחוץ. בא אלי האיש הנ"ל שיצא חייב והכה אותי על לחיי, וענין זה חקוק על עצמותיו עד היום ואין לו שום תקומה עד היום. ונגזר עליך שאתה מיוצא צאצאיו לתקן אותו ותהיה לו תקומה על זה. ואז נרתעתי ונשתוממתי ונשארתי כאבן דומם ערך רבע שעה. ולאחר זה נגע בפי ואמר לי: מה זה שתקת. ואז התחלתי לבכות מאד ואמרתי לא ידעתי במה אתקן אותו, כי אין לי ידיעה ביחודים וכוונות. אז אמר לי תדע שכן נגזר עליך אשר תקנה הספר שו"ת מהר"י בן לב ותלמד אותו בקביעות עד שיהיה שגור בפך מראשו ועד סופו ואז תהיה תקומה אליו ויוכל לעלות ממדרגה למדרגה. אמרתי לו: כמה אלמד התשובות הנ"ל עד שיהא שגור בפי. אמר לי לא פחות מארבע שנים וכו' (ואמר לו עוד, שיקנה הספר מהריב"ל דוקא אצל הרב דאנטיפאלע שיש לו תשובות הנ"ל, ושאלו, מה זו דוקא אצל הרב הנ"ל? ואמ"ל: אגלה לך ענין זה: תדע אשר גם על הרב הנ"ל יש איזה דברים למעלה כי הוא התחיל להכין א"ע להדפיס ביאור ש"ס תמורה ומעילה ולא קיים הכנתו ע"כ מוכרח הוא ג"כ לתקן זה ומהמעות שיקבל ממך עבור המהר"י כן לב יתחיל להכין א"ע להדפיס הנ"ל וכו' בסופו של דבר הלך אצל ר' פנחס מאנטיפאלע וקנה ממנו את השו"ת ולמד בו).

ידידם עוז בלו"נ הכותב מעמקי הלב בדמעות שלישי מרדכי החופ"ק הנ"ל

יש להתעורר מן העובדה שמאז המקרה בשנת ש"ה עד לתאריך המכתב בשנת תרמ"א חלפו שלוש מאות שלושים ושש שנים ועדיין דין שמים במלוא תוקפו!

המעשה שהובא לפני עסק ביהודי שהיה אמור להשיא את בתו, ובגלל ההתחייבויות הכספיות הגדולות שהיו כרוכות בכך, נאלץ לעזוב את ביתו ולנדוד לארצות נכר, ולהתדפק שם על בתי נדיבים.

את פעמיו שם לארה"ב, אבל גם לאחר שהסתובב שם במשך תקופה ארוכה לא הצליח לאסוף סכומי כסף משמעותיים. המצב הכלכלי הקשה, חדר גם אל בתי הגבירים, ונתן אותותיו על איסוף התרומות, המצטמצמות והולכות מפעם לפעם.

בשלב מסוים פגש היהודי שלנו בארה"ב את אחד מעמיתיו שיעץ לו לנסוע לקהילתו של הרב מייזליש באוסטרליה. 'בקהילה זו, אמר לו הידיד, תצליח לאסוף כסף'. היהודי החליט להיענות להצעה, ורכש כרטיס טיסה מארה"ב לאוסטרליה.

בשדה התעופה באמריקה יש כידוע הליכי בידוק מחמירים ביותר, וגם לאחר שהפקחים בדקו את כל המזוודות והתיקים, הכיסים והבגדים, הם דורשים מהנוסעים שיחלצו את נעליהם, כדי לבדוק אם הסתירו דבר מה בתוכם...

ההליך מתבצע בצורה כזו שהנוסע חולץ את נעליו, הולך כברת דרך קטנה ללא הנעליים, ומיד לאחר שהבדיקה במתקן המיוחד הסתיימה ללא בעיות, הוא מקבל את הנעליים בחזרה.

היהודי חלץ גם הוא את נעליו כמתבקש, אך בבואו אל המקום בו היו אמורות הנעליים להימסר לו, הופתע מאוד להיווכח שנעליו אינן נמצאות שם. במקביל, הגיעו לידי נעליים אחרות, וסביר להניח שקרתה שם טעות, ואחד הנוסעים האחרים לקח את הנעליים של היהודי, ובמקומן השאיר את הנעליים שלו...

הנוסעים חשדו בו שהוא מחבל

הוא מביט בנעליים שנותרו לפליטה, וכבר חשב אפילו לנעול אותן במקום הנעליים שלו, אבל כשביט בנעליים הזרות הבחין לתדהמתו בצלב קרס המוטבע עליהן. הוא הבין שאלו הן נעליו של גוי, וכיון שהיה שם צלב קרס, החליט לא לנעול אותן בשום אופן שבעולם.

האיש לא גילה לאנשי הבידוק את המניע האמיתי להחלטתו, מחשש לאנטישמיות, אלא אמר שהוא אינו רוצה לקחת את הנעליים, מפני שהן אינן שלו, והדבר נחשב לגזל.

למרות שהחלטה זו - ללכת יחף - הביאה אותו למצב מאוד לא נעים (ובהלכות תשעה באב נאמר שההולך בין הגויים צריך ללכת בנעליו, כדי שלא יבוזו לו), עם כל זה התחזק האיש מאוד, וגמר בליבו שבשום אופן הוא לא יניח על רגליו נעליים עם צלב.

ואכן, האיש עלה למטוס בדרכו לאוסטרליה, כשהוא יחף, אבל לא שיער לאן יתגלגלו הדברים. בעלותו למטוס, הבחינו הנוסעים באדם מוזר המתהלך ללא נעליים לרגליו, והחלו לחשוד בו שהוא חבר בארגון מחבלים...

משוהדעו לו כך לדיילים, הגיבו אלו ואמרו שאין מה לחשוש כיון שמדובר באדם שהחליט לא לקחת נעליים שאינן שייכות לו, משום גזל. כל הנוסעים במטוס הביעו את התפעלותם ממעשהו של האיש, וישרו האיש.

בין הנוסעים היה גוי אחד שהתפעל ביותר מהגינותו של היהודי, וניגש למקום מושבו כדי לשמוע את הדברים שוב באוזניו, ולדעת שאכן יש אנשים כאלה בעולם שאינם מוכנים לקחת דברים שאינם שייכים להם... 'אצל גוי זה לא היה קורה', אמר ליהודי.

ומה אמר על כך מרן הגר"ש אלישיב?

בשלב מסוים שאל אותו הגוי על מטרת נסיעתו, והיהודי סיפר לו את האמת, שבתו אמורה להינשא ואין לו פרוטה לפורטה, ועל כן הוא נאלץ להתגלגל על פתחי נדיבים.

'כמה כסף תכננת לאסוף לנישואין אלו?' - שאל.
'25,000 דולרים', השיב.

הגוי לא המתין רגע. הוא קרא לכמה עיתונאים שהיו בטיסה, ואז הוציא מכיסו את פנקס הצ'קים וכתב לו את כל הסכום הנצרך!

העיתונאים החלו לצלם את האירוע ולהנציחו מכל עבר, וההבזקים של המצלמות לא פסקו למשך דקות ארוכות. לבד מהפרסום שהיה לתורם, היה גם קידוש השם גדול באותה שעה.

זה שכרו וזו ישועתו של מי שמקדש את השם, וקובע בליבו באופן מוחלט לא לעבור על רצונו של השם יתברך, גם במחיר של אי נעימות גדולה. וכי יקשה בעיניו של אדון הכל, מלך מלכי המלכים, הרוצה לשלם לו שכר על כך, ולגלגל לידי 25,000 דולרים?

השאלה היא כיצד היה מותר ליהודי לקחת את הכסף מהגוי, הרי הגמרא (בבא בתרא, דף י' עמוד ב') מספרת שרבי אמי סירב לקבל כספים שכאלו בגלל הפסוק (ישעיהו, פרק כ"ז פסוק י"א) 'ביבש קצירה תשברנה', וכו', וברש"י שם מסביר: 'כשתכלה זכות שבידו, ויביש לחלוחית מעשה צדקה שלהן, אז ישרבו', וכך נפסק גם בשו"ע (יו"ד, סימן רנ"ב).

יוצא, שאם מאפשרים לגויים לעשות מצוות, ולהרבות את זכויותיהם, מקיימים בכך את שלטון הגויים בעולם, ומאחרים את שברונם; ואם כן כיצד היה מותר לקחת את הכסף?

בדברי תשובתו הביא הרב את הוראת חמיו, מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל, שאפשר לסמוך בענין זה על דברי ה'חסד לאברהם' הכותב שבמקרה שהגויים

שתצמח לו מהאירוע ההוא, הוא יאמין בכך בלב שלם, ויידע עם לבבו שהשי"ת אוהב אותו הרבה יותר ממה שהוא אוהב את עצמו.

'מסודר' בפרנסתו

הזדמן לידי קונטרס שכתב יהודי ניצול שואה, ובו הוא מתאר את שעבר עליו באותה תקופה, וכיצד הצילו הקב"ה פעם אחר פעם מידי הנאצים הארורים.

יהודי זה התגורר בגרמניה עצמה, ומיד כאשר החל הצורך היטלר ימ"ש להפריח את הצהרותיו המאיימות נגד היהודים - והיה זה יותר משנתיים לפני פרוץ המלחמה - נתן הקב"ה בליבו את ההחלטה למכור את כל נכסיו ולצאת מארץ הזו.

הדבר לא היה פשוט, כיון שיהודי זה היה 'מסודר' בפרנסתו ובנכסיו, והיו לו נכסים רבים, דינידי ודלא נידי. אבל, ההחלטה שהתקבלה בליבו היתה כה חזקה, שמאומה לא עמד בדרכו, והוא מכר את הבתים שהיו בבעלותו, וגם את כל יתר הנכסים.

המטבע היציב והאיתן ביותר בתקופה ההיא, היה הרובל הרוסי. כל הסוחרים עשו בו שימוש, וידעו שהרובל הוא מטבע שכדאי ושווה להשקיע בו טווח ארוך, ואין לכאורה שום דבר שיהא בכוחו לזעזע את חוסנו של הרובל.

גם היהודי שלנו, המיר את כל הכסף שקיבל ממכירת נכסיו לשטרות של רובלים רוסיים, וכאשר הכסף היה בידו החליט להעתיק את מקום מגוריו להולנד, שהיתה מדינה שקטנה וניטרלית, והכל היו בטוחים שהנאצים יניחוהו לנפשה, ולא ירצו לפגוע בה ולהשתלט עליה.

בהגיעו להולנד, השתדל מידוענו לבנות את עצמו מחדש, ולשקם את פרנסתו, כפי שהיה בגרמניה. ואכן, בתקופה הראשונה הכל הלך למישרין.

חור ומבוהל

יום אחד מגיע היהודי לביתו, חורר ומבוהל, וכששאתו שואלת אותו מה קרה, הוא מציג בפניה דף עיתון שבו היה כתוב שהכלכלה הרוסית התמוטטה לחלוטין, והרובל בעקבותיה... בידיעה בעיתון נאמר שהמטבע הרוסי איבד את ערכו בצורה מוחלטת, והוא אינו שווה אפילו את הנייר שעליו הוא מודפס. יוצא אפוא, אמר הבעל לאשתו, שכל האספים שחסכנו, ובעצם כל הרכוש והנכסים שלנו - אינם שווים עכשיו מאומה!

עצם המחשבה על המציאות ההזויה הזו, הביאה את מידוענו לפלנטה אחרת, ולהרגשה מוחשית בדברי חז"ל שלמדונו שהחסכוניות האמיתיים נתונים רק בבית המדרש, ולא באוצרות הכסף והזהב.

המהפך המחשבתי שהחל בו מאותו רגע, הביאו להחלטה נוספת, חזקה יותר מזו הראשונה שקיבל בהיותו בגרמניה (כשהחליט לעבור להולנד), והיא, לעזוב את הגולה הודויה, ולעלות לארץ ישראל. בתוך ימים אחדים ארוז את מה שנשאר לו בהולנד, ועלה לארץ הקודש.

ומי שמכיר קצת את ההיסטוריה, יודע שהולנד היתה אחת המדינות הראשונות לכיבוש הנאצים, שהעבירו את נתיניה היהודים לאושוויץ. כבר בימי הראשונים של הכיבוש, דרשו הגרמנים מהשלטון ההולנדי שיעביר לידיהם את שמות הנכבדים היהודיים בקהילותיהם, ואותם הרגו תחילה.

'כיון שאני נמנית על הנכבדים הללו, סיפר היהודי לבניו ברבות הימים, אין ספק שאם הרובל הרוסי לא היה מתמוטט, והייתי נשאר בהולנד עוד תקופה קצרה, גם אני הייתי נשלח לאושוויץ רח"ל.'

במזווה מיוחדת

נכ של ממש נעשה ליהודי זה, והנס החל כבר ברגע שהחליט לרכוש את הרובלים, שכן הם היו הסיבה להצלתו בהולנד. הנס המשיך מאוחר יותר עם התמוטטותו של הרובל, כשהתברר שדווקא סיבה זו הניעה אותו לעזוב גם את הולנד, ולעלות לארץ ישראל, ולהינצל מציפירני החיה הנאצית.

עכשיו נחשוב לרגע; כשיהודי שלנו שמע את דבר קריסתה של הכלכלה הרוסית, הלא באופן טבעי הוא הרגיע מאוד מאוד רע. איך יתכן אחרת?! הלא ההתמוטטות הזו גורמת לו עתה להישאר ריק מנכסיו, ולהיות עני וחסר כל! אבל אם היה יודע שהכל לטובתו, לא היה נותן להרגשות הלא טובות שיחדרו למוחו כלל וכלל!

ואם היו שואלים אותו, במה הוא רוצה לבחור, ברובלים רוסיים או בחיים, בוודאי שתשובתו היתה שהוא מעדיף את החיים גם על פני מיליוני רובלים. וזה בדיוק מה שהקב"ה עשה לו.

היהודי שעליו אנחנו מדברים לא הסתפק בהחדרתה של האמונה הזו רק לליבו הוא, אלא התאמץ גם לחנך את ילדיו ברוח זו. מה עשה? - גם לאחר שהרובלים הרוסיים איבדו את ערכם, ולא היו שווים מאומה, לא השליך אותם לפח, אלא שמר חלק מהם במזווה מיוחדת, וכשהגיע לארץ תלה את הרובלים במסגרת מיוחדת בסלון ביתו.

למען דעת כל עמי הארץ את הנס הגדול שנעשה לו ע"י הרובלים הללו, ולמען יידעו בניו ונכדיו וכל צאצאיו את הכלל החשוב הזה שכל מה שעושה הקב"ה, לטובה הוא עושה.

אשר עין בעין נראה את ה' (יד)

שכר גדול שולם מן שמיא לאדם שהקפיד לשמור על רצונו של הקב"ה, ולא לזלזל בכך גם בעת לחץ.

תורמים כסף מפני שהם מבקשים מהש"ת 'שיחיה בני', הרי שהם עושים זאת בגדר 'עסק', היינו שהגויים יודעים שהדבר 'משתלם להם', ולכן הם תורמים, ואין בכך משום ריבוי זכויות לגויים.

ואם כן, גם במקרה הנ"ל, כיון שנתנית הצ'ק לוותה בצילומים, והגוי הנותן קיבל על כך כבוד רב, אפשר לומר שהוא עושה זאת לשם הכבוד, ולא יהיה לו בכך זכויות...

"יום לשנה" – רבי יעקב גלינסקי זצ"ל

רבים היו בעלי הבתים עמי הארץ, שאיזוהי נפשם לזכות את בתם ואת ביתם בחתן בן תורה. עולים היו לשיבה ומבקשים חתן בן עליה, בהבטיחם נדוניה הגונה ושנות מזונות על שולחנם הגדוש ברוב טובה.

אחד מהם זכה בחתן לתפארת, ששקד יומם ולילה על תורתו והתעתד להיות לגדול בישראל. חותנו העריך מאוד את אישיותו ומידותיו, חוכמתו ופקחותו, אבל העריך פחות את תורתו ושקידתו. אדרבה, שמח היה אילו יצא לסחור בנצלו את חכמתו כדי להתעשר. אבל הבטחה זו הבטיחה, הבטיח עשר שנות מזונות לעשר שנות שקידה והתעלות!

כששמע קריאת התורה בפרשת שלח, אורו עיניו: המרגלים תרו את הארץ ארבעים יום, ובני ישראל נעשו בארבעים שנות נדודים במדבר, "יום לשנה יום לשנה" (יד, לד) -

"השומע אתה", אמר לחתנו, "יום לשנה - כבר אכלת עשרה ימים על שולחני, והרבה מעבר להם. זהו, כלו 'שנות' המזונות, ועליך להרויח את לחמך!"

טיעון למדני, אין מה לומר.

"אין בעיה", השיב החתן השנון, מסור בידי את דמי הנדוניה, ותחפש לך חתן חדש".

"מה זה?!"

"אנו מתגרשים".

"מדוע?" הזדעק הכפרי.

"כי שהייתי עם בתך עשר 'שנים' ולא ילדה"...

"טוב, טוב, המשך ללמוד", הפטיר החותן, "לא אמרתי דבר"...

ידוע שאיני מספר סיפורים מבדחים סתם כך, אלא כ"מילתא דבדיחותא" לפני השמעתתא (שבת ל, ב) -

לצערנו, תופעה זו של "מוסר כפול" רווחת כל כך!

חותנת אחת שפכה זעמה על חתנה, באזני חברתה: "לחתני לב של אבן!

הוא משאיר את אשתו עם ארבעת ילדים, ונוסע לו לטיול בצפון. שהיא תקרוס תחת הנטל, והוא יהנה לו עם חבריו"...

החברה גישה: "שמעתי שגם בנך מצטרף לטיול, ומשאיר את אשתו לבד"...

"לא!" מיהרה למחות, "בני אינו משאיר את אשתו לבדה, הוא משאיר אותה עם חמישה ילדים"...

אהה!

ואנחנו?! הרי כל אחד מאיתנו מלא טרוניות כרימון, על חבריו או בני משפחתו. ומדוע, כי אנו הרי עושים עבורם את המינימום, אז מדוע אינם עושים כלפינו אלא את המינימום?!

ואף אל הבורא פונים אנו בעתירה: ריבוננו של עולם, למה חסר לי דבר פלוני, ודואב לנו איבר פלוני, למה אושרינו ובריאותינו אינם מושלמים?!

ככה? ומה עושים אתם עבור הקדוש ברוך הוא?! -

טוב, נכון שאיננו מושלמים. אבל את המינימום הרי אנו עושים!

אז מה הטרוניה, כשגם הוא עושה את המינימום למענינו?!... (והגדת)

ונהי בעינינו כחגבים וכן היינו בעיניהם.

פירש רש"י: "וכן היינו בעיניהם - שמענו אומרים זה לזה נמלים יש בכרמים כאנשים".

סיכום הטיעונים שבפי המרגלים בשובם משליחותם היה כמבואר בפרשה (יג, לג): "ונהי בעינינו כחגבים וכן היינו בעיניהם".

היתה זו שפלות רוח שלא במקומה, והיא שגרמה להם להוציא דיבה רעה על הארץ ולהיכשל בשליחותם. מאלפים בנדון זה הדברים שכתב ה"שפת אמת" (תזומ) כי שני חלקי הפסוק מתקשרים היטב ביניהם, באשר קיימים קשרי גומלין בין מה שהיו נראים כחגבים בעיני עצמם לבין מה שנראו כך בעיני הענקים. כך היא המידה הנוהגת בעניינים אלו. הם לא היו יכולים להראות קטנים בעיני אחרים, אלמלא שקודם לכן איבדו בעצמם את תחושת החשיבות הבריאה, שהיתה אמורה להיות להם.

העיון בדברי רש"י יעמיק עוד יותר לקח זה. רש"י מבאר (על פי הגמרא סוטה לה ע"א) את טענת המרגלים: "שמענו אומרים נמלים יש בכרם, כאנשים". תמה על כך רבי עובדיה מברטנורא, הרי הם אמרו חגבים ומדוע כתב רש"י נמלים? אלא, שאם אדם רואה את עצמו קטן כמו חגב, אחרים יראו אותו קטן עוד יותר, כמו נמלה קטנטנת!...

הוא ניגש לטלפון ציבורי, הביט ימינו ושמאלו לראות שאיש לא מבחין בו, וחייג מספר מסויים.

שלוש, כאן המרכז המטאורולוגי, במה ניתן לעזור? נשמע הקול מעבר לשפופרת. לפני חודש דיברתי אתכם, אמר אבו רוחרו, 'אמרתם שירד הרבה גשמים במדבר, אבל בינתיים אין שום טיפה.

'אדוני, אל דאגה' אמרה החזאית, 'על סמך נתונים עדכניים המצויים בידינו, עומדים לרדת גשמי זלעפות.

'תודה רבה' אמר אבו רוחרו והחזיר את השפופרת.

הוא עלה על הגמל ורכב במהירות לעבר המאהל.

'אל דאגה' אמר לאנשים שחיכו לו 'החורף הזה ירדו גשמי זלעפות. קצת סבלנות והגשם יגיע'.

הבדואים המשיכו לאסוף עצים, אבל חודש נוסף עבר ושום ענן לא נראה בשמים. שוב צבאו על פתח אוהלו של אבו רוחרו בדואים מכל הסביבה ודרשו לדעת: 'מה עם הגשמים? מדוע אין גשם?'

אבו רוחרו עלה על הגמל ודהר לכיוון הטלפון הציבורי. שלוש, כאן המרכז המטאורולוגי במה ניתן לעזור? שאלה החזאית. 'גברתי הנכבדה' הרים אבו רוחרו את קולו 'אמרתם שירד גשם, אבל המדבר יבש וצחיח. על סמך מה אתם קובעים את התחזית שלכם?' מכיון שאתה מתקשר קבוע, אמרה החזאית, 'אני אומר לך. האמת שהמפות הסינופטיות שלנו לא מראות על גשם, אבל בכל זאת אנחנו יודעים שעומד לרדת גשם.

איך אתם יודעים? שאל אבו רוחרו.

פשוט מאד, כי נודע לנו שהבדואים במדבר אוספים עצים מתחילת החורף כמו מטורפים. והבדואים יודעים מה הם עושים...

תורת היהדות גורסת, כי כשם שאדם מסוגל להיות "בעל בית" על עצמו ולהגיד "לא" ליצריו ולדחפיו, באותה מידה הוא מסוגל להתייצב בעוז מול

נחשולים של עדריות אנושיות. גם אם רבים מתנגדים לאמת הפנימית שלו, הוא יכול להתעלות מעל "כולם" לנהוג לפי צו מצפוניו.
בנידון זה למדים בעלי המוסר לקח מהלכה אחת שנאמרה אפילו אודות בעלי חיים וממנה ניתן להקיש בקל וחומר ביחס לאדם.
בהלכות טריפות נפסק להלכה שאם עוף או בהמה הושלכו מגובה, הרי הם בחשש טריפות משום "נפולה". ההלכה חוששת שמא הפלתם מהגובה גרמה לפגימה באיבריהם הפנימיים ועל ידי זה הבהמה או העוף נטרפו. אולם ההלכה קובעת שישנן צורות בדיקה מסוימות שעל ידן ניתן לוודא שבעל החיים לא נטרף.

אחת מן הבדיקות הללו היא אם עוף נפל מגובה, והנה למרות זאת הוא מצליח לשחות במים, השחייה בנהר מצביעה על כך שהעוף, האווז או הברווז, לא נפגע במאומה ואין בו חשש טריפות.

אולם ההלכה מסייגת את דבריה בקובעה שבמה דברים אמורים? אם העוף שוחה נגד הזרם, אולם אין הוא שט עם הזרם אין בכך שום ראייה לבריאותו. גם עוף פגוע וטרף, ואפילו בול עץ, עשוי לנוע עם הזרם, ואין בכך הוכחה שיש בו שמץ חיות.

ומכאן ניתן ללמוד קל וחומר לאדם שחיותו נבחנת ביכולתו לשחות נגד הזרם, כבוד שזרימה עם העדר אין בה כדי ללמד על כושרו וכשירותו של האדם, שמלכתחילה נוצר להיות עצמאי ובלתי תלוי. משורש העובדה שאדם הראשון נברא יחיד, נובעת תכונת היותו ייחודי ומכאן השאיפה הטמונה עמוק במעמדי הנפש להיות מקורי, עצמאי. אשר על כן דעת תורה גורסת שהאדם נדרש להיות עצמאי, לבל יירטע מפני "מה יאמרו הבריות". אם הוא סבור, למשל, שדיעה מסוימת היא שגויה, או שנוהל מסוים הינו פסול, הוא צריך להישאר איתן בדעתו, למרות שסביבתו אינה גורסת כן. כאמור, זו היתה, אפוא, זכותם הגדולה של יהושע וכלב, שלמרות שעשרת המרגלים שהלכו עימם הוציאו דיבה על ארץ ישראל, הם עמדו בתוקף על דעתם, ולא שיתפו עימם פעולה.

דוגמת מופת בתחום זה הראה לנו אברהם אבינו ע"ה. הוא היה סמל ומופת להתנהגות אצילית שבין אדם לחבירו, אולם כל זה לא סתר את השקפתו ואמונתו שעליה מוכן היה למסור את נפשו. אברהם אבינו מסר נפשו בשביל להכניס אורחים, ואפילו כדי להתפלל על סדום, אולם בעוז רוח הוא בעט בכל המוסכמות של החברה האילית שסביבו כדי לדבוק באמונת האמת. לא בכדי אמרו חז"ל שישמו נקרא "אברהם העברי", על שם שכל העולם כולו עמד מעבר אחד, והוא לבדו, יחיד ובודד, עמד מהעבר שמנגד. אכן זוהי עצמאות השקפתית הראויה לשמה.

(בנועם שיח)

שימו לב לסדר הפרשה – מרגלים, נסכים, חלה, עבודה זרה.
שואלים חז"ל – למה נסמכה פרשת חלה ונסכים למרגלים?
או בגלל שעם ישראל אמרו, לא נכנס לארץ ישראל, נתן להם הקב"ה שתי מצוות, התלויות בארץ, או בגלל שהם היו אכלים, אמר הקב"ה – תן להם שתי מצוות, כי מאסו בארץ חמדה, או בגלל סיבה נוספת, ותכף אנחנו נראה את הסיבה.

אומר הירושלמי, כפי שהזכרנו, סיבה נוספת – היות ובשעה שחזרו המרגלים, עסקו בני ישראל, בנסכים וחלה, לכן זה נצמד.
מיד לאחר מכן, באה התורה וכתבת פרשת עבודה זרה.
למה נסמכה פרשת עבודה זרה, לפרשת חלה ונסכים?
מיד אחרי פרשת חלה, מופיע אדם ששגג ועבד עבודה זרה. עיני העדה שראו והודו בעבודה זרה שמוותר לעשות אותה. מה זה קשור לחלה?
שימו לב, למה שכתוב כאן במדרש – צ-מ-ר-ו-מ-ו-ר-ת, אומר המדרש (ויקרא רבה, רשה ט"ז) – אמר רבי יוחנן למה נסמכה פרשת חלה לפרשת עבודה זרה, לומר לך, שכל המקום מצות חלה כאלו בטל עבודה זרה, וכל המבטל מצות חלה כאלו קים עבודה זרה.

רבותי, למה נסמכה פרשת עבודה זרה לפרשת חלה?
לומר לך, שאדם שבביתו מפרישים חלה, הוא מבטל בכך את העבודה זרה, ובביתו שלא מפרישים חלה, כאילו מקיימים עבודה זרה.
רבותי, לא שמענו כזאת בישראל- אדם שלא מפריש תרומות ומעשרות, לא כתוב שכאילו קיים עבודה זרה. אדם שלא מפריש ביכורים, לא כתוב עליו כאילו עובד עבודה זרה.

בהפרשת חלה, אומרים חז"ל, אדם שרח"ל, בבית שלו לא מפרישים חלה, כשעושים את השיעור הדרוש (1.650 ק"ג), כאילו עובד עבודה זרה.
כל אחד שואל את עצמו – על מה ולמה עבודה זרה? איזה עוון נורא יש כאן, באי הפרשת חלה, שזה נחשב כאילו עובד עבודה זרה?

אם אנחנו נצרף לזה, את ההגהות מימוני, נימצא ברמב"ם (סוף הלכות זרעים) – חלה תרימו תרומה – ללמדך, שזכו ישראל להיכנס לארץ ישראל, כדי לקיים מצות חלה.

כל כניסתם לארץ ישראל, היתה לצורך קיום מצות הפרשת חלה.
כותב ההגהות מימוני – ותרי"ג גימטריה זו מצות חלה. ללמדך, שכל הזהיר במצות חלה, ומקיימה כראוי, כאילו קיים כל תרי"ג מצוות שבתורה.

אדם שמפריש חלה בבית, ביטל עבודה זרה, וקיים כל תרי"ג מצוות.

כל אחד שואל את עצמו – מה הפלא? זה לא שמירת שבת כהלכתה, שמי ששומר שבת כהלכתו, אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש, מוחלים לו על כל העוונות. אתה מדבר על אישה שלשה 1.650 ק"ג בצק, ב"ה שמה קמח עם מים, מגלגלת לבצק, מפרישה חלה, אומרת – הרי זו חלה – ביטלה כל העבודה זרה, קיימה כל התרי"ג מצוות.

חז"ל אומרים לנו, שהמצוה היחידה שנכנסו עם ישראל לארץ, היתה הפרשת חלה, ותרומות ומעשרות, אומרים חז"ל, רק אחרי 14 שנה. רק אחרי כיבוש וחילוק, רק אז חייבים בתרומות ומעשרות, אבל הפרשת חלה, איך שאתם נכנסים לארץ, מיד חייבים במצות הפרשת חלה.

נשאלת השאלה – למה מצות הפרשת חלה, חייבים מיד, ותרומות וביכורים רק לאחר 14 שנה?

שאלה נוספת שצריכה להישאל – כולנו יודעים שמצות הפרשת חלה, היא רק בארץ ישראל – בבאכם אל הארץ מיד חייבים בהפרשת חלה.

אף עפ"י שכתוב, שאות המצוה הזאת צריכים לקיים בכניסה אל הארץ, אומר השולחן ערוך (יורה דעה סימן שכ"ב) – גם בחו"ל נוהגים בהפרשת חלה, שלא תשתבח תורת הפרשת חלה מישראל.

רבותי, למה לא חוששים מהפרשת תרומות ומעשרות? למה דוקא בחלה כולם חוששים?

אני לא רוצה להיכנס לעונשים, של מי שלא מפריש חלה. חז"ל אומרים, שמי שלא מפריש חלה, מביא קללה את תוך ביתו, כך כתוב במשנה באבות (ה, ח) – ושלא לטול את החלה – רעב של כליה באה.

אם אנשים גמרו בדעתם, שלא להפריש את החלה, זה לא סתם רעב של בצורת, שיש על תרומות ומעשרות, אלא רעב של כליה בא לעולם.

הגמרא (מסכת שבת לב, ב) אומרת – ר' אלעזר בר' יהודה אומר בעון חלה אין ברכה במכונס ומארה משתלחת בשערים וזורעין זרעים ואחרים אוכלין שנאמר (ויקרא כו-טז) אף אני אעשה זאת לכם והפקדתי עליכם כהלה את השחפת ואת הקדחת מכלות עינים ומדיבות נפש וזרעתם לריק וזרעם ואכלוהו אויביכם אל תקרי כהלה אלא כחלה

רבותי, בואו נתקדם:

אם ככה, אדם שמקיים מצות הפרשת חלה, כאילו קיים כל תרי"ג מצוות, כאילו ביטל עבודה זרה, אומר הנביא – להביא ברכה אל ביתך.

אני רוצה להיכנס לעוד סוגיה אחת:
אומרת המשנה (מסכת שבת לא, ב) – על שלש עברות נשים מתות בשעת לדתן, על שאינן זהירות בנדה ובחלה ובהדלקת הנר.

שואלת הגמרא – מ"ט? למה הם מתות דוקא בשעת לידתן?
ואומרת – א"ר יצחק היא קלקלה בחדרי בטנה לפיכך תלקה בחדרי בטנה.

שואלת הגמרא – תינח נדה חלה והדלקת הנר מאי איכא למימר? אמרת נידה, בסדר. אבל מה הקשר להפרשת חלה ולהדלקת הנר?

כדדרש הוא גלילאה עליה דרב חסדא אמר הקב"ה רביעית דם נתתי בכם על עסקי דם הזהרתי אתכם ראשית קראתי אתכם על עסקי ראשית הזהרתי אתכם נשמה שנתתי בכם קרויה נר על עסקי נר הזהרתי אתכם אם אתם מקיימים אותם מוטב ואם לאו הריני נוטל נשמתכם

טוב, נו, בסדר. אבל נשאלת השאלה – למה המצוה הזאת נאמרת רק באישה? אם אדם לא נשוי, הוא גר לבד בבית, הוא מדליק נרות. אם אדם גר לבד, הוא לבד עושה חלות ומפריש חלה. אז למה נשים לבד מקבלות את העונש בשעת הלידה, למה זה עונש של נשים?

זו שאלה שרש"י חש בה, ורש"י אומר תשובה, והתשובה מושלמת, ע"י מדרש שמופיע בבראשית רבה – כדאמרין בב"ר היא אבדה חלתו של עולם שעל ידה נטרד אדם הראשון שנתרם כחלה וכבתה נרו של עולם ושפכה דמו אומר רש"י – היא איבדה חלתו של עולם (אדם הראשון נקרא חלתו של עולם) היא תפריש חלה, היא כיבתה נרו של עולם, היא תדליק נר. אנחנו רוצים לראות מה הסוד שכתוב כאן, למה אדם הראשון נקרא חלתו של עולם, ולמה האישה מדליקה נר.

רבותי, בואו נתחיל בס"ד, נראה כמה יספיק לנו הזמן:

ישנה גמרא, ועל הגמרא הזאת ב"ה, אפשר לדבר שיעור שלם, ולא לגמור את הגמרא הזאת, אנחנו רק נשתמש בנקודה אחת מדברי הגמרא, כדי להסביר את הקשר שבין הפרשת חלה, לבין עבודה זרה:

הגמרא (סנהדרין ק"ב) אומרת, שרב אשי לימד את התלמידים שלו שיעור במסכת סנהדרין, והוא התחיל את המשנה הראשונה בפרק חלק, ואמר – כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, חוץ משלושה מלכים וארבעה הדייטות. שלושת המלכים הם ירבעם אחאב ומנשה, וארבעת הדייטות הם בלעם, דואג, אחיתופל וגחזי.

איך בלעם ניכנס כאן לענין? סיפור בפני עצמו.

רב אשי גמור את השיעור, ואמר – מחור נמשיר לדבר בחברינו. מי אלו חברינו? שלשה מלכים וארבעה הדייטות.

בלילה בא לו מנשה בחלום, ואמר לו – ממתי אני חבר שלך? מה אתה קורא לי – מחור נדבר בחברינו מנשה?

כל אחד שקורא את הגמרא הזאת, שואל את עצמו שאלה – מי אמר למנשה, שהוא ידבר עליך? אולי הוא רצה לדבר על אחאב ועל ירבעם? מנשה היה בטוח, שעל ירבעם ועל אחאב, הוא לא קורא חברנו, למה?

כי חז"ל אומרים, שכל מי שמרגיש את עצמו מחובר לירבעם, עליו נאמר **חבר הוא לאיש משחיט**.

יוצא, שחברנו, הוא לא קרה לאחאב והוא לא קרא לירבעם, חז"ל אומרים עליהם, שהם לא עשו תשובה. על מנשה יש דעה, שהוא עשה תשובה. אמר מנשה – אני רוצה לשאול אותך שאלה – תגיד לי, כשבוצעים את הפת, בשעת הברכה, מאיפה בוצעים אותה?

אמר לו – אני באמת לא יודע.
אמר לו מנשה – אתה לא יודע, ואתה קורא לי **חברינו**? חברים שלי יודעים הלכות מהסוג הזה.

אומר היד רמה – שלא תחשוב, שרב אשי לא ידע מאיפה בוצעים את הפת, הוא ידע מה שאומרת הגמרא, מאיפה **שקדים בישולה**. אבל הוא לא ידע, איפה זה **שקדים בישולה**, אם זה למעלה או למטה.

אמר רב אשי – תגיד לי, ומחר אני אגיד את ההלכה בישיבה בשמך.

אמר לו מנשה – טוב. **מהיכא דקדים בישולא דריפתא**.

שואל אותו רב אשי – אתם כאלה חכמים, ואתם יודעים מאיפה בוצעים את הפת, איך יכל להיות שהלכתם לעבוד עבודה זרה?? תסביר לי!

אמר לו מנשה – תאמין לי, אם היית בדור שלנו, היית מרים את שיפולי גלימתך, ורץ לעבוד עבודה זרה. עד כאן דברי הגמרא.

רבתי, הגמרא הזאת היא פלא מופלא, מהתחלה עד הסוף. מאיפה ידע מנשה, שרב אשי לא יודע על ההלכה??

שאל שאלה – ביננו! יופי הוא לא יודע!

זאת אומרת שמנשה ידע, שהוא לא יודע את ההלכה הזאת.

רב אשי בא אליו ואומר לו – אם אתם כאלה חכמים, שאתה יודע מאיפה בוצעים את הפת, איך עבדתם עבודה זרה??

ואם הוא לא היה יודע, מאיפה בוצעים את הפת, היה מותר לו לעבוד עבודה זרה?! מה הוא שואל אותו?

מה הקשר בין זה שאתה חכם, לבין זה שאתה עובד עבודה זרה? אם אתה לא יודע את ההלכה, מותר לך לעבוד עבודה זרה?? איזה מן שאלה זאת??

רבתי, על השאלה הזאת עומדים כל המפרשים כולם, מי שרוצה יעיין בספר תורת חיים, של ר' אברהם שור, על מסכת סנהדרין, ויתר הרחבה מופיע בספר ופי יגיד תהילתך, ביאורים נפלאים בדברי הגמרא הזאת.

רבתי, אני רק רוצה לעסוק בנקודה אחת – למי ששם לב, הוא שואל את מנשה, למה עבדתם עבודה זרה, והשאלה ששואל אותו מנשה, אם הוא יודע מאיפה בוצעים את הלחם.

משמע, בצליל של האוזן, יש קשר בין עבודה זרה, לבין הענין שאתה יודע איפה לבצוע את הלחם.

אומרים לנו חז"ל – כל מי שלא מפרשי חלה, כאילו עובד עבודה זרה.

שואל אותו רב אשי – **תגיד, אם אתה יודע מאיפה בוצעים את הלחם, איך עבדתם עבודה זרה??**

משמע, שיש קשר בין הענין של הלחם, לבין הענין של עבודה זרה.

בואו ננסה להסביר את הדברים, לאט לאט, דבר דבור על אופניו:

חז"ל מלמדים אותנו, במדרש (בראשית רבה א') – בזכות שלושה דברים שנקראו ראשית, ברא הקב"ה את העולם:

רב הונא בשם רב מתנה אמר, בזכות שלשה דברים נברא העולם, בזכות חלה, ובזכות מעשרות, ובזכות בכורים, ומה טעם, בראשית ברא אלקים, ואין ראשית אלא חלה, שנאמר (במדבר טו, כ): **ראשית ערסתיכם, אין ראשית אלא מעשרות, היך דאת אמר (דברים יח, ד): ראשית דגנך, ואין ראשית אלא בכורים, שנאמר (שמות כג, ט): ראשית בכורי אדמתך וגו'**

העולם היה לו כדאי להבנות, בזכות שלושת המצוות האלה – ביכורים, חלה ומעשרות, הכל זה ראשית.

מה הענין ב – ראשית?

כותב החינוך (מצוה י"ח) – משרשי מצוה זו. שרצה השם יתברך ליזכותנו לעשות מצוה בראשית פרינו, למען דעת כי הכל שלו, ואין לו לאדם דבר בעולם רק מה שיחלק לנו השם יתברך בחסדיו. ויבין זה בראותו, כי אחר שיגע האדם כמה יגיעות וטרח כמה טרחים בעולמו, והגיע לזמן שעשה פרי, וחביב עליו ראשית פריו כבבת עינו, מיד נותנו להקב"ה ומתרוקן רשותו ממנו ומכניסו לרשות בוראו.

הקב"ה רצה את כל הראשיות – ביכורים, חלה, תרומות ומעשרות, בן בכור, פטר חמור, פטר בהמה. כל דבר שהוא ראשית, הקב"ה רצה אותו.

אומרים חז"ל – בזה שאתה מוציא משלך, ונותן להקב"ה, אתה נותן לו את ההכרה, שהוא ראשון והוא אחרון. הכל שייך לו!

רבתי, אם ככה נוכל להבין:

רבתינו מגלים לנו שהאבות הקדושים, היו מקיימים מצות מעשרות, שנאמר (בראשית יד, כ) **ויתן לו מעשר מכל**. יצחק קיים מעשר, שנאמר (בראשית כו, יב) **ויזרע יצחק בארץ ההיא, וימצא בשנה ההיא מאה שערים**. יעקב אבינו קיים מעשרות, שנאמר (בראשית כח, כב) **וכל אשר נתן לי עשר אעשרנו לך**.

האימהות הקדושות קיימו מצות הפרשת חלה, **אומרים חז"ל (בראשית רבה ט) – כל ימים שהיתה שרה קימת היו דלתות פתוחות לרוחה, וכיון שמתה שרה פסקה אותה הרוחה, וכיון שבאת רבקה חזרה אותה הרוחה. וכל ימים שהיתה שרה קימת היה ברכה משלחת בעסה, וכיון שמתה שרה פסקה אותה**

הברכה, כיון שבאת רבקה חזרה. כל ימים שהיתה שרה קימת היה נר דולק מלילי שבת ועד לילי שבת, וכיון שמתה פסק אותו הנר, וכיון שבאת רבקה חזר. וכיון שראה אותה עושה כמעשה אמו, קוצה חלתה בטהרה וקוצה עסתה בטהרה, מיד יובאה יצחק האהלה.

רבתי, נחזור בחזרה לקרבן הראשון בבריאה, לא של אדם הראשון, אלא **קרבנם של קין והבל** – קין הביא מפרי האדמה, הבל הביא מבכורות צאנו.

אומרים חז"ל – למה קרבנו של הבל התקבל, וקרבנו של קין לא? כי הבל הביא מבכורות צאנו. הוא תפס את הענין של הבכורה, ואמר – **אני נותן לקב"ה את הראשון**.

קין לא הביא מבכורות. מאיפה הוא הביא?

אומרים חז"ל – מן הסייפות. הוא אכל בעצמו ראשון, וכשהוא גמר הוא נתן לקב"ה.

אומרים חז"ל במדרש (בראשית רבה כ"ב) – יובא קין מפרי האדמה מנחה לה' (בראשית ד, ג), מן הפסולת, משל לאריס רע שהיה אוכל את הבכורות, ומכבד לבעל השדה את הסייפות. (בראשית ד, ד): והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלביהו

בספר המאור שבתורה (פרשת כי-תבוא), הוא מסביר מדוע קין, נתן לו את הסייפות והבל נתן את הבכורות.

אומר הספר המאור שבתורה יסוד נפלא ביותר – קין הרגיש שהוא עובד אדמה. אם הוא עובד אדמה, אז הוא הרגיש – **אני עובד, אני נוטע, אני חורש, אני מנקש, אני עושה פעולות! נכון גם הקב"ה עושה** – הוא מוריד גשם, הוא עושה רוח, הוא מביא שמש.

אמר קין – אבל גם אני עושה! אני עושה והוא עושה! אז אנחנו שותפים! אם אנחנו שותפים, אמר קין, אז אני לוקח ראשון והוא לוקח שני, לכן הביא לו מן הסייפות, הביא לו את הסוף, והוא לקח את ההתחלה.

הבל אמר – אני לא עושה כלום. יש ולדות והולדות מתרבים, אני לא שר להם שירים והם מתרבים, הם מתרבים, כי הקב"ה מרבה אותם. אם ככה, אז הכל של הקב"ה!

נתן לו הבל מן הבכורות. אם אתה בעל הבית, אז תיקח אתה ראשון!

רבתי, הגענו לנקודה, נתחיל לקשור קצוות:

כשאדם רואה תאנה שבכרה, הוא קושר עליה גמי ואומר – **זה של הקב"ה**. אחרי זה, לאחר שהוא מביא את כל הפירות הביתה, הוא מפריש תרומות ומעשרות.

אחרי זה הוא אוכל את הפירות, הוא לא צריך לעשות שום פעולה כדי לאכל אותם – לוקח את הפרי, מקלף את הקליפה, מברך בורא פרי העץ, שהחינו ואוכל!

אין לו שום פעולה אחרי זה. אין חושש, שהוא ייחס משהו לעצמו, אחרי שהוא שם על זה גמי, ואמר הרי זה ביכורים והפריש תרומות ומעשרות.

אומרים חז"ל – זה לא ככה, בחיטה ושעורה. מה יש בחיטה ושעורה? בחיטה ושעורה, ישנם מלאכות לאחר שהאדם גמר את הכל. מהם המלאכות?

אדם גמר את החיטה, ומכניס אותה הביתה. כדי להגיע לפת לחם, כדי להכניס אותו לפה, הוא צריך להיות זורה, דש, מנפה, לש ואופה.

כותב מרן הבית יוסף – למה מניחים עשר אצבעות על החלה לפני שבוצעים אותה?

וכותב – כנגד עשר מצוות התלויות בפת – חרישה (לא תחרוש בשור ובחמור יחידי), זריעה (שדך לא תזרע כלאים), דישה (לא תחסם שור בדישו), לקט, שכחה, פאה, תרומה, מעשר ראשון וחלה.

אומר הבית יוסף – זו הברכה היחידה מכל הברכות, שיש בה עשר תיבות. שהכל נהיה בדברו – 9, בורא מיני מזונות – 9, בורא פרי העץ – 9, בורא פרי האדמה – 9, הברכה היחידה שיש בה עשר תיבות – המוציא לחם מן הארץ.

למה?

עשר מלאכות – עשר תיבות.

אדם כבר הביא את החיטים הביתה, הוא לא יכל לקחת חיטים ולכסוס אותם, כדי לאכל.

אדם רוצה לאכול לחם, הוא לא יכל לקחת ולאכל! צריך לטחון, לזרות וכו', עד שהבן-אדם זוכה לאכל.

אומרים רבתינו – תשמע, כאן יש חשש גדול. מהרגע שהוא הביא את זה הביתה, כביכול אין התערבות כבר של הקב"ה. הכל הוא עושה.

כל זמן שזה בשדה, אז הוא מגיע להכרה שהקב"ה נותן גשם, ונותן שמש ונותן רוח, כשזה בא הביתה, הכל הוא עושה כבר. מה הוא עושה?

הוא זורה, הוא דש, הוא טוחן והוא מנפה והוא לש והוא אופה.

יכל לבוא אדם ולהגיד – אחח, כוחי ועוצם ידי, עשה לי את החייל הזה. אני עשיתי!

אתה עשיתי?! **אומר הקב"ה** – תשמע, החשש הזה, של כוחי ועוצם ידי, הוא חשש איום ונורא! שכל האומר כוחי ועוצם ידי, יגיע בסופו של דבר לעבודה זרה. לכן תזרה מאוד, שלא תגיע לעבודה זרה.

מה עשה הקב"ה, כדי שחם וחלילה לא נידבק בעבודה זרה? תיקח חתיכה מהקמח ותפריש אותה.

מה יהיה כתוצאה מזה?

תזכור את הקב"ה, שזה לא אתה!
אם זה לא אתה, אתה זוכר את הקב"ה.

אומרים חז"ל, שכל מי שמפריש חלה, מבטל עבודה זרה, וכל מי שאינו מפריש, כאילו מקיים עבודה זרה!

אם אתה לא מפריש חלה, פירושו הדבר, שאתה אומר – **כוחי ועוצם ידי, עשה לי את החייל הזה**, אז זה עבודה זרה!

אם זה עבודה זרה, ואתה לא מפריש, אומרים חז"ל – כמוהו, כמקיים עבודה זרה. אם אתה מפריש חלה, אתה מבטל עבודה זרה.

שואל מנשה את רב אשי – תגיד, מאיפה בוצעים את הפת? רב אשי בכלל לא הבין מה הוא שואל אותו. למה?

למה זה נפקא מינה, למה בוצעים את הפת? איפה זה נפקא מינה?

זה נפקא מינה לאדם שהולך לברך, מפני כבוד הברכה, כך כותב מר"ן המחבר – **מפני כבוד הברכה, צריך לדעת איפה לבצוע את הלחם**. אם ממקום שהוא מזהיב, או מקום שזה נורמל, דקדים בישולה או דקרים בישולה, למה זה נפקא מינה?

זה נפקא מינה לברכה.

שואל רב אשי – אני לא מבין, מה אתה קשור לברכה?

בזמן מנשה לא ברכו לפני האוכל. הברכה לפני האוכל, היתה תקנת חכמים, בזמן מנשה זה לא היה.

גמרא במסכת ברכות (בתחילת פרק כיצד מברכין) – אם לפני האוכל הוא מברך, אחרי האוכל, על אחת כמה וכמה.

בזמן מנשה ברכו רק לאחר האוכל **ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך**. בא מנשה ואומר – תגיד, מאיפה בוצעים את הפת?

מה זה משנה לך??

לנו זה משנה, כי אנחנו מברכים את הברכה, אז אנחנו צריכים לדעת איך לברך – מקדים בישולה או מקרים בישולה, אבל אתה מנשה, לא ברכת לפני האוכל, בזמן עדין לא היו חייבים בזה! אז מה זה משנה לך, מאיפה בוצעים את הפת?!

אמר לו מנשה לרב אשי – אני רוצה להגיד לך - בתקופתנו, לא היינו מזיזים יד או רגל, בלי לחשוב מה יהיה לקב"ה מזה.

בכל פעולה היינו חושבים – תגיד, לקב"ה יהיה נחת רוח מזה או לא? שלקחנו לחם, לא ברכנו המוציא לחם מן הארץ עשר תיבות, אבל הרגשנו, שהיינו אוכלים לחם – תודה רבה ריבונו של עולם, שנתת לנו לאכל לחם. אמרנו תודה רבה, גם בלי נוסח של ברכה.

אומר לו רב אשי – אני לא מבין, אם אתם הייתם כאלה, שעל כל צעד הייתם חושבים איפה לקב"ה יש יותר נחת רוח, וגם כאשר היית לוקח חלה וחושב – ריבונו של עולם, מאיפה יהיה לך יותר נחת רוח שאני אקח את החלה? אם הגעתם לרמה של חשיבה כזאת בקב"ה, תסביר לי דבר אחד – **א-יך ע-ב-ד-ת-ם** – **ז-ו-ד-ה ז-ר-ה???**

אם אתם אנשים שלא מזיזים יד, מבלי לחשוב על הקב"ה, אז איך יכל להיות אנשים שמשתחוים לעבודה זרה??

אמר לו מנשה – אין קשר. אנחנו היינו דבוקים בעבודה זרה, בגלל יצר של עבודה זרה.

אנחנו לא הזנו יד או רגל, מבלי לחשוב על הקב"ה. שאלת למה עבדנו עבודה זרה??

כי היה לנו יצר של עבודה זרה. אתה לא יודע מה עשו אנשי כנסת הגדולה, כדי לבטל עבודה זרה – שלושה ימים התענו, כדי לבטל את היצר של עבודה זרה, ומאיפה הוא יצא לבסוף?

מבית קדשי הקדשים, כמו גור של אש! כך אומרת הגמרא ביומא. משם יוצא היצר של עבודה זרה!

רבותי, אם ככה נוכל להבין יסוד נפלא:

בא רש"י ואומר – אתה יודע למה אישה מפרישה חלה ולמה היא מדליקה נר?

ועונה – היא כיבתה חלתו של עולם, היא תפריש חלה. היא כיבתה נרו של עולמה! היא תדליק נר.

רבתי, למה קוראים לאדם, חלתו של עולם?

למה לא קוראים לו בורקס של העולם, למה לא תפוח של העולם, הדובדבן של העולם, **למה חלתו של עולם?**

אומר המהר"ל (נתיב התורה אות א', ביאורי אגדות גמרא מסכת קידושין) – הקב"ה ברא את האדם כמו שאישה עושה עוגה. הקב"ה לקח עפר ושם לתוכו מים, ועשה עיסה מעפר.

הגמרא במסכת סנהדרין אומרת – שעה ראשונה עלה במחשבה, שעה שנייה נתייעץ עם מלאכי השרת ושעה שלישית קיבץ עפרו, אומרים חז"ל, מכל העולם ושעה רביעית גיבלו. מה זה גיבלו? גיבל את הבצק.

הקב"ה עשה גם בהמות בצורה הזאת, לקח אותם עפר מאדמה. אז למה נקרא האדם חלתו של עולם?

אומר המהר"ל – כי הקב"ה את כולם ברא מהבצק אשר מעפר ומים, אבל את כל מה שהוא ברא בצק, הוא לקח חתיכה ועשה אותה קודש! בדיוק כמו שהאישה מפרישה – חתיכה בצק ועושה אותה קודש.

מי הבצק שעשה אותה קודש?

האדם הוא הבצק, שהקב"ה קידש אותו.

עשיתי היפופוטם וחזיר ופיל וג'ירפה, עשיתי עפר מן האדמה, מבצק, אבל אני מפריש חלה. מי זה החלה?

אדם הראשון הוא חלתו של עולם.

הקב"ה לקח את האדם ואמר לו – אתה חלה שלי מכל העולם! אתה קדוש מכל העיסה הזאת!

מכל מה שיש בבריאה, אתה קדוש!

ברגע שהאישה החטיאה אותו, אומרים חז"ל – היא טימאה חלתו של עולם. האדם נקרא חלה, כי הקב"ה הפריש אותו לקדושה.

היא כיבתה נרו של עולם, לכן היא מדליקה נר.

אם ככה רבתי, נוכל להבין יסוד נפלא ביותר:

יש עוד עיון אחד – **עבודה זרה**. מה מתקן את העבודה זרה?

אומר הקב"ה – את תפרישי חלה. מה קשור הפרשת חלה לעבודה זרה?

היות והיא נתנה לאדם הראשון ואמר לו – **מן העץ הזה אכל וברא עולמות** – עבודה זרה. מה התיקון??

הפרשת חלה.

למה נסמכה הפרשת חלה, לענין עבודה זרה? אומר המדרש (פרשת תזריע), שכל המפריש חלה, ככופר בעבודה זרה, וכל אדם שלא מפריש חלה, כאילו עובד עבודה זרה.

אם ככה רבתי, שימו לב למבנה של פרשת שלח – היא נפתחת בפרשת המרגלים, שאחנו חטא המרגלים, בגלל זה מגיע עונש כליה לעם ישראל??

מה קרה?? לשון הרע, על זה מתים??

וענינו - נתנה ראש ונשובה מצרימה – רצו לעבוד עבודה זרה. **וביום פקדי** – את חטא המרגלים ופקדתי – את חטא העגל – זה עבודה זרה וזה עבודה זרה.

הפרשה מסתיימת בעבודה זרה. אדם שוגה ועובד עבודה זרה – עיני העדה טעו, והורו עבודה זרה, ובתוכם, יש לנו שתי מצוות – נסכים והפרשת חלה.

מה הפרשת חלה?

עם ישראל חטא. במה הוא חטא?

עם ישראל חטא בזה שהם אמרו **נתנה ראש ונשובה מצרימה** – עבודה זרה. תבואו לארץ ישראל, ותתקנו את העבודה זרה, איך?

הפרשת חלה. שלא תגידו כוחי ועוצם ידי, עשה לי את החייל הזה.

לפיכך יש לנו עבודה זרה לפנינו ועבודה זרה אחרינו, לומר לנו, שזה הענין של הפרשת חלה. הפרשת חלה בא להציל את עם ישראל מעבודה זרה.

אומרים חז"ל – חטאו בראש, שנאמר נתנה ראש ונשובה מצרימה. לקו

בראש, שנאמר וכל ראש לחולי – חרבן בית המקדש, ובע"ה יהיה תיקון לראש כשכולנו נקבל פני משיח צדקנו במהרה בימינו אמן ואמן!!!

(ברוך שאמר)

בדרך הדרוש

והתחוקתם ולקחתם מפרי הארץ וסמיכא ליה והימים ימי בכורי ענבים. ותמוה מה צריך התחוקות בלקיחת אשכול ענבים ובפרט שהימים ימי בכורי ענבים. ובס' לקט יוסף בשם הגאון המפור' מהר"מ גאלאנטי תי עפ"ד הרמב"ם דבדין לעשות חזקה די בלקיחת אשכול אחד של ענבים וזה שאמר הכתוב "והתחוקתם" ר"ל צריכים אתם לעשות חזקה בא"י ועל כן לקחתם מפרי הארץ כי בלקיחת הפרי די, וזהו דוקא בברם וע"כ שפיר סמך והימים ימי בכורי ענבים. (ילקוט האורים) סלח נא לעון העם הזה מגדל חסדך וכאשר נשאת לעם הזה ממצרים ועד הנה וגו' (יד, ט) צריך להבין מואי כאשר נשאת, ואטו לעולם יסלח ה' לפושעים וחטאים, ואם עד כה האריך אפיו להם עתה

שלח לך. (יג, ב)

פירש"י לדעתך וכו'. ונ"ל בדרך דרוש, עפ"י מש"כ לעיל בפ' בהעלותך [ד"ה עוד נ"ל], כי באמת היה חשש גדול בענין שליחות המרגלים שלא יוציאו דיבה על הארץ, אך שהיה סברא לומר דיקחו מוסר ממרים שלא להוציא דיבה, אבל כיון דבאמת משה רבנו ע"ה היה מבהר הברואים, וא"כ אין ראי' ממה שלקחתה מרים, ואיכא חששא, רק משה לפי דעתו שהיה שפל מכל אדם, א"כ יש ראי' ממרים, וליכא חששא בשליחות המרגלים כיון שיש להם מקום לקחת מוסר, וז"ש שלח לך לדעתך כיון שאתה עניו מכל האדם. (אפריון) והתחוקתם ולקחתם מפרי הארץ והימים ימי בכורי ענבים (יג, ב)

ורכב מאמינים

עלון שבועי מבית בני אמונים

פרשת שלח

מאוצרות אמונים

פניני אמן ותפלה בפרשה

ראת שמים בידי שמים, הכיצד?!

"ויקרא משה להושע בן נון יהושע" (יג טו)
"התפלל עליו: י-ה יושיעך מעצת מרגלים" (רש"י ע"פ סוטה טל ב).

תמהו המפרשים: כיצד הועילה תפלת משה על יהושע להנצל מעצת המרגלים, הלא הבחירה בין טוב לרע אינה מסורה בידי שמים אלא בידי האדם. וכמאמר חכמים (ברכות לג ב): "הכל בידי שמים חוץ מיצאת שמים". ובשלמא כאשר מתפלל האדם על עצמו לבל יחטא, עצם העבודה שהוא מבקש זאת מסמלת את בחירתו בטוב, אך כאשר מתרחק מהרע מכת תפלת אחרים, הרי זאת סתירה לכת הבחירה?

פרש רבי יהודה ליב עדיל המגיד מסלונים:
אכן, תפלת אחרים אינה יכולה למנוע מאדם שברע ברע להפגע מן החטא, אולם היא יכולה להועיל לאדם שאינו מענין לחטא, לבל יגורר למצב שיגרם לו לחטא. כפי שארע למרגלים, שפחדם מגויי הארץ גרם להם לחטא.

באופן נוסף פרש רבי יוסף חיים מבגדד:

תפלה אינה מועילה לאדם החוטא בודעו, אולם יש בכהה להועיל במקרה שהיצר מטעה את האדם לחשב על עברה שפכיכול מצוה היא. כפי שהיה אצל המרגלים שהתפתו להוציא דבת הארץ רעה, בחושבם שבכך יגדל שכם של ישראל, שחרף הפחדותיהם: בכתחו בה' ויעלו לכבש את הארץ.

עוד באר המו"ח חקמה:

אכן תפלת משה היתה מנגדת לבחירה החפשית שנתנה לאדם, אף אין בכך כל קשי. לפי שמשה ויהושע נתעלו למדרגה שכבר נטלה מהם הבחירה החפשית.

המרש"א ברכות יא א"י ה"ס ברכות ס"ב: "ויודעו סוטה לד ב; משך חקמה הקדמה לחמש שמות

הבא להתפלל - מסייעים בידו

"ויקרא משה להושע בן נון יהושע" (יג טו)
"התפלל עליו: י-ה יושיעך מעצת מרגלים" (רש"י).

מפני מה התפלל משה רק על יהושע ולא על יתר המרגלים, הלא "אותה שעה כשרים היו" (רש"י לעיל פס' ב)? פרש החיד"א:

רבי שלמה אסתרונק פרש כי משה לא התפלל על יהושע שלא יגרו אחר צעת המרגלים, שכן בהכירו בגדולתו הוא לא חשב לכוף. תפלתו היתה רק שינצל ממקמם ולא יכרעוהו כאשר יביע את מחאתו כנגד עצתם. על פי זאת מובן מפני מה לא הצריך להתפלל על כלב, שכן ידוע (רש"י להלן ד' טז) שאף שכלב לא הסכים לעצת המרגלים, הוא הסתיר דעתו מחבריו ולפיכך לא הסתכן בהתנגדותו.

באופן אחר פרש האדמו"ר רבי יצחק מוורקא:

משה התפלל רק על יהושע לאחז שנוכח לראות כי

'אמן' אחת ראיה - שוה הכל!

"ויאמרו אל כל עדת בני ישראל לאמר הארץ אשר עברנו בה לתור אתה טובה הארץ מאד מאד" (ד יז)

בעלות רבי מנחם מנדל מוויטבסק לארץ הקודש אמר: כל זמן שהייתי בחוץ לארץ הייתי משתוקק להתפלל תפלה אחת כראוי לפני בורא העולם. עתה כשבאתי לארץ הקודש והתקמתי כתוצאה מאוירה המחפיים (ראה ב"ב קנה ב), נוכחתי לדעת שלהתפלל תפלה משלמת זהו דבר בלתי אפשרי, ולואי שאזכה לענות ולו אמן אחת כראוי.

ואכן, כבר אמר אחד מהקדושים, שאם היה יודע שענה בכל ימי חייו ולו אמן אחת כראוי - לא היה דואג כלל.

'כי מכבדי אכבד'

"עד אנה ינאצני העם הזה ועד אנה לא יאמינו בי" (ד יא)

כתב בנו בחי' (שמות ד' לא): העונה אמן כראוי, הרי הוא מכבד את השם יתברך באמת, ועליו נאמר (שמואל א' ב' ל): "כי מכבדי אכבד". וכך מי שאינו נוהר במלת אמן לכוון בכל כחו וכוונתו, הרי זה מבהא את השם יתברך, ועליו הכתוב אומר (ספ' "ובי' קלו").

מקור הדברים הוא בספר הזהר (ענין רפה א). ובאר שם הרמ"ז שפינו שדבר קל הוא לכוון בעגית אמן, נחשב המולול בכף למבהא ה' וסופו שינחל בו זקלון - מדה כנגד מדה.

וכך כתב רבי יעקב קטינא מחוסט בספרו 'דחמי האב' (אות טו):

"להזהר מאד בעגית אמן, כי מה יענה ליום פקדה כשישאלוהו: למה לא עגית אמן, וכי מה עבודה היא? ועל זה בא הרמז (תהלים פ"ז): 'מלא פניהם קלון' - סופי תבות אמן".

רמז לדברים אלו הביא רבי יעקב דב מרומרשטיין יו"ד 'בני אמונים' מהפסוק שלפנינו: "עד אנה ינאצני העם הזה" - ראשי תבות בגימטריה 'אמן', "ועד אנה לא יאמינו בי" - עד מתי יזלזלו בעגית אמן, שכפי שנתבאר, המולול בה הוא כמנאץ חס ושלום כלפי מעלה.

מבין כל המרגלים, רק יהושע התפלל טרם יציאתו שלא יכשל בשליחותו. וכפי שנרמז בשמו: 'הושע' - שעל כל דבר היה מבקש: 'הושע נא', וכיון שכלל הוא בדינו: "בא לטרה - מסייעין אותו" (שבת קד א), לפיכך סיע לו משה בתפלתו.

החסידי הנודע רבי אהרן וולדן בעל 'שם הגדולים החדש' הוסיף כי יתכן שלכך התפון יונתו בתרגומו: "יכדי חמא משה ענותנותיה קרא משה להושע בר נון יהושע".

כלומר: מתוך שראה בענותנותו שלא סמך על צדקותו, אלא נשא תפלה לבל יכשל בשליחותו, עמד משה והתפלל גם הוא עליו.

באופן נוסף באר רבי משולם זוסיא מטשורנוביל:

מלכתחלה חשב משה כי מחובתם של המרגלים, שהיו מנשיאי ישראל, לעמד בנוסיון בעצמם, ובשעת קשי - להסתיע בתפלה על קברי האבות. כפי שאכן נהג כלב בן יפנה (סוטה לד ב), אולם כפי שתרגם יונתן, כשראה משה את ענותנותו של יהושע, הבין כי יתביש להראות פניו בקברי האבות, ולפיכך התפלל עליו בעצמו.

'חל קדומים': אהל יצחק' השמטות אות יט; 'מסייעים' למוצאים' עמ' סז

'הושע' כנגד 'הושע'

"ויקרא משה להושע בן נון יהושע" (יג טו)

"התפלל עליו: י-ה יושיעך מעצת מרגלים" (רש"י ע"פ סוטה טל ב).

אמר האמרי אמת:

בשונה מיהושע שנושע מעצת המרגלים כתוצאה מתפלת משה לה' ומבלי שהצריך להזכיר זכות אבות, כלב הצריך להתפלל על קברי האבות בחברון כדי להנצל. ואף אנו בכל תפלותינו אנו מקדימים להזכיר זכות אבות מלבד בתפלה הנאמרת במקום סכנה, שבה אנו מבקשים בלשון 'הושע', כרמז לתפלתו שבה לא הזכיר זכות אבות. וכפי ששינונו (ברכות מב א): "המהלה במקום סכנה מתפלל כפי תפלה קצרה, אומר: הושע השם את עמך, את שארית ישראל, בכל פרשת העבור [אפלו בשעה שפורשים לעברת] יהיו צרכיהם לפניך".

אמרי אמת תרע"ו

המרגלים הביאו את הפחיתים שבשבטת המינים

"ויכרתו משם זמורה ואשכול ענבים אחד וישאיהו במוט בשנים ומן הרמנים ומן התאנים" (יג כג)

מפני מה הביאו המרגלים דוקא פרות אלו?

פרש רבי אברהם יצחק שיינ' ר"מ ביישיבת תפארת ירושלים' שפסקטון איילנד:

אמרו חכמים (ברכות מא א, ע"פ רש"י ד"ה ופליגא) שאדם המתכוון לאכל שני פרות משבטת המינים עליו להקדים ולברך על הפרי שהקדימה התורה למנות בפסוק המפורט את שבטת המינים שנתבחה בהם ארץ ישראל.

זאת משום שהפסוק מונה אותם לפי סדר חשיבותם. סדר המנין בתורה הוא: חטה, זית, שעורה, תמר, לפן, תאנה ורמון (דברים ח' ה; ברכות ס"ב ב; תוספות ס"ד ד"ה זח). המרגלים בקשו לדבר בגנות הארץ ופחותיה, וכפי שפרש רש"י על אתר: "שום שפריה משנה - כך עמה משנה". לפיכך מבין שבטת המינים שהשתבחה בהם ארץ ישראל, בחרו להביא דוקא את שלשת הפרות הפחיתים ביותר בסדר האמור.

'ברכת איש'

תפלה בזמנה - זכות שהיא חובה

אמרו חכמים (אכ"ר פתיחתא י) כי מי שעוסק וטורח בעמל יומו מבלי להתעייף, ורק את ההגעה לתפלה בזמנה הוא רואה פיגיעה וטורח ומתוהך כן הוא מתעצל בה, עליו הכתוב קורא (ישעיה מג כב): "ולא אתי קראת יעקב כי יגעתי בי ישראל".

בני אמונים. זריזים משכימים ל'ברכות השחר'.

ולא אתי יעקב קראת יעקב

תענה אמונים

פנינים ובאורים בסדר התפלה

ברכת 'אשר יצר' - רופא כל בשר (א)

בתוכו לכל מי חיו.

הודאה על הקדמת צרכי האדם

התוספות (שם ד"ה אשר) פרשו כי החכמה הגדולה בבריאת האדם היא בכך שהתקנו לו מזונותיו טרם נברא, שכן האדם נברא ביום הששי אחר בריאת כל הנבראים שנעזדו כדי לשמשו. והוסיפו המפרשים כי: יכולה להעיד על כך העבדה שמיני כשהתינוק נולד הוא מוצא את מזונו (ראה צ"ח ברכות א).

יש מי שהוסיף כי החכמה בהקדמת המזונות היא בכך שאלמלא עשה כן, היה הקדוש ברוך הוא זן כל אדם לפי מעשיו באותה שעה: האם מגיעים לו מזונות או שמת אינו זכאי, ומי כול היה לצאת זכאי בדין. אך אחר שברחמינו כבר הקדים וברא את המזונות הרי הוא מספק לברואיו את מזונותיהם שלא לשם מלך, אלא בשבחינת 'זה נהנה וזה לא חסר' (דברי ישראל פר' מצרף).

לא רק מזונותיו של האדם קדמו לבריאתו, אלא אף מזון ותרופה לכל מכאוביו. שכן דרך העולם למדד את חכמת הרופא על פי 'כלתו למצא מזון לכל חלי, אך גם הרופא החכם ביותר אינו יכול ליצר תרופה לחלי שטרם נמצא בעולם. אולם הקדוש ברוך הוא צפה והביט עד סוף כל הדורות, והכין עוד לפני יצירת האדם תרופה לכל חלי ולכל חסרון שיחידש עליו בכל זמן. וזוהי החכמה היתרה שעליה אנו מודים (עבודת ישראל שמות פ"ר זכור).

הודאה על החכמה שנתנה באדם

יש מהמפרשים (רבנו מנחם פסלה פ"ו ה; מהר"ש ח"א ברכות ש"ו וי"ד) שחל ז"ל אינו יודע את לשון 'בחכמה' על יצירת האדם, שכן כל תכונות גוף האדם קיימות אף בבהמה, ומנפח הבהמה: אשר יצר את האדם... 'וברא ב' בראה' כי כוננו על חכמת מיוחדת המצויה אף באדם. על פן פרשו כי הודאתנו היא על עצם החכמה והשכל שחנן ה' את האדם שבה העלה אותו על כל בעלי החיים.

אלא שתקנו לברך על כך דוקא בשעה שיצא האדם מבית הפסא, כי לא למלא כן היה האדם מתנאה בחכמותו ובהיותו נעלה מכל הברואים, ועלול היה להגיע חלילה לכפירה, אולם בצאתו מבית הפסא מבין הוא את שפלותו, ואין חשש שיגיע ליד' גאווה ('שלמי צבור' שם, בשם בעל המגלת ספר).

ברית הגוף בחכמת התורה

יש מפרשים שכתבו, כי מלבד חכמת בריאת האדם, נרמזת במלה 'בחכמה' גם חכמת התורה. שהאדם נברא עם רמ"ח איברים וש"ס'ה יגידים, ובניח - תרי"ג, ונגזרים: שם בתורה רמ"ח מצוות עשה וש"ס'ה מצוות לא תעשה, ובניח תרי"ג - זה נקבד זה. במדרש (תנחומא שמיני ח) כתבו: 'אשר יצר ישרא', שכל אבר ואבר שבכבם, נתן מצוה, שמאיתם וארבעים ושמונה איברים באדם. ולכך אנו אומרים בכל יום, ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם, אשר יצר את האדם בחכמה, וברא בו נקבים נקבים חלולים חלולים, חלולים חלולים בגימטריא מתאים ארבעים ושמונה. הוי, כמנין אברים שאדם... ובספר ז'א דמאירי (על פנינו רזא, בראשית הע"א) הוסיף שבמלה 'בחכמה' נרמזו כל תרי"ג מצוות, כי תבת 'חכמה' במלואה [ח"ת, פ"ה, מ"ה, ה"ו] היא בגימטריא תרי"ג בדיקון!

(להקדיש הבואה בשלחן ערוך [או"ח ו א] ושל שני הדרושים הראשונים - של רש"י ושל התוספות).

ספור שבועי על אמן ותפלה

מעשה אמונים

תפלה בין דפי העתון

ובדיקא אותה שעה שעמד להתחיל תפלת 'שמונה עשרה', נשמע קולו האורמני של הצלצול המבשר על כך שתמה ההפסקה וכי על המורים והתלמידים להתחבב בפתות.

ברוקיה הקומוניסטית לא היה קים משג של אחר. רבי יצחק גאלץ לקטע את תפלתו באבה ולהקטין לכתתו. דא עקא, שבשלב זה של התפלה אסור היה לו לדבר, ורבי יצחק שכאמור דקדק במצוות עד קוצו של י"ד, החליט שהוא לא מדבר, ויהי מה.

במקום לדבר, הצביע רבי יצחק לתלמידיו על העמוד בספר שבו מופיע התרגיל שהיה עליהם לפתור. אחר רשם על הלוח את הוראותיו והערותיו, וכך קנה להמשיך עד לסיום השעור. אלא שהתלמידים הנדמים, במקום למלא את הוראותיו, נשאו לעברו עינים מהלכות, בתוספת סברו כי המורה אינו רוצה לדבר עם מי שמוטע שהוא כועס עליהם, ועמה כל פעמי אוחס היה - מדוע?

"מדוע המורה כועס?" הגו אחד מהם להביע את דאגתו בקול, "האם עשינו משהו רע? אם כן, בבקשה יאמר לנו ונשתדל לתקן את השעור תקון".

אלא שרבי יצחק לא הגיב. הרעיון דוקא מצא חן בצינו, ובמקום להשיב הוא כנף את גבינו עיניו וקמץ את פיו כמי שמתאמץ לכלא את פסלו. וכך המשיך בשתיקתו עד לסיום השעור.

כשהסתים השעור מהר המורה להסתלק מהכיתה, הישר לפנתו... עד לסיימה של ההפסקה הקצרה הספיק לסיים את תפלתו, ומיד לאחר מכן שב לכתתו. הפעם הורה לעצמו לעטות סכר פנים ברגע, מה שגרום לתלמידים לשוב ולהרצות את דאגתם: "על מה המורה כועס?"

"האם אינכם זוכרים כי בשבוע שעבר ברכתם מהתהלך להצגה בעצמו של יום?" העמיד רבי יצחק פנים כמיניו מבין על מה התמיהה, וכי חשבתם שאעבר על כך בשתיקה?!" - תהה, והתלמידים השפילו עיניהם.

בהזדמנות אחרת שבה לא יכול היה להתפלל בפנתו הקבועה, גאלץ רבי יצחק למצא פתרון חלופי. במחו היצירתי כבר הגה מראש תכנית מלוט; הוא נגש אל דוכן העיתונים, הסמוך לבית הספר, שלף את אחד הגיליונות, החזיקו וגישה עצמו קצרות בו, תוך ששפתיו ממלמלות תפלה.

דא עקא, שבדיקא ברגע זה החליט אחד המורים, טרוסוביץ שמו, להתייך עמו בנוגע לבניית מתמטית שעמה התמודד. טרוסוביץ זה ידוע היה כקומוניסט מושבע אשר דאג להלחין על כל מי שלפי ראות עיניו נחשד בהתנגדות למשטר.

גם בעת מסכתו שפזו העדיף רבי יצחק למצא פתרון יצירתי שימנע ממנו את הצורך לדבר באמצע שמונה עשרה; פאשר טפח אותו טרוסוביץ על שכמו והחל להרצות בפניו את שאלתו, אחו רבי יצחק בחזוה והעוה את פניו תוך שהוא משמיע אנתח כאב, בכיכול הוא עובר עמה ארוע לכב.

טרוסוביץ נבהל ומר לעבר משרד בית הספר כדי להזמין אמבולנס. וביתנים הספיק רבי יצחק לסיים את תפלתו ולהרגיעו כי הכל בסדר. הוא חזר לעצמו.

כך, בסיעתא דשמיא, הצליח רבי יצחק לעבר את השנים האיומות מבלי שיתר ולו על תפלה אחת כהצרכיו. מסתבר כי תפלותיו אלו הן שסייעו בכייו לבסוף להנצל מעמק הבכא, שלם בגופו ובתורתו, לעלות לארץ הקדושה ולהעמיד תלמידים לאלפים בדרך התורה.

להשאיר: חו"ח עמ' 851

עמוד עשירי

וכאשר תקום מן הספר, תחפש באשר למדת אם יש בו דבר אשר תוכל לקימו.

אי ש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402

טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש כא סיון תש"פ: הדלקת נרות: ירושלים 7:10 תל-אביב: 7:25 חיפה 7:18 מוצאי שבת: ירושלים: 8:28 תל-אביב: 8:31 חיפה: 8:32 ר"ת: 9:02

פרשת שלח אל התחבר לרשע

להתרחק מאנשי רשע, שלא להיות מושפע ממעשיהם ודרכם הרעה!

נלמד מהפסוק: "זיקרא משה לחושע בן נון יהושע" (פרק יג-טז)

וכתב רש"י (מהמד"ר): התפלל עליו י-ה יושיעך מעצת מרגלים. וכן בפסוק "ויעלו בנגב ויבא עד חברון" (יג-כב) דרשו חז"ל בגמרא (סוטה לד): "ויבואו" מיבעי ליה! אמר רבא, מלמד שפירש כלב מעצת מרגלים והלך ונשתטח על קברי אבות והתפלל שינצל מעצת מרגלים. נמצאנו למדים, כי אף האדם הגדול ביותר, חושש מהשפעה השלילית של סביבתו. ולכן התפלל משה על יהושע, ולכן פרש כלב, והתפלל על קברי אבות שינצל מעצת המרגלים. ואם כך בגדולי עולם, על אחת כמה וכמה בכל אדם.

בתקופה האחרונה שבה נכפה עלינו, עקב מגיפת הקורונה, שמירת המרחק בין האנשים בכל מקום ציבורי, ועטיית המסכות וכו' נוכל להבין יותר את אותם מושגים שעד לפני זמן קצר היו רחוקים מלתת עליהם את הדעת, להוודע עד כמה גדולה ההשפעה הרוחנית והסגולית באוויר ובאווירה שסביבנו, לטוב או למוטב, כמובא לפנינו:

במכתב מעניין שכתב הגאון רבי עזרא אלטשולער זצ"ל (בעל תקנת עזרא) לתרץ את השאלה בפסוק (בראשית יב-יא) "ויהי כאשר הקריב אברם לבוא מצרימה... עתה ידעתי כי אשה יפת מראה את", והפלא הוא: היאך יתכן שעד עתה לא ראה ולא ידע?

וכתב רבי עזרא לתרץ בדברים הבאים: "האור הגשמי נקשר ומחובר יחד מקצה התבל ועד קצהו, כידוע מהטלפון וכו', ומשום כך כשיש איזו מחלה רח"ל באיזה מקום, אם המחלה חלשה אין לירא ממנה במקומות אחרים, אבל אם חזקה היא, עלול הדבר שתבוא גם במקומות אחרים אם אפידעמית היא, ובקרוב לאותו מקום הסכנה עצומה".

כך האויר הרוחני נקשר ומחובר יחדיו בעולם כולו, וכשיש השחתה במקום אחד, כשהיא חזקה עלולה להשחית גם במקום אחר אפילו מרחוק, ובפרט מקרוב, אפילו על מי שכוחותיו הרוחניים חזקים מאוד. לפי"ז יש לתרץ, כי אברם אבינו ודאי ידע והכיר את שרה, אך בהיות שרעיונותיו היו קדושים תמיד, לא נפל ברעיונו על יופיה של שרה, ורק כשהקריב למצרים החל להרגיש בזה, והבין מעצם זה שהרגיש, כי המדינה הזאת טופה בזימה מאוד, וא"כ יש סכנה פן יהרגוהו". עכ"ד.

ובאמת מצינו השפעה שלילית כזו, כבר בדור המבול, שגם הבעלי החיים קלקלו טבעם. וכפי שביאר **הבית הלוי** שבמקום שפרוצים כולם בחטא מסויים ונמשכים אחר תאוה מסויימת, במקום זה השפעת החטא רבה על שאר העולם. וזה מה שקרה בדור המבול שגברה רוח הטומאה בעולם בכזו השפעה חזקה עד ש"השחית כל בשר את דרכו על הארץ".

ובזה מבאר הביה"ל את דברי חז"ל (חגיגה טו.) "זכה צדיק, נוטל חלקו וחלק חברו בן עדן, נתחייב רשע, נוטל חלקו וחלק חברו בגיהנם" ולכאורה תמוה: מדוע יקבלו בנוסף על חלקם המגיע להם, גם את חלק מעשי חברם? אלא התשובה: מלבד עצם מעשי הרשע, הרי השפיע רוח טומאה על כל סביבתו וגרם בכך שיחטא חברו, על כן בדין הוא ששותף הוא בזה, ועליו לשלם על כך. וכך גם משפיע הצדיק במעשיו על סביבתו לטובה, ונמצא שותף במעשים שגרם ומגיעו שכר על כך.

והשפעה חזקה זו קיימת גם בתוככי "בית מקדש מעט", ולא רק ברחובה של עיר, כפי שכתב **השל"ה הק'** (מס' תמיד פרק נר מצוה) בזה"ל: "כשיהיו שכני האדם היושבים עמו מתפללים בכוונה, יקל עליו לכוון ליבו גם הוא. אך כשיהיו יושבין אצלו אנשי לצון מתפללים שלא בכוונה, יקשה גם עליו לכוון. ועל זה נאמר בגמרא (סוכה נו): "אוי לרשע ואוי לשכנו". וכן (באבות פ"א מ"ז) "הרחק משכנ רע" וכו'.

"דמעת חינם לא תזיק"...

סיפר מנהל חינוכי: במוסדי היה בחור מקולקל שהסית והדיח וקלקל אחרים. בלית ברירה הרחקתי אותו והוצאתי אותו מהמוסד. אמו הגיעה והתחננה בדמעות שליש שאחוס עליו, עליה ועל משפחתה, ואחזיר אותו. היא התייפחה ולבי נכמר. אמרתי לה "אשקול בדבר".

ולמה אמרתי כך? כי חששתי ממה שמוספר בגמרא (כתובות סב:) על רב רחומי שבגלל איחורו הזילה אשתו דמעות ונענש. כי זהו כוחם של דמעות. וחששתי גם אני מפני דמעותיה של האשה האומללה.

בצר לי עליתי לביתו של **הגרי"ש אלישיב** זצ"ל וסחתי בפניו את מצוקתי... השיב לי הרב אלישיב נחרצות: "מכיון שכך היית צריך לנהוג אין לך לפחד מדמעותיה כלל! קללת חינם לא תבוא (משלי כו-ב) ודמעת חינם לא תזיק!"

עפ"י ישא ברכה

הקשר שיש ל"תמגר" עם "תשבר"...

מעשה באחד מחסידי כ"ק האדמו"ר **מבאבוב** שהחל להתחבר ולהתרוועע עם בחורים שנטו מן הדרך הישרה. קרא לו הרבי ושאל אותו: אולי תוכל לפרש לי מה שאנו אומרים בכל יום בשמונה עשרה בברכת ולמלשינים: "והזדים מהרה תעקר ותשבר ותמגר". ומלא התיבות "תעקר ותשבר" עוד אפשר להבין, אבל מהו לשון "תמגר"? שתק הבחור.

אמר לו הרבי במתק שפתיו: האמת שגם אני לא יודע בדיוק כיצד לפרשו, אבל זאת יודע אני בבירור שמאחר וה"תמגר" נטפל ומתחבר ל"תעקר" ול"תשבר" הרי זה סימן ששייך להם, ודבר טוב כבר הוא לא יכול להיות...

משחת שמן - אבות

עלון השבוע פרשת שלח הוקדש לע"נ אבי מורי

ר' משה בן ר' יוסף הגר ז"ל

נלב"ע כ"ז סיון

ת . נ . ע . ב . ה .

עלון השבוע פרשת שלח הוקדש לע"נ האשה אמי

מרת גולדא טייבל בת ר' יוסף ז"ל

אלמנת ר' אהרן צבי בן ר' שמחה הלוי ז"ל

יום היארצייט כ"ז סיון,

ת . נ . ע . ב . ה .

ככל שירבה אדם בלימוד התורה וקיום המצוות, כן יגדל להיטיב בכך עם אנשי מקומו! נלמד מהפסוק "היש בה עץ אם אין" (פרק יג-ב)

ופירש רש"י: היש בה עץ - אם יש בהם אדם אשר ישגו עליהם בזכותו. ואמרו חז"ל בגמרא: הכי קאמר להו [=כך אמר להם] משה לישראל, ישנו לאותו אדם [איוב] ששנותיו כעץ ומגין על דורו כעץ (בבא בתרא טו.). וכתב בעל התורה תמימה לפרש ש"עץ" הוא תואר לצדיק לפי הנדרש בגמרא (תענית כה): על הפסוק: "צדיק כתמר יפרח כארז בלבון ישגה" מה אוכל טעמו מחליף, אף צדיק. וכן על הפסוק "סר צילם מעליהם... אל תראום" (יד-ב) הביא רש"י: "סר צילם" - מגינם וחזקם, כשרים שבהם מתו, איוב שהיה מגין עליהם (סוטה לח). והכלי יקר מצא רמז לכך: סר "צילם" בגימטריה "עץ".

מה ראו חז"ל להוציא את הפסוק ממשוטו ולפרש ש"עץ" הוא צדיק שמגן על דורו כעץ? מבאר הגאון רבי זלמן סורוצקין זצ"ל (באזנים לתורה) מפני שאין לך ארץ שאין בה עצים, וממילא אין מקום לשאלה זו ("היש בה עץ"). ומה עוד שכבר נאמר מיד: "ולקחתם מפרי הארץ... והימים ימי ביכורי ענבים", הרי שלבטח ישנם עצים בארץ זבת חלב ודבש, ואין צורך לברר אם יש בה עץ. אלא בהכרח הכוונה היא על "עץ" אדם [כנאמר "כי האדם עץ השדה"] צדיק הראוי להגן עליהם.

ובאמת ישנו קשר בין צדיק תלמיד חכם שהעולם נהנין מפרי תורתו, ובין עץ פרי מאכל שנהנין ממנו. ניתן למצוא זאת בדבריו המאלפים של בעל ה"קרון אורה", כפי שכתב בספרו על אמרת חז"ל בגמרא (תענית ז). "אם תלמיד חכם הגון הוא ממנו תאכל ואותו לא תכרות" וכך כתב:

"נראה לפרש, כמו שעץ מאכל נהנין ממנו בעליו מפריו, ומפני זה רואה תמיד להשקותו ולעשות כל צורכו כדי שתגדל יניקתו ויוסיף לעשות פרי. כן הוא התלמיד חכם. אם נהנין ממנו מפרי תורתו ופרי מעשיו הטובים, מוסיפין לו מלמעלה חכמה ובינה והשכל למען ירבו פירותיו והיו למאכל.

נמצא - כותב הקרון אורה - שהעץ [וכמוהו הנמשל לו] זוכה לשני דברים, גם כי ממנו יאכלו, וגם שהוא בעצמו אינו נכרת. "ואם לאו אותו תשחית" - כי אין לשום בריה הנאה ממנו, ומכיון שאין בו צורך והנאה יחרב מעיינו ויבש מקורו ונכרת ונאבד מן העולם. ועליו נאמר "והיה כערער בערבה"...

אבל בצדיקים נאמר "והיה כעץ שתול על פלגי מים..." והסמיכו לכך את מאמרי חז"ל המתארים כיצד תלמידי חכמים מועילים זה לזה, להודיע כי עיקר הצלחת התורה היא כאשר ישפיע לזולתו ואיש את רעהו יעזורו.

והתועלת הגדולה שישנה מתלמידי החכמים שעוסקים בתורה היא ששמירת העיר והארץ, תלויה בזכות לימוד תורתם ולא בכח האנשים אף שיהיו החזקים בעולם. [ב"כח הזכות" ולא ב"זכות הכח"] וכמובא ב**זוהר הק'** (פרשת ויצא כח-כה) על הפסוק בתהלים "אם ה' לא ישמור עיר שוא שקד שומר" עיי"ש.

ובזה סגולת כוחם של הצדיקים העוסקים בתורה, כדברי **החפץ חיים** עה"פ (שמות יז-ט) "ויאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק", מה ראה משה ששלח את יהושע? אלא משום שהיה לו כח התורה כדכתיב "ויהושע בן נון נער לא ימיש - מתוך האהל". היינו מאהלה של תורה. ומכיוון שעיקר התגברותו של עמלק היה בגלל רפיון התורה כמו שדרשו חז"ל על "וילחם ישראל ברפידים" שרפו ידיהם מן התורה, לכן שלח משה דוקא את יהושע שהיה לו כח התורה ואמר לו "צא" - אתה בעצמך, שעיקר הנצחון יהיה על ידך ובשביילך. וכך בכל דור ודור - מפטיר הח"ח - "כאשר ירים משה" היינו כח התורה אזי "וגבר ישראל".

הגראי"ל שטיינמן זצ"ל היה רגיל להביא את דברי **בעל הטורים** (דברים א-ג) עה"פ "ויהי בארבעים שנה, והשווה עם הפסוק בשופטים "בארבעים אלף בישראל" - "לומר: אם יהיה תלמיד חכם אחד בין ארבעים אלף, אין צריכים לא רומח ולא מגן כי ת"ח מגין עליהם מאויביהם".

המשיך הרב שטיינמן ואמר בהתפעמות: "תדעו לכם, בזכות לומדי התורה שב"ה התרבו מאוד ביחס למצב של לפני השואה, שבזמן ההוא בכל פולין לא היו אפילו אלף בחורי ישיבות, והיום בארץ ישראל לבד יש כמאה ועשרים אלף לומדי תורה בלעה"ר. זו הזכות שנותנת לו את הקיום כאן! ולאור דברי בעל הטורים, אם נכפיל מאה ועשרים אלף כפול ארבעים אלף נמצא שלומדי התורה מגינים על כל העולם..."

ומספר הרב הלל קופרמן שליט"א שפעם התבטא הרב שטיינמן בחיך של אושר ואמר: "בזכותם של לומדי התורה אנו ננצל מאיראן. ישנו אדם רע ורשע שרוצה להשמיד את כל היהודים, אך הדבר לא יעלה בידו בזכות לומדי התורה..."

הגנה בכח התורה...

מספר נכדו של הגאון רבי ברוך בער לייבוביץ זצ"ל, (רבי שמואל דוד טורץ זצ"ל שהיה עד ראייה):

בעת שהנאצים ימ"ש הגיעו לביתו של רבי ברוך בער כדי לקחת אותו עמם, [רצונם לקחתו היה מחמת 'אמונות מיסטיות'. הם האמינו שאם הם יקחו את רבי ברוך בער עמם לגרמניה הוא יהיה להם "קמיע" להצלחה]. הגנרל הגרמני ביקש להפגש עם רבי ברוך בער. תחילה חשבו להונות אותו, והציגו בפניו את חתנו הגאון **רבי ראובן גרוזובסקי** זצ"ל וסברו שישתפק בשיחה עמו, אך הגנרל לא נתן לשטות בו ודרש לראות את "ראבינער" בעצמו.

נכנסו ואמרו זאת לרבי ברוך בער, תגובתו היתה שהוא מוכן שהגנרל יכנס אליו אך רק בעוד חצי שעה. בנתיים נכנס רבי ברוך בער לחדרו ושקע בלימוד התורה. לאחר חצי שעה נכנס הגנרל הנאצי. רבי ברוך בער הרים את ראשו, הביט בגנרל ושאל אותו לרצונו. פחד בלתי מוסבר תקף לפתע את הגנרל. הוא קם, סב על עקביו ונמלט.

פעם אחרת אירע שהוכרז עוצר בעיר קמניץ. רבי ברוך בער היה שקוע בלימודו, ומתוך עומק שקיעותו יצא החוצה והחל להסתובב ברחובה של עיר, טרוד כולו בעיונה של תורה. פטרול צבאי שעבר במקום ראה יהודי זקן שמשותב בניגוד להוראות, עצר אותו ולקח אותו לבית המעצר.

גויה בת העיירה שהבחינה בכך רצה בבהלה אל השוטרים ואמרה להם: "השתגעו? עצרתם את הראבינער! אתם מתחילים עם איש קדוש!"

הם שיחררו אותו במקום.

הלמות עמלים

סגולת תורתו של הצדיק...

סיפר הגר"ש שדרון זצ"ל: פעם נכנס הרב **מפוניבז' - הגרי"ש כהנמן** זצ"ל אל החזן איש ושאל אותו, האם לעשות ביטוח לשיבת פוניבז' מפני שריפות או הפצצות. השיב לו החזן"א שאין צורך לעשות שום ביטוח, שהרי הישיבה מבוטחת כל זמן שרבי אליעזר נמצא בה. ואכן לא קרה בישיבה דבר, ואולם שבוע לאחר פטירתו של רבי אליעזר, פרצה שריפה בישיבה.

מיהו היה אותו רבי אליעזר שהחזן"א סמך על סגולת תורתו? הוא היה תלמיד חכם מופלג וצדיק נשגב משרידי קלם, שקבע את מקום מושבו בישיבת פוניבז', בה למד ובה קבע את מגוריו.

על גדולתו הסגולית של רבי אליעזר ניתן ללמוד מן העובדה, שמידי שבת בשבתו היה לומד מסכתות שבת ועירובין בעל פה, אך השכיל להצניע את עצמו ואת טיבו מן הסביבה, ורק לעת זיקנותו החל לגלות מעט מגדלותו. מעולם לא שכב במיטתו, אלא היה יושב על מטתו ולומד, ומפעם לפעם היה משעין את עצמו על מקלו ומתנמנם. ומשניעור היה חוזר מיד ללימודו.

שאל אביך ויגדך

שלא להוציא שם רע על זולתו ועל כל מעשי השי"ת ובמיוחד בא"י!

נלמד מהפסוק: "וינסו אותי זה עשר פעמים" (פרק יד-כב)

ואמרו חז"ל: בא וראה כמה גדול כח של לשון הרע. מנלן? ממרגלים. ומה המוציא שם רע על עצים ואבנים כד. המוציא שם רע על חברו על אחת כמה וכמה (ערכין שם). וצ"ב: אם הוציאו שם רע רק על עצים ואבנים מדוע נענשו בעונש כה חמור? אלא משום שיש בהוצאת שם רע, חסרון נוסף, שמגנה את מעשה השי"ת. ובמיוחד חמור הדבר כשהוא נסוב על ארץ ישראל אשר בחר בה ה' וקידשה מכל הארצות.

בזה שנענשו המרגלים בעונש כה חמור על הוצאת דיבה על עצים ואבנים אף שאינם חשים צער הכלימה, מלמדת אותנו התורה עד כמה יש להקפיד לראות את כל עניני הבריאה בעין יפה, ובמיוחד בא"י המקודשת מכל הארצות, וק"ו שיש לראות בכל אדם, שהוא נזר הבריאה, רק את מעלתו והטוב שבו. ולא את חסרונו!

וארץ ישראל המקודשת מכל הארצות ונקראת פלטרין של מלך, היא המעולה והתכלית של כל הארצות, וכלשון הרשב"א (בחידושי אגדות-תענית): "ארץ ישראל שהיא העיקר נקראת "ארץ" סתם, כי היא תכלית הכוונה... וכל מה שהוא טפל לה, נקרא "חוצות" מלשון "חוץ", רצונו לומר, דבר שהוא חוץ לעיקר.

הגאון מהר"ם שפירא מלובלין זצ"ל היה אומר: א"י השתבחה שהיא "זבת חלב ודבש". כאן נרמז סגולתה המיוחדת של א"י שהיא כטבע החלב והדבש: אף שכל דבר היוצא מן הטמא טמא. אך בב' אלו ישנה הסגולה להפוך את הטמא לטהור (חלב שראשיתו אדם, ודבש מהדבורים) וזהו שבחה של א"י שמסוגלת למשוך טהרה על הטמאים שנכנסים בה.

באחת משיחותיו (כג חשון תשמ"ה), אמר כ"ק אדמו"ר מסולונים בעל ה"נתיבות שלום", שפעם אחת לאחר שאירעה מגיפה קשה בארץ ישראל (לפני יותר ממאה ועשרים שנה) אמר בעל "יסוד העבודה" כי מצינו במסורה ב' פעמים תיבת "דרש": א) "ואת שעיר החטאת דרוש דרש משה והנה שורף" ב) "ארץ אשר ה' אלוקיך דורש אותה". לרמז כי א"י תמיד היא שרויה במצב של "והנה שורף". נדמה כאילו עוד מעט הכל עולה בלהבות וכלה ח"ו. אבל דוקא בשעה כזו מתחוויר לכל שהיא "ארץ אשר ה' דורש אותה" וכי "תמיד עיני ה' אלוקיך בה", להעמיד רווח והצלה ליהודים. תמיד בכל משבר ומצב קשה מתגלית שוב לעין כל ההשגחה העליונה הפרושה על א"י, והכל שב לקדמותו.

הוסיף ה"נתיבות שלום": "פעם בשעת מלחמה ויאוש נשאלתי מציבור מודאג: "מה יהיה? ועניתי: מה יש לדאוג, הרי מאז דברי "יסוד העבודה" הנ"ל מלפני ק"כ שנה, כל אותם שנים שחלפו מאז, היו שרשרת רצופה של מאורעות קשים בא"י, שבכל פעם היה נדמה כי "הנה שורף" ממש, ותמיד ברגע הקריטי ביותר התגלה כי זו ארץ אשר עיני ה' דורש אותה".

חשוב לזכור כי ישנה הצלחה מיוחדת בלימוד התורה כשהיא בארץ ישראל. שהרי מובא בתד"א רבה (פרק יח) שכל ת"ח שיושב ועוסק בתורה, כביכול הקב"ה יושב כנגדו ושונה עמו. והיינו שהוא מוקף בהשראת השכינה, וזה במיוחד בא"י כדברי חז"ל (מדרש שוחר טוב-ק"ה): "אתה מבקש לראות את השכינה בעולם הזה? עסוק בתורה בארץ ישראל!"

ומובא מהגאון רבי יעקב עמדין זצ"ל (בקונטרס סולם בית אל) בקשר למבואר בגמרא מהפסוק "חרב על הבדים" שצריכים ללמוד דוקא בחברותא, שכל דין זה נאמר רק בחו"ל, שהרי כל האמראים, בעלי המימרות, התגוררו בבבל. אבל בא"י, ארץ הקודש, אוירא דא"י מחכים ויכולים ללמוד ביחיד ולהצליח (כמו שראינו בעינינו אצל הגרי"ש אלישיב זצ"ל).

ופעם התבטא הרב מפוניבז' - הגרי"ש כהנמן זצ"ל: "כשם שאין דומה עולם הזה לעולם הבא, או ימי החול לשבת קודש. כך אינו דומה לימוד התורה בחו"ל ללימוד התורה בארץ ישראל".

"בזכות ארץ ישראל תצליח..."

בכל עת היו עיניו וליבו של הגרי"ל דיסקין זצ"ל נתונות לעלות ולחונן את עפרה של ארץ ישראל, באומרו כי על הארץ נאמר מפורשות "תמיד עיני ה' אלוקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה" ועליה משגיח השי"ת מעל כל הארצות שבעולם.

פעם נכנס אליו יהודי והתאונן בפניו על שאינו רואה הצלחה במסחרו. הוא מנסה בעסקים שונים אבל אינו מצליח. נענה לו רבי יהושע לייב ואמר לו כי יעלה לארץ ישראל, ושם בוודאי יראה ברכה בעמלו, שכן חשיבות מיוחדת יש לה לארץ ישראל.

אך עדיין לא נחה דעתו של האיש, הן כל בני משפחתו מתגוררים בחו"ל, ואינו יודע איזה קבלת פנים תהיה לו בארץ ישראל והאם תאיר לו שם ההצלחה פנים, ולמה זה עליו לעזוב הכל ולעלות ארצה?

אמר לו רבי יהושע לייב: "הנה הפסוק אומר "תמיד עיני ה' אלוקיך בה מראשית השנה עד אחרית שנה". המילה מראשית כתובה כשהיא חסרה באות א' - "מרשית", ללמדך, כי אפילו אם אתה רש ואביון, הרי שבזכות ארץ ישראל תצליח ושם תתעשר..."

ואמנם עשה האיש כאשר המליץ לו הגרי"ל דיסקין. הוא עלה לארץ ישראל. ובארץ הקודש ראה ברכה והצלחה בכל מעשי ידו, ונתעשר בעושר רב.

באהלי צדיקים

חן המקום על יושביו...

מעשה ביהודי מפולין שעלה לארץ ישראל, אך משום-מה לא יכול היה להתרגל לתנאי החיים שבה, נכנס היהודי אצל הרה"ק רבי שמחה בונים מאוטרזק זצ"ל, ובה לקחת ברכת פרידה כדי לחזור לפולין מקום מגוריו הקודם.

נאנח הרבי אנחה עמוקה ואמר לו: "מרחם אני עליך מאוד, כפי הנראה לא מצאת חן בעיני ירושלים, שכן אילו מצאת חן בעיניה, היתה ירושלים מוצאת חן בעיניך..." הדברים שיצאו מן הלב נכנסו ללבו של אותו יהודי. הוא שינה דעתו ונשאר לדור בירושלים.

חיבת הארץ...

כל ימיו התגעגע כ"ק האדמו"ר מפיטסבורג זצ"ל (בעל האמונת אברהם) לעלות לארץ הקודש. וכמו שכתב: "כמה דמעות שפכתי כבר לפני הבורא ית"ש, שלא אהיה אני ובני ביתי ויוצאי חלצי, מגורשים ח"ו מלהסתופף בנחלת השי"ת..."

וכשזכה לעלות והגיע לראשונה לאחת הערים ברכבו של מקורבו, ביקש: "הבה נעצור את הרכב ונרד" - "לשם מה?" - שאל הנהג. והרבי משיב: "לבי עולה על גדותי. מוכרח אני לצאת במחול מרוב שמחה!" לא יכולתי לסרב. עצרתי בצידי הדרך, האדמו"ר יצא עמי במחול תחת כיפת השמים. העוברים ושבים הביטו בנו בתדהמה..."

והיה נוהג האדמו"ר שכל אימת שהיה יוצא מארץ ישראל לחו"ל, כשהיה מגיע ליד כבש המטוס, היה נופל ומשתטח מלוא קומתו ארצה, מתרפק על אדמת הקודש, מנשקה, ונפרד ממנה ברוב חיבה ובדמעות שליש, וכך היה הדבר חוזר ונשנה כשחזר מחו"ל לארץ ישראל.

מתוך מאמר לזכרו

תשתפכנה אבני קודש...

ברגעים של גילוי לב, סח פעם הגאון רבי חיים יעקב לוי זצ"ל לבנו: הייתי דבוק בתורת ארץ ישראל, וקשה היה לי עד מאוד כששלח אותי אבי [הצדיק רבי אריה לוי זצ"ל] ללמוד תורה בחו"ל אצל הגאון רבי ברוך בער לייבוביץ זצ"ל. בטרם עליתי לרכבת לקחתי איתי כמה אבנים מארץ ישראל בכיסי, כדי שאוכל תמיד לחוש את אבני ארץ הקודש."

"אך טרם יצאה הרכבת, פרצתי בבכי ואמרתי: "מילא אני שמחוייב לקיים כיבוד אב וללמוד תורה, מותר לי לעזוב את הארץ, אבל אתן אבנים למה שאתן תעזובנה את הארץ?... נטלתי את האבנים והשלכתי אותן החוצה מבעד לחלון..."

דרך אבות

זמי בעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

קול דודי דופק ! / הרב נפתלי וינברג

ומה עם שאר התחומים החשובים והבוערים: קיימת ירידה במפלס שנאת-חינם? עלייה באהבת חינם לכל יהודי? דומה שמשמים אומרים לנו: רבות! הגיע הזמן להתעורר. האופוריה שהשתלטה עם המחשבה כביכול הנגיף נעלם, הפכה לדאגה עם ההיחשפות לעוד מקרי הדבקה ועוד – בחלקם בישיבות הקדושות ובתלמודי התורה.

האם נמתין מהצד עד שיעשה יותר גרוע? חלילה.

* * *

אמנם איננו רגילים לכתוב מאמרים בנוסח דרסטי, אך מה לעשות שאנו מצויים במצב דרסטי!

למרות זאת, כיהודים אופטימיים אנו סמוכים ובטוחים שכל הדברים הטובים עוד יתרחשו. אם עד כה עוד היו אנשים שלא חשבו שצריך לעצור. לעצור! ולהתבונן, ולתקן – עכשיו זה כן יקרה.

כי אנחנו חייבים, פשוט חייבים להכין את הבריאה לקראת ביאת משיח צדקנו.

ואיך מכינים? באמצעות ההשתדלות התמידית להשתפר עוד ועוד, עד שיהיה הדור "כולו זכאי".

כולנו יודעים שנאמר שמישיח יגיע או בדור שכולו-זכאי או בדור שכולו-חייב. האינסטינקט אומר לנו שכולו-חייב עוד עשוי חלילה להיות, אבל כולו-זכאי? איך זה יקרה!

והאמת היא הפוכה בתכלית: אין שום מציאות של כולו-חייב. עובדי השם היו תמיד וגם יהיו תמיד! (כבר בשעתו זממה כת "הפראנקיסטים" שר"י, ממשיכי ש"צ, לקלקל את כל עם ישראל במגמה להגיע לכולו-חייב אך המשימה הזדונית כמובן שלא עלתה בידם).

* * *

האמנם זה מציאות? לטעון לפני 100 שנה שיש בידנו להפוך את הדור לכולו-זכאי, היה נשמע כמשהו דמיוני. אבל התפתחות התקשורת והתחבורה בשנים האחרונות מאפשרות לנו כיום להגיע אל כל יהודי ויהודי.

אמנם, זה לא יקרה אם אנחנו לא נהווה את הדוגמא האישית. רק ברגע שהגביע הפרטי שלנו יהיה מלא עם יין טוב, הוא יגלוש מכל עבריו וישפיע על כל השאר רוב שפע וברכה.

נשפר את התנהגותנו, וכך נזכה להיות אור לגויים, וגם אור ליהודים... העולם כולו מוכה מהמגפה, וזו השעה שאנחנו צריכים להתייצב ולהראות לכולם דוגמא של חיים על פי ערכים רוחניים, של תורת חיים, דרך ארץ ואהבת חינם.

הפעילות הזו לא מתחילה בחוץ, כי אם בפנים. אצלנו. בקרבנו. ברגע שנעשה זאת זה יקרין החוצה עד שנזכה להתממשות "והיה ד' למלך על כל הארץ"!

נתאר לעצמנו 'אגואיסט' שחוטף מכל הבא ליד, וכאשר מעירים לו על התנהגותו הוא טוען בלהט שהוא לא רק צודק - כי אם מקיים מצווה!

-איזו מצווה?

לשמוע בקול חכמים!

-דהיינו?

חז"ל הרי אמרו "בשבילי נברא העולם". אני מקיים את זה למעשה...

כל בר-דעת מבין שהברנש טועה. משמעות "בשבילי נברא העולם" בדיוק הפוכה: קיים משהו בעולם שרק אני יכול לתקן. שרק אני מסוגל לתרום - ואני חייב את זה לעולם שכן "בשבילי נברא העולם"!

* * *

לפני שבועיים, ושלוש, עוררנו והזכרנו שכל מה שמתרחש בעולם הוא בשביל ישראל. ומתוך המשמעות הנ"ל: הצרות באות לעורר אותנו שעלינו לתקן משהו, לתרום לעולם חלק מסוים שעדיין חסר בו. והאחריות הזו מוטלת בעיקר על כל אחד ואחד מאתנו - יהודים שומרי תורה ומצוות.

האם בשלב זה אנחנו כבר יכולים לבשר על המהפך שהתרחש לטובה? לצערנו עדיין לא, למרות שמאחורינו כבר שלושה חודשים בצל הקורונה.

ננסה לדמיין שלפני חצי שנה בסך-הכל היו אומרים לנו: לוי-יצויר שחס וחלילה ישלח הקב"ה מגיפה לעולם, שאנשים ייכלאו בבתים שלהם, שיסתובבו ברחוב עם מסיכות, שיערכו חתונות בהיקף של יום-הולדת וכו' **כיצד אתם מתארים את המהפך הרוחני שיעבור על עם-ישראל?**

כולנו היינו מתארים בקלות את המהפך האדיר שדבר כזה היה מחולל. אך האם זה קרה? האם לשאלת-הסקר אודות כמות המתחזקים בתקופה זו (שפרסמנו במאמר הקודם) זכינו לאלפי משיבים חיוביים?

אז האם חלילה וחס עלינו להסיק שסוף כל סוף אנשים רוצים להמשיך את החיים שלפני הקורונה? שמה שמטריד אותם בעומק ליבם זה בעיקר תנאי הקיום הפיזי?

* * *

נתייחס יותר נקודתית לאחד מנושאי החיזוק בהם עסקנו: שיחות-חולין בבית הכנסת. על הנושא הזה יצא מכתב מגדולי הדור, ודומה שאין אדם מדן ועד באר-שבע שלא שמע על החובה להתחזק בתחום זה. האם המקומות בהם חל מהפך בתחום זה, לא מהווים כתב-תביעה למקומות בהם הדבר עדיין לא נעשה?

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?
ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

ליקוטים וסיפורים נפלאים - שלח

מעשה שסיפר הגאון רבי סוסו הכהן זצ"ל מגאבס שבתוניסיה.
נורא ונוקב:

מעשה בחסיד שנסע לעיר אחת, ובהגיעו לשם שאל על בית מלון כשר בתכלית ההידור והכשרות. היפנה אותו אדם לאכסניה מהודרת ואמר לו: "אל תחליפנה ואל תמירנה, כי בעל האכסניה הוא אדם נפלא, ירא שמיים ורב חסד, אוהב ומוקיר רבנו, טוב לשמיים וטוב לבריות!"

שמע החסיד לדבריו, וסר אל אכסניה. ואכן, התכבד בכבוד מלכים, סעד את ליבו ועלה על יצועו.

בחצי הלילה שמע קול מוזר. פקח עיניו, וראה לאור הנר שבעל האכסניה משחזר סכין ענקית. מפעם לפעם בודק הוא בציפורנו האם חדה היא דיה, וממשיך להשחיה. תמה ושאל: "הגידה נא לי, למה לך סכין זו עכשיו?"

ענהו האכסנאי בתמימות: "סכין זו היא עבורך!"... חרד החסיד ונלפת. רעדה אחזתו, מאין יבוא עזרו? אין זאת, אלא שנפל ביד

מטורף! החליט לנקוט בקול

רך ומפוייס. אמר ברעדה:

"הכל משבחים אותך כי ירא

אלקים אתה, ושאתה טוב

ומטיב לברואים כולם. ואיך

תשפוך דם נקי, וחטאת

לאלוקים ולאנשים?"

והאכסנאי ממשיך להשחיו.

"אמור נא לי", ניסה האורח

לרכך את לבבו, "איזו תועלת

תפיק מרציחתי, הרי עני

ואביון אני!"

והאכסנאי שותק, מרוכז

בהשחזת סכיניו.

ניסה החסיד את הנימוק

האחרון: "אם תרצחני, יוודע

הדבר. שכן אחד התושבים

הנחני לבית מלונך, ועם שחר

יבוא לחפשני כאן. ומשלא

ימצאני, תפתח חקירה. היכן תסתיר את גופתי?"

בדק האכסנאי את הסכין. נראה שבדיקתו הניחה את דעתו.

עתה פנה אל החסיד ואמר: "מורי ורבי, חסיד קדוש, אל נא

תחשבני לרוצח נפשות! עוול אתה עושה לי, בחשבך אותי

לרוצח בעבור בצע כסף! מדוע ברגעיך האחרונים עובר אתה על

הציווי לדון כל אדם לכף זכות?"

והחסיד שומע, ואינו מבין מאומה. מה מתרחש כאן? והאכסנאי

ממשיך - "האמת היא, שאני ירא שמיים ומיטיב לכל האנשים.

ואף עתה מתכונן אני לשחוט

אותך לשם שמיים, ולטובת אחינו

בני ישראל הגרים בעיר זו!"

"חידות לי דבריך", רעד קולו של

החסיד. "מיד תבין", אמר

האכסנאי, כשהוא מתקרב אליו,

והסכין בידו. "זה לי ארבעים שנה

"שלח לך אנשים" (יג, ב)

למה נסמכה פרשת המרגלים לפרשת מרים לפי שלקתה על עסקי דיבה שדברה באחיה ורשעים הללו ראו ולא לקחו מוסר (רש"י)

צריך להבין, למה אמרו חז"ל ולא "לקחו" מוסר, מתאים יותר היה לכתוב ולא למדו?

הערה זו העיר הגה"צ רבי זאב (וועלוועל) איידלמן זצ"ל בהיותו על ערש דווי בביה"ח. הוא תירץ: מוסר לא מספיק ללמוד. אדם יכול לראות ולהסכים ולהנהן בראשו ודי לו בזה. מוסר הכוונה לקחת למעשה. התביעה היא אדם שראה דבר כה מלמד, שהגדולה שבגדולות על תביעה דקה שבדקה, לקתה כי היה בזה משהו לשון הרע, לא מספיק להתעורר אלא לקחת למעשה.

והביא דברי המדרש בפרשה שדרשו על המרגלים את הפסוק במשלי "כחומץ לשינים כעשן לעינים כן העצל לשולחיו" ושאל:

לא מצינו שהמרגלים היו

עצלנים? אלא הביאור הוא

שישנם שני מיני עצלות

ישנה עצלות של כבודת

הגוף ויש עצלות המחשבה

ואצל המרגלים כאשר ראו

את מעשה מרים ולא

התבוננו לקחת למעשה, זה

נבע מעצלות המחשבה.

(אבני יחיאל עמ' יב)

"שלח לך אנשים"

(יג, ב)

רשעים הללו ראו ולא לקחו מוסר (רש"י)

לכאורה קשה הרי מרים

דברה על אחיה הצדיק משה

רבינו, ולכן הקפיד ה' עליה,

אבל המרגלים דברו על

עצים ואבנים ועל הארץ, ומנלן שאסור, הלא אין דומה הנידון לראיה, ומה שייך ראו ולא לקחו מוסר.

ועל זה יש לומר, כיון שמשה רבינו החזיק את עצמו לשפל יותר מן האדמה, כמ"ש כשמרים דברה במשה 'וישמע ה' ולא כתוב

וישמע משה, וכמו שמובא בתרגום יונתן 'ולא חש למיליהון' ע"כ צריכים לומר ה'קל וחומר' כך, אם מרים נענשה על שדברה

במשה שמחזיק את עצמו שפל מן האדמה, אז 'קל וחומר' שאסור לדבר על האדמה עצמה.

(חידושי הרי"מ)

"היש בה עץ" (יג, כ)

אדם כשר שיגן עליהם בזכותו (רש"י)

"בכל דרכיך דעהו" (משלי ג, ו)

זה לשון קדשו של רבינו יונה: 'בכל דרכיך דעהו' - פירוש, בכל פרטי מעשיך, בכל דרך ופעולה - זכרהו!

ודע, כי יש אנשים שעניניהם אל ה' (רק) במעשה גדול, אם יבקשו לפרוש בים לסחורה, או לצאת בשיירה, ובמעשה קטן לא יזכרו את השם...

על כן אמר 'בכל דרכיך דעהו', בדבר גדול או קטן, כי אחר שכל הפעולות תלויות ביד ה' וכל ההצלחות בחסדו - חייב אדם לזכרו בכל מעשיו!

(מעט מן האור - ספינקא)

לעיי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין ביוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים וסיפורים נפלאים - שלח

"ויהי כלב את העם", וכשהשתררה דממת השתיקה ויכלו כולם לשמוע דבריו, הכריז באומץ רוח ולב: "עלה נעלה וירשנו אותה כי יכול נוכל לה". (על התורה)

"וילונו על משה ועל אהרן" (יד, ב)

פעם בא לפני הגאון רבי שלמה זלמן אויירבך זצ"ל אברך אחד ששפך לפניו מרי לבו, וכך אמר: "שכני ואני, שנינו אבות לילדים, אני אברך ויודע ספר, וכמובן חניכתי את בני לתורה, אך לא שפר עלי חלקי, ולא זכיתי שבני ימשיכו באהלה של תורה, ואילו שכני, איש פשוט תם וישר, אך בניו יצאו גדולי תורה, במה נגרע חלקי?!" סיים בקול כאוב.

כפי הנראה הכירו הרב מקרוב, ולכן השיבו: "אתה מחזיק עצמך ללמדן ו'מבין' בגדולי תורה, ומפעם לפעם היית נוהג להעביר את שבט ביקורתך, ולחלק ציונים לתלמיד חכם זה או אחר. הילדים שמעו והפנימו. לכשגדלו, ועשו את חשבון נפשם, אמרו לעצמם: הלא גם בתלמידי חכמים יש דופי, כפי שאומר אבינו. כך קל היה להם לעבור לדרך אחרת, שיש בה גם מפיתוי העולם הזה. לא-כן שכנך, אמנם איש פשוט תם וישר הוא, אך כל פגישה עם תלמיד חכם, הסבה לו עונג עצום, ובכל פעם שהיה שב לביתו אחר פגישה כזו, היה שר ורוקד: "היום זיכני השם יתברך לפגוש תלמיד חכם פלוני, איש נעלה ורם מעלה, מי יתן בני ותהיו גם אתם כמוהו". ראו הילדים כי מושו לב אביהם הוא התלמיד חכם, ראו את המושג "תלמיד חכם" כפי שהוא באמת, מיקדו את שאיפתם לגדול בתורה, ומה הפלא כי אכן גדלו כך?! לו היית גם אתה כשכנך מייקר ומשבח בדברך תלמידי חכמים, משרה בביתך אורה לווהטת של אהבת תורה ולומדיה, אזי לבטח היית זוכה גם אתה!"

"וילנו על משה ועל אהרן כל בני ישראל"

(יד, ב)

מסופר על הגאון רבי אלעזר לאו זצ"ל שכיהן כרבה של אונגוואר שהיו לו שונאים רבים, שהציקו לו ורדפו אותו. לעת זקנותו, כשכל היריבים בכל המחנות, הכירו בגדולתו בתורה ובעבודת ה' ונעשים לו ידידים, אמר הגרא"ל: משל למה הדבר דומה, לחתן שאומר לכלתו "הרי את מקודשת לי בטבעת זו כדת משה וישראל" לכאורה קשה, למה לא אומרים "כדת תורה" או "לפי ההלכה", מה פירוש "משה וישראל"?

וההסבר הוא: משה היה רועה נאמן ואהב את עם ישראל. גם היהודים אהבו את משה רבינו וביכו את פטירתו במשך שלושים יום, ובכל זאת היו ביניהם קטטות במשך ארבעים שנה במדבר בשל אוכל, מים, בשר ומרגלים ועוד.

למרות זאת הם לא התגרשו ונשארו יחד עד הסוף. כך אומר החתן לכלתו בשעה שהוא מקדשה: "דעי לך, שאי אפשר למנוע קטטות ומריבות אבל עלינו להתנהג "כדת משה וישראל", שרבו זה עם זה, אבל לא עזבו אחד את השני ולא נפרדו זה מזה..."

שאני מחזיק באכסניה זו, ומעולם לא הזדמן לכאן חסיד נעלה כמוך. ומה אומר לך, שער בנפשך כי בכל בית העלמין שלנו לא נקבר אפילו צדיק אחד שנוכל להשתטח על קיברו ולבקשו שיעתיר בעדנו! ועתה, מאחר שראיתי אותך צדיק וחסיד, ברצוני שתיקבר בבית הקברות שלנו. שאהיה אני ממזכי הרבים, וזכות הרבים תהיה תלויה בי לנצח נצחים... והתקרב עוד יותר...

עד כאן הסיפור. וכשמתבוננים, מוצאים בו נמשל נוקב עד למאוד. כולנו מעריצים... צדיקים מתיים! "אחרי מות, קדושים אמור". אך עוצם הצדיק את עיניו, והכל נוהרים לקיברו, מתחננים ומעתירים לישועה.

ואין איש שם אל ליבו, שעיקר תועלת הצדיק היא בחייו. כאשר ניתן להיאות לאורו, לקבל ממנו הדרכה, להנות ממנו עצה ותושיה, להתברך ולהוושע! ולא אחת, מצערים אותו בחייו, רודפים אותו, משחזים כנגדו לשון, אם לא סכין. מקרבים את קיצו, כדי לעלות על קברו...

"ולקחתם מפרי הארץ" (יג, ב)

הבעש"ט הק' היה אומר: "ולקחתם מפרי הארץ", על האדם לקחת דוגמא מפרי הארץ: בתחילה זורעים, ורק אחרי שהזרעים נרקבו לגמרי באדמה והם כמו כלו והיו לכלום, מתחיל הזרע לצמוח ולגדול, ולתת את פריו. "כי האדם עץ השדה".

"ויספרו... ויאמרו באנו אל הארץ" (יג, כז)

הרה"ק רבי מנחם מנדל מקוצק היה אומר: המרגלים דיברו אמת, ואף על פי כן פשעו וחסטאו. ללמדנו שלא כל דבר שאינו שקר אמת הוא, ולא כל מי שאינו שקרן הוא איש אמת.

"וילכו ויבאו אל משה ואל אהרן ואל כל עדת בני ישראל... ויספרו לו ויאמרו באנו אל הארץ... אפס כי עז העם היושב בארץ והערים בצרות..." (יג, כו-כח)

פתח הכתוב לספר כי באו המרגלים "אל משה ואהרן ואל כל עדת בני ישראל" ולבסוף "ויספרו לו" רק לאחד בלבד? ולא עוד אלא שלא פירש לנו הכתוב מי היה "לו" זה שלו סיפרו המרגלים לשון הרע שלהם.

אלא זה דרכם כסל למו של מוציאי דיבה, בעלי לשון הרע, שאינם מספרים מה שמספרים בקול רם ובפומבי, אלא מסודדים סוד לכל אחד ואחד באוזנו, כדי להגדיל את הרושם ולהאדיר פעולת הלשון הרע.

זה שאומר הכתוב "ויספרו לו" שלחשו כאילו מתוך זהירות שלא ישמעו אחרים, לכל אחד ואחד לתוך אוזנו את הסוד הגדול והנורא "אפס כי עז העם היושב בארץ". בסודי סודות ובמחותרת הפיצו דיבתם, אבל בגלוי "אל משה ואל אהרן ואל כל עדת בני ישראל" סיפרו כביכול בשבח הארץ. לא כן כשבא כלב להשיבם

ליקוטים וסיפורים נפלאים - שלח

הגיע האיש לפרק המשיא את בנו ונאלץ לצאת לחו"ל בכדי לזכות יהודים במצוות הכנסת כלה, בכדי שיוכל לעמוד במעמסה הכלכלית של השאת צאצאיו. בעת שירד מהמטוס שם פעמיו אל האכסניה, כשכל רצונו הוא לנוח מטרדות הדרך ולמחר יתחיל במטרה שלשמה הגיע הנה. המקום היה זול וישן, משכך היו חדרי הנוחיות משותפים בכל קומה לכולם. ויהודי זה כאשר נכנס לשם, מצא על הרצפה ארנק תפוח וגדוש בעשרות אלפי דולרים!...

מכיון שאבידת הגוי מותרת, ועיר זו רובה נכרים היו, הרי אלו שלו. אבל כדי שלא ייתפס, החליט האיש להוציא את השטרות, להיפטר מהארנק ולפזר את השטרות בין חפציו למקרה של ביקורת. שאכן הגיעה: השוטרים עברו בחדרים ובדקו אורח אחר אורח ואף למזוודתו של היהודי הגיעו. שטרות הדולרים נמצאו במספר מוקדים וחשדם התעורר.

היהודי לא איבד עשתונות: "אני גביר גדול ויש לי עסק בשם "כולל גליציה" בירושלים, זו הסיבה למקור הכסף הרב. כדי שלא ישדדו אותי התאכסנתי במקום זול ופיזרתי את השטרות בין חפציי. אבל אם אתם לא מאמינים - תתקשרו לירושלים ותבררו!"...

לא היה לו הרבה מה להפסיד. או שיאמינו לו, או שבכל מקרה הוא יעצר. השוטרים התייעצו ביניהם והרימו טלפון לירושלים, באותם ימים לא בכל בית היה קו טלפון והם התקשרו לכולל גליציה, אמצע הלילה בארה"ב, שעת בוקר פעילה בכולל.

על הקו היה לא אחר מאשר השכן שירד לחייו. אך שמע שמארה"ב רוצים לברר על

אמינותו של השנוא עליו, נזדעק בלי לחשוב: "אל תאמינו לו! הוא עשיר גדול! אל תיתנו לו אגורה!" וטרק את הטלפון... דווקא בשל העובדה שירדו לחייו, הוא חזר ארצה עם סכום נכבד בלא להשקיע מאמץ וחיתן את צאצאיו בכבוד ובהרווחה.

על פי מעשה זה ניגש לדברי אור שבעת הימים, רבינו ישראל בעל שם טוב הק', שהובאו בספר "בן פורת יוסף": יהושע וכלב אכן ניסו להילחם בעצת מרגלים, הם עשו השתדלויות שונות וספגו גינויים על כך באופן חד ובוטה מכל העדה שביקשו אף לרגום אותם באבנים.

דווקא מאלו שפגעו בהם כל כך, זכו יהושע וכלב בסופו של דבר לרשת "חיות". הם "חיו מן האנשים האנשים", על חשבונם וירושתם הרוחנית.

לנו נותר לזכור את זה בפעם הבאה שיכאב לנו מהתנהגותו של אי-מי... (במחשבה תחילה)

"ועתה יגדל נא כח ה' כאשר דברת לאמר סלח נא לעון העם הזה כגדל חסדך ויאמר ה' סלחתי כדברך" (יד, יז)

אומר רבינו האור החיים הקדוש, כאשר הרשעים מטיבים את דרכיהם ושבים בתשובה, מתקדש שמו של הקדוש ברוך הוא, שלאחר שמרדו בו, חזרו והיטיבו דרכיהם, ונתרבה כוח הקדושה בעולם באמצעות ביעור כוח הרע. ולכך אמרו חכמינו 'במקום שבעלי תשובה עומדים, אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד' כי בעלי התשובה זוכים לקדש שמו יתברך, בדרגה נעלה יותר.

ענין זה רמוז בפסוק שאמר משה רבנו לפני הקדוש ברוך הוא, שהרי אמרו חכמינו שכל מקום שנאמר 'ועתה' הוא רמז למצוות התשובה, וביקש משה רבנו, שה' יקבל את תשובתם של ישראל ויסלח לעוונם, שעל ידי כך יגדל כוחו ושמו יתברך. ולפי זה יתבאר מה שנאמר בהמשך 'ואולם חי אני וימלא כבוד ה' את כל הארץ' שעל ידי התשובה יתקדש שמו ויתגדל כבודו של השם יתברך.

"ויהושע בן נון וכלב בן יפונה חיו מן האנשים ההם" (יד, לח)

לשון הפסוק "חיו מן האנשים ההם", על כך שיהושע וכלב לא מתו כשאר המרגלים, טעונה ביאור. שכן היה נכון יותר לומר "לא מתו", ולא להדגיש את העובדה שנתרו בחיים בשונה מן האנשים ההם".

רש"י כבר הרגיש בכך ומבאר בלשונו הזהב: "מה תלמוד לומר 'חיו מן האנשים ההם'? אלא מלמד שנטלו [יהושע וכלב] חלקם של מרגלים בארץ וקמו תחתיהם לחיים" [על פי דברי הגמרא בבבא בתרא (ק"ז): ע"ש].

בבית מדרשו של הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב, הסתופף יהודי ירושלמי "רגיל". ליהודי זה היה שכן שקינא בו ללא הרף, ואין לנו ידיעה מדוע ועל מה אירע הדבר, אך כך היה מעשה, שהיהודי סבל מרורות מרעהו ומדי תקופה היה נכנס לרבו לשפוף בפניו את סאת ייסוריו מהמתנכל לו.

הרה"ק מלעלוב הרגיעו וחזקו באמונה, עודדו להיות מהנעלבים ואינם עולבים, שומעים חרפתם ואינם משיבים, ניחמו בדברי עידוד שיום אחד הכל יעבור, וכך חלפו מספר שנים כשהצקות לא פוסקות, הרבי מחזק ויהודי אזור כח להמשיך.

ליקוטים וסיפורים נפלאים - שלח

"וזכרתם את כל מצוות ה' ועשיתם אותם ולא תתורו אחרי לבבכם... למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי... (טו, לט-מ)

צריך ביאור בכפילות הלשון: "ועשיתם אותם", ושוב "ועשיתם את כל מצותי".

וי"ל, כי הסדר הוא "סור מרע ועשה טוב" (תהלים לד, טו) תחלה צריך לתקן הכל ולסור מן הרע, ואח"כ "ועשה טוב" ויכל לעשות ולקיים את המצוות בשלימות. אמנם אם ימתין האדם בעשיית המצוות עד שיסיר את הרע מקרבו לגמרי ויתקן הכל, אזי יתכן שלא יגיע בכלל לעשה טוב, לכן העצה היעוצה היא, שקודם יתחיל לעשות מצוות ויקדש עצמו וזה יסייע בידו שיוכל להסיר את הרע ולתקן הכל, ואחר כך יזכה לקיים את המצוות ביתר שלימות. וזהו שאמר הכתוב, בתחילה "ועשיתם אותם", היינו שיתחיל לעשות המצוות, ואח"כ: "ולא תתורו אחרי לבבכם" וגו', כי על ידי עשיית המצוות, תוכלו לנסור מן הרע ולהתרחק מן העבירות, ואז "ועשיתם את כל מצותי" בשלימות. (כ"ק מרן מהר"א מבעלזא ז"ע)

"והייתם קדושים לאלוקיכם" (טו, מ)

מובא בספר עלינו לשבח, הרב מילר סיפר שבצעירותו, כאשר למד בישיבה בחיפה, הוצרך פעם ראש הישיבה לנסוע אל מחוץ לעיר וביקשו להצטרף אליו. בימים ההם, סיפר הרב מילר, עדיין לא היו בנויים יישובים לאורך הכביש, והנוף שנשקף בעד חלון מהכוננית היה רק הרים, ים, שמים, אדמה. לפתע, מצביע ראש הישיבה לכיוון מסוים ואומר לי: "שלמה, מה אתה רואה שם?"

הבטתי לעבר המקום שאליו הצביע, ולא ראיתי שום דבר מיוחד. "הסתכל טוב", ביקש ממני ראש הישיבה.

ואז התבוננתי וראיתי ילד ערבי כבן עשר מנהיג עדר ענק של בהמות, שוורים ופרות, כבשים ועיזים.

"מה אנחנו יכולים ללמוד מכך?" שאל ראש הישיבה, ומשלא הבנתי אל מה רומזים דבריו, המשין ואמר: "הרי הגוי הקטן הזה הוא כל כך קטן לעומת כל העדר הענק, ולכאורה הוא היה צריך להיות מושפע מהם, להתכופף על ארבע וללכת כמותם, ובכל זאת הוא אינו עושה כך. מדוע?"

כי גם הוא, הילד הערבי, הגוי הקטן הזה, יודע שהוא בן אדם וכל העדר הזה מורכב מבהמות... ומותר האדם מן הבהמה...!!

האדם שונה מבהמות למרות שהן רוב העולם!!!

היהודי שונה משאר העמים למרות שהם רוב העולם!!!

זה סוד ההצלחה והכוח האדיר שמקרין יהודי שמקדש שם שמים, לבוש צנוע ומכובד!!!

והייתם קדושים לאלוקיכם....

א אט טבת

"ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם" (טו, לח)

מעשה בבוני ישיבה שבא לפני הגאון בעל הקהילות יעקב זצ"ל, ושאל האם יוכל לעסוק ברישום תלמידים לחינוך תורני, שיש בזה משום הצלת נפשות.

ענהו הקה"י "שב ותלמד!"

מיהר להבהיר: "לא התכוונתי בתקופת הלימודים. שאלתי על ימי 'בין הזמנים'! ענהו הסטייפלער: "בבין הזמנים, אפשר..."

הודה וביקש לצאת, קרא לו הקה"י שישוב.

חזר, ורבינו נטל בידיו הקדושות את הציצית שבבגדו, והראה לו. הצביע על אחד החוטים, ואמר: "רואה אתה, חוט זה הוא 'השמש'. הוא היוצר את החוליות, והופך את החוטים לחפצא של מצוה! בתחילה, הוא היה הארוך מכולם. אך מה אירע, הוא הסתובב סביבם לזכותם. הסתובב והסתובב, וככל שהסתובב הלך והתקצר, עד שנהיה קצר כמותם" - ופטרו לשלום... (הגש"פ הקהילות יעקב)

"ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת" (טו, לח)

רבינו האור החיים הקדוש שואל מדוע את צבע התכלת שבציציות, צריך לקחת אותו דוקא מחלזון העולה מן הים שהוא נדיר ואינו מצוי, והלא יש הרבה דברים שאפשר להפיק מהם צבע זה.

ומתרץ על פי דברי הגמרא 'תכלת דומה לים, וים לרקיע, ורקיע לכסא הכבוד', וכדי שניזכר גם בים שהוא דומה לרקיע, צריך לקחת תכלת דוקא מדג אשר נמצא בים, כיון שרק הוא דומה לרקיע.

"ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם" (טו, לט)

אמר פעם המגיד הירושלמי רבי שלום שבדרון זי"ע באחת מדרשותיו: שוחחתי פעם עם אחד מגדולי ישראל ואמר לי, שיש כאן בפרשתינו קל וחומר נורא: ומה בתחילת הפרשה כתוב "וידבר ה' אל משה שלח לך אנשים ויתורו את ארץ כנען" כלומר, אם רצונכם יש לכם הסכמה - אתם יכולים לתור, והם אכן קיימו את ה"ויתורו" - "ויתורו את ארץ כנען" ועם כל זאת, קרה מה שקרה, נכשלו עד כדי כך ונהפכו לרשעים, קל וחומר, אם מזהירה אותנו התורה לא לתור - "ולא תתורו" קל וחומר בן בנו של קל וחומר שלא לתור ולקיים את הלאו המפורש בתורה כי אסור לתור, ה' מזהיר "ולא תתורו!" כיצד לא מפחדים מהתוצאות....

עוד הוסיף ואמר המגיד זצ"ל: שמעתי לפרש את הפסוק הנ"ל כך: "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם" - אם ראית מה שלא ראוי לראות, עוזב, תשליך, ואל תחפש לתור למה, מה ומדוע. אתה כבר "אחרי", אל תתור "אחרי" לבבכם "ואחרי" ראית העין - לא לחשוב במה שכבר ראית, לא לעסוק בו, להשליכו, לא לתור עוד "אחרי" עיניכם....

{ אז נדברו }

פרשת שלח תש"פ | עלון מספר: 468 | לסדר: "והייתם קדושים"

להצטרפות לרשימת התפוצה

במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

האם אכפת לקב"ה מה אני חושב עליו...???

בפרשה שלנו קרתה התקרית החמורה ביותר!!! יותר מחטא העגל.. יותר מחטא פעור.. יותר מכל מה שקרה במשך 40 שנה במדבר... מאיפה אני יודע? תראה את התגובה... הקב"ה מעניש אותם שישארו במדבר 40 שנה וימותו שם! מעוצמת העונש אתה מבין שקרה דבר הכי נורא בעולם.

וצריך להבין את זה: מה? מה קרה?? תחשוב שניה... בעצם מה כ"כ נורא?? שלחנו מרגלים... חיכינו שהם יחזרו ויגידו מה קורה... הם חזרו והיטעו אותנו... הפחידו אותנו... נבהלנו... התחלנו לבכות... זהו!! **למה זה כ"כ נורא?? מה כבר קרה פה??** רוצה לשמוע תשובה?? יש לי תשובה של שתי מילים... ואני מודיע לך מראש שאתה מאוד לא תאהב את התשובה... התשובה בשתי מילים היא: **הקב"ה נעלב!!! שמעת?? האיבישטער נעלב!!!**

נכון שאתה לא מסוגל לשמוע את המילים האלו?? נכון אתה אפילו מזדעזע מהמילים האלו?? אז הנה... זה בדיוק מה שקרה באותו לילה... חצקל התחיל לבכות... אאוף... ה' סתם הביא אותנו לכאן... הוא סתם לוקח אותנו למקום לא טוב... להמית אותנו... **פייביש ניש אליו דפק לו על הגב:** חצקל... תשתוק... תדבר בשקט... הקב"ה פה... זה לא יפה ככה להגיד לקב"ה... וחצקל ממשיך לבכות... אאאאוף... לא רוצה... ה'... אני לא רוצה את האוכל שלך.. הוא בכלל לא טעים... אני רוצה אוכל אחר... **ושוב פייביש ניש לחצקל...** חצקל... אתה חסר טאקט!! הקב"ה פה!! ואתה מדבר אליו פשוט לא יפה... תאר לעצמך שהייתי נותן לך ארוחת צהרים בחינם... והיית סונט בי... לא אוהב את האוכל שלך... זה לא יפה!! חצקל... אתה לא בן אדם... וחצקל לא מתייחס... הוא ממשיך לבכות... במאי קמיפלגי?? מה הויכוח בין חצקל לפייביש?? מה... פייביש סובל מלקות תקשורתית...?? הוא באמת לא מבין שלא יפה ככה לדבר...??

מה התשובה?? פייביש מבין מצוין!!! הוא יודע טוב מאוד ש-איתי ככה לא מדברים!!! אבל עם אבא שבשמים?? איתו כן אפשר... לו אפשר להגיד מה שרוצים... **למה???**

כי... כי בינינו... הקב"ה מכיר אותי... הוא יודע שאני תינוק... הוא יודע שאני פירור... ממילא כמו שתינוק מסוגל להגיד לאמא שהאוכל במעון יותר טעים ו... ואמא סופגת את זה... כי... כי הוא תינוק... אז גם אני תינוק... אני כלום... אני אפס... מה... אתה לא ראית בהר סיני איך הקב"ה גדול ונורא ואין סוף... ואנחנו אפס אחד בריבוע... אז אני מרגיש ליד הקב"ה כמו תינוק... ותינוק יכול להרשות לעצמו לדבר לאבא איך שהוא רוצה...

אז זהו שלא!!! זה בדיוק מה שקרה בחטא המרגלים!!! הקב"ה נעלב!!!

הקב"ה אמר לעם ישראל... אתם יקרים לי... מילה שלכם חשובה לי... אם אתם ככה מטיחים בי דברים... אני נעלב מכם!!! ארבעים שנה אקוט בדור... ארבעים שנה שלעם ישראל אורך להפנים מה מילה שלי משחקת אצל הקב"ה!!! ארבעים שנה של הפנמה!!!

כמה זמן ארך לעם ישראל להבין שהקב"ה הוא גדול ועצום ונורא?? יום אחד!!! מתן תורה אחד הספיק לעם ישראל להבין את גדלות ה'... אבל כמה זמן ארך ליהודי להבין כמה אני חשוב אצל הקב"ה?? **ארבעים שנה!!!** ארבעים שנה הקב"ה זוכר ליהודי פליטת פה שהוא דיבר נגדו...

לא בני היקר!!! תבין שאתה לא תינוק!! אתה לא קטן!! אתה גדול... אני מאוד מאוד מחשיב כל התבטאות שלך כלפיי... אני מאוד מתעניין בך... מאוד אכפת לי התקשורת הבין אישית שלך איתי... אכפת לי מה אתה חושב עלי... מתי תבין את החשיבות שלך???

זה מה שקרה בחטא המרגלים!! רק לשם השוואה... בחטא העגל קרה לכאורה דבר הרבה יותר גרוע... עם ישראל פשוט עבדו ע"ז... שלכל הדעות זה החטא הכי נוראי... סמל הקנאה המקנא... אבל עדיין מצידו של הקב"ה זה פחות נורא... יש פה ילד שהתבלבל... הוא לא ראה את אבא כמה שעות... אז הוא פעל בחוסר תבונה... אבל בחטא המרגלים?? אבא פה!! ויענקלה מטיח דברים קשים ומעליבים בפניו של אבא... והוא חושב שאבא לא "סופר" אותו... זה לא בא בחשבון!!! יענקלה תצא מהלול... תגמל מהמוצץ והבקבוק... תבין שאתה חשוב לאבא... אתה יקר לאבא... מילה שלך במקום יכולה להביא שפע עצום בכל העולמות... ובאותה מידה פליטת פה שלך לא במקום יכולה לזעזע את כל העולמות... ארך לעם ישראל ארבעים שנה להבין את זה!!! ואני שואל אותך: כולי האי ואולי הם הבינו?? האם אני ואתה מזדהים עם השורות האחרונות? תסתכל לי בעיניים... אני מודה שלא!!! אני מודה בפה מלא. שאני בעצמי מתקשה לעכל שה' כ"כ מחשיב אותי!!! כן... הרבה פעמים יוצא לנו להיעלב מה'!! כן... כל פעם שאני רוצה משהו וה' לא בדיוק עומד בלוח זמנים שלי... אני נעלב... עושה פרצוף... עד שאני נרגע... רגע... האם חשבת לרגע שיכול להיות שגם הקב"ה נעלב ממני? איך אתה חושב עלי ששכחתי ממך? איך אתה מעלה על דעתך שבקורונה לא לקחתי בחשבון את כל הפרטים הקטנים שחסרים לך?? האם חשבנו לרגע שגם הקב"ה נעלב מאיתנו?? לא!! נכון שלא?? למה לא?? כי... כי... כי לעם ישראל ארך ארבעים שנה להבין את זה!!!

אז לנו?? בטח שקשה... הרבה יותר קל לכבד את הקב"ה... מאשר לכבד את עצמי!! הרבה הרבה יותר קל להפנים עד כמה הקב"ה גדול... מאשר להבין עד כמה כל מעשה שלי גדול!!! אני מוכן לכבד את הקב"ה מאה פעמים... העיקר שתשאיר אותי מחוץ לתמונה... תשאיר אותי קטן... תשאיר אותי פספוס... דא עקא!!! שבדיוק זה מה שהקב"ה תובע מאיתנו!! אני רוצה שתהיה בתמונה. שתבין שהקב"ה גדול ונורא-- אבל **על ישראל** אמונתו... **על ישראל** גאוותו.. (בעמוד 2 מעניין לעניין באותו עניין...)

להשתתפות בהוצאות

הגליון:

בבנק:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשראי:

"נדרים פלוס"

"קהילות"

בטלפון:

(מענה ממחשב)

0799-654321

תודה מראש!!!

כל שותפות שלכם

מחזקת את ידינו...

לקראת ימי הקיץ הבאים עלינו לטובה ניתן
לקנות את הספר "וימאן" העוסק
בנושא התמודדות בשמירת העיניים
והמסתעף.
ניתן להשיג במוקדי ההפצה של הגיליון
לברור הנקודה הקרובה אליך:
0548446691 0527683095

כמו כן: עקב הביקוש, ניתן לקנות כמות
מזומצמת של החוברת "אלה מסעי"
המתמקד בלבטים ובהתמודדות של
צעירים בשיעור ג' לקראת עלייתם לשיבה
גדולה, (במגזר הליטאי דייקא... יש לציין: שלמגזר
החסידי או לכל מי שלא נמצא הוא או בנו בשכבת גיל
הזו החוברת הזו לא רלוונטית בכלל.)
ניתן להשיג בכתובת **בבני ברק בלבד**:
רחוב חזון איש 34 (מש' דרייפוס) - 0527117271
כמו כן ברחוב קיבוץ גלויות 9.

ניתן לקבל את החוברת גם במייל.

להזכירכם: קורונה זה לא ארנונה...

בשבועיים האחרונים נהיה לי ריאקציה נגד מסכה...
לא רוצה ללכת עם מסכה... ופתאום משהו השתנה
לי... אני כבר כן הולך עם מסכה... מה התברר???
האחראי קורונה בבית הכנסת!!! זה היה החתול
השחור שלי!!! יש אחראי קורונה בבית הכנסת שמי
שלא הולך עם מסכה הוא עושה לו נו נו נו... וזה
בשבילי סדין אדום... זה לא בשבילי... אני לא מסוגל
שיגידו לי מה לעשות... אני לא מסוגל שמישהו עומד
עלי עם אקדח שלוף ומסמן לי לשים מסכה... עד
כאן...
ואיפה קרתה התפנית??? הגעתי לבית הכנסת עם
מסכי... ופרנציפ הורדתי אותה ככה על הסנטר!!!
כבר התחלתי להתרפתח מבפנים... הנה... עוד מעט הוא
יגש אלי ויעיר לי... ו... ו... וחסר לו!!
אבל הוא לא הגיע... נו... מה קורה איתו???
אני כבר עצבני עליו חמש דקות... הכל מוכן... אז למה
הוא לא מגיע? מחוסר ברירה... התחלתי להתקרב
אליו... התחלתי לעשות רונדלים סביבו... והוא רואה
אותי... ו... ולא מעיר לי!! בשלב מסוים הוא הסתכל
עלי... חיך והמשיך הלאה... זהו... נמאס לו להעיר...
זהו!!! מאוחר רגע חלפה לי הריאקציה!!!
זהו... אני כבר הולך ברחוב עם מסכה והכל בסדר...

תעשה לי טובה!! אל תהיה תינוק כמוני...

חרדים: תזכרו: קורונה זה לא ארנונה!!!

הגיע הזמן שנפנים שאם צריך לשמור על הזהירות זה
בגלל שצריך!! אנחנו לא עושים את זה לעילוי נשמת
אף אחד... וזה לא משרת אינטרס של אף אחד... זו
חובת השתדלות שנצרכת... במיוחד עכשיו!!! כי בעוד
שבועיים שלוש כבר לכולם יהיה מודעות (הלוואי
ונתבדה...) כעת עדיין יש כאלו שאין להם מודעות...
ולכן עכשיו זה הסכנה היותר גדולה!!! אנא ממך: בא
נחליט שבעוד שבועיים... אם ביבי יכניס אותנו לסגר...
אתה בשקט תעשה מה שאתה חושב... כי כשכולם
בסגר זה באמת פחות מסוכן... אבל עכשיו שביבי לא
אומר... כעת זה באמת מסוכן!!! כעת התורה אומרת
שצריך לזהר...

קח!!! קח עשרה צעדים אחורה!!! תהיה נערוויסט
בזמן! הזמן זה עכשיו!!! לא בעוד שבועיים...
ואין מזרזים אלא למזרזים... סו"ס החרדים לדבר ה'
מאוד נזהרים... חרדים למצוות וחי בהם...
בבראות.....

האם ראש "גדול" זה... זה גם ראש "טוב"??

נקודה למחשבה: מצד אחד ארץ ישראל היא המקום הקדוש ביותר בעולם!!! ומצד שני: תנחש מהו המקום הטמא ביותר בעולם?? ארץ כנען!!! אותם שבעת עממין שעשו את התועבות הכי גדולות שכל פעם שכתוב בתורה והיייתם קדושים... התורה מדגישה: כי את כל התועבות האל עשו אנשי הארץ אשר לפניכם... ואקוץ בכם... כאשר קאה את הגוי אשר לפניכם... (תבדוק כמה פעמים התורה חוזרת על המשפט הזה... תבדוק...) בקיצור: המקום הטמא ביותר שהתגוררו בו האנשים השפלים ביותר זה אותה ארץ כנען שהיא היא ארץ ישראל!!!

איך זה הולך ביחד?? איך בדיוק ארץ ישראל שהיא הארץ הקדושה ביותר שאין למעלה ממנה... בדיוק היא!!! היתה נחלתם ומעוזם של בני כנען הארורים מבטן שעשו את התועבות שאין למטה מהם... ואין להם שום תקווה רק כלה ונחרצה "לא תחיה כל נשמה"?

איך זה הולך ביחד?? איך ארצנו הקדושה ספגה את הניגוד הכ"כ קיצוני הזה??

והתשובה היא כן:

ארץ ישראל זה באמת המקום הכי קדוש!! בארץ הזו הקב"ה מתגלה בהדר גאון עוזו... מי שנכנס לארץ ישראל מקבל ראש גדול והשגה בגדלות ה'... אבל!!! יש לזה תופעת לוואי!!! היות והקב"ה כ"כ גדול ורם... אז ברגע שהקב"ה מתגלה... לא רואים אף אחד לידו!!! ואז יש חשש גדול שאתה תיעלם!!! כן... הנה הקב"ה... אבל איפה אני?? מי אני?? אני אפס!!! כל זמן שכן אדם נמצא בחוץ לארץ... בסיידר... העסק מאוזן... יש אני ויש גם בורא עולם... אבל ברגע שאתה נכנס לארץ ישראל ששם שוכן כבוד ה'... אז מי אני?? אני כלום!!!

זה מה שקרה לכנענים!!! זו הסיבה שדווקא הכנענים שהיו שוכנים בארץ ישראל... דווקא הם היו האנשים הכי הכי שפלים ונמוכים... כי... כי דווקא בגלל שארץ ישראל זה כזה ראש גדול... אז הראש עף למעלה והגוף נשאר כולו למטה בלי טיפת ראש... כן... יש בורא עולם מאוד מאוד גדול... אבל דווקא מרוב שאלוקים כ"כ גדול... אז אני?? אני גו'ק... אני נמלה... מה אכפת לבורא עולם ממני... מה זה משנה לו איך אני מתנהג... הוא לא סופר אותי...

מי מגיע לכאלו מסקנות?? רק מי שנמצא במקום קדוש!! והוא מקבל מצד אחד ראש גדול... ומצד שני הוא עצמו נשאר באדמה... כאן נהיה נתק מחלט בין הראש לגוף... ולכן לכנענים לא היה שום גבולות... אין להם מינימום של ראש ורוממות לבלום את הצניחה החופשית...

גוי שגרתי... יש לו ראש ורגלים... שניהם נמצאים באותו מקום... יש לו ראש שמושך לכיוון של מצפון וגבולות... ויש לו את החומר שמושך אותו לחוסר גבולות... והוא נמצא באמצע... לכן העסק איכשהו בלשית... הגוי לפעמים מאבד שליטה... אבל אחרי הכל... הוא נזכר לפעמים שיש לו ראש... יש לו איזה מצפון או מכובדות מינימלית שמאזנת אותו...

אבל הכנענים?? הם נמצאים בארץ ישראל... בארץ ישראל הראש עף לשחקים!!! ומתנתק לגמרי מהחומר... הגוף נשאר שפל לגמרי... חומרי לגמרי... בלי קרטוב של ראש...

מי הוא הרשע הגדול ביותר?? עשיו!!! למה הוא יצא כזה??

רק בגלל שהיה לו ראש טוב!!! כן... היה לו ראש מרומם... וההראיה שהראש שלו נקבר במערת המכפלה... אבל כשיש ראש גדול שמבין עד כמה הקב"ה גדול ונורא... אבל הגוף נשאר אי שם למטה... ועשיו לא מבין עד כמה המעשים שלי אני הקטן... כמה הם חשובים לקב"ה... אם ככה... נוצר נתק מוחלט בין הראש לגוף!!! ומכאן ואילך אין טיפ טיפה מצפון... אין מינימום של גבולות... כי הראש לא פוגש את הגוף!!! כי... כי זה ראש גדול...

כוונ!!! לא פשוט לקבל השגות!!! לא תמיד כדאי לדעת עד כמה החתן גדול!!!

צריך שזה יהיה מתואם עם הכלה!!! על כל תפיסה מחודשת בגדלות של החתן... הכלה צריכה עוד יותר להפנים עד כמה היא חשובה לחתן... עד כמה אכפת לו ממנה...

זו הסיבה שהקב"ה מעכב את עם ישראל ולא נותן להם להיכנס לארץ ישראל!!!

אם עם ישראל יכנסו בבת אחת לארץ ישראל... ויקבלו את הראש הגדול של השגה ברוממות ה'... ו... ו... והם עצמם ישארו באדמה...?? אוי ואבוי... יהיה פה חלילה כריתת ראש...

לכן עם ישראל פוגשים את הקב"ה ארבעים שנה... מפנימים עד כמה אני חשוב לקב"ה!!! עד כמה אני יקר לקב"ה... ועכשיו... עכשיו אפשר להיכנס לארץ ישראל... עכשיו אפשר לרומם את הראש... ויחד איתו הגוף יתרומם... החתן גדול מאוד!!! אבל אני הרבצען שלו...

זה עיקר העבודה של ארץ!!!! ארץ ישראל!!!

ארץ זה אדמה!! זה קרקוע!! זה לקחת את ההשגות הכי גבוהות ולתרגם אותם לשפת הקרקע... לשפה הכי הכי מקורקעת... יהודי שחי בארץ ישראל בזמן הבית... הוא היה חוזר הביתה ופוגש את בית המקדש מול התאנה שביכרה... מול המעשר שני... מול הלקט שכחה ופאה... בינינו... כשאנחנו היום מדמינים את כל ההלכות של סדר זרעים... עם כל הכבוד שאנחנו רוחשים לזה... חולפת בנו איזה מחשבה של... של... של פרמיטיביטיות... אוי באמת... הם זרעו וחרשו וקצרו וכו' וכו'... בינינו... היום זה לא לרמה שלנו... אנחנו בעלי הצווארון הלבן... אנחנו לא מסתובבים עם ידיים מפויחות?? אנחנו אנשים מכובדים...

אז זהו שבדיוק ההיפך!!! הסיבה שבדור האחרון זה לא לכבוד שלנו לעבוד בשדה עם ידיים מפויחות זה רק בגלל שאנחנו לא מסוגלים להוריד את הראש הגדול שלנו ולתרגם אותו לחיי החומר... אם יש לנו ראש גדול (כמובן בצפון גדול) של מדיה וטכנולוגיה מפותחת... זה משאיר אותנו באיזשהו ענן ואנחנו לא מצליחים לתרגם את זה לחיי המעשה...

אז תעשה קל וחומר!!! ותנסה לדמיין יהודי עם ראש גדול מאוד... שהוא עכשיו חזר מבית המקדש והוא שאב שם רוח הקודש... ויש לו השגות נוראות ביחוד ה'... והנה!! הוא כעת לוקח את כל ההשגות האלו ומתרגם אותם לעבודת האדמה... תחשוב איזה כח זה??

איזה חיבור ראש לגוף יש כאן?? רק יהודי שיש לו תורה מסוגל לקחת שמי שמים ולהציע אותם תחת הרהר!! זה כל הנקודה של ארץ ישראל...

יש כאלו שלא מצליחים להבין מה הקשר בין מעלת ארץ ישראל למצוות התלויות בארץ??

מבחינתם זה כאילו שני נושאים לא קשורים... סוג של צווי דינים... אבל לא!! זה עניין אחד! כל העניין של ארץ ישראל זה להצליח לקחת את ההשגות הכי גבוהות שיהודי משיג בבית המקדש ולתרגם אותם למצוות התלויות בארץ!!! באדמה!! זה כח של יהודי...

רק יהודי מסוגל להיות סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה... איפה?? בארץ ישראל!!!

האם אפשר לדרוש מסיר לחץ שלא ישרוק...??

תשמע סיפור... קח אותו ממש בערבון מוגבל... אני משתמש בו רק בתור דוגמא... ו... ודוגמא לא מוצלחת... אני מודיע מראש... **ובכן**: היה זה לפני שלוש שנים... ואני מתגורר בעיר חיפה... ובאותו זמן כיהן ראש עיר שעשה לנו הרבה צרות ונלחם בנו... והנה!! באחד מימי החורף הסוערים... ירדו גשמי זעף... ואז כצפוי... התחילה הצפה... ואני עומד במדרכה יחד עם עשרות אנשים מול נחשול המים שזורם במהירות ואי אפשר לעבור...

ואז כמובן... הקיטור התחיל לצאת החוצה... הראש עיר הזה... תראה איך הוא מזניח את השכונה שלנו... הניקוז פה עעל הפנים... תראה איזה הצפה... מים נכנסים לבתים... וחבר שלי עומד שם מהצד... והוא במקרה שייך למגזר השני שראש העיר כן תומך בהם... והוא מנסה כמה שהוא יכול לחפות עליו!! תקשיב... אין מה לעשות... לא בכל דבר אפשר לטפל... ואנחנו עונים לו... בקיצור: התופעה המוכרת...

והנה!!! חלפה לה שנה... והתהפכו היצורות... הפעם המגזר שלי בחר את הבחירה הנכונה... וכעת ראש העירייה הוא כבר מהצד שלי!!!

והנה... זה לא סוד שבשנתיים האחרונות ב"ה ירדו הרבה גשמי רצון ברכה ונדבה... והנה שוב!!! שוב אני מוצא את עצמי מול אותה סיטואציה בדיוק!! ומול אותם אנשים בדיוק!! יום גשום וסוער... אנחנו עומדים מול אותו סוג של הצפה!! מול נחשול מים שאי אפשר לעבור את הכביש... והפעם אני לא מתלונן... כעת הגיע תורו של השכן להתלונן... הראשת העיר הזו... הבטיחה הרים וגבעות... שהיא תטפל בניקוז וכו' וכו'... ואיפה... שום דבר... הכל פה עעל הפנים...

ולפתע!!! לפתע אני שומע מישהו שעונה לו!!!
תנחש מי זה היה???

אני בעצמי!!! פתאום שמעתי את עצמי נחלץ חושים להגן ולחפות על ה"בחירה" שלי... תקשיב... לא כל דבר הוא בר ביצוע... אל תשכח שחיפה זה עיר שכולה בנויה על צוק תלול... ועם כל הרצון הטוב לשפר את הניקוז... לא על כל דבר אפשר לשלוט... גם הניקוז הכי טוב לא יכול להשתלט על כזה זרם... והוא מתווכח... ואני מסביר עם כל כושר הביטוי ומגונן ומחפה והדובר והעורך דין של הראש עיר שהפעם הוא שייך לצד שלי... זהו... עקרונית כאן נגמר הסיפור...

חזרתי הבייתה והרגשתי מותש נפשית!!! בטח... לא קל לחפות... לא קל לעמוד מול בן אדם שמתלונן ולהסביר לו שצריך להתאזר בסבלנות וצריך להבין שאין מה לעשות... לא קל להוכיח לבן אדם שהכל חיובי והכל טוב... צריך המון משאבי רוח ונפש!!! ואז התחלתי לחשוב על הנושא הזה... ואז עלתה לי מחשבה מוזרה... בעצם... מה לי ולצרה זו?

הרי לפני שנתיים כשהייתה הצפה בחיפה... התעצבנתי... לא מצא חן בעיני... באותו רגע פתחתי את הפה בלי לחשוב פעמיים והוצאתי את כל

הקיטור... יריתי לכל הכיוונים... האשמתי את כולם... סיימתי לפרוק סחורה... וזהו... באותו רגע נרגעתי... הלכתי הבייתה ושכחתי מה היה...

ואילו עכשיו??? בגלל שהפעם בחרתי את הבחירה הנכונה... וראש העיר כעת מייצג את הצד שלי... לכן מה?? לכן מעכשיו אני נהפכתי להיות הדובר של העירייה... אני עסוק כל הזמן בלחפות ולגונן ולהסביר ולהעמיד כל מיני אוקימתות למה הניקוז עדיין לא מסודר...

ואז התחלתי לנתח את הנושא... רגע... בא נדבר כעת מזווית אגואיסטית נטו!!! מתי היו לי חיים יותר קלים?? האם לפני שנתיים או עכשיו??

לכאורה לפני שנתיים היה לי חיים יותר קלים... היות והייתי בצד העשוק והרצוף... הייתי משוחרר... לא הייתי צריך לחפות על אף אחד... לא הייתי צריך להציג עמדה של אף אחד... אדרבה... הייתי יורה פצמרים ונעלם...

אה... מה אתה אומר על המחשבה הזו?? (אתה מבין לבד שאני לא באמת מתכוין ברצינות למה שאני אומר... ברור שלא זה השיקולים... בשום דבר לא **וכ"ש לא** בנושאים ציבוריים... אבל אני משתמש בדוגמא הזו רק בתור רמת העקרון...)

חשבתי על זה הרבה והגעתי למסקנה חד משמעית:

קל ? ! ? ! ? הרבה יותר קל להיות באופוזיציה... אתה באמת בן חורין... אתה יורה לכל הכיוונים... שופך בוך בלי לחשוב פעמיים... מוציא את כל הקיטור... והולך הבייתה בלי צורך אפילו לנקות את האדמה החרוכה שהשארתי... זה בהחלט חיים קלים!!! מתאים לדור הקופיקס...

אבל!!! אם אתה רוצה להיות יהודי טוב... אם אתה רוצה שהנפש היקרה שלך תישאר טובה ועדינה כפי שה' רוצה... אז **ליהודי שבי** מומלץ להיות תמיד בצד החיובי... ובצד המגונן והמחפה שרואה רק חיובי...

ולמה??? כי לפני שנתיים כשעמדתי מול ההצפה בחיפה ושלפתי בבת אחת את כל התסכולים... הייתי מוציא את כל הביקורת והטענות שיש לי וזהו... הולך הבייתה... **אבל לא!!!** היה תמיד נשאר לי בלב איזה טעם מרירי של נרגנות... של הסתכלות שלילית... וזה הלך **יחד איתי הבייתה!!!**

כשהגעתי הבייתה... אם כעת אני כן רוצה לראות רק את החיובי... אז אני צריך להחליף דיסק!!! **ולא תמיד זכרתי להחליף את הדיסק הזה!!** לעומת זאת כשאתה נמצא בעמדה של מחפה ומגונן ועסוק בלראות רק חיובי... אז בטעות!!! הדיסק נשאר על המקום הזה... ואז גם כשהגעתי לשיטילאך ודיברו שם סרה על אחד מהצדיקים... בטעות מצאתי את עצמי מחפה ומגונן ומסביר למה התאוריה המוכרת הזו לא נכונה... מה קרה?? **פשוט הדיסק נשאר על המקום הנכון!! על המקום החיובי!!!**

לכן פתאום קלטתי כמה חשוב להרגיש טוב!! כמה חשוב להיות בסביבה ידידותית!! לא!! לא בריא להרגיש עשוק ורצוף... אמנם יש סוג של תענוג מסוים להתמסכן... לא נעים להודות... אבל לחרדים יש לפעמים את התענוג הזה... (בעיתון די מחנכים אותנו להרגיש מקופחים וממורמרים) אבל זה לא עושה לנו

טוב!!! כשאתה מתרגל לראות שלילי... גם אם אתה צודק... הדיסק נמצא כעת על שלילי!! זה כבר פחות בריא...

עכשיו: אני מקווה שאתה מספיק בוגר ומספיק ישראלי משופשף להבין שהדוגמא שההבאתי מהעירייה... **זו הדוגמא הכי לא מוצלחת!!!** למה?? כי אני טוען פה שצריך להיות בצד החיובי... בצד המנצח... ודווקא בייחס לבחירות בעירייה זה דבר שהכי פחות תלוי בנו!!! (בעירייה ובשלטון כולם רוצים להיות בצד המנצח ולא המפסיד... ותכל'ס... זה... זה לא תלוי בי...)

אז זהו!!! שנוכח... בייחס לעירייה וקואליציה זה באמת לא תלוי בך...

אבל יש המון המון דברים אחרים שזה כן תלוי בך!!!
נסו בך!!!

כמעט בכל נושא ציבורי או קהילתי שמזמין סערת רוחות!! שיש כאלו בעד ויש נגד... זה עניין של בחירה איפה אני בוחר למקם את עצמי... האם אני בוחר לזוז לצד ולהיות בעמדה של המבקר והמקופח והעשוק והלא אווז והמתנגד... או להכניס את עצמי בפנים ולהרגיש חלק מהעניין... **כמעט תמיד זה תלוי בי ורק בי!!!**

אני אתן לך דוגמא... קצת לא נעים לי להיחשף... אבל אני יכול להעיד על עצמי... שאני טיפוס כזה שצריך להיות בעניינים!!! אם יש משהו שקורה... ואני לא בעניינים... אז אוטומטית אני מפתח נוגדנים... אני מתנגד לזה... ארך לי כמובן הרבה זמן לזהות את הנטייה הזו!! איפה פגשתי את זה בצורה ממש בוטה? כשהייתי בחור... כל שנה בערב פורים הייתי נגד הת"ת של הישיבה!!! אל תשאל למה... היה לי כל מיני טענות על ההתנהלות... והייתי מדבר נגד... והייתי עושה אוריה של אופוזיציה... ותמיד בשלב מסוים הם היו מכניסים אותי לעניינים... והופה!!! פתאום המנגינה השתנתה... הבן אדם התחיל להתמסר לת"ת... את נשמתי הקרבתי... אספתי כסף לילות כימים... דפקתי בדתות והתחננתי... הסברתי את החשיבות של הת"ת וכו'...

ועם הזמן זיהיתי שזה משהו מגמתי אצילי!!! אני צריך להיות בעניינים!

ומאז!!! ברגע שקלטתי את זה!! כל דבר טוב שקורה בקהילה... בשכונה... כל איזה ארגון חדש שנפתח... כל דבר חיובי שמתפתח... אני כבר יודע מראש: או שאני דוחף את עצמי לעניין ואז אני נהיה חלק מעניין ופטריוט של הדבר מצוה הזה... או שאני נגד לגמרי... ומדבר רק שלילי נגד זה... ומאז אני מאוד מקפיד להכניס את עצמי!!! אם יש את קרן הבנין או קופת צדקה בשכונה... אז מיד מכניס את עצמי לזה... אני אחד מגבאי הצדקה... ואני עומד ואוסף כסף ומשכנע אנשים... ואז פתאום מגיע חבר שלי... שיש לו אותו אופי בדיוק כמו שלי... ואז הוא עושה פרצוף ומסביר לי כמה הוא לא אווז מזה ואפשר לעשות אחרת... ולמה ככה...

ואני לוקח אותו לצד ואומר לו: תקשיב!!! אתה צודק כל מילה!!! גם אני טענתי את אותם טענות כל זמן שהייתי מבחוח... בא תחליט שאתה מכניס את עצמך בפנים... ופתאום אתה תהיה פטריוט ותדבר רק חיובי... אני מתאר לעצמי שלא כולם מבינים על מה אני מדבר... אבל מי שמבין... מבין יותר מידי טוב... יותר ממה שקראתי לפניכם כתוב כאן....

כן לשון הרע??

התשובה היא: מה קורה מחר!!! אותו בן אדם!!! אותו אחד שאתמול שלח את הבן שלו לקהילה השניה והתפוצץ מהשוני שלהם... אם את הילד השני שלו הוא שוב חזר ככלב ששב על קיאו ושוב שלח אותו לאותו חידר שבביל שוב להתפוצץ מהם... כאן!! כאן נכנסו לסוגיית לשון הרע!!! ההלו... שבביל מה באת לכאן עוד הפעם??? שבביל לשחזר שוב את "ההצלחה המסחררת"??? שבביל שוב להתחמם ולאגור עוד ועוד תסכולים וביקורת ואז לרוקן אותם אצל מישהו אחר??? הנה לשון הרע!!!

הבנת את הרעיון??? אנחנו מסתכלים בראש קטן... בראש שלנו: מה זה לשון הרע?? בן אדם שעומד ומדבר לשון הרע!!! אבל זה לא מדויק... לשון הרע זה בעיקר תוצרת מתזמנת!!! התהליך יצור שלה הוא פה הלשון הרע העיקרי... בן אדם מזמין תסכולים... מזמין כעסים... פה הוא מבשל את הלשון הרע... ועכשיו!!! אחרי שהסיר לחץ כבר בשיא הרתיחה... כעת אדרבה... לפעמים דווקא עכשיו זה כבר פחות לשון הרע!!! כעת יש לנו עסק עם בן אדם שבאמת צריך לפרוק את העצבים שלו...

ופה הטעות שלנו... אנחנו מחכים לסף רתיחה!!!

אנחנו מחכים שהסיר לחץ יגיע לשיא!!! ואז פתאום אנחנו נזכרים להתחזק בלשון הרע... ולנזוף בסיר... ש... ש... שקט!!! לא לשרוק... אסור לשרוק... תתפוצץ מבפנים ורק אל תגיד מה שיש לך... **זו טעות!!! כי זה לא נכון!!!**

אם אסור לסיר לחץ לשרוק... זה אומר שאסור לקנות סיר לחץ!!!

אין כזה דבר לקנות סיר לחץ ו--לדרוש ממנו שלא ישרוק...

אם יש איסור לדבר לשון הרע... עיקר השיעור בית זה... זה לא להגיע לסירי לחץ... להימנע ממצוקת שריקה... לחסוך היתקלויות וחיכוכים שאפשר למנוע אותם... ליצור את הסביבה הנעימה והטבעית...

תסלח לי... אבל מבחינתי... אתה יודע מי זה הדמויות הכי נאצלות בשמירת הלשון שהם מודל לחיקוי??? זה האנשים הפקחים האלו... שידעים לקרא את המפה המשפחתית או החברתית או של ועד בית וכדו'... והם מזהים מראש... שלפי המצב הנתון כעת... הולך להיות פה בזמן הקרוב איזה פיצוץ... והם לא רוצים שזה יקרה!!! והם תופסים את הרגלים בזמן ונעלמים מהזירה או שמצליחים לעשות איזה קומבינה שקטה ולמנוע את הפיצוץ ברגע האחרון!!! הנה!!! זה בן אדם ששומר על הלשון!!! אה... מה הקשר? מה הקשר בין השכנת שלום לשמירת הלשון...?? פשוט מאוד!!! אחרי שהעסק התפוצץ בבנין או במשפחה או בקהילה... נראה אותך לא מדבר על זה... נראה אותך לא טוחן את זה ימים ולילות... אפילו הלכתית אני לא בטוח שאפשר להשקית את זה!! כי ברגע שזה התפוצץ אז יש פה אדמה חרוכה שצריך לטפל בה... יש פה נושאים שצריך לדבר עליהם ואי אפשר לשתוק... נו... אז איפה פה הנקודה של שמירת הלשון? הטיפול מונע!!! לא לחינם הכל כתוב בפסוק אחד: מי האיש החפץ חיים... נצור לשונך מרע ושפתך מדבר מרמה, סור מרע ועשה טוב בקש שלום ורדפהו... ודו"ק היטב... תחשוב על זה...

כל מיני אנשים ששייכים למגזר אחר... אני במו ידי מזמין פה מאות ואלפי לשון הרע וקבלת לשון הרע **באופן שכמעט אי אפשר למנוע אותם!!!** ותסלח לי... אני אומר את זה מניסיון אישי...

אם אני הליטאי... אתעקש להתפלל עם חסידים כלומר: באופן שאני נשאר ליטאי... נשאר עם כל העמדה וכל הראש הליטאי השונה שלי... ובכל זאת אני כל הזמן נפגש עם החסידים ונפגש עם השוני ועם כל ההתנהלות שלהם שכ"כ שונה לי... החיכוך הזה מזמין כל הזמן כעסים ועצבים מצדי... הסתכלות שלילית... חוסר פרגון... ובקיצור: כל העבירות שבין אדם לחבירו ובאופן כמעט בלתי נשלט...

והנה! יום אחד אני רוצה להתחזק בבין אדם לחבירו... די לשנאת חינוס... די לרכילות ולקבלת לשון הרע... נו... מה אני עושה? מתחיל ללמוד חפץ חיים ולשון אותם... ומהיום אני מחליט!!! כשאני אתחכך עם אותם אנשים שכ"כ שונים ממני אני אשתדל **להתפוצץ---** **אבל רק מבפנים!!!** מהיום אני אשתדל לא לפרוק את זה בבית... לא לדבר על זה עם חברים... אני אמנם אמשך **להתפוצץ... אבל רק מבפנים!!!**

אדוני... זה לא שייך!!! זה לא שייך!!! לא

מעשי!

איך בן אדם יכול להתפוצץ ו... וזה ישרא מבפנים??? תסביר לי!!! לכל מזגן יש נקודת יציאה... לכל וונטה יש נקודת יציאה... לכל בלון גז יש נקודת מילוט... ובדיוק למכונית תופת שלך... היא תתפוצץ רק מבפנים??

תגיד לי: איפה אתה חייב אתה ריאלית??? אתה לא מדבר לעניין!

אין כזה דבר ללמוד חפץ חיים ולהחליט שמהיום אני ממשיך להתעצבן על השני... אבל אני לא מדבר עליו... **זה לא שייך!!! נקודה!!!**

ואני אגלה לך סוד כמוס: יש הלכה מאוד מוזרה בחפץ חיים... שאחרי שהחפץ חיים כ"כ מחמיר בלשון הרע... וכל הגישה שם שאסור אסור ואסור... פתאום החפץ חיים אומר קולא מאוד חריגה בנוף!! אומר החפץ חיים: אם מישהו מאוד מאוד כועס... ואתה משער שאם תקשיב ללשון הרע שלו הוא ירגע וישתוק ולא ידבר על זה יותר אז אדרבה... מצוה לשמוע אותו!!! **אני לא מבין: אם לשון הרע זה אסור ודי!!!** אז איזה מין היתר יש לשמוע אדם שעובר איסור העיקר שלא ימשיך להעביר אותו הלאה... וכי אם יש מישהו שרוצה לנסוע לים בשבת... וכי יש היתר להדליק לו מוזיקה בשביל שיסתפק בזה ולא יסע בשבת??

מה ההסבר בזה??? התשובה היא פשוטה:

בן אדם שבאמת מתוסכל!!! באמת כועס!!! הוא באמת התחכך עם כל מיני אנשים מאוד שונים ממנו... והוא כעת עצבני כמו איזה סיר לחץ... **אדם כזה צריך להירגע!!!** הסיר לחץ הזה חייב קצת לשרוק בשביל לפרוק סחורה... הוא מצידו צריך להרגיע את עצמו! ואם כעת הצורה שלו איך לשחרר קיטור זה ע"י שהוא יספר לי איזה פושעים הליטאים או החסידים האלו... זה מה שירגיע אותו... אז נו... זה כבר לא סתם לשון הרע. יש פה אדם שצריך להירגע. ובאמצעות לשה"ר הוא משחרר קיטור.

נו... אם ככה... אם זה לא נקרא לשון הרע... אז מה זה

רוב הקוטרם שמדברים כל היום נגד זה נטו עניין של בחירה!!!

אתה עומד מול דבר חיובי וטוב שקורה פה... יש לך בחירה... האם להכניס את עצמך לעניין... ולהיות חלק מהעניין... ולהיות "משוגע לדבר"... ובאותה מידה יש לך בחירה להישאר מהצד... ואז לעמוד כמו מבקר המדינה ולחפש בעיות ודברים שליליים... זה כבר לא בחירות לעיריה!!! זה כבר בחירות שתלויים בך!!! כשאנשים רואים את זה מעורבב בכל מיני מעשי חסד וענייני קהילה... הם לא מבינים למה... הם חושבים שאני בעל חסד... אתה לא מבין... שאם לא הייתי בפנים... הייתי הקוטר הראשי פה... הייתי תוקע מסמרים בכל דבר שזז פה...

והוא כמה אנשים כאלו אנחנו מכירים... אנשים שכל היום רואים שלילי... כל היום מדברים נגד הקהילה ונגד הישיבה ונגד המערכת... וברוב המקרים זה בסה"כ אנשים עם עוצמות!!! שבגלל שמשום מה הם בחרו להשאיר את העוצמה שלהם מחוץ לתמונה... זה... זה יוצא ממקום של אופוזיציה ולא קואליציה... **וחבל!!! על זה!!! על זה באתי!!!**

יש עניין גדול מאוד להיות שייך לצד החיובי!!! לעשות כל מאמץ להיות משויך למערכת... למי שמוביל פה... לפעמים עדיף לוותר על עקרונות (השאלה איזה כמובן) ורק לא להישאר מבחוץ... יתכן שיש לי ביקורת על ההתנהלות של הגבאי בבית הכנסת... אני אוחז שצריך להגיד אב הרחמים בר"ח תמוז שחל בשבת והוא לא... אבל אם המחיר הוא שאני הולך להיות באופוזיציה של בית הכנסת!! אני הולך לשלם על זה מחיר של המון המון המון לשון הרע ורכילות בלתי נשלטים... וחבל...

וכעת!!! יש פה נקודה מאוד מאוד חשובה בהגדרות של לשון הרע... הרבה פעמים אנחנו רוצים להתחזק בשמירת הלשון... ותמיד צריך להתחזק בזה... **אם אתה שואל אותי... אני חושב שיש לנו טעות יסודית בכל הגישה** איך להתחזק בנושא של לשון הרע ובין אדם לחבירו...

הטעות היא שאנחנו נזכרים להגיע כבר באמצע! ! ! אנחנו נזכרים שאסור לדבר לשון הרע רק כשה כבר על סף רתיחה... רק אז אנחנו נזכרים שאסור לדבר לשון הרע!!! ואז!!! אז זה די מאוחר... כשאתה כבר מתפוצץ בפנים... כעת זה ניסיון כבר יותר מידי גדול...

אם אנחנו רוצים באמת באמת להתחזק בלשון הרע!!! העבודה צריכה להיות הרבה יותר יסודית!!! מה?? מה אפשר לעשות?? הוא אשר אמרתי:

תעשה כל מאמץ אפשרי להיות ולחיות בסביבה אוהדת!!!

תתרחק בכל דרך אפשרית מכל מפגש והתחככות מיותרת מול אנשים שהסגנון שלהם מאוד שונה ממך!!! **כאן המשחק העיקרי!!!**

אם אני שייך למגזר מסוים ולצורת חשיבה מסוימת ואני בכח דוחף את עצמי ומתחכך מול

"למען לא נבוש..." - מושגים בסיסיים בהלכה.

חזרנו לפני שלושה שבועות לבית הכנסת... מתוך הבנה ברורה שמשוהו צריך להשתנות... וכעת זו הזדמנות שוב לעשות בדק בית... האם באמת השתנה משהו? סוף סוף הקורונה עדיין לא נעלמה... היא עדיין מרחפת לנו מעל הראש... ו... ואנחנו צריכים להוכיח רצינות כדי שלא נחזור ח"ו אחורה... מה שבטוח, מאוד מאוד בוער לנו שביט הכנסת ימשיך להשאר פתוח ולא ינעל ח"ו מאחורינו.

אז אני מוכרח לספר לך שמצאתי!!! מצאתי את שאהבה נפשי!!!

גם אני רציתי בעקבות הקורונה להתחיל להתחזק בעניין התפילה ומה אעשה שאני לא מדבר בשעת התפילה!! לא!! לא מדבר!! ותסלח לי... לא נראה לי שזה יזהר... כמדומני שיש הרבה יהודים טובים ופשוטים כמוני שלא מדברים בשעת התפילה... ממילא לקבל ע"ע לא לדבר בשעת התפילה... זה... זה... זה לא הנושא...

אז מה כן???

אז אמנם התחלתי לעשות את הפלאפון על מצב לא מקוון ויש לציין שזו בהחלט קבלה!!! (ההוראה: שדי קשה לי עם זה...) אבל עדיין...

מה אפשר להתקדם עוד... אז השבוע בהשגחה פרטית יצא לי להסתכל בספר הנפלא "ארוחת יושר" למרן ר' חיים קניבסקי שליט"א ובאותה ת' הוא מדבר באריכות על תפילה... ובסוף הוא מונה שם בקיצור נמוץ 46 נקודות בהלכות תפילה שאנשים לא יודעים או מזלזלים... ופשוט עברתי על הארבעים ויש ההלכות האלו אחד אחד... וסימנתי לעצמי!!! וי וי... איקס... וי... את מה אני כבר עושה... ומה עדיין לא... **אני ממש ממליץ בחום!!!** זה כתוב בלשון פשוטה ושווה לכל נפש... זה לא ציין ההלכה עם המון ראשי תיבות... לא!!! זה כתוב פשוט וקל... ו... ואפילו מנוקד...

ולא נותר לך אלא לקחת עפרון ולסמן וי או איקס... ותתפלא לשמוע שהוא מתעכב הרבה על הנושא של איחור לתפילה או יציאה מבית הכנסת יותר מידי מוקדם... אוהו... סוף סוף מישוהו נוגע לי

ביבלת האמיתית!!! זה מוקצת לשונו: מי שיכול לבא לתפילה בזמנה ובשאת נפש מאחר מהתפילה כדי שלא יצטרך להמתין איזה רגעים, וכן מי שיוצא באמצע התפילה או לפני גמרה משום שאין לו סבלנות להמתין כמה דקות, אין לך מבוזה עבודתו של הקב"ה יותר מזה, וכאילו אינו מאמין ששכינה נמצאת בביהמ"ס בשעת התפילה, ואין תקבל תפילתו, וראוי הוא כבוד שמים להמתין איזה דקות קודם התפילה, וכתוב: 'לו הקשבת למצוותי' (לשון הפתח הוא שתמתין בשביל מצוותי אשר צייתתי רש"י) ועל זה מסיים הכתוב 'יהוי כהר שולמן' ועדקתך ככלי הים ויהי כחול זרע"ך ויש בהו גם חילול ה' רח"ל שאומרים כן מתנהגים בני תורה, ואין בזה שום תירוץ אפילו רואים אנשים שמזלזלים בזה. ואפילו אנשים חשובים, זממה נפשך, אם יש להם טעם (וסתמאס צריך לזנום לפי זאת שיש להם טעם) ואם אין להם טעם בודאי יענישו על זה... המאחר בתפילה ואין מספיק להגיע לשמונה עשרה עם הציבור ממש מבטל בידים תפילה בציבור שיעקר מצווה ההתחלה כמו שכתבו כל הפוסקים.

אז... זה כבר מוכר יותר... זה כבר יותר היימשיש... כן... אנחנו מבינים כל מילה... אנחנו יודעים בדיוק על מה מדובר פה... שמתי לב שלהגיע מאוחר לתפילה זה משהו כרוני מובנה!!! כי פעם אחת ממש בטעות הגעתי מוקדם מידי לתפילה... והייתי צריך לחכות... פתאום הרגשתי שאני ממש מבוהל מעצם המעמד... ניסיתי להרגיע לעצמי שאין איסור להגיע יותר מידי מוקדם... אבל לא הצלחתי להירגע... התחלתי לחשוב... שנוכח שזה לא אסור... אבל כנראה שזה מסוכן... והמירא סכנתא מאיסורא!!! כן... זה נשמע הומור... אבל אם תעקוב אחרי עצמך... תשים לב שהזהירות שלך להגיע מאוחר כדי שלא תאלץ לחכות דקה אחת... זה ממש על גבול הנעדרות... הלוואי והייתי מקפיד על מסיכה כמו על זה... או הנה!! הגיע הזמן לשנות דפוס חשיבה!! ואם הבית ננסת נפתח אני רוצה להיות אשרי וישיב ביתך!! אני רוצה לשבת פה!!! לשבת ולחכות לשי"ש שיגיע לישבת... לחכות לציבור שיתאסף... ע"מ כן.

מי שהתפלל בבית כנסת x... התגלה שם חולה זיבה מאומת!!!

ש... ש... שקט... אני שומע כרוז... תן לי לשמוע מה אומרים שם... תושבים יקרים: מי שהתפלל ביומיים האחרונים בבית הכנסת דרכי אברהם בשלושה הספסלים האחרונים מתבקש לטבול ולהטביל את בגדיו ואת כל הטהרות שנגע בהם ביממה האחרונה... עקב התגלות חולה זיבה מאומת!!! אנחת רווחה נפלטה מפי... נס!!! ב"ה ביומיים האחרונים לא דרכתי בבית הכנסת הזה בכלל... אם ח"ו הייתי שם הייתי עכשו בצרות צרות... בטח... כל ערב קוראים לי במיוחד למאפיה להפריש חלה!!! משלמים לי סכום הגון בגלל שיש לי כרטיס "חבר"!! שאני אוכל חולין בטהרה... תאר לעצמך שהיה כעת מתברר שהחליפה שלי היא ראשון לטומאה... (בשלמא אני... אני איכשהו טובל כל יום... אבל החליפה שלי?) אז אני יצאתי בנס... אבל החברותא שלי בהתחלה לא עשה עסק... כי גם הוא כמוני לא היה שם... אבל פתאום באמצע הלימוד אני רואה שהוא לא איתי... התקדרו פניו לפתע... מה קרה ר' יצחק???

קרה משהו??

לא... אני אמנם לא הייתי שם... אבל אני פתאום מתחיל לחשוש שאולי הילד שלי... אולי הוא התפלל שם אתמול בבוקר... אני מנסה לאמץ את הזכרון שלי מתי אשתי עשתה את העיסה אתמול ועם מי היא שלחה את החלה לכהן... ואז לפתע ר' יצחק סגר את הגמ' ויצא בריצה... רץ הבייתה...

אמא... אתמול... עיסה... עם מי שלחת?? יש לציין שהיא הבינה מיד את השאלה... כן... שלחתי עם יענקי... מה בעיניי?? איפה יענקי?? הנה... תגיד לי יענקי... איפה בדיוק ישבת אתמול בתפילת שחרית?? בספסל השני משמאל!! מה... ישבת ליד מוטקפה?? לא!! ענה יענקי... לא ליד מוטקפה!! אלא בכסא שלו עצמו... הוא התפלל בשעה שבע... ואני הגעתי למנין של שעה שמונה... הוא בדיוק קיפל את התפילין ופינה לי את המקום שליד החלון... ר' יצחק החורין... או איו... יענקי אתה ראשון לטומאה!! אתה ו... והבגדים שלך!!

רגע רגע... יענקי... אתה לקחת את החלה לר' ירמיה הכהן?? איך לקחת?? נגעת בחלה?? בטח!! ענה יענקי... כמובן שנלטתי ידיים קודם ואז לקחתי את החלה בידיים והכנסתי אותה לשקית...

אבא היה מבוהל עד אימה... או איו... איזה סיפור נורא!!! הכשלנו את ר' ירמיה באכילת תרומה טמאה בשגגה!! זה מיתה בידי שמים (מכון למיד...). רגע רגע... אולי אפשר עדיין להציל משהו... אבא קם לפתע ורץ מהר מהר לבית של ר' ירמיה... תוק תוק... גברת כהן... אתמול הבן שלי הביא לך עיסה חלה... האם אתם כבר אכלתם את זה או לא?? גברת כהן נגשה לסלסלה ההדורה... תזכיר לי ר' יצחק איך העיסה שלכם תמיד נראית?? אנחנו תמיד עושים בצק מקמח כוסמין קיבר... אה... אז אני שניה בודקת... לא!!! מצטערת... את שלכם עדיין לא אכלנו!! פשוט הצטברו פה אתמול הרבה בצקים מקמח חטיין... והעדפנו לא לערבב... ר' יצחק פרץ בבכי... ברוך ה'!!! ה' לא מביא תקלה על בהמתם של צדיקים...

מה קרה... נבהלה גברת כהן?? מה... לא שמעתם?? בחצי שעה האחרונה מסתובב פה כרוז שהתגלה חולה זב בשכונה... הוא הדביק המון ספסלים בבית הכנסת בטומאת מדרס והמון אנשים בהיסט... והילד שלי אמנם לא ממש נגע בו... אבל התברר שהוא "נשא" של הזיבה... הוא התיישב על הכסא שישב עליו הזב (כן... יש "נשא" קורונה... ויש טומאת "נישא" בזב) ומזה הוא נדבק ונהיה ראשון וטימא את החלה... גברת כהן התחלחה כולה!!! תודה רבה ר' יצחק... אני מודה לך על המידע... אני הרגע לוקחת את כל העיסות שמחכות כאן ואני מכניסה אותם לבידוד!!! רק זה חסר לי... שבאמצע הלילה מישהו ידפוק אצלנו בדלת ויגיד לנו שהתברר שגם העיסה שלהם נדבקה מהסטנדר מתכת שהזב נגע... דווקא את העיסה שלכם אני לוקחת עכשו עם כפיפה מצרית ומסיקה אותה תחת התבשיל (כדין תרומה שנטמאה שמותרת בהסקה)

--- אבל... על כל הכבוד לסיפור הזה... כמה שהוא מזעזע ודרמטי... זה עוד הסיפורים הקלים... זה ממקרי ההדבקה המוכרים והקלאסיים... כן... בהרבה בתים יהודים נערכים על בסיס קבוע למציאות של טומאה למפרע מעת לעת או מפקידה לפקידה... זה מעשים שבכל יום... אבל בירושלים... ? ? ? ?

שם הסיפור הגדול!! שם אחוזי ההדבקה הם הכי גבוהים והכי בעלי השלכה רוחבית... שם כשקורה משהו זה עלול להיות כדור שלג שלפעמים אורך הרבה זמן לשקם את הנוזקים... ובשביל זה!! בדיוק בשביל זה יש לנו את הצבא של הלויים!!! שחלק משמעותי ונכבד מהתפקיד שלהם זה הנושא הזה... לטפל בכל מיני פיגועי טומאה נרחבים!!! **הנה... לדוגמא: שבוע שעבר...** היה פה כהן תלמיד חכם מופלג!!! זרז במעשיי!! בקי בעבודה... שכולם אווזים ממנו וסומכים עליו בעיניים עצומות... והגיע הבית אב שלו... והוא עבד... עד חצות היום הוא עבד!!! ופתאום!!! לפתע חלפה שמועה כאש בשדה קוצים... שהמקווה שנקרא "שוקת יהוא" שנמצא ליד נחל קדרון... נמצאה בו תקלה!!! שהנקב שם שמחבר אותה למעין היה פחות משפופרת הנוד!!! ברגע שהכח שמע את זה הוא קרט מתעלף עם כף מנחה בידיו... העירו אותו והוא שוב התעלף כמה פעמים... ובפעם הרביעית שהעירו אותו... הוא קם בשארית כוחותיו והתחיל לרוץ בבהלה עצומה בדרך קצרה לכיוון היציאה מהעזרה... והוא לא הספיק להגיע לשער העליון והוא שוב קרט מתעלף... וכולם הבינו ש... שקרה פה משהו נורא!!! והפעם... במקום להעיר אותו... המשיכו לגרור אותו ליציאה מהעזרה... ואז העירו אותו בעדינות ולחשו לו באוזן... זה בסדר... אתה בחוץ!!! אתה כבר בהר הביטי!!! ו... ואז לאחר שהעירו אותו אכן התברר... שהגרוע מכל קרה... שאת כל הטבילות שלו הוא מחמיר לטבול דווקא שם!!! מתוך כוונה הכי טהורה ללכת למקווה הכי מהודר בירושלים (שיש לו השקה למעין...) והנה... פתאום התברר שבדיוק המקווה הזה היה פסול... שהמשמעות היא שכל העבודות שאותו כהן עשה מהבוקר עד עכשו... הכל טמא ופסול!!! **אתה קולט איזה קטסטרופה קרתה פה??** אתה קולט איזה השלכה רחבה יש לסיפור הזה?? תנסה לדמיין רק כמה קבלת הדם הכהן הקדוש והזריז הזה עשה רק מהבוקר עד עכשו??? הסיפור הזה עורר סערה בכל ירושלים... ואם עד לפני שעתיים עבר כרוז ששוקת יהוא התברר פסול... אז מהר מאוד חלף כרוז נוסף בירושלים: ש' חובב הכהן נמצא טמא טומאת מת!! וכל מי שנדב שלמים והקריב אצלו שיפסיק לאכול מיד... וכל מי שנדר קרבן והקריב אצלו... צריך לחזור ולהקריב...

תחשוב מה שזה... אנשים שהקריבו חטאת ויצאו מהמקדש והיו בטוחים שהם כבר התכפרו... פתאום חזרו שוב בפנים נפולות... אבל!!! תתפלא לשמוע... שכמה שזה נשמע מלחיץ... וכמה שכשזה קורה במקדש זה למרות שירושלים מתרחשות הקטסטרופות הגדולות ביותר... אבל יש דבר אחד מרגיע פה... שבטומאת מקדש וקדשיו יש קולא מיוחדת שרק מי שהיה לו ידיעה בתחילה ואז נעלם ממנו... רק אז הוא חייב... אבל אם הוא לא ידע מראש בכלל אז זה פחות חמור... (בניגוד לשאר חטאות שחייבים גם בלא ידיעה בתחילה) כלומר: במילים אחרות: כרוז שמודיע בפתאומיות: רבותי... התגלה חולה זיבה מאומת וכולם כעת טמאים... כמה שזה משבש את כל המערכת... אבל אם לא ידענו את זה מראש... אז זה לא חמור בסדר גודל של דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת... בשביל זה יש שעיר הנעשה בפנים ביום הכיפורים שמכפר עליו... זה בהחלט מסר שמרגיע... אבל עדיין!!! כולנו תפילה... מנסתרות נקני... גם נסתרות מהסוג של קורונה...

גיליון מס' 387 פרשת שלח
תש"פ שנה שמינית

גליון זה יוצא לע"נ
הגאון האדיר ר' גדליה נדל
ב"ר ראובן השל זצוק"ל
ממעתיקי השמועות
גלב"ע ט"ז סיון תשס"ד
תוצר"ה

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א

פרקי אבות

"עשרה שיושבים ועוסקים בתורה"
(אבות פ"ג ר')

במי מקנא מרן הגר"ח קניבסקי?

באחד מביקורינו אצל מרן שר התורה הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א, נכח גם נאמן ביתו הגאון רבי אליהו מן שליט"א, ואמר בשמו שהוא מקנא במזכי הרבים בתורה.

לפי דברינו יתבאר, שהזכות המיוחדת בזיכוי הרבים בתורה, אותה רבי חיים כה מעריך, היא גם בגלל 'השראת השכינה' המרובה שיש בזכות ריבוי לומדי התורה.

ובביקור אצל מרן ראש הישיבה הגאון רבי גרשון אידשלטין שליט"א, דיבר אף הוא רבות אודות גודל זיכוי הרבים בהפצת התורה ובריבוי לומדיה, והדגיש במיוחד שזיכוי הרבים אצל ילדים הוא נעלה ביותר, כיון שלא טעמו טעם חטא, וככל שיש פחות חטאים, כך הזכות גדולה יותר...! (דוד דוד מאת הרה"ג רבי דוד הופשטטר שליט"א)

סיפר הגאון רבי אליהו מן שליט"א ביום חמישי האחרון מרן שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א הרגיש מאד לא טוב, הוא הרגיש חולשה גדולה, בני הבית נחרדו והתפלאו מאד מה קרה למרן שפתאום אינו מרגיש טוב?

והיה הדבר לפלא, כיון שלא היה ניכר שמשווא אינו כשורה מבחינה בריאותית. והיה למחרת נגשה בתו הרבנית צביון אל אביה ושאלה איך מרגיש היום? אמר רבינו: "אתמול לא הרגשתי טוב מחמת שלא הבנתי את אחד התוספתים בסוגיה, היום ברוך ה' אני מרגיש טוב יותר".

(יש"כ לידידנו החשוב הרב ד"ר הרט שליט"א שהתקשר כדי לספר לנו עובדא מאלפת זו)

פניני הפרשה

"למטה יוסף למטה מנשה גדי בן סוסי" (יג, י"א)

רבנו אמר בפסוק זה כי אביו זצוק"ל היה נוהג לחזור בפסוק זה על דברי מוסר בדרך צחות, אותם שמע פעם מאחד המגידיים בעירה בחוץ לארץ. למטה יוסף – נשמתו של האדם ירדה למטה לעולם הזה, כדי שיוסיף מצוות. אך לבסוף, 'למטה מנשה' – כשהוא יורד למטה, הוא 'מנשה' שוכח הכל (נשני הוא לשון שכחה, בראשית מא, נא).

גדי' תגיד לי, אינך מתנהג כמו 'בן סוסי'...? בשנותיה האחרונות היתה אשת חבר הרבנית קניבסקי ע"ה מפורסמת מאד, כמעט בכל שבת היו באות קבוצות בנות להתברך ממנה ולשמוע דברי חיזוק.

בשבועות שסביב לפרשת שלח, היתה נוהגת לחזור בפניהן על הבאור הנ"ל ולעורר את לבן ליראת שמים. כשהיתה מספרת לאחר מכן לרבנו, היה נהנה מכך שהנה גם בנות ישראל יכולות להתחזק מבאור מוסרי זה.

* * *

"ויקרא משה להושע בן נון יהושע" (יג, טז)

תחת אחד השיחים סח רבנו: מנהגו של מרן החון איש זצוק"ל בשנותיו האחרונות היה ללכת לטיול קצר מדי יום, על פי צווי הרופא. פעמים הייתי מתלווה אליו בדרכו. היה לו מסלול הליכה קבוע מביתו ועד לסוף הרחוב. באחד הימים הבחין בו תושב המקום שלא הכיר אותו, וכשראה את החזון איש מטיל לדרכו, חשב שהוא יהודי חסר תעסוקה, המהלך להעביר את הזמן... גער בו האיש: 'מה אתה הולך סתם כך לבטלה, תעשה משהו'.

החזון איש לא ענה לו כלום, רק שאל ברגע" מה אני צריך לעשות? האיש לא התפלבל, וענה מייד: תגיד לכל הפחות תהלים... מספרים, אמר רבנו שליט"א, שמאז החל החזון איש לומר קפיטל תהלים בכל יום. כי כך היא דרכם של גדולי ישראל, בענוה ושפלות הרוח.

(שבוענו מטובך)

יום היארצייט להגאון האדיר רבי גדליה נדל זצוק"ל

אספנו כמה פנינים שאמר רבינו בכמה הזדמנויות משמו

- לא פעם מבקשים ראשי ישיבות מרבינו ברכה שיהיה להם בחורים טובים [שהשבוע זה המבחנים] ורבינו משיב בשם הגר"ר גדליה נדל זצ"ל שישביה לא עשויה לבחורים טובים, אלא לקחת בחורים לא טובים, ולעבוד עמם ולעשותם טובים, זהו תפקידה של ישיבה, ומברכם בהצלחה. [כמובן שלא שייך שיהיו רק לא טובים]
- סח רבינו, פעם אחת ביקש ממנו הגר"ר גדלי' נדל זצ"ל ללמוד עמו ש"ס ולמדו שנה אחת את כל הש"ס עם תוס' כל יום כמה שעות וסיפר הערה אחת שאמר לו הגר"ר גדלי' זצ"ל כשלמדו התוס' בסוטה ל"ז א' ד"ה והיו שכתבו התוס' משל למה הדבר דומה למלך בשר ודם שהיו לו שני בנים וכו' אמר לקטן להעמידו עם הנץ החמה וכו' שניכם לא כיוונתם אלא לכבודי וכו', ואמר הגאון זצ"ל שמכאן מוכח שאם האב מבקש מבניו שיעשו עמו איזה דבר שצער הוא לו חייבין בזה כמו כאן שביקש שיעירו אותו.
- בסוף מסכת מזוזה בספרו של רבינו נדפס "מזוזות ביתך" על הלכות מזוזה ובהרבה מקומות יש בגליון הדף למטה "הערות מחכם אחד" ושמעתי מרבינו שהחכם אחד הוא הגאון ר' גדליה נדל זצ"ל, שעבר על הספר וכתב הערות והסכים שיודפסו בתנאי שיהיה בעילום שם.
- סיפר בנו של רבינו שזוכר, כשהיו ילדים היה רגיל רבינו בבוקר יום פורים לשתות יין ולישון אח"כ עד מנחה, ואחר מנחה היה עושה עצמו כשיכור והיו נכנסים לרקוד אצל הגאון ר' גדלי' נדל זצ"ל בביתו יחד עם עוד אנשים מחשובי המתפללים. מעשה בשנה אחת, היה אחד שלא היו לו ילדים זה כמה שנים, ובא ביום הפורים לבקש ברכה, ועשו ב"ד מיוחד שישבו שם רבינו ולהבדל לחיים טובים הגר"י שפירא זצ"ל והגר"ר גדליה נדל זצ"ל וגזרו שיפקד בזש"ק ובאותו שנה נפקד, ובשעתו התפרסם מעשה זה.

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com

ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"נ, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, ושו"ת מרבינו.

המאמר היחיד

השורות הבאות הם ככל הנראה השורות הכמעט יחידות שייכתבו לזכרו של האי גברא צדיקא ופרישא, ענוותן כפשוטו, ועבד את בוראו לשם שמים בהצנע לכת ובשנים אחרונות מתוך יסורים רבים, הגאון רבי פנחס קלמן זצ"ל, שהיה שכן בבנין עם להבח"ח רבינו שליט"א, למעלה מיובל שנים. על פי בקשתו בני המשפחה לא פירסמו שום מודעות או רמקולים על הסתלקותו, וגם בימי השבעה לא כתבו שם מודעת אבל כל שהיא, בהתאם לרצונו.

"כותלי ביתו של אדם מעידים עליו". האנשים שבכל זאת שמעו על פטירתו והגיעו לנחם, נדהמו מכותלי הבית הפשוטים, הבית המרוהט בצניעות העיד כאלף עדים על האיש שבנה את ביתו עם רעייתו הרבנית טובה תחי' על אדני ההלכה, כשכל רצונם הוא לעשות נחת רוח לבורא ית'. כך חיו בשקט ובשלוה עשרות שנים. לא פעם קיימו בגופם את מצות החסד, כשהם סבלו מאלפי האנשים שהגיעו אל השכן רבינו שליט"א, משום שהמעבר לביתם הפרטי נחסם למשך שעות ארוכות, אך הם לא העירו על כך מאומה.

במשך כל ימי חייו למד רבי פנחס ז"ל בכלל אברכים 'חזון איש' בבני ברק, והיה לו קשר רב שנים עם רבינו שליט"א. לא פעם, היה עולה לביתו של רבינו, שואל שאלה הלכתית שנתעוררה לו או ספק בדקדוק הלכה, רבינו היה משיב לו בכבוד רב, ומברכו לשלום.

לפני שנים רבות אירע מעשה מענין: היה זה בכלל חזון איש, מספר אברכים הבחינו בקן יונים על גג הכולל והחליטו לקיים מצות שילוח הקן, הם סיכמו שאם היונה תחזור שוב, אברך נוסף יקיים את המצוה: ואכן, כך היה. ראשון אברכים (שהיה גבוה מביניהם ועשה בלי כל קושי את שילוח היונה...) הגאון ר' יעקב ישראל פוזן שליט"א שלח את היונה וזכה בביצים, לאחר מכן היונה חזרה שוב ואז קיים את המצוה הגאון ר' אריה שכטר זצ"ל, אח"כ היונה חזרה שוב ואז קיים רבינו הגר"ח את המצוה, כשחזרה שוב, שלח אותה הגאון ר' פנחס קלמן, והפקירה, אבל יותר לא חזרה... על פי המסופר, כל אלו זכו לסוף השנה בבן זכר למזל טוב.

יהיו דברי תורה שבגליון זה מוקדשים איפה לעלוי נשמתו הטהורה.

בתמונה: רבי פנחס זצ"ל בערוב ימיו (כסלו תשע"ט), עולה אחרי שחרית לביתו של רבינו לשאול דבר הלכה.

הערות הקוראים

ראיתי בגליון דברי שלי"ח לפרשת אחרי מות קדושים בענין השם, 'חובות', ללימודיו של רבינו. שאבנו מן הקהילות יעקב קרא בשם זה ללמודים שלו. ומדי פעם מתפרסמים מרבין מעשים על דביקותו להשלים חובותיו שזה הדבר שטרודו ומצערנו אם אינו מצליח להשלים כראוי, ושכבר עשרות שנים נוהג בנוהג זה. רק רציתי לציין דבר שאולי לא כ"כ ידוע שכבר בספרו של רבינו שיצא לפני כשבעים שנה יש ביאור ומקור לשם חובות, בספר שיח השדה קונטרס השם אורחותיו (שיצא לאור בשנת תשי"א) ששם כתב בספר אורחות חיים בפרק של יום שבת, אות י"ד, וז"ל שיפרע התמיד בכל ששי, וכתב ע"ז רבינו בביאורו 'השם אורחותיו' וז"ל (אות י"ח) ר"ל חובותיו וקבלותיו, ועיין עירובין מ: הני בני בי רב דיתבי בתעניתא בע"ש כ"ג ר"ח וכתב המאירי ז"ל במגן אבות ענין כ"ג שפירושו התלמידים שה' דרכם שהיו מזרזים עצמם ומקבלים תענית עליהם בע"ש שהוא יום האחרון שבשבוע כדי לחזור בינם לבין עצמם תלמודם שלמדו בשבוע זו בפני רבותיהם עכ"ל ועיין עירובין סד. ראב"י יזף ופרע פי' בלילה ובברכות ח: סבר לאשלמינהו לכולהו במעלי יומא דכיפורי. עכ"ל מביאור השם אורחותיו.

בכבוד רב מנשה מועלם

ייראוך עם שמש

בפרשת השבוע נאמר "וישיכמו בבוקר וגו' לאמור הננו ועלינו". ענין ההשכמה לתפילה כוונתיקין הוא ענין חשוב ויקר עד מאוד אצל רבינו, וזה רבות בשנים מיום עמדו על דעתו שלא הפסיד או ויתר על תפילה כוונתיקין. ואף כאשר שהה בבית הרפואה, וישן אחרי טיפול, התעורר מעצמו והתרעם שלא העירוהו בזמן אלא הספיק בקושי את זמן הנץ בצמצום.

רבינו אף מעודד ומזרז להתפלל שחרית כוונתיקין - עם הנץ החמה. ודעתו שגם אם אין לאדם מניין לתפילה כוונתיקין ואם ימתין יוכל להתפלל בצניבור בשעה מאוחרת יותר - עדיף שיתפלל ביחידות עם הנץ החמה ולא ימתין למניין! רגיל הוא להזכיר את דברי רבי יונתן מפראג זצ"ל, שתפילת ותיקין מוכרחה להתקבל, ואילו היו מתפללים ותיקין ביום החורבן לא היה בית המקדש נחרב. לכן ביום החורבן כיסה הקדוש ברוך הוא את העולם בעננים כדי שלא ידעו מתי הנץ החמה כמש"כ (איכה ג' מ"ד) "סכותה בענן לך מעבור תפילה". אביו מרן בעל הקה"י הורה לרבינו, שבאם יחסר לו עשירי למנין הנץ - אותו יסד סבי בביהמ"ד לדרמן - שישלח להעיר אותו, והוא יבוא מיד להשלים מנין.

כמו כן מרבה לצטט את דברי הגמרא שבהם הבטיחו חז"ל כי המתפלל כוונתיקין אינו ניזוק כל היום כולו. "אילו היה חי בזמננו אחד מהתנאים, שידוע שכל ברכותיו מתקיימות", צייר, "כמה היו משתדלים לקבל את ברכתו! על אחת כמה וכמה עלינו להשתדל לזכות בברכה שהבטיחו לנו חז"ל הקדושים!" (וכעין זה אף כותב בספרו ארחות יושר).

זכורני מעשה בעו"ד חשוב ומוכר, אשר נכנס לרבינו ערב הכרעה גדולה בתחום הנוגע לשררה לגביו, וביקש את ברכתו. ומכיון ששמו רומז במשהו להשכמת הבוקר, אמר לו רבינו, תשכים כל יום לתפילת הנץ החמה ולהתפלל במנין וותיקין ותראה שתצליח מאד.

ואכן אותו עו"ד בן תורה, מקפיד מאוד להשכים כל יום ואכן ההצלחה שורה במעשה ידיו. כשסיפרתי זאת לרבינו, אמר לי, אין כאן כל פלא, הרי מובטח שלא ינזק כל אותו היום, אם הוא לא ניזוק ממילא הוא רק מצליח...

(ידידי יושר)

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

🏠 רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 053-3145900 📠 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשירי 'קהילות' ו'נדרים פלוס' בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובהיפוש 'דברי שלי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 - שלוחה - 1586

קהילות 073-2757000 - שלוחה - 4310